
KEÇİ
DAĞI
DAVID VANN
can
roman
Çeviri: SUAT ERTÜZÜN

DAVID VANN

KEÇİ DAĞI

DAVID VANN

KEÇİ DAĞI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

♥can

Goat Mountain, David Vann
© 2013, David Vann
© 2014, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2014, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Düzelti: Nükhet Polat, Ebru Aydın
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek, Serap Bertay

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2323-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

DAVID VANN, 1966'da ABD'ye bağlı Aleut Adaları'ndan Adak'ta doğdu. Babasının intihar etmesini, yaşama tutunmak için bir çıkış noktası olarak gördü ve *Bir İntihar Efsanesi* adlı ilk kitabında bu konuyu işledi. Basılan ilk kitabı *A Mile Down: The True Story of a Disastrous Career at Sea* (Bir Mil Ötede: Denizde Talihsiz Bir Mesleğin Öyküsü), çoksatarlar arasına girdi. Yazımının üzerinden 12 yıl geçtikten sonra yayımlanan *Bir İntihar Efsanesi*, büyük ilgi uyandırarak Fransa'da Médicis Ödülü dahil on bir ödül kazandı. *Caribou Adası*'yla (2011) başarılarını sürdürdü. *Pislik*, 2012'de, *Keçi Dağı*, 2013'te yayımlandı. David Vann, San Francisco Üniversitesi'nde ders vermekte, ayrıca bazı dergi ve gazetelere makaleler yazmaktadır.

SUAT ERTÜZÜN, 1971'de Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra çevirmenlik yapmaya başladı. John Banville, Aimee Bender, Stephen Greenblatt, Rachel Kushner, V.S. Naipaul, Patricia Highsmith, Rudolfo Anaya, Sybille Bedford, Kiran Desai, J.M. Coetzee gibi dünya edebiyatının önde gelen yazarlarının eserlerini dilimize kazandırdı.

David Vann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir İntihar Efsanesi, 2012
Caribou Adası, 2012
Pislik, 2013

Keçi Dağı'nda her yıl avlanan Cherokee Kızılderilisi
dedem Roy Ivory Vann (1904-1991)
ve şefler David Vann, James Vann ve Joseph Vann dahil,

TÜM ATALARI İÇİN

Havayı kalın bir tabaka halinde kaplayan toz zerrecikleri günü kızıl bir hayalete çevirmişti. Onların kokusu yok muydu; o tozların kokusu, çamların kokusu, güvercin otlarının kokusu? Kamyonet, başı ayrı gövdesi ayrı hareket eden parçalı bir yaratık gibiydi. Sert bir virajda az daha yan taraftan aşağı yuvarlanıveriyordum.

Kamyonetin kasasına tutturulmuş şiltenin üstünde diz çöktüm; bütün kamp edevatı şiltenin altındaydı. Kuzey California, 1978. Sallantılar ve virajlarda sıkıca tutunduğum metal, sabah saatinde bile kızgındı. Dağı çıkan dönemeçler. Bir ayakkabı kutusunda taşlarım vardı ve yolun düz kesimlerine vurduğumuzda onlardan birini alıp yanından geçtiğimiz bir ağaca savuruyordum. Hoplamalar ve virajlar, kenara gönderilen taşın kıvamlı havayı döne döne biçen, ama kendi ivmesiyle ileri doğru atılırken çıkardığı uğultu. Zorlanmış bir ivmeydi bu tabii; bir eğik atışla rızası dışında bir sürat. Çizdiği eğrinin hissi içimdeydi, gidişini önceden canlandırabiliyor, nişanımı alabiliyordum. Taşın ağaç etine çentik atmasıyla havaya bir yumruk sallıyordum. Motorun hırıltısı üstünden gelen ağır bir gümleme, belki kopan bir ağaç kabuğunun görüntüsü.

Gökyüzü yere yaklaşıyor, gün ısınıyor, hava ağırlaştıkça ağırlaşıyor, her şeyin kokusunu kendisinden çıkarı-

yordu. Metalin, egzozun, benzinin, tozun, otun, çamların ve şimdi de kuruyup sararmış çimlerden uzun bir arazinin, gölden uzakta şeker çamlarıyla dolu bir vadinin, yeni bir coğrafyaya girdiğimizi haber veren bir vadinin kokusunu.

Bartlett Kaynarcası'nda durduk. Kendi tozumuzun anlık alacakaranlığında park ederken babam bulanıklığın yatışmasını beklemeden kapısını açtı ve omzunda tüfeği, uzun ince bir gölge halinde arabadan indi. Gölgede bile aydınlık, gölgeye kazınmış babam; yeryüzünün geri kalanından ayrışarak belirginleşmiş varlığı fazla barizdi. Kaynarcaya çıkan patikada yürümeye başlamıştı bile.

Kamyonetin öbür tarafından ellerinde limonlarla dedem, onun da peşinden babamım en iyi arkadaşı olan, ortada sıkışan ve ilk anılarımdan itibaren aileden biri gibi hafızamda hep yer eden Tom indi. Başını kaldırırken o toz dumanın içinde bile güneşi yansıtan bir gözlük takmıştı. İşte geldik, dedi.

Babamın indiği taraftan aşağı atladım. .30-30 kalibrelik levye mekanizmalı, delik gezli Winchester tüfeğimi almak için kabinde koltuğun arkasına uzandım; metali soğuktu, günün sıcağıyla henüz ısınmamıştı. Askı kayışı olmadığı için kaynarcaya doğru yürürken onu elime aldım. Hep olduğum ve hep olacağım gibi, diye düşündüm: namluyu aşağı vererek tüfek sağ elimde yürümek. İğnenin hareketi, gezegenin hareketiydi beni güden.

Uzun zamandır, onlarca yıldır işlemeyen Bartlett Kaynarcası kapalı, çitli ve metruktu. Bir eski zaman artığı. Kara, turuncu, yeşil ve beyaz liken kabartmalı gri kaya parçalarının arasından geçen dar patika arkadan içeri giriş sağlıyordu. Kayalar, istikballeri ve tüm bir maziyi anlatan küçük birer çark, düzenek ve nişan. Dünya üstüne binen, kendini sonsuzca yineleyen dünya.

Alçaktaki ölü dallar üstümüze başımıza çarpıyor.

Çıngıraklı yılanlara karşı tetikteyiz. Fakat patika neyse ki kısa ve çok geçmeden taraça gibi bir yerdeyiz. Ot ve çimlerin kapladığı eski bir bahçe, parçalar halinde çatlamış eski beton, gelip geçenlerce çiğnenmiş geniş araziler. Benim için büyülü bir yer ama yalnızca benim için; çünkü hatırlayamayacak kadar küçüktüm ve bu sayede bu yer içimde büyüyebilmişti.

Güneşe karşı dantelli ve fırfırlı şapkalarıyla kadınlar, kat kat giysilerinde köstekli saatleri ve bastonlarıyla erkekler. Kaynak sularında banyo yapmak ve onlardan içmek için şu huzur köşesine gelin. Böyle hayal ediyordum ve ailem de bir şekilde bunun bir parçası, daha eski ve daha görkemli bir parçasıydı. Müzik olurdu, bir çardağın altında çalan bir grup; akşamları ağaçlardan sarkan fenerler. Yaşlı meşeler, kalın ve boğum boğum; ama araları açıklık. Danslar edilirdi.

Dedem ot bürümüş ve neredeyse görünmez olmuş alçak bir beton duvara olanca ağırlığını yaslayarak oturdu. Beyaz bir mineral tabakasıyla kaplı küçük bir musluk vardı orada. Tadına bakmaya hazır mısın? diye sordu.

Ağzım buruldu ama hayır demek istediğimden değil. Su kükürtlü olacaktı. Hı hı, dedim. Dedem devasa bir adam, kahverengi av gömleği ve ceketinin altında geniş, şişkin bir göbek. Ceket hep üstünde olurdu, sıcakta bile.

Yanında bir bardak getirmişti; izleyen bakışlarımın altında bir limon kesip iki dilimini sıktı, musluğu açtı ve paslı suyun kahverenginin aka aka durulmasını bekledi. İlk önce hep bana tattırırlardı ve ben, son gelişimizden beri bir şey –tadı dışında da bir şey– değişmiş midir, su zehirlenmiş midir, diye merak ederdim.

Babam, ağzının kenarında bir sırıtışla, Bartlett şampanyası, dedi. Onun da yanakları dedeminkiler gibi uzundu.

Artık üçü de beni izliyor, belli etmemeye çalışarak

eğleniyorlardı. Bardak, su kendi kendine oynaşarak ve ışıkta parıldayarak, limon kabukları dağılarak doldu. Kokusu havaya yayılı. Yeryüzünün derindeki katlarından yükselen kükürt.

Sıcak ve radyoaktif olduğunu hayal etmeme rağmen elime serin gelen bardağı aldım, üstünü kokladım ve öksürdüm; ben öksürdüğüme pişman olurken büyükler kısık sesle kıkırdıyordu. Sonra hızla içtim. Dünyanın kendi kabuğundan ve kovuklarından fersahlar boyu biriktirdiği gazlı osuruk.

Büyüklerin gözleri, tutmaya çalıştıkları kahkahalardan nemlenmişti, görebiliyordum. Gülün, ne duruyorsunuz? dedim. Gülmek istediğinizi biliyorum.

Gözlerini kapatıp ağzını büzen babam oralı değil gibiydi; ama kirli beyaz tişörtünün altından göğsünün ve karnının kasım kasım kasıldığını görebiliyordum. Yüzünü çeviren Tom'un güçlükle zapt ettiği kahkahası gıcırtıyla sızıyordu. Affedersin, dedi sonunda. Yüzünün şekli işte.

Babam eliyle ağzını örttü.

Tom, Bir atı yutmaya çalışan bir kurbağa gibi, dedi ve ekşittiği yüzünde altdudağını gererek gözlerini göğe kaldırdı.

Dedem kendini koyuverdi ve bir yandan naylon limon torbasının ağzını bağlarken öbür yandan karnını hoplatarak bir horultu saldı.

O limonlarla ne yapıyorsun? diye sordum. Hepiniz sırayla içmeyecek misiniz?

Babam, olanlar çok komikmiş gibi, gözlerini sıkarak kapatınca kimsenin o sudan içmeyeceğini anladım. Pekâlâ, dedim ve tüfeğimi kaptığım gibi kamyonete doğru gerisingeri yürüdüm.

Şiltenin üstüne kurulurken tüfeğim yanımdaydı; çünkü buradan itibaren artık gördüğümüz her geyiği avlayabilirdik ve kendimi bir hedefe kilitlemeye hazırdım.

Olduğum yerden kahkahaları işitebiliyordum; ama yaklaşırken seslerini kesip sessizce arabaya bindiler, biz de yine yola düştük. Terden ıslandığım ve tişörtüm yaş olduğu için rüzgâr serin geliyordu. Avuç içlerimi kasanın zeminine yapıştırmış, tüfeğimi bir bacağımın altına sıkıştırmıştım.

Artık geyik bakınıyorduk. Çalılarla kaplı bir yamaçta ölmüş kuru dalların arasında kıvrımlı boynuzlar, bir şeker çamının altındaki ya da bir gölgede uzanmış bir posta ait kahverengilik. Geyiklerin alabileceği şekil ve renklerin haddi hesabı yoktu ve gerisi hep fondu. Gözler o fonu oradan çıkaracak şekilde eğitilmeliydi, dünyayı kaybedecek ve geriye yalnızca hedefi bırakacak şekilde. Artık on bir yaşındaydım ve şu tüfeği iki senedir kullanıyor, kendimi bildim bileli de geyik arıyordum ama hayvan öldürmeme ilk defa bu avda izin veriyorlardı. Kanunen yaşım hâlâ yetersizdi ama aile töresince artık büyümüş sayılıyordum.

Dünya çoğunlukla boştu. Bunu zaten biliyordum. Araziler genelde ıssız olurdu. Çöl gibi. Oysa babam gölün her yerinde ördeklerin, ormanın her yerinde av hayvanlarının olmasıyla ilgili hikâyeler anlatırdı; otların üstünde büyüklüklerine ve cinslerine göre sıra sıra dizilmiş onlarca ördeğe, onlarca balığa ait fotoğrafları gözlerimle görmüştüm; hepsi ikişer avla poz veren, bir hafta sonunda sağlam boynuzlu on geyik vuran babamın, dedemin, Tom'un ve arkadaşlarının fotoğraflarını. Dolayısıyla bu çölün bir zamanlar kalabalık olması ve benim geç doğmuş olmam muhtemeldi. On binlerce yıllık insanlık tarihinde ben hepi topu yirmi beş yıl gecikmiştim ve daha on bir yaşındayken bile bu duruma fena halde kızıyordum; mirası ıskalamamış olmama bozuluyordum.

Rüzgâr artık sıcak ve tişörtüm kuruydu; hangi yükseltide olduğumuzu bilmenin imkânı yoktu. Dağlarda,

ama bir vadinin içindeydik, hava sıcak ve yoğundu. Bu yolu her yıl kat etmeme rağmen bazı kısımlar beni yine de şaşırtıyor, hatırladığımdan daha uzun geliyordu. Kendi topraklarımıza varmamız iki saat sürecekti ve bu da birçok farklı araziden geçeceğimiz anlamına geliyordu.

Kamyonetin üstünde gözcülük yapmam için beni oraya dikmişlerdi, gelgelelim rüzgâr kuruttuğundan gözlerimi kısmak zorunda kalıyordum ve kilometreler boyu kuşlardan başka tek bir canlı göremedim. Her yerdeydi kuşlar. Geniş ve beyaz kuşaklı kanatlarıyla alçaktan kavisler çizerek uçan ağaçkakanlar. Motorun ve lastik sesinin bile üstüne çıkan mavi alakargalar ve California alakargaları. Hemen yolun kenarındaki isimsiz ve manasız küçük kahverengi kuşlar. Yolun yanında yürürken kanatlanan açık pastel grisi kumrular. Belki başka şeylerin, en azından küçük yaratıkların kuru otlar arasında yaşadığını işaret eden tesadüfi yırtıcı kuşlar. Onlardan artakalanlar. Bana kalsa kumru ve bıldırcınları vururdum, onlar gittikten sonra da tarlafarelerini ve küçük kahverengi kuşları.

Kamyonet yavaşladı, bir sel yatağından aşağı saparak perdahlı iri taşlardan bir dere kıyısına vardık. Durduğumuzda toz kalkmadı. Suyu azdı derenin –olsa olsa bir karış– ama geniş sayılırdı, en az on metre olmalıydı. Taşlar suyun altında rengârenk parlıyordu: maviler ve koyu ciğer kırmızısı, sarı otlar, kahverengi çamur ve ağaç kabuğu, yeşil iğneyapraklar, açık mavi gökyüzü. Olduğundan daha zengin renkler. Sığ kıyılardaki kumun içinde pirit ışıltısı.

Taşların içinde çömelip üst çığırda bir leşin olması ihtimaline karşı önce suyu kokladık, sonra soğuk, berrak ve ağır sıvıyı içtik. Soğudukça ağırlaşıyordu su, cıva gibi dünyanın merkezine yakın olmak için taşların arasından dipte akıyordu. Hepimizin içinde bizi aşağı çeken bir şey vardı şimdi. Bartlett suyunun ve limonun tadını kovmaya çalışıyordum.

Her birimiz mıknatıs gibiydik. Bana öyle geliyordu. Hepimizin içinde bize asılan bir şey vardı. Hiçbir eylem önemsiz değildi. Atılan her adım bir hedefe götürüyordu. Hafızam işlemeye başladığından beri biliyordum bunu.

Tekrar kamyonete bindik ve dereyle birlikte kıvrıla kıvrıla karşı kıyıdan çıktık. Yan pencerenin küçük çıkıntısına tutunurken geriye doğru bir çekim hissediyordum. Atları düşündüm, derelerin atlarla geçildiği, insanların eyerlere kapanarak hayvanların yelelerine yaklaştıkları zamanları ve o zamanları göremediğime içerledim. Modern dünyanın tümü bir saptırmaydı. At yerine televizyonun verildiği korkunç bir aldatmaca.

Daralan gölgeli yol bir yamaçta döne döne ilerliyordu. Ormandan geçtikten sonra tekrar güneşin altında kaldık. Hava serin yerlerde inceliyor, ışıkta ağırlaşıyordu. Gün hareket ediyor ve ben arkada pişiyordum. Tüfek bacağımın altındaydı ama geyikten eser yoktu. Yalnızca kaya, ot ve çalı.

Yoğun ve uçsuz bucaksız gür çalılıklar, hiç kuşkusuz bir zamanlar ağaçların kapladığı arazide bir küf gibiydi. Geyikler gündüzü bodur ağaçların altında geçiriyor, gözden ırak duruyordu. Her yere yayılan kuru kahverengi dallar boynuzlar için mükemmel bir kamuflajdı.

Görüş mesafesi kısalıyor, yol bir cepten öbürüne uzanıyor, vadiler bir açılıp bir daralıyordu ama sonunda birbirine bağlı sırtlar boyunca yavaş yavaş yukarı tırmanmaya, arazimize yaklaşmaya başladık. Uzakta menzile giren diğer sırtlar, diğer dağlar dünyanın ve imkânların genişlediği duygusunu uyandırıyordu.

Yol kâh hafif eğimli tepelerin yanından kıvrılıyor kâh dik yamaçları derinden kesiyordu. Sağımda arazi dik bir açıyla aşağı iniyor, yol tek şeride düştükten sonra bazen daha da daralıyor, lastiklerin altında küçük taşlar beliriyor ve babam içgüdüsel olarak uçurumdan uzaklaş-

tıkça tekerlekler soldaki yükseltiye yanaşıyor, kamyonet derin boğazın dibine doğru meylediyordu. Taşlardan ve çukurlardan kaça kaça hızımız saatte on kilometreye kadar düşmüştü.

Önümüzde bir taş ve toprak yığını belirdi; heyelan olmuş ve yolu alıp götürmüştü. Babam yavaşladı ve on beş-yirmi metre kala durdu. Dönmeye yer yoktu. Geri geri gitmemiz gerekebilirdi. Geldiğimiz tarafa baktım, dik ve dardı. Yolun kolayladığı yere daha çok vardı.

Babam indi, Tom da onu takip etti. Kamyonetin arka kasasında dedem yerinden kıpırdamadı. Eh, dedi babam. Pek parlak görünmüyor.

Boşluk duygusuna kapılmıştım; tüfeğimi tutarak tepeye bakan taraftan aşağı atladım. Ayaklarımın altında yerinden taze çıkmış keskin ve kırık taşlar koyu griydi, likensizdi, yukarıdaki yüksek ve kayalıklı yamaçtan kopup havayla yeni temas ettikleri belliydi. Yeşillik yoktu; yalnızca yıkıntı. Bir çarşağı, bir etek dökümtüsünü kesiyorduk ve yıllardır tam da kâbuslarıma giren şey başımıza gelmişti: Önü alınmaz bir kuvvetle kayaların kayıp düştüğü dik bir dağ yamacında kalakalmıştık. Gerçi rüyamda taşlar daha ince taneliydi ve kuma yakındı, ayrıca ben kamyonette değil, okul otobüsündeydim ama yine de rüyanın gerçek olmasına çok benziyordu bu. Orada hissettiğimi, kayaların bizi alıp götüreceğini, bizi alıp aşağıdaki boğazda ölüme sürükleyeceğini hissediyordum.

Babam kolunu bana attı. Merak etme, tamam mı? Her şey yoluna girecek. Aynı şey daha önce de oldu.

Rüyada olduğu gibi gerçek hayatta da tekrarların olduğunu duymak beni pek rahatlatmamıştı.

Tom yukarıdaki yamaca baktı. Aşağı inip duruyor, dedi. Birkaç yıla burada yol mol kalmaz.

Babam da başını kaldırıp dikkatle baktı. Olabilir, dedi. Yeni bir yol açmak pahalıya patlar. Ama burası Orman İdaresi'nin bölgesi. Onların ilgilenmesi gerekir.

Evet. Ama ne dersin?

Babam iç geçirip yanaklarını şişirdi. Hadi gidip şuna bir bakalım.

Üçümüz delik deşik yolda tek sıra halinde yürüyüp döküntüye doğru yürüdük. Yolun boydan boya yarısı kayıp aşağı inmişti. Toz toprak tazeydi, daha koyu bir kahverengiydi, güneşten henüz ağarmamıştı. Kayalar neredeyse siyahtı. Aşağıda kökünden sökülmüş, parçalanmış, dalları kırılıp etrafa saçılmış ağaçlara baktım; hasar, çarşaklı yamaçtan ormana doğru yayılmıştı. Onlarca ya da yüzlerce metre yüksekten kopup gelen koca bir kaya parçasının dehşeti: çarpma noktasındaki ezici etkinin etrafa yayılması, domino taşları gibi uzun beyaz çizgiler halinde tek tek her hücreyi çatlatması. Ağaçların etli özüne nüfuz edebiliyormuşum gibi, aynen böyle düşündüğümü hatırlıyorum.

Babam, Üst tarafta yeterince yer var, dedi. Kamyonet oradan geçer.

Açı meselesi işte, dedi Tom. Bayağı dik bir yer.

Hı hı. Geçmek kolay olmayabilir.

Hepimiz dağ tarafına doğru oturup ağırlık yapabiliriz.

Olur.

Kamyonete dönüp bakınca dedemin, biraz önce yürüdüğümüz rotadan bize doğru geldiğini fark ettim. Bize bakmıyordu; gözleri hiçbir şeye bakmazdı zaten, belli belirsiz önünde olurdu. Yüzü hiçbir şeyi belli etmezdi. Bir ayağı öbürünün önünde, üç adım da, üç gün de sürebilecek ağır ve yavaş hareketler; yürüyüşünün bir varış noktası olabilirdi de, olmayabilirdi de. Aşağıdaki yıkıma dönüp bakmıyordu. Olabildiğince yabancı biri gibiydi öz dedem.

Dördümüz bir süre orada sessizce dikildik ve o kadarla kaldı. Daha bir şey konuşulmadı. Hiç hoşuma gitmemişti bu. Kamyonetin kasasına çıktık, Tom'la ben şil-

tenin dağa bakan tarafına bacaklarımızı sallandırarak oturduk ve bu arada babam, yolcu koltuğundaki dedem yanında, arabayı yavaş yavaş döküntüye doğru sürdü. Görünüşe bakılırsa –ve olacağı oysa– kendisinden başka iki nesille birlikte o uçurumdan aşağı tepetakla yuvarlanmaya razıydı.

Yüzüm dağa dönük olduğundan öbür tarafta neler olup bittiğini göremiyordum. Tekerlekler boşluğa düşecek olursa, bunu ancak devrildiğimiz zaman anlayabilirdim ve o zaman da iş işten geçmiş olurdu. Atlamaya çalışabilirdim ama o sırada zaten havada süzülüyor olurdum. Şu dünyadaki en korkutucu şey yerçekimidir, insanı boşluğa çeken şeydir.

Babam dört çekerli sürüşte ağır ağır ilerliyor, olsa olsa saatte yedi-sekiz kilometreyle gidiyordu. Arabanın yanı bir dalgaya binmişçesine kalkıyor, kalkıyor ve yan yatıyor, ben öne doğru eğiliyor ve tekerlekteki ağırlık hafifledikçe tekerlek yuvasının açıldığını görüyorum, babamla dedemin kendilerini zamanında dışarı atıp atamayacaklarını bilemiyordum. Arabanın içinde mahsur kalabilirlerdi.

Altımızda dağın yan yattığını, yerçekiminin bir kavisle savrulup yandan bize asıldığını hissedebiliyordum. Bir sarkaçtı yerçekimi; dördümüzle birlikte şu kamyonet ise sarkacın sabitleme noktası.

Fakat açı hafifledi ve dünya düzelmeye başladı; yuvarlanmamıştık.

Tom, Biraz ürkütücüydü, ha? dedi. Kamyonet durdu, Tom da tekrar yerine geçti. Birkaç gün sonra aynı yolu dönmemiz gerekecekti ve o zamana kadar şartlar değişmiş olabilirdi.

Büyükler içeride, ben nöbetteydim ve artık dağın yamacında, ağaçsız açık bir eğim halindeki yüzünde epey yükselmiştik. Ortalıkta kuru ot ve alçak çalı öbeklerinden başka bir şey yoktu ve öbür sırtlar geyik vurula-

mayacak kadar uzaktaydı; öyle olunca tepenin önümüzde kıvrılmasını süzmekten, ufuk çizgisinde boynuzların belirmesini ve tez canlı bir zıplayış ve kaçışı beklemekten başka yapacak bir şey kalmıyordu.

Mavi gökyüzüyle, meltemiyle, kuşlarıyla güneşli, nefis bir gündü ve kamyonetimiz, tekrar ormana dalmadan hemen önce karşımıza çıkacak olan giriş kapısına doğru ilerliyordu. Burası başka hiçbir yere benzemediğinden, her gelişimizde kapıldığım heyecanın aynısına yine kapılmıştım. Nesillerdir durmadan geldiğimiz, hep dönüp geldiğimiz yer. Sahip olduğumuz, ait olduğumuz ve tarihimizin korunduğu yer; öncekilerin geldiği, olayların yaşandığı ve bu avda onların yine anlatılacak olduğu, bir geyik bulabilirsem eğer kendi hikâyemin de ilk kez bunlara eklenecek olduğu yer.

Yolun son kısmı aşınmış yapay setlerle manzanita ağaçlarının arasından geçiyordu ve bu bölümü hiç hatırlamıyordum. Tekrar açıklığa çıktığımızda karşımızda Keçi Dağı'nı gördük. Dağın güney yamacından giriş yaptık; sağ yanımızdaki ağaçsız alandan yükselen sırt hiçbir zaman avlanmadığımız dik bir kayalığa dönüyordu. Aşağısı gür bir ormanlıktı; kamp yerimiz, pınar ve çayır oradaydı ve onun da altında su bendi, ayı ağnağı, ağaçsız araziler, keskin virajlar ve bir yangının kasıp kavurduğu bölgeyle bize ait öbür alanlar görülüyordu.

Burası çevreye bakmak, kim olduğumuzu görmek için her zaman durduğumuz yerdi. Orta Vadi'den iki ortakla daha paylaştığımız iki bin beş yüz küsur dönüm arazi. Her şeyden uzakta. Dağın koca bir yüzü, aşağıdaki uzun ince vadinin ve Cache Deresi'nin neredeyse eteklerine kadar birkaç parsele ayrılmıştı.

Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Orada uzun zaman daha öylece dikilip bakabilirdik. Fakat kamp kurma güdüsüyle kamyonet yavaş yavaş tekrar ilerlemeye başladı

ve yol kıvrıla kıvrıla, tüm manzaraların yittiği ve meşe yapraklarının, o damarlı yassı ve kuru yüzeylerin şimdiden düşmeye başladığı ağaçların arasına girdi. Manzanitaların kızılı ve yeşili. Bir alakarganın sert ötüşü, derken yolun hemen kenarında bir bıldırcın patlaması: yere yakın sallantılı ve kararsız bir uçuşla biraz ilerideki başka çalı ve ağaçların içine kendilerini atan tombul boz bedenler. Av tüfeğini doğrultup ateşleyecek kadar eğitimli biri olarak, iniş için kanatlarını açıp pır pır eden kuşların koyu tüylü sorguçları karşısında kendimi zor tutuyordum. Her biri bir anlığına duraksarken gözüm, nişan alıp tetiği çekeceğim o âna, o kusursuzluk ânına kilitleniyordu; ama burada kuşları vurmama asla izin vermezlerdi. Geyikleri ürkütecek bir atış yapamazdım. Böylece bıldırcınlar çalıların arasında tekrar kayboldu, kamyonet ileri atıldı ve ben kör bir pişmanlıkla kalakaldım. İçimde sırf öldürmek isteyen, durmadan ve sonu gelmeden öldürmek isteyen biri vardı.

Artık hava daha serindi ve yolun tamamı gölgedeydi; solda kalan dik yamaçta gölgeli şekiller uzanıyordu. Sonunda varmıştık. Önümüzdeki giriş kapısının kalın çeliği kuru kan rengi bir boyayla boyanmıştı. Hiçbir kamyonetin esnetemeyeceği ağır boru malzeme, iki uçta da iki metre derinlikte betona gömülüydü ve kilidin üstünde kurşunun işleyemeyeceği kadar kalın bir kilit kutusu vardı. Tüfek mermisi bile ancak sekip orada bir sıyrık bırakabilirdi. Kapıların yıllar içinde evrile evrile geldiği son nokta buraya babam tarafından kondurulmuştu; öyle bir kapı ki, hiçbir kaçak avcı onu parçalayamaz, bir daha başka bir kapıyla değiştirilmesi gerekmezdi.

Aşağı atladım ve kilit kutusunun altında, tozun toprağın içinde yatıp iki eliyle dar bir çelik oluktan içeri uzanan babamın yanına gittim. Bu düzenek, kilide cıvata kesicisi veya silahla müdahale edilmesini engelliyordu ama bu arada anahtara da pek yer kalmıyor ve iki bük-

lüm, körlemesine çalışmak gerekiyordu. Babam omuzlarını kaldırıp yüzünü buruşturdu. Kahrolasıca kaçak avcılar, dedi. Anahtarı döndürmekte zorlanıyorum. Arkamda yere uzansana.

Ben de tozun toprağın ve yaprakların üstüne yüzükoyun uzandım ve babam benden destek alarak doğruldu; kilit yayının açıldığını duydum.

Sonunda, dedi babam ve kilidi çıkarmak için biraz daha uğraştı.

Kalkıp üstümdeki tozu toprağı silktim, bu arada babam kapıyı açtı. Tom'la dedem yanımıza gelmiş, sırttan yukarı doğru bakıyorlardı. Tom, Bir kaçak avcımız var, dedi.

Yanlarına gidip bakınca uzakta, kayalık bir çıkıntının üstündeki turuncu avcı yeleğini ben de seçtim.

Bu kapıdan geçmeden oraya nasıl çıkmış? diye sordu Tom.

Kros motosikletiyle gelmiş olmalı, dedi babam. Ağır olduğu için kapının üstünden aşıramaz ama anayolu takip ederse bu yana doğru ulaşabileceği izler açılmıştır artık.

Dedem, Ben iz miz bilmiyorum, dedi.

Av sezonu hafta sonu açılışı, dedi Tom. O açılışlarda gördükleri her şeye ateş ediyorlar. Onlar için ne fark edecek? Kanunu zaten çiğniyorlar, o yüzden ha mevsiminde avlanmışlar ha haziranda.

Babam, Buradan dışarı çıkardılar mı kimse hayvanın nereden geldiğini anlayamaz, dedi.

Doğru.

Babam, Yakından görelim bakalım, diyerek kamyonete doğru yürümeye başladı. Ne demek istediğini anlamamıştım ama kamyonetten .300 Magnum'uyla döndü. Durup tüfeği omzuna aldı ve avcıya nişan aldı. Büyük siyah bir dürbün. Tüfek nefisti, koyu renk ahşabı yağlanmıştı. Ayıları vurmak içindi, geyiklere göre fazla büyüktü

ama içindeki yıkım dürtüsünden olacak, babam buna aldırmıyordu. İsabet alan bir geyiğin, merminin çıktığı yerden, koca bir omzunun parçalandığına bizzat şahit olmuştum.

Gel keyfim gel, dedi babam. Güneşli bir günde bütün topraklarımıza ve geyiklerimize bakabilmenin tadını çıkarıyor.

Dedem, Oraya krallar gibi kurulmuş, diye katıldı.

Babam, Kamyoneti yaklaştırsana, dedi.

Tom gidip el frenini indirerek arabayı olduğumuz yere yanaştırdı.

Babam tekrar nişan aldı; ama bu sefer dirsekleri denge için kamyonetin kaportasındaydı. Kurma kolunu çekip bırakarak mermiyi tüfeğin ağzına sürdü. Bakalım bunu duyacak mı? Bu tarafa bakmasını ve onu kimin hedef aldığını görmesini istiyorum. Fakat gördüğüm kadarıyla avcı ne kımıldamış ne de bu tarafa bakmıştı. Çok uzakta, belki iki yüz metreden fazla mesafede olduğundan yüzünü tam olarak seçemiyordum ama sanki yamacın daha aşağılarına bakıyordu.

Artık Tom da tüfeğini çıkarmıştı ve dürbününden kaçak avcıya bakıyordu. Benimse .30-30'umda sadece bir gez vardı.

Babam aklımdan geçenleri okumuş gibi, Gel sen de bir bak, dedi.

Tüfeği tuttum, dirseklerimi kamyonetin kaportasına yerleştirdim. .30-30'umdaki gibi bakım yağının kokusunu bunda da alabiliyordum ama diğer bakımlardan hiçbir benzerlik yoktu arada. Daha ağırdı ve daha güzel işlenmişti; pürüzsüz ahşabı ve koyu mavi metali tek parça halinde doğmuşlar gibi birbirini bütünlemişti; dipçiği omzuma dayadığımda dengeyi mükemmelen hissedebiliyordum: silah tam olması gerektiği gibiydi ve onu bir uzvum gibi kolayca benimseyebilirdim.

Dürbün, kaynağı belirsiz bir aydınlık gibi, kendi gözümmüşçesine, dünyaya dolaysız bir bakış gibiydi. İki yüz metreden, iki futbol sahasının uzunluğunu aşan bir mesafeden kayaların dokusunu seçebiliyordum. Siyaha çalan damarlı kayalarda pürtük ve çıkıntıları, genişlemesine yassı bloku görebiliyordum. Bloku sola doğru takip edince kaçak avcının kenarda, tüfeğini bacaklarının üstüne yatırmış, botlarını sallandırarak oturduğunu gördüm. Kot pantolon ve güneşte parlayan beyaz bir tişört, turuncu avcı yeleği. Turuncu beyzbol şapkası. Görülmeyi istiyordu. Bizim topraklarımızda, ortalık yerde. Uzun favorileri açık kahverengiydi. Yüzü ve ensesi güneşten pembeleşmişti.

Nişan çaprazından kolun izini sürerek dirseğe ve omza ulaştım. Kaçak avcı sanki bu tekinsizliği sezmiş gibiydi. Soluna dönerek doğruca bana, dürbünün içine baktı ve bacaklarını kaydırarak yüzünü tam bize döndü. Bizi ya da bir şeyi görmüştü. Kamyonet kaportasının rengini veya tüfek dürbününün yansımasını. Elleriyle boynundaki kendi dürbününü kaldırdı ve iri koyu gözlerle dosdoğru bana baktı.

Kabzayı kavrayan elim gerilirken nefesimi tuttum. Nişan çaprazım karşıdaki merceklerin arasmda gidip geliyordu. Karşıdaki adamla zamanda kilitlenmiş, akışı duran ânın içinde hapsolmuştuk.

Bana öğretildiği gibi yavaşça, dikkatle nefesimi verdim ve tetiği ağır ağır kavramaya başladım. Düşünce yoktu, bundan eminim. Sadece kendi doğam vardı; anlayışın ötesinde, kendi varlığım.

Dünya bir çekirdekten çıkmış gibi infilak etti ve ben havalanarak yere serildim. Sesin yankısı kulaklarımda, gümbürtüsü damarlarımdaydı. Kalbim göğsümden fırlayacak gibiydi. Tüfek benimle beraber yere düşmüştü ve sağ elim hâlâ kabzadaydı.

Babam beni yakamdan tuttuğu gibi arkaya doğru fırlattı ama düşmem gereken yerde yer yoktu. Yolun kenarından öteye fırlamıştım ve yeryüzü çekilmiş, ben aşağı düşüyor, arkadan bir ağaç gövdesi veya bir dalın, sonra bir başkasının, sonra bir başkasının daha bana çarptığını hissediyor; ama bu arada hâlâ düşüyor, yuvarlanıyor ve sağ yanımda bir takım gölgelerin belirdiğini görüyordum ki, sağ omzumun üstüne sert bir şekilde yapraklarla örtülü toprağa yapıştım ve yuvarlanmaya başlayarak, sol bacağımla bir ağaç gövdesine takıldıktan sonra baş ve boyun üstü yere çarptım, derken, sanki yokuş aşağı koşuyormuşum gibi tam karşıya doğru dikeldim ve bir ağaç gövdesine tutunabilmek için içgüdüsel olarak kollarımı sallayıp omzumun üstünden yana doğru seğirerek delice savruldum, yaprakların arasında seke seke, hâlâ nasıl hayatta olduğumu veya ne olacağımı bilemeden, sonunda kıpırdamadan yatıp kaldım.

Dünyanın sahiden yeni olması çok enderdir. Kendimizi merkezde bulmamız da öyle. Fakat o an her şey aynı noktada birleşmişti. Öldürdüğümüzde var olan her şey yönünü bize çevirir.

Kabil ilk oğuldu. Âdem ve Havva'nın ilk çocuğu. Kabil başlangıcımızdı, cennette başlamayan herkesti.

Her yanım acıyordu ama sanki başka bir şeyim yoktu, hiçbir yerim kırılmamıştı. Kara toprakta yapraklar nemliydi ve çürüyordu. Toprağın üstü normalde kuruydu ama ben o yüzeyi aşındırmıştım. Başım aşağıdaydı ve oturur vaziyete gelene kadar bacaklarımı döndürdüm; her yanım çalışıyor gibiydi. Bacaklar, sırtım ve kollarım. Sağ omzum ve bacaklarım örselenmişti gerçi, boynum kaskatıydı.

Orman gençti, tüm gövdeler incecikti; kırık olmamasının sebebi hiçbir şeyin yaşlı olmamasıydı.

Şanslıymışım, dedim kendi kendime.

Yeşilliğin örtüsü üstten aynı diklikte paralel bir eğim oluşturuyordu. O iki düzlem arasında, alttaki ile üstteki eğim arasında kalakalmıştım. Dimdik bir asansör boşluğu, güneşin ancak söylentilerdeki bir parlaklık olduğu, daimi gölgede bir yer.

Nasıl bir güçtü o tüfekteki? Ayaklarımı yeterince

denk almamıştım. Beni iki seksen yere sermişti. Böyle bir şeye bir daha izin vermeyecektim. Yani öyle düşünüyordum. Çocuk beyni bambaşkadır. Şimdi hatırlayamadığım şey, o beynin kaçınılmazlık duygusunu nasıl yarattığı, her düşünceyi ve hareketi, hepsi birbirine tam uyuyormuş gibi, yekdiğerine pürüzsüzce nasıl bağladığıydı.

Kaskatı ve her yanım ağrıyarak da olsa yokuşu gerisingeri tırmanabildim. Her biri ellerimle kavrayabileceğim kalınlıkta olan ağaçların arasından çıkarken botlarım yamaçta karanlık birer yara açıyordu; adımlarımın tutunamayacağı kadar dikti yokuş. Yola çıktığımda babamla Tom tüfeklerini kaçak avcının olduğu tarafa çevirmişlerdi. Babamın dirsekleri kaportadaydı, Tom da yolcu kapısından destek alıyordu. Dedem elinde tüfekle arabanın kıçında dikiliyor, arkadaki yolu kolluyordu.

Ne yapıyorsunuz? diye sordum.

Babam, Biri geliyor mu diye bakıyoruz, dedi.

Seni pislik, dedi Tom. Seni adi pislik. Ağlayacak gibiydi. Sesi kırıldı kırılacaktı.

Ne tüfek ne de el dürbünüm olduğu için sırtta olan biteni göremiyordum. Ortalık sessizdi. Yalnızca böcekler vardı. Ne kuş ne rüzgâr! Hava gölgede bile sıcaktı. Babamın beyaz tişörtü sırtından ve yanlardan boydan boya ıslaktı ve üstüne yapışıyordu.

Tüfeğimin sürücü koltuğunda olduğunu gördüm. Tam uzanırken babam kapıyı bir tekmeyle kapattı. Elimi tam zamanında çekmiştim.

Bir daha eline silah almayacaksın, dedi babam.

Tabii ki alacağım. Bu hafta sonu ilk geyiğimi vuracağım.

Babam hızlıydı. .300 Magnum'unun dipçiği doğruca göğsüme iniyordu ama geri sekerek menzilinden çıkmayı başardım.

Sen kendini ne sanıyorsun? dedi.

Tom, Buradan gitmeliyiz, diye araya girdi. Hemen geri geri gidip dönecek bir yer bulmalı ve olanları haber vermeliyiz.

Babam, Hâlâ hayatta olabilir, dedi. Gidip adamı kontrol etmeliyiz.

Hâlâ hayatta olamaz.

Bunu bilemezsin.

Vurulduğunu gördüm. Dürbünle onu açıkça görüyordum. Sağ kalması mümkün değil.

Olabilir, ama öyle ya da böyle gidip bakmamız gerekiyor.

Gerekmiyor. Buradan gitmeliyiz, hepsi bu.

Dedem, Gitmiyoruz, dedi. Babamla Tom ona baktılar ama dedem söyleyeceğini söylemişti.

Şöyle yapacağız, dedi babam. İlk virajdan dönüp menzilden çıkacağız. Ve kapıyı kilitleyeceğiz. Sonra çıkıp adama bakacağız.

Tom, Ben gelmiyorum, dedi.

Geliyorsun, dedi babam. Birbirimizden ayrılmıyoruz.

Tom başını sallayıp kendi kendine homurdandı. Tüfeğini indirip yoldan geldiğimiz tarafa doğru yürümeye başladı, ama on beş-yirmi metre sonra durup yere öylece oturdu.

Babam dediği gibi kamyoneti ileride bir yere bıraktıktan sonra dönüp kapıyı kapattı ve yere yatarak kilidin kasasına uzandı. Boynundaki tendonlar gırtlağında bir çukur meydana getirmişti. Dünyadaki tek işi o kilidi kapatmakmış gibi tüm dikkati oradaydı.

Dedem düşüncesiz bir et yığını halinde arabada oturmuş bekliyordu. Az sonra babam yanına geçti, sarımsı kuru toprak ve yeşil meşe yapraklarıyla kaplıyken giderek çamların iğneyapraklarıyla örtülen yoldan ağır ağır ilerledi. İki yanda çamların yükseldiği yol artık daha gölgeliydi ve yalnız kışları bir derenin aktığı dağdaki bir ça-

tağa doğru indi. Kuru çam yapraklarının halı gibi örttüğü kızıl kahverengi yolda lastiklerin sesi kesildi.

Kamyonetin peşinden giderken arkama baktığımda Tom'un da geldiğini fark ettim. Tetiğin çekildiği o kısacık anda bambaşka bir adama dönüşmüştü. Omuzları düşmüş, başı aşağıda, silahı bir eliyle gevşekçe tutuyordu; kendini tanımayı ve bulunduğu yeri inkâr eden bir hali vardı; saatin geri döndürülebileceği inancına tutunarak zamanı da inkâr ediyor gibiydi. On bir yaşındayken bile onu küçümsüyor, zayıf buluyordum ama bir tür canavar olduğuma, henüz kişileşmemiş biri olduğuma göre böyle düşünmem olağandışı değildi.

Kaçak avcı yukarıda bir yerdeydi ve onu görmeye can atıyordum. Zamanın acele ilerlemesini istiyordum ama bütün hareketler ağır, havanın kendisi bile durgundu. Botlarımın yere inişi boğuk, iki yandaki yamaçlar kararsız, değişken; kafamın içindeki bir akıntı kendi karşı ekseninde kabardığı için, eksenlerinin kestirilmesi imkânsızdı.

Kamyonet yumuşak bir dönüşle sola kıvrılan virajı aldı ve babam, başka bir sırta doğru evrilen, kendi şeklini kendi üreten bir coğrafyanın omzunda aracı durdurdu; artık kapının menzili dışındaydık. Dedemle beraber tüfek elde, arabadan indiler ve dağın çatağında, kuru dere yatağında buluştuk.

Toplantı veya duraksama olmadı; babam önde, botlarıyla altındaki yuvarlatılmış taşlardan ses çıkararak dere yatağını adımlamaya, yükselen bir hava akımına kapılmış gibi, dağların yamacından süzülüp ağmak üzere yapılmış bir şeymiş gibi yürümeye başladı.

Dedem çok daha yavaştı; attığı her adımın başlangıcında yer değiştirebilecek bir kütle, her an her yöne düşebilecek bir ağırlık olarak hiçbir hareketi güven vermiyordu. .308'ini geniş bir meşin kayışla omzuna asmıştı; sağ elini kayışın altına çengel gibi takarak dengesini sağlıyor, tüfeği bir dümen gibi kullanıyordu.

Tom'la ben yanından geçip önce dere yatağından, sonra alt örtüsü zayıf olan ve hem açık bir görüş hem de kolay hareket imkânı sağlayan çamlık bir yamaçtan yukarı çıktık. Fakat çamlar bitince çalıların içinde kaldık; Tom tüfeğini başının üstüne kaldırdı ve üstümüze yapışıp takılan onca dalın arasında manevra yapmaya başladı. Çıkardığımız hışırtılar bizi diğerlerinden yalıtmıştı; babam da, dedem de görünmüyordu.

Omuzları üstte kalacak kadar boylu olan Tom, önden gidiyordu ama dallar tam yüzümün hizasındaydı ve o kadar kalın, o kadar esnektiler ki aralarından geçmekte zorlanıyordum. Sonunda çareyi emeklemekte buldum; çenemi indirip yüzümü toprağa yaklaştırdım. Gözlerimi çizilmesin diye kapatmıştım. Dizlerim toprağı aşındırıyordu, gökyüzü dikenden yapılmıştı.

Nerede olduğumu bilmiyordum. Tom yoktu, kimse yoktu. Kertenkelelerin ve kuşların hareketi, seslerin kuru hışırtısı geliyordu. Yılanların, kenelerin, türlü böceklerin cirit attığı bir ortamdı burası ve ne bir yol vardı ne bir iz. Hiçbir yerde çıkış yoktu ve güneş üstüme çöküyordu. Sivri uçlar halinde küçük kuru yapraklar. O sıcakta sesin ağırlığı.

Dağın tenine iyice yaklaşmış, olabildiğince yere yapışmıştım. Tekrar sürünmeyi öğrenen bir nesne gibiydim. Dağın bizi her an fırlatıp atabilecek güçlü varlığını hissedebiliyordum. Kendimi ağır hissediyordum; fazla büyükmüşüm, yeterince tutunamıyormuşum gibi. Korkmaya başlamıştım ve .30-30'umu istiyordum. Namluya bir mermi sürüp ateşe hazır hissetmek istiyordum. Sırtüstü yuvarlanıp nefesimi tuttum ve hareket var mı diye kulak kabarttım.

Üstümde omurgalardan bir katman vardı. Burada ayağa kalkmak imkânsızdı. Gayet kalın, yaprak dökmeyen meşeler.

Kımıldamak istemiyordum. Her hareket beni ancak daha da sıkıştırmaya yarardı. Kapana kısılmıştım, kalbim göğsümde çırpınıyordu.

Kaybolduğumu anladığımda yapmayı bildiğim tek şeyi yaptım. Ellerimi ağzıma götürüp başparmaklarımın arasına üfledim. Baykuş sesi: kolay yayılan pes bir ses.

Sonra bekledim. Sol yukarıdan babam cevap verdi. Sonra aşağıdan, dedem. Her birimiz ayrı ayrı tanınabiliyorduk; hiçbirimizin sesi aynı değildi. Sonra babama yakın yerden Tom'u duydum.

Kaybolmadığımın güveniyle tekrar yüzüstü dönüp kendimi yokuş yukarı çekmeye başladım.

Yalancı çıngıraklıklar, yılan gibi ses veren böcekler. Kuşların sesi patlamıştı. Yaprakların arasındaki kertenkelelerin hareketleri kesintiliydi. Her yerde sürekli bir yılan şekli arıyordum. Önümdeki zeminde, iki yanımda ve beni üstten sıyıran alçak dallarda. Bundan önce gördüğüm yılanların çoğu yerin hemen üstündeki dallara dolaşıktı. Aynı renk ama daha kalın. Yavru yılanların kalınlığıysa ancak serçeparmak, boyları da bir karış kadar olurdu; dallardan neredeyse ayırt edilemezdi bu yavrular, üstelik en ölümcülleri de onlardı çünkü zehirlerinin ayarını bilmezlerdi ve çıngırakları olmadığından ses de vermezlerdi. Başım önde gidiyordum, yani yersem ilk darbeyi başımdan yerdim: alnımda, yanağımda veya ensemde zehirli diş izleri.

Her yerde küçük hareketler vardı ve korku beni yavaşlatıyordu. Neredeyse adım başı durup etrafıma bakınıyordum. Böyle bir yerde olmayı asla istemezdim. Üstelik yere yakın olmanın en kötü tercih olduğunu düşünmeye başlamıştım. Bunların üstüne çıksam nasıl olur diye düşünmeye başlamıştım. Fakat bu tabii sadece düşmeme ve her yerimi yırtmama yarardı. O yüzden sürünmeye devam ettim.

Öğlene doğruydu ve hava giderek ısınıyordu. Her yanım ter içindeydi ve gözlerim tuzdan yanıyordu; babamın daha yakın ve sabırsız çağrısını işitince karşılık verdim. Koca yamaçtaki en berbat kısma girmeyi başarmıştım ve oradan çıkana kadar yirmi dakika daha sürünmem gerekmişti. Moraran omzumla bacaklarım tutulmaya başlıyor ve boynum kırılmış gibi çatırdıyordu; korku içime işlemişti.

Boz kahverengi devasa ot tutamları gibi başımın üstüne uzanan –ama gövdeleri kısa– çalıların altında doğrulabildim. Kendimi ileri atabileceğim kadar bir alan vardı ve yukarıda kayalık çıkıntıları görebiliyordum. Alçak bir çalının eteğini sıyırarak oradan çıktım ve babamı buldum.

Diz çökmüş, tüfeğini bir dayanak gibi kullanarak başka tarafa bakıyordu. Sağ omzuna dayadığı namluya iki eliyle birden sarılmıştı. Beyaz tişörtünün içinde bir direkte asılı kalmış böcek tükürüğüne benziyordu. O tükürük kadar gevşek bir hali vardı ve bana doğru dönüp bakmıyordu bile.

Tom yanında dikiliyor, omuzlarına aldığı ve iki kolunu üstüne attığı, ellerini de aşağı sallandırdığı tüfeğiyle çarmıha gerilmiş gibi dikiliyordu.

İkisi de başlarını indirmiş, yere bakıyordu; kaçak avcıyı orada bulacağımı biliyordum. Ama tereddüt etmedim. İçimde yanlış bir şeyler vardı ve bunun kaynağı asla bulunamazdı. Cesedin yanına varıp ona bakabildim ve bir geyiğin leşine bakmaktan daha fazla rahatsız olmadım. Hatta heyecanlandığımı bile söyleyebilirim. Bunun sebebi belki hayatım boyunca yerde yatan cansız birçok geyik ve başka şey görmüş olmamdı. Durmadan bir şeyler öldürüyorduk zaten; hem buraya da öldürmek için gelmemiş miydik?

Adam yüzüstü düşmüştü. Sırtının orta kısmı büyük ölçüde yoktu. Avcı yeleği omuzlarının üst tarafında hâlâ

turuncuydu ama geri kalanı kızıl, kahverengi ve siyaha dönmüştü. Tıpatıp ölü bir geyik gibi kokuyordu, birebir aynısı; yarasına da aynı iri sinekler üşüşmüştü. Aynı noktaya mıknatısla bağlı siyah dairesel yörüngeler gibi, güneşte yanardöner ışıldıyordu sinekler; onlarcasının sesi birleşmiş, çevredeki ıssızlıkta olağandışı bir gürültü meydana getiriyordu.

Yukarıdaki kaya herhalde üç metre uzunluğundaydı ve yüzeyinin tamamına kan sıçramıştı. Bir insan vurduğumu anlıyor; ama atışımın mükemmel olduğunu düşünmeden de edemiyordum. İki yüz küsur metreden, üstelik bana çok büyük gelen ve sabit tutması çok zor olan bir tüfekle kusursuz bir atış. Vurduğum geyik olsaydı herkesin ağzı kulaklarına varırdı. Yalnızca bir geyik öldürüldüğünde çıkarılan ulumalar ve tiz savaş çığlıkları duyulurdu. Bu kadar şaşırtıcı derecede sessiz olmazdık. Geyik bıçağımla hayvanın karnını yarıyor, iç organlarını çıkarıyor, yüreğini ve karaciğerini, iyi kabul edilen her şeyini yiyor olurdum. Ya insan öldürmenin kötü olduğu bize hiç söylenmeseydi? Onun karşısında da aynı şeyleri hissediyor olmaz mıydık?

Kimse konuşmuyordu. Babam ile Tom tüfeklerine asılıyor, ben de elim boş olarak arkalarında dikiliyordum ve gün giderek ısınıyordu. Hiç esinti yoktu. Gömleğim sırtımın üst kısmını yakıyordu. Sonunda dedem belirdi. Bir çalı topluluğuna kadar olan hafif eğimi çıkıp, kısmen gölgesinde kalacak şekilde tüm ağırlığıyla dibine çöktü ve kaçak avcının yaptığı gibi, tüfeğini enlemesine bacaklarının üstüne koydu.

Dedem gelene kadar geçen zamanda sineklerin sayısı ikiye katlanmıştı. Adamın sırtında müthiş bir çekim gücü varmış gibi akın ediyorlardı. Uzaklaşmaya çalışıyor ama beceremiyorlardı. Her kaçış bir kavsin büklümüyle onları gerisingeri çağırıyordu. Hepsi birden aynı merke-

zin cazibesine kapılmışlardı ve cesedin eti yüzlerce kaynaşan ve uçuşan bedenle canlanmıştı. Biz de o çekimin etkisinde kalmış gibi, dördümüz adamın çevresinde toplanmış, deliğin ortasına gözlerimizi dikmiştik.

Sineklerin kesik kıpırtılar halindeki sürekli hareketi asla durağanlığa meydan vermiyordu, yalnızca değişkenlik vardı. Hem anbean değişen hem de her ânın içinde değişen bir manzara; ama nasılını ve niçinini hiçbir zaman göremiyorduk. O gün gördüklerimi hatırlamaya çalıştım, hem de birçok defa; ama hafıza nedensellikte ve anlamda ısrar eder, bir hikâye için ısrar eder. Her şey bir sonraki şeye yol açar ve bunun bir nedeni vardır. Ama benim tekrar canlandırmak istediğim şey, içinde iyinin veya kötünün değil, yalnızca çekim gücünün olduğu o andı; orada nedensellik yoktu, her an birbirinden ayrı ve kendi başına bir bütündü. Gerçek buydu çünkü.

İlk konuşan babam oldu. Kaçınılmaz olarak. Aramızda konuşma hakkı ve yükümlülüğü olan yegâne insan olarak. Bunu anlatamayız, dedi. Burada olanlar kesinlikle anlatılmayacak.

Adam öldü, dedi Tom.

Biliyorum.

Ee?

Eesi yok.

Dedem, Onu olduğu yerde bırakın, dedi. Dokunmayın. Mermi yukarıda bir ağaçtadır belki, ona bakın, bulursanız da ortadan kaldırın.

O zaman babam hüsran ve çaresizlikle bir homurtu çıkardı. Haklısın, Tom. Haber vermemiz gerek. Adamın ailesi vardır.

Dedem, Kimseye haber vermeyeceğiz, dedi.

Tom, Çocuk değil canavar, dedi. Tüyler ürperten lanet olası küçük bir canavar. Üzülmedi bile. Ona kalsa aynısını bir daha yapar.

Adam kaçak avlanıyordu, dedim.

Babam dönüp bana baktı.

Mermiyi namluya süren sendin, dedim.

Tom, On bir yaşında, dedi. On bir. İnanılır gibi değil. Benim kızım on bir yaşında.

Babam beni inceliyordu. Güneşin şiddetinden gözlerimi kısmış, kırpıştırıyordum ama onun bakışları sabitti. Tiz ve ısrarcı binlerce vızıltı her ânı telaşla dolduruyordu.

Hayatının geri kalanını mahvettin, dedi bana. Bunu anlayacak kadar büyüdün mü? Seksen yıl daha yaşayabilirsin; ama o yılların hepsini zehirleyecek bu yaptığın.

Açık mavi gözleri içerlek, berrak birer su gibiydi. Birer obruk gibi.

Benim hayatımı da mahvettin, dedi.

Artık bana ulaşamıyordu. Bu dünyada beni zapt edebilecek yegâne insandı ama elinden bir şey gelmiyordu. Gülümsedim. Kasıtlı değildi, sadece belli belirsiz bir gülümseme kırıntısıydı; ama yine de gülümsemiştim işte.

Babam birden hamle yaptı. Dönüp koşmaya başladım ama birkaç adımda eli omzumdaydı ve beni yere fırlattı. Pekişmiş sert ve kuru toprak. Manzanita yapraklarının küçük kadife gözleri. Bana vururken kendini hiç sakınmadı. Hayatımda ilk kez gerçekten neler yapabileceğini hissediyordum. İki büklüm olup başımı korurken yumruklarıyla beni dövüyordu. İki elini de üstüme yağdırıyordu.

Sırtıma gelen yumruk ürkütücüydü. Parmak boğumlarının omurgama inişi midemi dalga dalga bulandırırken üstüme abanmış nefesini duyabiliyordum. Sahneyi yeterince uzaktan görseniz Meryem Ana'nın oğluna uzandığı gibi, onun da beni kollarına almak için uzandığını sanabilirdiniz. Beni kurtlardan kurtardığını. Ama dışarıdan gelen bir tehlike, beni koruyabileceği bir şey yoktu. Korkmamız gereken şey içimdeydi ve ona ulaşa-

mıyordu. Yumrukları hiçbir işe yaramıyordu. Ve sanırım o da bunu biliyordu.

Durup yanımda yere sırtüstü uzandı. Nefes nefese kaldığını duyabiliyordum. Bedenim bir ağrılar karmaşasıydı, beynim nereye odaklanacağını şaşırmıştı. Havanın kendisi bile acıyordu. En azından bir şey yapmamayı, bir şey dememeyi biliyordum.

Sinekler uzun süre dayanılması mümkün olmayan sesler çıkarıyordu; her uçuş eğrisi bir ses bozulması, bir tınının pesleşmesi demekti ve üst üste binen yüzlerce, binlerce Doppler tınısı devasa bir gırtlaktan çıkan gümbürtüye dönüşmüştü, bu kulaklarımızın içinden gelen ve kaynağı olmayan bir gurultu gibiydi. Sanırım babam bu yüzden yerden kalkıp cesedin yanına gitti. Kıvrıldığım yerden doğrulunca eğilip adamın ellerini ve tüfeğini tuttuğunu, onu yamaçtan aşağı sürüklemeye başladığını gördüm.

Kabil'i hep kardeşini öldüren kişi olarak düşünürüz, peki ama etrafta öldürecek başka biri var mıydı ki? İlk doğan iki kişi onlardı. Kabil karşısında bulduğunu öldürdü. Yoksa hikâyenin kardeşlerle bir ilgisi yok.

Babam o cesetle, onunla ne yapılacağıyla uğraştı durdu. Hiçbirimiz elimizi sürmedik. Çalı çırpının arasında, kuru toprağın üstünde o ölü ağırlığı tek başına sürükledi, imkânsız bir açıda yokuş aşağı geri geri yürüdü, bir karşı ağırlıkla kendini dengeleyerek yeryüzünün büklümlerini aştı. Bir kere durdu, o da ancak adamın tüfeğini çalıların içine atacak kadar, sonra cesedi tekrar sürüklemeye başladı.

Dedem, Suç artık senin, dedi. Tüfeği atıp cesedi götürüyorsun. Dediğim gibi olduğu yerde bırakacaktın.

Dedem, babamın on beş-yirmi metre uzağındaydı ve ona bakmıyordu. Gökyüzüyle konuşuyor gibiydi.

Sinekler mağaradan ayrılmıyor, her tümsek ve sarsıntıda havalanıp tekrar konuyorlardı. Adam yüzüstü yatıyordu ve kolları ibadet eder gibi ta yukarıda duruyordu, başı Tanrı'sının huzurunda uysallıkla önüne düşmüştü. Bacaklar bir tövbekârın ağır sürünmesiyle onu arkadan izliyordu.

O cesedi kamyonete kadar taşıyacağını sanıyorsan

yanılıyorsun, dedi dedem. Onu artık ömrün boyunca taşıyacaksın. Yakandan bir daha düşmeyecek. Onu orada bırakacaktın.

Babamın gür yeşilliğin içinde geri geri hamle yapması, cesede durmadan asılması gerekiyordu. İrili ufaklı kuru dallar çatırdıyor, başı gevşekçe sallanan, elleri babama ve engin mavi gökyüzüne doğru kalkmış tövbekâr daima hemen arkasından geliyordu.

Tek yapabildiğim babamın ardı sıra gitmekti. Bıraktıkları izin dışına adım atmıyordum. Tom da beni takip ediyordu.

Dedem, Ancak bir budala önüne konanı alır, diye söylendi. Ancak bir budala.

Bir çiftlikte büyüyen dedem patates soymak ve parmağını raspaladığında patatese biraz protein katmakla ilgili hikâyeler anlatırdı. Avların eti ve kürkü için tuzaklar kurarmış. Çocukken bile onun yalnızca önüne konanları aldığını seziyordum.

Babam manzanitaların arasından cesedi sürüklerken fena zorlanıyordu. İşi orada bırakmak istediğini görebiliyordum. Sinekler çılgına dönmüş bir sürü gibiydi. Güneş tam tepeden vurduğundan babamın yüzü gölgede ve gözleri karanlık birer çukurda kalmış, yanaklarında çizgiler seçiliyor ve ağzı yine bir gölge oluşturuyordu. Verdiği uğraştan küçülmüş bir halde artık yeryüzünden ayrı durmuyordu, eskisi gibi varlığını göstermiyordu; kalıbının çeperleri havaya, çalı çırpıya ve toprağa yakınlaşmıştı, gerçeğe bürünmüştü.

Ayaklarından tutabilirim, dedim.

Ona dokunayım deme, dedi.

Neden?

Ama babam cevap vermedi. Çamların arasına varana ve alt örtünün azlığında ceset iğneyaprakların üstünden kolayca kayana kadar o yokuştan aşağı geri geri indi,

sonra cesedi gideceği yere götürmek için adımlarını hızlandırdı. Kaçak avcı bir kızak gibi yola doğru akıyordu. Ve eğim daha da artınca babam yana çekildi, var gücüyle adamı savurdu ve ceset, dolgu maddesi çıkmış bir bez bebek gibi yolun kalanını yuvarlana yuvarlana indi.

Yola indiğinde babam kapıya doğru baktı ama kimse gelmemişti. Artık Tom ona yardım ediyordu. İkisi de birer bilekten tutup cesedi aralarında sürükleyerek kamyonete doğru yürüdüler. Adamın yüzü hâlâ yere, sırtındaki krater göğe bakıyordu. Körkütük sarhoş olarak eve arkadaşları tarafından taşınıyor olabilirdi ama bu sefer deyişlerdeki söz gerçek olmuş, adamın içi sahiden dışına çıkmıştı.

Çamların yumuşattığı yol virajda taşlıktı ve avcı da, giysileri de didik didik, lime lime ve incecik beyaz bir toz içindeydi. Babamla Tom –Tom ayaklarda– onu kaldırıp hamak gibi sallayarak şiltenin üstüne savurdular. Adam şilteye sessizce iniş yaptı, ardından ben de kasada onun yanına çıktım.

Dedemi beklememiz gerekiyordu. Tom'la babam arabanın içinde, konuşmuyorlardı. Arkamdaki ceset bu sefer sırtüstü boylu boyunca uzanıyordu.

Beyaz toz kaplı kansız yüzü hayaletlerinkine benziyordu ve bu sıcakta bile dudakları morarmıştı. Gözleri tozdan şeffaflığını yitirmişti. Favori ve saçları dirilerinkinden farklı bir niteliğe bürünmüş, ayrışmış, teniyle bir ilgisi kalmamıştı. Ağız açıktı. O gözler olmasa, ölülerin şu açık gözlü uykusu olmasa sahiden uyuyor sanılabilirdi.

Kayıtsızlığımı kaybediyordum. Sırtımı kasaya yasladım ama adam benden en fazla bir metre uzaktaydı ve hiç de hayvana benzemiyordu. Ölü halinde bile daha fazlasını isteyen bir ifade vardı. Bitmiş olmasına inanamayan bir hali.

Göğsünün ortasında küçük bir delik vardı; koyu

renkli, kaba bir giriş noktası, altı oyulmuş ve yerçekimiyle boşalmış bir çukur.

Kolları başının üstüne atılmış ve elleri açıktı. Gömleğiyle yeleği kararmış, kot pantolonu kararmış, bacakları gevşekti. Varlığı aramızda kalacaktı.

Yolda dedem göründü. Asla yere bakmadan, ağır adımlarla. Her an devrilebilecek bir şey; ama hiçbir zaman adım attığı noktaya bakmaz, yerle bir teması yokmuş gibi yalnızca boş ifadelerle gözlerini ileriye dikerdi. Bu da her tür akıbeti mümkün kılıyordu.

Yanımdan geçerken başını çevirmedi. Cesede doğru başını çevirmedi. Kamyonetin kapısını açtı ve altımızdaki şilteyi hoplatarak, arabanın yaylarını yaylandırarak ağırlığını koltuğa bıraktı.

Ardından babam motoru çalıştırdı ve başka zamanlarda olduğu gibi, herhangi bir yolculuğa çıkıyormuşuz gibi hareket ettik. Bir köprünün üstünden geçip virajı aldık ve dünya tekrar açıldı. Arka solumuza uzun ince bir sırt düşüyor, dik bir yamaçta zeminle keskin bir açı oluşturacak şekilde çamlar yükseliyordu. Avlanamayacak kadar dik bir yerdi burası. Yeşilliğin arasında gri kayalar ve dağ döküntüleri görülüyordu ama yamacın dibi menzil dışındaydı.

Önümüzdeki yol, dağı döne döne aşıyordu. Dizlerimin üstündeydim ve gözlerimi sağa, yokuş yukarı çeviriyor, adamın ölüsüne bakmak istemiyordum. Rüzgâr yüzümde, ellerim aşağıdaydı; arabanın üstü dokunulamayacak kadar kızmıştı. Tüfeğim olmadığı halde gözlerim ister istemez geyik arıyordu.

Dünya yine eğim kazanmıştı. Neredeyse uçmaya benzeyen bir yükseklik hissi. Ve dağ büyüyor, biz yaklaştıkça her parçası genişliyordu. Başka bir sırtın ilerisinde tek tük batı sarıçamlarıyla açık bir çanak belirdi. Hemen sağ üstümüzde ağaçlarla çevrili bir su bendi vardı. Ben-

din alt tarafını kapatan, onlarca yıl önce bir buldozerin yığdığı ve o kurak ortamda şimdi su sızdıran, eğreltiotlarıyla kaplı toprak seddi görebiliyordum.

Ailem burada çok geyik öldürmüştü. Küçük yükseltileri olan açık bir vadideydik; dağın en yumuşak engebelerin olduğu bu kesiminde, çepçevre yüzlerce metrelik bir alanda ancak yer yer bitki örtüsü vardı. Genellikle burada durur ve tüfek dürbünlerimizle, el dürbünlerimizle dört bir yana bakardık. Ama bu sefer yola devam ettik.

Yan yollar soldan dağın alt taraflarına, keskin virajlara, ağaçsız geniş arazilere, dereye, ayı ağnağına ve başka bir su bendine uzanıyordu. Bütün bu bölge bize aitti. Bizimdi. Bu noktadan itibaren istediğimiz tarafa yürüyebilir, kimsenin arazisinden geçmek zorunda kalmazdık.

Sahip ve ait olmanın verdiği hissi yeniden yaşamak isterim. O duyguyu kaybettim. Bir toprağım yok artık ve kendi tarihimizi ziyaret edemiyorum.

Kamyonetle o tanıdık coğrafyadan geçtik; orasının hep bizim olacağına inanırdık. Bu o kadar kesindi ki, üstünde düşünmezdik bile.

Kamp yerimiz sarıçamların arasında, serin ve gölgelik bir yerdeydi. Yel ve o yelin ağaç tepelerindeki sesi hiç eksik olmazdı. Soğuk ve saf bir pınar vardı. Eğreltiotları, yosun ve mantar. Toprağın bereketi olarak taze taze koparıp yiyebileceğimiz semizotu. Cennete en fazla yaklaşabileceğimiz, özümüze dönmeye en fazla yaklaşabileceğimiz bir yer.

Dedemin buraya yaptığı küçük su dolaplarının birkaçı kışı atlatmıştı. Hepsi benim için, öncesinde de babam için yapılmış oyuncak köylerin minyatür motorları gibi akıntıda hâlâ dönüyordu. Her biri, topu topu üç küçük lata ve iki çividen ibaretti ama şaşılacak kadar hayat doluydular. Geniş bir deltaya yayılmış berrak sulardaki küçük adalardan koca bir ülke, dört metre eninde bir bölgeydi burası; derin kanallar veya büklümler kazılmamıştı henüz, dünyada bir iz bırakamayacak kadar yeniydi.

Derenin aşağısında, bundan çok daha büyük ölçekteki iki ağacın arasına yüksekten bağlanmış bir sırıkta zincirlerin ucundan kancalar sarkıyordu ve onlardan birinde geyikleri tartmaya yarayan bir kantar vardı.

İlk anılarımdan itibaren hatırladığım kadarıyla bu kampta her şey aynı yerdeydi ve hiçbir şey değişmemişti. Pınar siyah plastik bir hortuma verilmişti ve oradan

beyaz bir eviyeye sekiz-on santim kalınlığında bir su halinde kesintisizce boşalıyordu. Onun yanında kamp ocağı, ocak sacı ve erzak kutuları için ağaçtan müstakil yüksek tezgâhlar vardı ve burası, ben bildim bileli kamp aşçısı olan Tom'un yeriydi. Her şey açıkta, her şey çamların ve gökyüzünün altındaydı.

Mutfağın hemen aşağısında, değirmen adalarının hizasına yakın yerde iki ağacın arasında bir piknik masası ve üstünde, oluklu dik bir çatı vardı. Duvarı olmayan, masası açıkta olan, toplandığımızda lüks lambalarının asıldığı ve öykülerin anlatıldığı kampın kuruluşu aşağı yukarı böyleydi.

Bu kadar. Ötedeki ağaçların arasında benden önceki nesillerden kalma eski püskü ve paslı yatak bazaları çam yaprakları gibi kahverengiye dönmüş, daha ileride bir açık hava tuvaleti için iki ağacın arasına kontrplaklar tutturulmuştu.

Enginliğin içinde bir ileri karakoldu kamp yeri. Çam kaplı yamaçlar başta hafif, sonra çok daha dik bir eğimle dağ boyunca üstümüzde yükseliyordu. Düzinelerce ağaç gövdesinin yalnızca diplerini görebiliyorduk ve bu manzara hâlâ keşfedilmeyi bekleyen bir arazinin ana hatlarını veriyordu. Aşağıya doğru da dere kıvrıla kıvrıla ilerlerken arkasında eğreltiotu ve çamlardan bir iz, sonra da geniş bir çayır bırakıyordu. Güneşten kavrulmuş kuru sarı otlar, içinde bulunduğumuz ormanı ışıkla dolduruyordu.

Her şey mükemmeldi: gölgenin ve yelin serinliği, ışık, suyun ve çamların sesi, bitki özlerinin, çimlerin ve eğreltiotlarının kokusu, buraya gelişin ve ait olmanın tarihi ve duygusu. Benim için her yolculuğun en iyi yanı buydu; kendimizi yine burada bulduğumuz an, geçen zamanın aradan kalktığı andı.

Şilteden aşağı atladım. Kampı kurmaya hazırdım.

Ama babam, dedem ve Tom inmediler. Konuşma sesi yoktu. Orada öylece oturuyorlardı. Sonunda çıktıklarında da bana bakmadılar. Kamyonetin arkasında toplanıp yüzü göğe dönük, elleri geriye atılmış, ağzı ve gözleri açık ölüye baktılar. Dünyayı bir bütün olarak içine alacak gibiydi, hepsini birden.

Tom, Ona dokunmayacağım, dedi. Bu işte yokum.

Babam, Senden öyle bir şey istemedim, diye karşılık verdi.

Bu işe karışmamak için bir fırsatın vardı, dedi dedem. O yoldan yürüyerek dönebilirdin. Kapıdan geçmeyebilirdin. Fırsat oydu. Artık tetiği çekmişsin, çekmemişsin ne fark eder? Bizim için hepsi bir.

Saçma, dedi Tom. Ben bir şey yapmadım.

Yapıp yapmamanın artık bir önemi yok. Nerede olduğunun önemi var.

Babam ölünün elini yakaladı. Kahretsin, dedi. Ve onu şiltenin üstünden çekip güm diye yere indirdikten sonra kancalara doğru sürüklemeye başladı.

Tom, Bunu yapamazsın, dedi ama babam cesedi sürüklemeye devam ediyordu.

O bir et parçası değil, dedi Tom.

Cesedi iğneyapraklarının üstünden taşıyan babam, Artık öyle, dedi. Kaçak avcının, açık ağzı ve göğsüne düşen çenesiyle eğlenen ve biraz da sarhoş bir hali vardı, derken başı, kahkaha atıyormuş gibi arkaya yuvarlandı. Zincirleri ve kancalarıyla yeni bir şamataya gidiyormuş gibi.

Babam onu dere kenarındaki ağaçların dibine bıraktı. Vurduğumuz bütün geyiklerin asıldığı yere. Bir-iki metre fazladan zinciri olan siyah bir kancaya uzandı. Kaldırmama yardım et, dedi.

Tom, Etmeyeceğim, dedi. Tüfeğini iki eliyle kavramış, namlusunu yukarı çevirerek göğsünde tutuyordu.

Her an hedef alabilirmiş gibi hazırdaydı. Panik nöbetine kapılmasına ramak kalmıştı. Hızlı hızlı nefes aldığını görebiliyordum.

Dedem, Şimdi yardım edip etmemen bir şeyi değiştirmez, dedi. Adamı bileğinden tutup kamyonete kadar sürüklenmesine zaten yardım etmişsin.

Kes sesini, diye çıkıştı Tom. Affedersin. Seninle böyle konuştuğum hiç olmamıştı. Ama lütfen bana bir şey daha söyleme.

Babam, Bunu şimdi yapmamız gerekiyor, dedi.

Gözlük Tom'un gücünü zayıflatıyordu. Gözleri iyi görmüyor, yardım için hep başkalarına ihtiyaç duyuyordu. Üstelik tüfeğinin kundağını, tam kabzanın namluyla birleştiği yerden, kalın kahverengi bir sargı halindeki koli bandı tutuyordu. Eski bir .243 Winchester Savage, küçük kalibreli hafif bir geyik tüfeği; hızlı ama bendeki .30-30'dan çok daha etkisizdi. Aşağılık bir tüfek, utanılacak bir tüfekti.

Ben yardım ederim, dedim.

Babam, Sen uzak dur, dedi. Bunu kendim yapacağım. Birkaç ipin bağlı durduğu bir ağacın gövdesine kadar yürüdü. Zincirli kancaya tutturulmuş olan bağı çözüp ipleri yere koydu. Ardından ölünün ayakları dibine çömeldi. Ayaklarında iş çizmeleri vardı, yürüyüş botları değil; üstünde de kot pantolon. Babam kancayı çizmelerin arasına bırakıp zinciri adamın ayak bileklerine doladı, çevirdiği her turda zincire iyice asıldı ve zinciri geçirdiği kancayı yerine sabitledi. Suratı değerli bir taşı takıya yerleştiren kuyumcu gibi işine kilitlenmişti.

Pekâlâ, dedi ve ağaca dönüp ipe asıldı. Yukarıdaki kirişin üstünden kayan zincir halkalarının sesi geldi. Ölünün ayakları yükseldi, bacakları yerden kesildi. Bacaklarını düz tutuyor, işbirliği yapıyordu; sorun çıkarmak istemiyordu.

Babam ipi ağacın gövdesine doladı ve bir eliyle onu tutarken öbürüyle boşluğunu aldı. Ölünün ayakları aşağı doğru seğirir gibi oluyor ama her hamlede biraz daha yükseliyordu, ta ki beli yerden kesilene ve gömleği sıyrılarak karnını açığa çıkarana kadar.

Kan pıhtısı üstünü kaplamıştı ama tenin beyazlığı yine de belli oluyordu. Alttaki aydınlık. Ormanın kıyısındaydık ve çayırın kuru sarı otları hemen ötemizde, dünyanın o kesimini bizden ayıran bir parlaklıkla ışık yayıyor, ölünün şimdiden oraya ait olduğunu ilan ediyor gibiydi. Onu bulduğumuz yerde olmamasına rağmen bu haliyle insanı pekâlâ aldatabilirdi. Ve şimdi de, omuzlarının serbest kalmasıyla yavaş yavaş dönmeye başlamıştı.

Ağırlık arttıkça babam ipe daha bir kuvvetle asılıyordu. Sert hamlelerle ölünün sırtı bize doğru döndü; gömleği ve yeleği sıyrılmış, oradaki mağara şeffaf ve hareketli bir karanlık göz gibi belirmişti. Başı serbest kaldı, sonra yere çarptı, sonra yine serbest kaldı ve yükseldikçe, kolları başının üstüne kalktıkça döndü ve kuru kararmış bir tabakayla örtülü beyaz aydınlık karnını tekrar gördük.

Babam ağırlığını arkaya vererek ipe asılıyor, asılırken iyice eğiliyor, apayrı işlerle meşgullermiş gibi ölüden başını çeviriyordu. Ağzı kendinden geçmiş gibi açık kalan ölünün kolları döne döne, hülyalı hülyalı yeri süpürüyordu. Sonra bize yine arkasını döndü ve biz yine mavili yeşilli yanardöner mağaramsı gözü gördük.

Hiçbirimiz ağzımızı açamıyorduk. Daha önce hiç bu kadar güzel bir şey görmemiştim. Arkadaki aydınlık çayır, onun kenarından dünyanın aşağı düşüşü, dağın dik eğiminden kaynaklanan yel; bunların içinde yalnızca sade havayı ve uzakta yiten dağ sıralarını görebiliyorduk. Önümüzde ağır ağır sallanan ölü, bir şekilde o uzaklığı kendine çekebiliyor, hatta ayaklarımızın altındaki toprağı bile yan yatırıp her şeyi devirebiliyordu.

Babam bunların hiçbirini görmemişti. Sadece adamın başının yerden yeterince yüksekte olup olmadığına bakmak için arkasını dönüyordu ve ardından ipi birkaç kez ağacın çevresinde doladı, kaymayacağından emin olduktan sonra da düğüm attı. Bana bir çuval getirin, dedi.

Kime söylediği belli değildi ama Tom'la dedem kıpırdamayınca kamyonete ben gittim ve koltuğun arkasına uzanınca tüfeğimi gördüm. Elimi kabzaya koydum ama sonra vazgeçip bez çuvallardan birini tutup çektim.

Babam adamın kollarını kaldırmış, yandan bağlıyordu. Onları iple sarmayı denedi ama ip kayınca kolları bırakıp sallandırdı ve bileklerden birini bağladı, ipi adamın bacak arasından geçirip öbür bileğine götürdü, sıkıca tutturdu; adam anadan üryan yakalanmış terbiyeli bir cesetmişçesine şimdi bir eli kasığında, öbürü kıçındaydı, ama tabii kot pantolonu hâlâ yerindeydi, o başka.

Ceset bu halinden dolayı hesap verecek durumda değildi elbet; ama babam çuvalı üstüne geçirince zaten gözden kayboldu ve bunu sorgulamanın da bir âlemi kalmadı. Gelgelelim, bir geyik leşi gibi çuvalda baş aşağı sallanırken adam hayalimde büyüdü ve onu açık ağzı, açık gözleri ve dünyaya katıksız bir şaşkınlıkla bakan haliyle görmeye başladım. Teni beyazlaşmış, boyu uzamıştı.

Çuval, çizmelerini örtecek kadar büyük değildi. Babam yukarı çekmeye çalışıyordu ama çuval sınıra dayanmıştı. Bezi adamın bileklerinden veya baldırlarından, zincirin kotu sıktığı yerden bağlaması gerekiyordu ve bu da sarı kahverengi iş çizmelerini herkesin görebileceği anlamına geliyordu.

Dedem, Çizmeleri öyle ortada bırakamazsın, dedi.

Geyik değil, insan olduğunu herkes anlayabilir.

Babam, Farkındayım, baba, dedi. Büyük bir buluşmuş gibi söylemene gerek yok.

Uzun süre hapis yatacağız, dedi Tom. Hepimiz. Çocuk olduğu için asıl sorumlusu hariç belki.

Çeneni kapamaya ne dersin? dedi babam.

Evet çünkü sana sahiden borçlandım. Burada benim için çok büyük işler yapıyorsun. Müthiş bir arkadaş olduğun için sağ ol.

Babam eğilip adamın başını kaldırdı. Sonra bana bakıp, Gel buraya, dedi.

Ben de ölünün önünde eğilip başını göğsüne doğru bastırdım. Çuvalın dokusu ağaç kabuğu gibi kabaydı; adamın suratını göremiyor ama çenesini göğsüne bastırdığım zaman ağzının kapanacağını biliyordum. Çizmelerini şimdi örtsen de fark etmez, dedim. Çünkü adam gece uzayacak ve çizmeleri tekrar çuvaldan çıkacaktır.

Babam bana baktı; yakışıklı olmadığını ilk kez o zaman gördüm. Aşağı doğru incelen yüzünde çenesi çok etli ve burnu fazla kemikliydi. Gözleri bile birbirine fazla yakın olabilirdi.

Çuvalın şimdi çizmeleri de örten ucunu zincir doladı. Artık çizmeleri örten uçtan zinciri çuvala doladı. Tamamdır, dedi. Herkese yardımları için teşekkürler.

Hepimiz geri durup baş aşağı sallanan adama baktık. Çuvalın içinde bile insan gibi duruyordu. Omuzlarının ve başının göğsünün üzerine kıvrıldığı seçilebiliyordu. Yukarıda çizmeler olduğu seçilebiliyordu. Baş aşağı uyumayı öğrenmiş, kaba çuval bezinden kendine büyük gelen –ama sonuçta yarasalarınkinden farklı olmayan– kanatlara sarınmış bir adam. Kanatların altında tebeşir kadar beyaz bir beden vardı. Gecenin çökmesini bekliyordu.

Kâfi, dedi babam. Kamp kurma zamanı.

Üstü kararmış olan şilteyi aldık ve paslanmış eski bazalardan birini oraya kadar taşıyıp temiz yanı yukarı bakacak şekilde üstüne attık. Bu yatak, türlü rahatsızlık-

ların yanı sıra sırt problemi de olan dedem içindi. Geri kalanlarımız yerde yatacaktı.

Babam Tom'un konserve, tabak çanak ve çatal bıçakları eviyenin yanındaki masalara taşımasına yardım etti. Birbirleriyle konuşmuyor, birbirlerine bakmıyorlardı. Tom'un gözlüklü suratı benim yaşlarımdaki bir oğlanın suratına benzetilebilirdi. Saçları siyahtı ve babamınki gibi önlerden açılmıyordu.

Lüks lambalarını masaya astım. Matımı ağaçların arasında her zaman yattığım, zeminin düz ve çam yapraklarıyla kaplı olduğu yere taşıdım.

Tom her zamanki gibi öğle yemeğini hazırladı. Sofrada sadece ekmek, jambon ve peynir vardı, bir de ketçapla hardal. Piknik masasına kurulduk; babamla dedem yamacın tarafında, Tom'la ben, yerçekiminin bizi hafifçe arkaya yatırdığı aşağı tarafta. Bu masanın düz olduğunu hiç hatırlamıyorum.

Hepimizde uzun ve geniş ağızlı birer avcı bıçağı vardı. Dedem kendi sandviçini kurutulmuş et gibi dilimlere ayırdı. Örtü yoktu, sadece masanın eski lekeli tahtaları ve biz kestikçe tahtada kalan izler. Bıçakların ağzı üstte kalın ve yivli, sivrilen uçlarına doğru kavisliydi. Her birimizin sandviçleri farklı farklı kesilmişti; babamınki çapraz, Tom'unki basit bir şekilde ikiye bölünmüş, benimki çarpı şeklinde dört parçaydı. Kesme işini bitirdikten sonra bıçaklarımızı masaya sapladık; diğer yemeklik malzemelerin arasında dört direk gibi hepsi dik duruyordu. Buraya her gelişimizde aynısı olurdu; tek fark, bu sefer aramızda konuşmamamızdı. Kimsenin söyleyecek bir şeyi yoktu. Ağustosböcekleri havayı çıtırtılarla ve nabız atışıyla dolduruyordu. Sinekler, el veya ayak bileğinizden pis bir ısırık alabilen at sinekleri. Tek hareketimiz çiğnemekten veya sinekleri kovmak için el kol sallamaktan ibaretti ve hiçbirimiz gözlerini masadan ayırmıyordu.

Üstümüzdeki çamlar rüzgârda kımıldanıyor, sonra tekrar susuyordu. Eviyedeki suyun sesi. Çayırın artan ısısı ağaçlara ve gölgelere yayılıyordu.

Dedem bir paket kraker bisküvi açtı ve bir avuç dolusunu ezip derin plastik bir kupanın içine boşalttı. Üstüne süt döküp kaşıkla yedi.

Tom tek kelime etmeden kalktı ve matına gidip dedemin çiğneme sesine kulak verdi. Şapırtılar. Gün ortasıydı ve böcekler haricinde hiçbir şey kımıldamak istemiyordu.

Eh, dedim ve ben de matıma doğru gittim; haki renkli eski askerî uyku tulumum içine girilemeyecek kadar sıcaktı. Üstüne uzandım ve parlak mavi bir fona karşı duran çam ağaçlarını izledim. Bütün görüntü merkeze yönelmiş, çamlar yerlerinde durdukları halde sanki maviye doğru koşuyordu; durmadan arkalarında gölgelerini bırakabilecek, gökyüzüne akıp gidebilecek ama maddiliklerinden bir şey kaybetmeyeceklermiş gibi. Bütün dünya değişmezliğin buharıymış gibi.

Üstünde yattığım zemin, dağ boyunca herhangi bir yere kayabilir, altımda açılan herhangi bir derinliğe yuvarlanabilirdi – ya da basbayağı altım boşalabilirdi. Bizden dört nokta vardı ve beşincisi biraz önce asılmıştı; geri kalan her şey fondan ibaretti.

Neden avlanırız? Daha eski bir şeye dönmek için değil mi? Ve her eski zamanda bizi bekleyen Kabil değil mi?

Günün geç bir saatinde uyanarak akşam avına hazırlandık. Hava tazelenmişti, artık ağır ve ölü değildi. Her günün sonunda bir vaat, bir atiklik. Ağaçların gölgeleri ölçülemeyecek kadar uzamış ve bir örnek bir açıyla pürüzsüz karanlık hatlar oluşturmuştu. Çayırdaki otların her bir sarı yaprağı da varoluşa kazınmış gibi bir hizadaydı ve dere boyundaki eğreltiotlarının en uzunları suyun aynasına çizgili ilkel işaretler bırakmıştı.

Çamların tepesinde hızlanan rüzgâr acele etmemizi ister gibiydi. Babam, dedem ve Tom tüfek ve mermilerini, mataralarını ve dürbünlerini, koyu renk ceketlerini ve şapkalarını aldılar. Ormanın içinde gölgelerden uyanmış sessiz, amansız ve pür dikkat şekiller gibiydiler.

Herhangi bir çağa ait herhangi bir topluluk olabilirdik. Av, binlerce nesil geriye götürülebilen bir gelenekti. Bizde gruplaşmanın ilk nedeni öldürmekti.

Tüfeğimi almama müsaade etmemişlerdi. Silahsız, erkekliğe kabul törenim olması gereken avın dışında bırakılmıştım. O kadar kızgındım ki, bir söz söylemenin yolunu bulamamıştım. Kamyonetin arkasına çıkıp bekledim.

Kasada şilte olmadığından artık omuzlarım kabinin

üstünde kalacak şekilde arkada dikilebiliyordum. Şu an ormanda yürüyor ve ağaçları siper ederek adımlarımızı sessizce atıyor, boynuz, kulak seğirmesi veya arka plandan daha açık tonda bir kahverengiliği arıyor olmalıydık. Kulak kabartmak için duraklıyor olmalıydık. Fakat dedem modern bir şey olup çıkmış, ensülin ve haplarla şişirilmiş bir obezliğe dönüşmüş, ormanda bir-iki kilometre yürüyemez hale gelmişti. Binlerce nesil ve on binlerce yıl onunla son bulmuştu. Kamyonette oturmuş, tüm geyiklere geldiğimizi kilometrelerce önceden haber veren motor gürültüsüyle güya avlanıyorduk. Toprakla bağımız kalmamış, tıkırtı ve çıtırtılar çıkarıp aklın alamayacağı kadar yabancı izler bırakan tekerleklerin üstünde ilerliyorduk.

Ayaklarını sürüye sürüye toplanan dedemi izledim ve ondan gelmiş olduğuma inanamadım. Suratındaki tüm hatlar hafifleyip siliniyor, geriye lekeli etten ve sarkık deriden yüzeyler bırakıyordu.

Çene ve yanak yapısı gevşek olan babamın yüzü için de aynı akıbet kaçınılmaz görünüyordu. Olabildiğince sessiz hareket eden büyükler tek kelime etmeseler de biraz sonra motoru çalıştırmak gibi bir saçmalığa girişeceklerdi. Arabaya binip tüfekleri dizlerinin arasına aldılar ve kapıları büyük bir itinayla her birinden küçük bir çıt çıkararak kapattılar.

Sonra motor çalıştı, geri geri gidip döndük ve yoldan bağıra bağıra gitmeye başladık; karşımıza ne çıkacağı kimin umurundaydı? Bakmıyordum bile. Anlamsız bir avdı. Güya gözcüydüm ama onun yerine ağaçlara bakıyordum. Önce yaşlı orman, sonra genç; doğduğum sıralarda kesilmiş olan bu açık arazideki ağaçların hepsi insan eliyle dikilmişti; ince ve kendi başınaydılar, aralarındaki boşluğu bir enkaz dolduruyordu. Yabani otlar, eğreltiotları ve sonbaharla kızaran meşeler çiçek öbekleri

gibi duruyordu ama gerçekte yakılmayı bekleyen bir atık coğrafyasına aittiler; hepsi ormancıların geride bıraktığı çerçöptü ve hâlâ çürüyor, patikaları tıkıyor, zemini yapay şekilde yükseltiyorlardı.

Yumruğumla arabanın tepesine vurunca sallantıyla durduk. Kapılar hızla açıldı ve önce sağdan Tom çıkıp tüfeğini omzuna kaldırdı. Sonra soldan babam inip tüfeğini kaldırdı.

Tom, Nerede? diye sordu. Fısıldamaya çalışıyordu ama sesi kaba ve gürültülü çıkmıştı.

Genç ormanın aşağı doğru çalı çırpıya karıştığı ve asla avlanmadığımız, ayak basmadığımız tarafını işaret ettim. Kampa bu kadar yakın bir yerde hiç geyiğe rastlamazdık.

Babam, Neydi? diye sordu.

Büyük bir geyik, dedim. Boynuzunu üç uçluya benzettim ama sekerek hızla çalılara gitti.

Babam harap araziye doğru koşmaya başladı. Tom sağında, ben de arkalarındaydım. Ayak bastığımız hiçbir yer güvenli değildi. Küçük dallar, testereyle kesilmiş gövdeler ve çukurlar her yerdeydi ama babamın başı sanki altında yay varmış gibi üstten süzülüyor, tam da işaret ettiğim yöne doğru ilerliyor ve şu geyiği arıyordu. Bacaklarının ve botlarının zeminle temasının olmaması ona güçlük çıkarıyordu.

Arkama baktığımda dedemin çok gerilerde takılıp kalarak avdan koptuğunu gördüm; gülümserken ayağım tökezleyince sertçe zehirli meşelerin[1] arasına kapaklandım; bir gün geçmeden yüzüm, boynum ve kollarım pis pis şişecekti ama umurumda değildi. Her avda olurdu bunlar. Tekrar ayağa kalkmış, var gücümle koşuyor, ön-

1. Alerjik reaksiyon uyandıran bir tür bitki. (Y.N.)

dekileri yakalamaya çalışıyordum. Yüksek sesle çığlıklar atmak istiyor, buna bayılıyordum. Madem avlanmama izin vermiyorlardı, o zaman bu toprakların sunduğu en belalı arazilerde hayalî geyikler kovalayacaklardı.

Ufka yaklaşan güneşe doğru koşuyorduk. Tom iki eliyle birden tüfeğine sarılmış, karşısına çıkan engellerin hepsinin üstünden atlarken yaban tavşanları gibi görünüyordu. Babam daha aşağıdan ve istikrarlı gidiyor ve tüfeğini tek eliyle önde tutuyordu.

Şekiller renkten ibaret kalmıştı. Ayaklarım toprağın açık kahverengisini arıyor, yere düşmüş dalların karanlık tonlarından, kesik ağaç gövdelerinin gri beyazından veya çürüğün şarap renginden uzak durmaya çalışıyordu. Sarılar bir yanılsama, bir panoydu; havanın kendisi gibi uçucuydu. Bazı yerlerde belime kadar çıkan kuru otların içinde yüzüyor, ak dikenli süt yeşili kengerlere çarpmamak için sağa sola seğiriyorduk.

İşin püf noktası ileriye bakmaktı. Ancak gereğinden yakına baktığınızda, şu an olan şeylerle meşgul olduğunuzda ayağınız takılırdı. Bakış açınızı geniş tutar, karşıdaki güneşe gözlerinizi dikerseniz asla düşmezdiniz.

Babamla Tom, ışığın şu haliyle gölgeler içindeki yarı varlıklar gibi maddiliklerini yitiriyor, ağırlıksız birer harekete dönüşüyorlardı. Koşarken güneşe takılan bir kol, bedenlerine yine bedenliğini kazandırabilir; ama sonra bana ve çok daha arkaya uzanan bir gölgeye bürünürdü.

Giderek hızlanıyorlardı ve ben geri düşüyor, onları kaybediyordum; ama sonra Tom zıplayınca gölgesinin yüksekliği beni aşıyor aramızdaki mesafe kapanıyordu. Tom genleşse de büzülse de uzuvlarının orantısı bozulmuyor, ama bu arada onu çevreleyen her şey ve her an, her uzun gölge ve her ince ağaç büyüyor, ben koşarken dünya bana doğru esniyordu.

Babam alçaktan sabit giden bir şekildi, farklı bir yer-

çekimine tabiydi. Geyiğin hayalî olmasının bir önemi yoktu. Onu nasıl olsa bulacağını biliyordum. Onu ne yapıp edip görünür kılacaktı. Kovalamacada silahını ateşleyecekti ve o şiddetli gümbürtü sırtlara çarpıp tepelerin doruklarından bize geri sekecekti.

Böyle koşmayı, avımızı kovalamayı nasıl da istiyorduk. Amaç buydu. Bizi koşturan, öldürmenin sevinci ve vaadiydi.

Ciğerlerimi ve bacaklarımı hissedebiliyordum ama bunun sebebi, bir geyiğin olmadığını bilmemdi. Öbürleri hiçbir şey hissetmiyor gibiydi; adrenalin tüm acılarını alıp götürüyor olmalıydı. Öldürmek kadar eksiksiz ve dolaysız bir sevinç yoktu. Sırf bunun düşüncesi bile her şeyden daha güçlüydü.

Botlarımın ağırlığıyla geri kalıp öndekileri gözden kaybetmiş ve düşmemeye çalışarak tüm dikkatimi önümdeki dal ve gövdelere, çalı ve otlara vermiştim. Yılanlardan, bileğimi burkmaktan veya bacağımı kırmaktan korkuyordum. Düşten sıyrılmıştım ama babamla Tom hâlâ oradaydılar.

Durdum ve ellerim dizlerimde, öne eğilip nefes almaya çalıştım. Şimdi geriye dönüp bakınca bir çocuğun yorulması tuhaf geliyor ama göğsümün ve başımın zonkladığını, dünyanın etrafımda fır dönüp sersemlediğimi hatırlıyorum. Ondan sonra yürümeye başlayıp ölü yaprakların ve çalı çırpının üstünden adımladığımı, zehirli meşeden gür bir örtüye rastlayıp çaresiz, içinden güçlükle geçmek zorunda kaldığımı hatırlıyorum. Bitki kendi kendini zehirlemiş gibi parlak ve cilalı bir yeşildi ve yapraklarının kenarları kızıla dönmüştü; çürüyüp ölürken bile daha fazla zehir saçıyor gibiydi. İnsan öyle bir şeyin dünyada niçin var olduğunu merak ediyordu.

Ormanın kesildiği yerde hep en hain bitkiler yetişir, yekdiğerini boğarak aradan çıkmaya çalışırdı. Kengerler

ve ısırganlar, yaprak dökmeyen meşeler ve zehirli meşeler, tohum kabukları, sürgünler ve dikenler. Babamla Tom'u buraya yollamış, ben de peşlerinden gitmiştim.

Böyle bir bilinmezliğin içine doğru ilerledikçe arazi hafif bir eğimle alçalıyordu. Güneş en uzaktaki sırtın arkasında göz kırparak kaybolmuştu ama altımızdaki gezegen dönerken gökyüzü hâlâ aydınlıktı. Artık her birimiz kendi başımıza, o yamaçta yalnızdık ve aşağı vadideki sıcak havanın yükselen hareketiyle esen yele karşı kendi adım ve nabızlarımızı duyuyorduk.

Ne ben babamla Tom'a seslendim ne onlar bana seslendi. Her birimiz ayrı ayrı ilerledik; karanlıkta kamyonete dönmemiz gerekene kadar böyle devam edecek, her birimiz bunun zamanlamasını tamı tamına bilecek ve ne kadar ayrı yollardan gitsek de eşzamanlı olarak dönecektik.

Boşlukta yürüyorduk. Her coğrafyanın gerçeği. Öldürmenin vaadi boş çıkınca yeşil örtünün adı kalmaz, onlarca tür olmasma rağmen hepsi kuru, gür, boylu ve amansız, kaçış imkânını daraltan dolaşıklıkta bir tekliğe dönüşür. Gökyüzü yeni, eski ve hiçbir şey, yeryüzü koftur. Yürümeye devam ederiz; çünkü sadece bu kalmıştır.

Tüfeğim olmadığından ellerim boştu. Tüfeğin kabzasından tutup namluyu omzun üstüne atmak güzeldir. Silahın ağırlığı boynunuzda uzun bir iz bırakır. Adım attıkça yarattığı sallantı, ağırlığı ve namluda kalan sıcaklık. Daha yüksek çalılıklarda elinizi namlunun üstüne atmak, tüfeği iki omuzda birden taşımak. Silahı o şekilde tuttuğunuzda devleşirsiniz. Omuzdan yere olan mesafe artar ve çalı çırpı nasıl olursa olsun, içinden geçebilirsiniz. Üstelik iki yandan da hareketliliği kollayabilirsiniz. Göz açıp kapayana kadar tüfeği indirip ateşleyebilirsiniz. Bir ayağınız denge için geridedir; ama onu oraya koymayı düşündüğünüzden değil. Ve hiçbir hareketle karşılaşmasanız ve tüfeği indirip doğrultmasanız bile o boşlukta yü-

rüyen ikinizsinizdir, gece çökerken onun arkadaşlığını hissedersiniz.

Fakat tüfek olmayınca hava, havadan ibarettir ve ellerinizle ne yapacağınızı bilemezsiniz. Çalılardan korunmak için kollarınızı uzatırsınız ama elleriniz faydasızdır ve yüksek yeşilliğin içinde bir kerteriz olmayınca yürüdüğünüz yol bir yılanınki gibi dolanır. Sonu gelmeyen çalıların içine gömülü olarak her adım bir işkencedir.

Dev zehirli meşeleri yara yara nihayet genişçe bir açıklığa ulaştım; kamyoneti göremeyeceğim kadar karanlık olsa da yolumu bulacak kadar ışık vardı henüz; her şeyin zamanlaması doğumumdan öncesine ait ışığa ayarlanmıştı; ayaklarımın zamanlaması, nefesim, nabzım, içi boş düşüncelerim bile.

Kamyonetin çevresinde dikilip kimimiz yere kimimiz göğe bakıyorduk.

Sonunda babam, İz süremeyecek kadar karanlık oldu, dedi. Ama onu yarın yakalarız.

Tom, Oradan aşağı inmeyeli çok olmuştu, diye katıldı.

Yıllar, dedi babam. Daha bile fazla.

Belki. Sabah karar veririz. Nasıl göründüğüne bakarız.

Şimdiden soğuyan gecede dördümüz daha da karanlık bir varlığa bürünmüştük. Güneş gidince ısıyı tutamayacak kadar seyrek olan hava her nasılsa ışığın çok azını tutmayı beceriyordu. Babamla Tom'un tüfeklerini, namlular aşağı bakacak şekilde, dirsek içlerinde tuttuklarını görmeye yetecek kadar. Dedeminki askı kayışından omzuna asılıydı. Karanlıkta gölgeler her yere hareket edebilir; benim de gözümü kırpmam veya biraz oynatmamla öbürleri birbirine biraz daha yaklaşacak ya da uzaklaşacaklardı.

Tom, Aşağıda hiçbir şey olmayabilir de, dedi.

Belki, dedi babam. Ama bir tanesini gördük.

Gördüğümüzü o söylüyor. Sen kendisini veya izini gördün mü?

Hayır, dedi babam.

Büyük bir geyikti, dedim.

Onu duyduk, dedi Tom. Güneş arkadan vuruyordu sanırım. Alev alevdi. Her noktası tutuşmuş gibiydi ve birbirine girmiş onca karmaşanın içinde hızla sekiyordu.

Evet, dedim.

Ve tam biz o tarafa bakarken kayboldu.

Evet.

Pekâlâ, dedi babam. Bu kadar yeter.

Tom, Kampa bu kadar yakın hiç büyük geyik görmemiştik, dedi.

Babam, Bu şimdi de görmediğimiz anlamına gelmez, diye karşılık verdi.

Tom, Kaç yıl oldu? diye sordu.

Üstümüzde, gecenin serbest kalan ve aramıza dalan parçaları gibi, yarasalar uçuyordu. Kanat sesleri yoktu.

Dedem, Şimdi olanın geçmişte olanla bir ilgisi yoktur, dedi.

Tom, Vardır, diye karşılık verdi.

O zaman çocuğun kaçak avcıyı vuracağını gösteren bir işaret var mıydı?

Aynı şey değil.

Tabii ki aynı şey.

Soğuk üstümüze çöküyordu. Avın sonundaki karanlıkta kamyonetin çevresinde bu şekilde çok toplanmıştık; tek fark, bu sefer kükürt kokusunun olmamasıydı. Bir o eksikti.

Geyik orada olabilir de, olmayabilir de, dedi dedem. Ama hangisi olduğu hakkında hiçbir fikrin yok.

Babam, Hava soğuyor, dedi. Kampa dönme vakti.

Tom, Üçünüz de kafayı yemişsiniz, diye söylendi. Üçünüz de.

Babam sürücü kapısını açınca ışık yandı. Dağın o yanındaki tek ışık ve babamın yanlamasına içeri girerken ince saçları. Sonra Tom, tüfeğinin namlusunu omzuna yaslayarak ortaya geçti, ardından dedem bindi.

Ben kasada aşağı yapışıp soğuktan korunmaya çalışırken kamyonet dört çekerli iniltisiyle yolda dönüp durdu ve kampa çabucak vardık.

Babam ilk iş olarak karanlıkta lüks lambasını yaktı; alev almış bir çay poşeti gibi fitili tutuşturdu ve vanayı daha da açınca havayı emen alevler ocak sesi gibi yumuşak bir uğultuyla kızgın bir beyaza döndü.

Lüksü tutuşturduktan sonra babam, onu sacın yanına koydu ve masanın yanındaki çukurda bir ateş yaktı. Big Blue Tip marka mutfak kibritiyle gazete, küçük dallar ve kesilmiş odun getirmişti. Tom akşam yemeğini hazırlarken kütükten oturaklarımıza oturduk. Büyüyen ateşten ısı yayılırken üçümüz olabildiğince sıcağa sokulduk. Kıvılcımlar çamlara doğru yükseliyordu. Ateş bizi geri kalan her şeyden yalıtıyordu. İnsanı ayıran şeylerin ilki. Toplu halde avlanmak daha eskiydi ama hayvanlarda da vardı.

Bir ateşin başında oturmak kadar eski ve insanca pek bir şey yoktur. Yalaz bir odun parçasını kuşatır ve aydınlık verir, oduna hiçbir şey olmayacakmış gibi bir izlenim bırakır. Şeffaf olan yalazdan görünen odun hâlâ sarıdır, siyah bir şeye dönüşmesi iş işten geçene kadar fark edilmez.

Yalazın çeperi asla kırılmaz ve parçalanmaz. Her biçimi alabilir; ama her değişim akışkan, her çeper yuvarlak, sonuncunun içinden doğan her yeni dalga tamama erip yok olur. Gizem duygusu uyandıran, içimizdeki olası kişiye suret oluşturan şeylerin açıklamasını sadece ateşte veya suda buluruz; bunlardan ateş, daha dolaysız olandır. Ateşte hiçbir zaman kendimizi yalnız hissetmeyiz. Ateş ilk tanrımızdır.

Dedem, Yarın ormandaki açıklıkta avlanabiliriz, dedi.

Babam, O geyiğin peşinden gitmeliyiz, diye karşılık verdi.

Dedem, Geyik olmadığını biliyorsun, dedi.

Üç nesil gözlerimizi ateşe dikmiştik; ilk oluşan ve turuncu bir ışık yayan, ısıya derin bir renk veren közlere. Yandıkça kendini yeniden düzenleyen odun dikdörtgen köz parçaları halinde ayrışıyordu. Nereden geliyordu bu düzen?

Babam sonunda, Bunu bilemezsin, dedi.

Bildiğim şey, onda bir yanlışlığın olduğu, dedi dedem. İçinde doğru olmayan bir şey var. Ve bizim yapmamız gereken onu hemen burada öldürüp şu ateşe atmak.

Babam, Oğlum hakkında konuşuyorsun, dedi. Kendi torunun hakkında.

O yüzden de bu işin çaresine bizim bakmamız gerekiyor.

İkisi de bana bakmıyordu. Bir milyon kilometre uzaktaymışım gibi hakkımda konuşuyorlardı.

Babam, Ben olsam önce seni öldürürüm, dedi.

Dedem, Biliyorum, diye karşılık verdi.

Alevlerin ışığında yüzleri, sadece zamanın etkisiyle farklılaşan aynı şeyin iki yorumu gibiydi. Közlere bakan aynı gözler, öne doğru uzanan aynı eller; yalnızca yüzeyler başka. Ciltler daha yaşlı dedeminki şişkin ve gevşek. Ama yağı kesip alsanız ve zamanı geri döndürseniz aynı adamı bulurdunuz.

Hatırlayamadığım şey orada ne anladığımdı. Öz dedemin benim öldürülüp yakılmam gerektiğini söylediğini biliyorum ama bunu söylediğinde ne düşündüğümü hatırlamıyorum. Hiçbir şey hatırlamadığıma göre herhalde hiçbir şey hissetmedim. Belki öfke. Anlayışın olmadığı yerde öfke her zaman mümkündür. Ama bir idrak olamaz; ayrıca, şimdi anlayamadığım bir nedenden, korkmamıştım.

Dedem, İşler giderek sarpa sarıyor, dedi. Geçen her

dakikayla birlikte. Şurada asılı olan ceset saat gibi işliyor.

Tom, Doğru, dedi. Sesi dışarıdandı, istenmeyen bir şeydi. Ocaktan biftek ve soğanların kokusunu alıyorduk; ateşin kuru sesinden yağın çıtırtısı güçlükle duyuluyordu.

İstersen bunun dışında kal sen, dedi babam.

Tom, Keşke, diye karşılık verdi. Bunu gerçekten isterdim. Keşke seninle tanıştığım ânı silebilseydim. Şu an bu duruma düşmemek için onca yılı gözden çıkarabilirdim.

Tanıştığımızda daha hafızamız bile yoktu.

Hepsini silerdim.

Bütün hayatını silmiş olurdun.

Farklı bir hayatım olurdu, hepsi bu; ve nasıl bir şey olursa olsun, şimdikinden illa ki daha iyi olurdu.

Dedem, Buna korku derler, dedi. Şu an sadece korkuyla konuşuyorsun ve söylediklerinin hiçbiri doğru değil.

Lütfen, dedi babam. Lütfen konuşmayı kesin, ikiniz de. Başı dua eder gibi eğildi, dudaklarını kenetlenmiş ellerine, dirseklerini dizlerine dayadı. Gözleri kapandı. Ateşe dua ediyordu, ateş de babamın üstünde gölgeler bırakıyordu; babamın hiç farkına varmadığı tarihöncesi çağların çağrısı gibi gelmiş geçmiş tüm hayvanların şekillerini yansıtıyordu babamın üstüne. Kendimizde bu şekilleri hiçbir zaman göremeyiz; zamanda da göremeyiz. Onları ancak hatırlayabiliriz. Geri dönüp ararsak bütün işaretleri, hayatımızın her ânının yekdiğeriyle konuştuğunu bulabiliriz.

Ceset hâlâ orada asılı, dedi dedem. Ne yaptığınızın veya ne düşündüğünüzün artık hiçbir önemi olmadığını ikiniz de anlamışa benzemiyorsunuz.

Babam, Lütfen yine konuşma, dedi.

O zaman dedem kalktı ve ateşin içine adımını attı. Üstünde onca ağırlığı taşıyan botları yarı yanmış dalların ve közlerin içinde yarıya kadar gömülerek bir kıvılcım kalabalığını havalandırdı, sonra geri adım attı; hiçbir ye-

rine bir şey olmamıştı. Yanmaz bir maddeydi sanki ve ateşin artık beli bükülmüştü; odun parçaları ayrışmış, alevler kendi kaynaklarına indirgenmişti ve hiçbir yerde beş-on santimi geçmiyordu.

Dedem masaya doğru devam etti ve ağaçla dereye en yakın olan, yüksekte kalan yerine oturdu. Olanca ağırlığıyla yerine çöktü ve ceketinin cebinden, kulaklıkları olan ekose desenli eski yeşil şapkasını çıkardı. İfadesiz bir suratla karanlıkta kaçak avcının asılı olduğu yere, ne kadar küçülmüş olsa da ateşin ışığını yakalayabilen çuval bezinin kahverengisine gözlerini dikti.

Babam yüzünü ateşten çevirmiş, iki büklüm haliyle ellerini ceplerine sokmuş halde ağaçların karanlıkta belli belirsiz seçilebildiği yamaçtan yukarı, daha yüksekteki sırtların eteklerine doğru bakıyordu. O an onunla konuşabilmeyi isterdim, ama birbirimize ne söyleyebilirdik, bilmiyorum.

Tom kâğıt tabakları bankın üstüne koydu ve her birine birer biftekle soğan ve ekmek dilimleri bıraktı, ardından tabakları masaya çıkardı. O ve ben aşağıya meyleden tarafa oturduk ve üçümüz yemeye başladık; bir süre sonra babam da bize katıldı ama hiçbir şey konuşulmadı. Yalnızca çiğneme sesleri, lüksün boğuk uğultusu, yanımızdaki derenin suyu ve ağaçlardaki rüzgâr. Sanki her birimiz orada yalnızdık; şimdi bana en tuhaf gelen şey de bu. Neden aramızda daha fazla bağ olmadığını da anlamıyorum. Anılarımı karıştırdığımda sanki her zaman böyleymiş gibi hissediyorum; sanki babam, dedem veya Tom'la geçirdiğim her an yalnız bir anmış gibi. Üstelik onların niçin önemli olması gerektiğini bile bilmiyorum. Oysa hayatımda bana en yakın insanlar onlardı. Annem daha ben hiçbir şeyi hatırlayamayacak kadarken gitmiş, büyükannem ölmüş ve geriye bu üç adam kalmıştı. Onlardan başka kimseyi tanımıyordum, dolayısıy-

la o sıralar hissettiğim şey herhalde doğal ve olayların normal seyri olmalıydı. Ayrıca daima birlikte olmamız da kaçınılmaz görünüyordu.

Yemeğimizi bitirdikten sonra Tom kâğıt tabaklarımızı, alev alıp büzüştükleri ateşe attı. Çatallarla ocak sacını yıkadı, ellerini bir havluya sildi ve ağaçların arasındaki matına doğru yürüdü.

Babam da ağaçların arasında kayboldu. Ardından, ayağa kalkmak için ellerini kullanması gereken dedem doğruldu ve şu dengesiz yürüyüşüyle yatağına yöneldi; uyku tulumuna yerleşirken eski ve paslı yayların sesi geldi.

Suyun ve lüksün sesini dinleyerek bir süre oturdum; iki ayrı dünyadan gelen ama ilk anılarımda onlara da yer olduğu için bir şekilde birbirine uyan o iki sesi. Aşinalık kazanamayacağımız şey yoktur, sanki hepsinin de amacı budur.

Uzanıp lüksün gazını kapattım. Işık aniden yitti, suyun sesi büyüdü, çay poşeti biçimli fitil kenarlarından kor kırmızı kesildi; ama ateşteki közler gibi kırık ve parçalı görünen bu ince çizgiler de yok oldu ve geriye yalnızca su ile karanlık kaldı, derken, ağaç tepelerinin karanlık hatları gerisinde yavaş yavaş yıldızların ışığı belirmeye başladı.

Kadim dünya. Suyun çıkardığı sesler ve yel, sadece yıldızların aydınlattığı dağ. Yerde, ağaçların arasında uyuyan ve avlanabilelim diye sabahın olmasını bekleyen küçük takımımız. Koca dünyada bunca zamandır hiçbir şey değişmemişti.

Ben de ağaçların arasındaki matıma doğru yürüdüm, uyku tulumumu serip içine girdim ve şimdi, postların altında uyuyabilmiş olmayı diliyorum. Şimdi, onca zamanı geri döndürebilmeyi diliyorum; çünkü yeterince eskiye gidebilirsek sorumluluğumuz kalkar.

Dünyanın bütün havası boşalmış, kaburgalarım yere yapışmış, eziliyordu. Müthiş bir ağırlıkla uyandığımda dedemin üstümde oturduğunu fark ettim. Yüzüme koyduğu bir eliyle başımı yere bastırıyor, havada tuttuğu öbürüyle bıçağını kavramış, kurbanlık bir hayvan gibi boğazımı kesmeye hazırlanıyordu.

Bacaklarım benden ayrı hareket ediyor, yeri tekmeliyordu; boşta kalan sol kolumla dedemin böğrünü yumrukluyordum ama onun dışında tamamen yere mıhlanmış durumdaydım.

Yıldızların ışığında kemik rengini alan ifadesiz geniş bir yüzey halindeki yüzüyle dedem, gözlerini bana dikmişti. İfade belirtisi yok, tanıma belirtisi yoktu; yalnızca dünyanın boşluğunda boş bir bakış ve havada tutulan, inmeye hazır bıçak.

Çığlık atabilir, babamdan yardım isteyebilirdim ama bunun için zaman ve seri hareket gerekirdi, bir eylemin diğerini takip edebilmesi gerekirdi, oysa bıçağıyla tepeme çökmüş olan dedem zamanın dışındaydı. O an, hem bir sonsuzluk hem de kısacık bir andı ve ikimiz arasındaki diğer tüm anları içine alıyordu.

Deredeki su dolapları için kalın parmakları ince bir lataya küçücük bir çiviyi dayamış, çekiçle ona hafifçe,

ama gayet hafifçe vuruyor, tahtayı çatlatmamaya özen gösteriyor. Akıntıdaki direklerin arasına o latayı tutturur tutturmaz dolap canlanıyor, belli bir nabızla devridaime başlıyor, suyun her iki sıçrayışı arasına bir duraklamanın girmesiyle o nabız kendi kan akışımızı yansıtıyor.

Göl kıyısındaki iskelede o eller ay ışığında bir yayınbalığı tutuyor. Sudan yapılma kaygan koyu bir rüya; sudan, çamurdan ve canlıları hızlandıran neyse ondan; kenarı bıyıklı, solumak için ardına kadar açılan ağız; inanılmayacak bir çirkinlik ve güzellik. Asla tereddüt etmeyen, balığın ta derinliklerinden bile olsa ve içerideki tüm organlar birbirine bağlı bile olsa, midenin tamamının ağızdan çıkarılması bile gerekse o iğneyi çekip alan eller. Kuyruk, hiçbir yoğunluğu olmayan, itme gücü sağlamayan havada oradan oraya sallanıyor; derisi gevşek, fazla hızlı yaratılmış eti kat kat.

Bataklıkta sıkışan sazan ve kuş ölüleriyle, taşlarda çürüyen ve her gün güneşte kavrulduktan sonra geceleri nefesini veren yosunlarıyla gölün kendi durgun soluğu her zaman yakın. Hava bu suyla ve bu çürükle yoğunlaşmıştı; yayınlar bunların içinden yükseliyor ve bunlar dedemin de özünü oluşturuyordu. Başlangıcı olmayan, her zaman süregelen bir varoluş gibi.

Bıçağın inmesini bekliyordum. Karşı koymak için yapabileceğim hiçbir şey yoktu; boğazım açıktaydı ve vücudumun geri kalanı çaresizdi. Dedem dağlar kadar iri ve duygusuz.

Tabii şimdi İbrahim'i ve İshak'ı[1] düşünmeden edemiyor ve Kutsal Kitap'taki her hikâyenin Kabil'den mi geldiğini merak ediyorum. Hepsi bir bilmece: İnsanın de-

1. Yahudilikte ve Hıristiyanlıkta İslam inanışından farklı olarak, İbrahim Peygamber, Hacer'den olma İsmail'i değil, Sara'dan olma İshak'ı kurban etmeye girişir. Eski Ahit, "Yaratılış", 22: 1-19. (Ç.N.)

ğeri, öldürmeye hazır olmasıyla mı imtihan ediliyor? İyiliğimizin, inancımızın, kurtuluş olarak katilliğimizin ölçüsü Kabil mi? Kutsal Kitap'tan yol göstermesini beklemek imkânsızdır. Yalnızca kafa karışıklığı.

Kurban edenin babam değil de dedem olması ne anlama gelir? Hikâye, bildiklerimizden sapınca hayatlarımızı nasıl okuruz? Dede daha eskiye uzanır, babanın kendisinden daha çok babadır. Kurban, onun için daha büyük özveri demektir, bu yok ediş geleceğe daha çok uzanır; ama öte yandan hiçbir şey hissetmiyor, o halde kurbanlık bunun neresinde?

Dedem Tanrı'dan gelmiyordu, ondan eminim. Düşünmeyen, hissetmeyen daha eski bir şeyden geliyordu. Kayalar ve yıldızlar kadar gerçek bir şeyden geliyordu; tanımanın olmadığı, isimlerden önceki bir yerden. Ve bir yok oluş sunuyordu.

Ama o gece değil. O gece bıçak inmedi. Dedem ayağa kalkınca ciğerlerime hava doldu, o da dönüp gerisingeri yatağına gitti. Haberi olmayan, göndereni olmayan haberci. Kalbim sıkışmış ve oksijen tüm vücuduma yayılır bir halde öylece yattım; ve yerden düşmemek için kollarımı açmak zorunda kaldım.

Arada bir köz parçasının hâlâ çatırdadığı ateşin, oradan yükselen son dumanın kokusunu alabiliyordum. Şakaklarımdaki kanın çekilmesiyle su ve rüzgârın sesinin yükseldiğini işitebiliyor, ama nereye saklanacağımı bilmiyordum. Her yer güvensizdi.

Nabzımla nefesim yeterince dinene kadar, büyüklerin yumuşak horultusuna dedem de katılana kadar bekledim, ardından –botlarımı giymeksizin– çoraplarımla ayağa kalkıp yavaşça dereye doğru ilerledim. Her adımımı çam yapraklarını yokladıktan sonra onların içine atarak, kırılabilecek küçük dal veya çalı çırpı olmadığına emin olarak. Gölgeye konan bir kuş gibi çömelerek ve

denge için kollarımı açarak. Gecenin soğuğunda sıcağı üstümden atarak.

Kampın içinden yürüyüp kamyonete vardım. Avcının ölüsünden uzakta değildim. Çuval, yıkana yıkana tüm rengi gitmiş gibi, karanlıkta beyaz görünüyordu; olduğum yerde herhalde sallanmış olmalıydım ki ceset bana kımıldıyor gibi geldi. Dedem demişti: gecede amansızca ileri geri hareket eden bir sarkaç.

Elim sürücü kapısında beklerken dedemden ses var mı diye kulak kabarttım ve bir yandan da her ihtimale karşı cesedi süzdüm, sonunda artık sabrım kalmayınca kapıyı açtım ve kabin lambasının ışığında elimi hızla koltuğun arkasındaki tüfeğime atıp kabzanın serinliğini ve metalin soğuğunu kavradım, sıkletini hissederek silahı çekip çıkardım ve kapıyı usulca, hafif bir çıt sesiyle örttüm, ışık sönünce körleşmiş olarak tekrar karanlıkta dikildim. Üstüme bir şey gelse göremezdim. Çuvalındaki ölüyü göremiyordum. Hızla geriye doğru adım attım, tüfeği önümde tutup çömelerek, yoldan aşağı arka arka giden bir maymun gibi yarı koşar vaziyette kamptan uzaklaştım ve tüfeğim omzumda, hamle yapabilecek her insan veya hayvanı vurmaya hazır olarak yere uzandım.

Tüfekte sadece üç mermi vardı. Başka mühimmat yoktu. Kurma kolunu olabildiğince sessiz çekerek mermilerden birini namluya sürdüm ve parmağımı tetiğin hemen üstüne yerleştirerek ateş etmeye hazırlandım. Yolda açık bir hedeftim; dört bir yanım, içinde her şeyi barındırabilecek olan bir ormanla çevriliydi ve kulaklarım kanın hücum etmesi yüzünden hâlâ işlevsizdi.

Okyanus dibindeymişim gibi şu havadan deryanın en dibinde uzanıyordum. Ona tutunuyordum. Tabanın somluğu güven vericiydi. Yıldızların pusu gerçek olamayacak kadar uzaktaydı. Tekil olmaktan çıkmış, milyarlarcasıyla bir ışık seli meydana getirecek kadar çoğalmışlar-

dı. Erişilmez ve aklın ötesindeki dedemle aynı kökten; ölü avcıyla ve hatta benimle aynı kökten. Hepsi birer anlam boşluğu.

Toprak yolun açıklığında uyutmayacak kadar soğuktu gece. Ayın başkalaştırdığı bir coğrafyada titreyerek doğruldum. Yol, konakladığımız yerden daha gür ve karanlık ormana doğru döne döne ilerleyen berrak beyaz bir iz gibi görünüyordu. Tercih ettiğimiz yer burasıydı: en derindeki en saklı yer.

Üstümüzde dev kayalık yüzeyler ve kesik yükseltiler, açık renkli uzun çarşaklar. Kayaların dibine doğru çekilme içgüdüsü uyandırıyordu çevre; eğer bir mağara olsaydı kampımızı da herhalde onun içine kurardık.

Soğukta bir başıma dikilirken uçsuz bucaksızlığı, o an ne kadar küçük olduğumu hissettim. Yalnızca çorap, iç çamaşırı ve tişörtle nasıl o kadar dayandığımı bilmiyorum. Herhalde korku beni sıcak tutmuştu.

Her şey sessizdi. O boşlukta en ufak bir çıtırtı yoktu. Ve sesin yokluğunda mesafeler alabildiğine uzayabilirdi. Kaya yüzeylerinin boyutunu hesaplamak imkânsızdı. Bütün dünya bekliyor, yüzümü döndüğüm her yerde yükseltiler uzanıyordu. Havanın eşitlendiği bir durgunluk noktasındaydık ve yel yoktu; güneş hiç doğmasa her şey bu haliyle kalabilirdi. Her gece için bunu istemek, gecenin hiç sona ermemesini istemek mümkündü.

Ateş almasın diye tüfeğin horozunu dikkatle indirdim. Silahın demiri en soğuk olan kısmıydı ve yalnızca ahşabına dokunmaya çalışıyor, kampa doğru yürürken kabzayı iki elimle kavrıyordum. Hâlâ ilerleyen bir takımın son artığı gibi.

Yaklaşırken yoldan ayrıldım ve kampa yüksek bir noktadan girmek için ağaçların arasına daldım. İri çam-

lardan düşen kozalak ve küçük dallar her yerde olduğundan, ağırlığımı vermeden önce adımlarımı dikkatle atmam gerekiyordu. Ayakların zemini yokladığı zayıf bir kör yürüyüşü. Her an durmaya hazır bir yürüyüş.

Ormanda tüm görüş tersine döner. Yolda, ayın parlaklığı altında tüm madde ışıktan ibaretti ve dış hatlar gölgelerle belirleniyordu; buradaysa tüm maddenin kaynağı karanlıktı ve dünyanın aslında böyle yaratıldığı hissini uyandırıyordu. *Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; enginler karanlıklarla kaplıydı.* Her şey böyle başlamıştı ve bu, ışıktan önceydi. Maddenin yokluğu değil, karşıt madde. Boşluğun delaleti. Bizi biçimlendiren ilk kuvvet.

Ormanda yürürken karanlığa odaklanmam gerekmişti; çünkü ışık zayıftı ve insanı ancak yanıltabilirdi. Yürürken orman büyüdü, boşluklar genişledi ve mesafeler uzadı. Yoldan yürürken yukarıdaki kayalarla dağın yamacına çentilmiş aşağıdaki yolun arasını dolduran çamlığın tamamını, onun sınırlı ve sonlu olduğunu görmüştüm ama içine girince tüm sınırlar kalkmış ve ortaya yeni bir coğrafya çıkmıştı; benimle kampın arasında, attığım her adımı daha da yavaşlatan küçük yükseltiler ve çukurlar belirmişti.

Göğsüme yakın tuttuğum tüfekten başka hiçbir şeyim yoktu ve şu halimle ölçeksizdim, herhangi bir boyutta olabilirdim; çevremde hiçbir şey sabit değildi ve eviyeye akan suyun sesini takip ederek, masanın üstündeki çatıya ve kamyonetin tavanına vuran ay ışığının yarattığı şekillere bakarak kampa varmam biraz zaman aldı. Uyuyanları bulmak daha zor olsa da dikkatliydim ve dedemin bıçağıyla gırtlağımı kesmek üzere olduğu yeri görünce bir savunmasızlık hissiyle korkup ürperdim, etrafıma bakınıp durdum, yine de dedemin yattığı yatağın beyazlığını, onun orada serili iri cüssesini görene kadar ağaçların arasından giderek yaklaştım.

Başparmağım horozu kaldırmaya hazır, tutuyordum tüfeği ve dedemi vurup vurmamayı tartıyordum. Beni öldürmesine ramak kalmıştı ve sanki her an yine aynısını yapabilirdi. Bir daha uyursam tekrar uyanıp uyanmayacağını bilmiyordum.

Tüfeğimi omzuma kaldırdım ve namlunun, dedemin çocukken tuttuğu şu soğuk metalin ucundaki ince dik çıkıntıyı gezin yuvarlağıyla aynı hizaya getirdim; dedem ilk geyiğini bu tüfekle vurmuştu ve şimdi onun karanlık cüssesi arpacık ile gez dairesinin ölümcül hizalanmasıyla –tüm icatlar beklediğimizden soğuk ve küçüktür, onların gücü bir ihlaldir, bizzat göklerin aralanmasıdır– yumuşamış, küçülmüştü; bunun bilinciyle korkum yatıştı. Başparmağımla horozu kaldırdım, artık dünyada beni durduracak hiçbir güç yoktu. Her ne olacaksa buna ben karar verecektim. Ve bu kaçak avcının sayesinde mümkün olmuştu. Artık yapamayacağım hiçbir şey yoktu.

Fakat önce horozu, ardından tüfeği indirdim. Daha önce tetiği neden çektiğimi nasıl açıklayamıyorsam bu sefer neden çekmediğimi de aynı şekilde açıklayamam. Aldığımız kararların, bilinçli aklımızla uzaktan yakından ilgisi yoktur. Dikkatle geri adım atarak uyku tulumuma döndüm ve onu ağaçların iyice arasına, yamacın daha yukarısına taşıdım, devrilmiş bir ağaç gövdesinin arkasında bir kovuk, gözden ırak bir yer buldum ve tüfeğime yapışıp uyuyabilmeyi umarak yattım ve ısınmaya çalıştım.

Karanlık, kanla dolu olarak kasılıp gevşeyen kocaman bir kas, Tanrı kendi işini yapmaya koyulmadan bile önce canlı olan bir şey. İlk nefes yok; daha evveline giden bir hayatiyet, nabız ve basınç. Karanlıkta yatıp bekliyor, uyumuyordum; yıldızların yegâne anlamı, aralarındaki karanlık uzaydan ibaretti. Yaşayan, soluyan ve kasılıp gevşeyen oydu. Altımdaki zemin usulca salınıyor, yukarıdaki çekime karşılık veriyordu ve ben de arada kalmıştım. Yaylı bir tuzak gibi ve iri cüssesiyle dedem karanlıkta bir yerde yalpa yapıyor, adımları herhangi bir yere iniyor.

Zamanı, bir ayağın niye belli bir yere indiğini asla anlayamayız. Dedem bütün hayatımı beklerken içimde bekleyen bir şey daha var.

Bir daha hiç uyuyamayabilirmişim gibi geliyordu. Zihnim şu soğuk hava kadar berrak ve tam anlamıyla tetikteydi; her an ayrı ayrı genişliyor ve neredeyse sonsuzluğa varıyordu. Gece, ondan önceki bütün hayatımdan daha uzundu. Bu dünyada hiçbir ölçek veya ölçü sabit tutulamaz. Daima kayar dururuz.

Fakat sonunda lüksün yakıldığını duydum; Tom kahvaltıyı hazırlamak için kalkarken üstümde ağaçlar, sahici bir renkten yoksun olarak, yeşil yerine sarı beyazdan ibaret binlerce iğne yaprağıyla, ağır kozalak ve dallarıyla, gövdelerindeki derin yarıklarıyla bir saniye içinde

yaratılmış ve başta gölgeyken şimdi mutlak bir dönüşüme uğrayıp ışıktan yapılmış gibi beliriverdi. Tüm mesafeler kayboldu, gökler silindi. Dünya yine düz oldu.

Suyun eviyede çıkardığı ses fazla güçlü olduğu için lambanın yumuşak uğultusunu, sevdiğim o sesi duyamıyordum; sadece Tom çalışırken metalin metalde çıkardığı sürtünme ve kesme sesleri geliyordu ve artık güvende olduğumu biliyordum. Dedem artık gelmezdi. Artık gün başlamıştı; hep beraber ava çıkacaktık ve bizi bekleyen diğer her şey ertelenecekti.

Uyku tulumumun sıcaklığından çıkmıyordum ve güneşin henüz emaresi olmadığı halde yel çıkmıştı. Havanın bile gün için sabırsızlandığını gösteren bir haberci gibi. Yaratılışı böyle hayal ediyorum. Beklenen bir şey gibi, bir yerinde duramama hali gibi.

Lüksün ışığı istikrarsızdı; farklı türden bir güneşmiş gibi, ancak fark edilecek kadar yavaş bir nabızla atıyordu. Kamp yeri çepçevre karanlıktan ayrışmış, kendi kendinin cüce bir evreni olmuştu. Arkadaki yamaçta ve ağaçlarda kendimin dev gölgesini bırakarak kalktım ve kot pantolonumu, botlarımı, ceketimi ve şapkamı kuşandım. Kolunun tek bir hareketiyle olduğum yeri bütünüyle karartan, sonra tekrar aydınlatan Tom'un gölgesi hepsinin en büyüğüydü.

Eski uyku tulumumu dürüp bağladım ve devrik gövdenin altına bıraktım. Mermi hâlâ namluda hazır, tüfeğimi iki elimle tutarak yamacın dibinden yanlamasına yürüdüm ve kampa farklı bir yönden, ayak seslerimi bastırsın diye pınarın, hortumun ve suyun olduğu taraftan yaklaştım.

Tom, arkasında lamba, ocak sacının başında duruyordu. Üstünde alacalı haki renkte kamuflajlı beyzbol şapkası ve ceketi vardı. Bir eli cebindeydi ve öbürüyle spatula tutuyordu. Başını kaldırınca beni fark etti.

Bu da diğer kahvaltılar gibi, dedi. Diğer avlar gibi. Tüfeğin elinde. Ama aradaki farkı biliyorum.

Yüzü gölgedeydi ama sesi, hayatım boyunca duyduğum sesin aynısıydı.

Bir şey yaptıktan sonra yapmamış gibi davranamazsın. Geri döner dönmez doğruca şerife gideceğim.

Haklısın, Tom, dedi babam. Adamı vurduktan sonra kendini ele vermelisin. Doğrusu bu. Babam masanın öbür yanında, aşağı bakan tarafındaydı ve lambanın ışığı yüzüne vuruyordu. Herhalde cesede bakmak için kalkmıştı.

Tom, Bunu söylediğine inanamıyorum, dedi. Bana ve ocağa arkasını dönüp babamla yüzleşti.

Duydun işte.

Hayır, Bunu sen söylüyor olamazsın, dedi Tom.

Buradaki işimiz delilleri toplamak, dedi babam. O adamı çuvala tıkıp sizi alıkoydum, sonra da delillerle birlikte buraya getirdim. Üç tanığı birden.

Bunu yapar mısın?

Evet, yaparım.

Emin misin?

Hı hı. Öte yandan, kimsenin şerifi ziyaret etmesine gerek olmayabilir de. Hatta böylesi daha iyi görünüyor, öyle değil mi?

Tom, Bilemiyorum, diyerek tekrar ocağa döndü. İlk gözlemeler hazır. Tabakları getirin.

Tüfeğimi göze çarpmasın diye aşağıda tutuyordum ve tabaklara uzanmaya ancak yetecek kadar ileri çıktım. Tom tabağıma iki gözleme koyarken bana baktı. Onun gölgesindeydim ve artık yüzünü görebiliyordum: Sakal tıraşı gelmişti, yorgundu ve gözlük camının arkasındaki gözleri çarpıktı.

Babama fazla yaklaşmamaya özen göstererek masanın aşağı bakan tarafına oturdum. Tüfeğin kundağını ayaklarımın arasına aldım ve namlusunu sağ omzuma yaslaya-

rak onu kolumla korur gibi sardım. Masanın ortasında dumanı tüten kâsedeki mantar çorbası kremasını aldım ve içinde yarımay şeklinde kahverengi parçacıklar olan kıvamlı beyaz sıvıyı –su katılmamış koyu etsuyu sosunu– gözlemelerimin üstünde gezdirdim.

Babam beni görmemeyi başararak karşıma oturdu. Orada yoktum. *Etsuyu* sosunu kendi gözlemelerinin üstüne döküp çatalıyla bir parça aldı. Başımızın biraz üstünde yanan lüks lambasının uğultusu artık baskın sesti.

Buruşturduğu yüzünde asla bir ifade olmayan dedem kulaklıklı şapkasıyla havaleli bir yığın gibi karanlıktan salına salına masaya doğru geldi ve babam, sıranın üstünden bacaklarını atabilsin diye ayağa kalkıp ona yer açtı. Kalıbına küçük gelen ciğerlerinin aşırı çalışmasından çıkan nefesi duyuluyordu. Kalbinin ceviz kadar kaldığı o kalıpta her şey büzüşüp ufalmış olmalıydı, o kadar ki, bir noktadan sonra onu yarıp açacak olsanız karşınızda sonsuz bir yağ denizi bulabilirdiniz.

Önüne konan tabağa sos döktü ve lokması daha ağzına ulaşmadan çiğnemeye başladı.

Babam her zamanki gibi çift katlı kusursuz üçgenler kesiyordu. Her lokmasına aynı miktarda sos dağıtıyor, her lokmasını aşağı yukarı aynı süreyle çiğniyor, her şeyi intizamla yapıyordu.

Son olarak Tom geldi ve bacaklarını yanımda masanın altına sokuşturdu. Fazla gözleme almıştı, tabağında üç tane vardı. Beyaz sosu boşalttıktan sonra çatalıyla yırta yırta gözlemesini ortaya kadar kesti ve kenarlarını ayırmadı. Bu duruma hep sinirlenen babam bir yandan yerken bir yandan da Tom'a doğru göz attı. Bir an, sanki bu da herhangi bir av gezisiymiş gibi geldi: gün ağarmadan önce sabah erkenden kalkış, babamın Tom'un tabağını süzmesi ve bir şey dememek için kendini tutması. Lüks lambası ve pınar. Çıkan yel.

Kendini bir çuvala sığdırmış maskaralık eden, bir şakacı gibi kendi kendine oynayan avcının ölüsü. Omzumun üstünden baktığımda oradaydı; çenesini göğsüne bastırmış, gözleri kapalı, kahkahasını zapt ederek rüzgârda hafifçe sallanıyordu.

Bir şeylerin olduğunu elbette anlıyorum, dedi babam.

Tom, Tanrı'm sana şükürler olsun, diye söylendi.

Ama ikinizin önerdiği şeyi bir düşünelim. Tekliflerden biri, oğlumu öldürüp yakmak; ve bu teklif besbelli aklını kaçıran çocuğun dedesinden geliyor.

Dedem hiç tepki vermedi. Çenesi bir inek gibi otomatik olarak lokmasını çiğniyor, gözleri boş bakıyordu.

Bir de şerife gitmek ve her şeyin nasıl olduğunu, şunu neden buraya getirip çuvala koyduğumuzu vesaire açıklamak gibi parlak bir fikrimiz var. Böylece hepimiz hayatımızın geri kalanını çizgili üniformalar içinde geçirebilir, birbirimize hikâyeler anlatırız.

Tom, Geç kalmış sayılmayız, dedi. Suçu işleyen hâlâ bir kişi.

Bu doğru değil, dedi dedem. Doğru değil. Artık gözlerini, çok daha uzaktaymış gibi süzdüğü cesede dikmiş, çatalın ucu yukarı bakacak şekilde yumruğunu masaya koymuştu.

Tom, Peki senin parlak fikrin nedir? diye sordu.

Babam, Onu buraya gömelim, dedi.

Gömmek, dedi Tom. Düzgün ve Hıristiyanca bir defin. Annesini de davet edecek miyiz?

Kolay, dedi babam. Bunca ıssız arazi var, baştan sona araştırmak imkânsız. Çalıların arasına bir yere gidip bir çukur kazar, adamı gömer ve olanların hepsini unuturuz.

Hiçbir şey yaşanmamış gibi.

Evet.

Ya onu aramaya gelirlerse ne olacak?

Gelsinler. Biz bir şey bilmiyoruz.

Ya vurulduğu yerdeki kanı görürlerse ne olacak?

Hiçbir şey olmaz. Ortalıkta ceset yok. Ve biz de bir şey bilmiyoruz.

Bir şey bilmiyoruz.

Evet.

Ve senin oğlun koca hayatı boyunca hiçbir şey demeyecek. Dili sürçüp okulda ağzından bir şey kaçırmayacak.

Evet.

Dedem, Sorun şu çuvaldaki adam değil, dedi. Onun icabına baksan da hiçbir şeyi halletmiş olmazsın.

Zombi babam bir anda lanet bir filozof mu kesildi?

Zombi mi?

Evet baba, evdeki her zamanki halin. Bir odun parçası senin yanında daha canlı kalır. Ve şimdi bir anda, bir sorun çıktığında ve yardıma ihtiyacım olduğunda lanet bir Aristoteles kesiliyorsun. Böööl! Kendimizi nasıl tanımıyorsak götümüzden uydurduklarımızı da bilmiyoruz. Bir şey yapsak da yapmasak da birdir. Vesaire vesaire...

Dedem yumruğunu asla tahmin edemeyeceğim bir hızla öyle bir salladı ki, oradaki çatal bir anda babamın önkolunda, gömleğinin yenini sıyırdığı yerde beliriverdi ve ete derinden saplanan uçlarının kenarları ânında kırmızıya kesti.

Babamdan bir böğürtü yükseldi ve çatalı kolundan çekip çıkarırken havada sanki kırmızılıklar, zayıf ışıkta bile seçilebilen kırmızılıklar süzüldü; babam o koca cüsseye, zamanı tersine çeviren, kaldırılan etini tekrar yerine koyan bir çarpışmayla kaynadı: Tek bir kütle, neredeyse bir sevgi halinde havada asılı kalan ve süregiden yumuşak bir düşüş, sonra masanın üstünde bot tabanlarının savruluşu ve urbalar dolusu etin toprağa gümlemesi, tanıyamadığım homurtular; bundan sonra başlayan

hareket bir daha hiç kesilmeyecekti. Yerde göremediğim bir kapışma ve hırlama. Tom da ben de ayağa kalktık ve şu kargaşanın minyatür su dolapları, adalar ve kanallar ülkesine doğru yuvarlanmasını, kâh birbirinden ayrılan kâh birbirine yapışan devlerin o ülkede düşüp kalkmasını, hareketin suda iz bırakmasını ve sıçrayıp uçuşan damlaların ağaç gölgesinde olmasına rağmen yine de ışığı almasını –havalandığında bile zayıf bir mavi– izledik; suyun kenarında tüfeği iki elimle kavrıyordum ve babam benim için uğraş veriyordu. Ağhyordu. Ağladığını duyabiliyordum. Babam dedeme, dedem de ona vururken yankısız ve kesik şaklama sesleri arasında gözyaşı döküyordu. Suyun aşağısında tekrar ışığın içine yuvarlanırlarken dedemin ağzının, nefes alıp veren ve o cüsseyi besleyen koca karanlık bir çukur gibi açık olduğunu fark ettim. Babamın umudu olmadığını biliyordum.

İçindeki doğru yanlış çatışmasıyla zayıf düşmüştü babam. Adaletsizlik onun için bir yüktü; dünyaya kusursuz düzenini iade etmek isterdi ama bunun artık imkânı yoktu. Dedemse, artık anlıyorum ki, daha eski kurallarla iş görüyordu, dağları yürüten ve ışığı büken kurallarla. Yalnızca olacakları görmeyi bekliyordu ve onun için hiçbir sonucun öbüründen daha arzu edilir bir yanı yoktu. Bunu o zamanlar bilmesem bile, tümüyle geçerli bir korku olarak, şaşmaz bir içgüdü, babamda her nasılsa kaybolmuş bir içgüdü olarak içimde sezgisi yine de vardı.

Babam, yüzü güçlükle suyun üstünde kalacak şekilde akıntının içinde sırtüstü dümdüz yatıyor ve dedem enlemesine abanmış, yukarıdaki karanlığa doğru bakıyor ve sadece dirseğini babama indiriyor, babam her seferinde iki büklüm oluyor ve dedem oralı bile değil, daha fazla çaba sarf etmeye isteksiz görünüyordu. Yalnızca şu miskin ve cezalandırıcı darbeleri indirmekle meşgul olarak yukarıdaki hiçliğe boş gözlerle bakıyordu.

O suratı, o boş ifadeyi hâlâ anlamış değilim. Nasıl hiçbir şey hissetmeden öldürebiliyordum? Nasıl bu hale geldiğimizi bilmenin hiç yolu var mı?

Kutsal Kitap'a o yüzden bakıp duruyorum. Pek bir işe yaramadığını ve İsa'yı umursamadığımı söylemem gerek; ama Eski Ahit, daha erken zamanlara ait hikâyelerden, içinde kendimi bulma umuduyla aralarında dolaştığım, tarihî gölgelerden oluşan bir derleme.

Dövüş bitmiş, babam yenilmişti; dedem üstüne yatmış, arada bir dirseğini babama geçiriyordu. Akıntıya kalırsa onların oradaki adalardan herhangi bir farkı yoktu ve soğuk babamın içine işliyor, Tom'la ben kenarda öylece dikiliyorduk. Dedem hiçbir şekilde hafifletilebilecek bir kuvvet değildi. Yapabileceğimiz tek şey beklemekti.

Sonunda doğruldu. Önce, babamdan destek alarak dizlerinin üstüne; sonra bir bacağını kaldırdı ve ardından öbür bacağını altına almak için aceleyle öne doğru bir hamle yaptı, derken, öne doğru düşmeye devam ediyormuş gibi kilolu adımlarla akıntının karşısına geçip masayı geride bıraktı ve şiltesine kadar gitti, orada kendini tekrar yatağa bıraktı.

Dondurucu suya adım atıp babamı kolundan çektim ve kalkmasına, suyu üstünden silkmesine yardım ettim. Bunu benim için yapmıştı ama anladığımı belli etmenin bir yolu yoktu. Önemli olan şeylerin çok azı söylenebilirdi. Neredeyse dilsizdik.

Kuru giysiler, dedi babam. Kamyonette.

Kamyonete gidip giysileriyle beraber bir havlu buldum ve masaya geçerken soyunmasına yardım ettim. Önce ceketiyle gömleğini çıkardım; lüksün ışığında solgun ve zayıf görünüyordu, fitilin sarı aydınlığında sarılığa tutulmuş gibiydi. Pembelik ancak zar zor seçiliyordu. Şu adamın ölüsü gibi çenesini göğsüne düşürmüş otu-

rurken –tek farkı baş aşağı olmamasıydı– havluyla sırtını ve kollarını baştan aşağı ovaladım. İkisi de soğuk, solgun, çökmüş ve bekliyordu; ve ikisini de, kaçak avcının ölümü benim değil de dedemin elinden olmuş gibi, dedemin mağdurları olarak gördüm.

Babam kolumu bana dolayarak kalktı ve yardımımla ıslak kot pantolonunu, bol beyaz donunu çıkardı. Kıllıydı, tüyleri ürpermişti ve tekrar oturunca havluyla kendini kurulamaya devam etti; kuru yün çoraplarını, kahverengi Carhartt marka pantolonunu ve botlarını giymesine yardım ettim, iç çamaşırını unutmuştum ama fark etmeyeceğini söyledi. Tekrar ayağa kalkmasına yardım ettikten sonra pantolonunu çekip ilikledi. Sonra üstüne beyaz bir tişört ve duman, kan ve yağ kokan eski bir ceket giydi. Yağlı bir çadır bezine benzeyen haki bir kumaştı bu ceket, başımıza gelenleri anlatan bir duvar süsü gibi her tarafı leke içindeydi; ve bir bakıma bu gerçekten de öyleydi, çünkü sayısız geyik, balık ve kazın ve kim bilir daha nelerin kan ve iç organları sinmişti ona ve bizim de tarihimiz onca öldürdüklerimizle birlikte vardı ve o yüzden de elbette ki sözlü olamaz; ancak daha dolaysız sonuçlara ulaştırabilecek şekillerle anlatılabilirdi.

Gökyüzü siyahtan laciverde dönmüş, lamba sönünce ağaçların üstümüzdeki kara gövdeleri belirmişti. Son eşyalarımızı toplamıştık ve ben de ceplerimi .30-30'luk mermilerle doldurmuştum. Yıldızlar siliniyordu. Bu ava geç kalmıştık, ışıkla beraber mevzi alamamıştık.

Bir ayağım ıslak ve soğuk, kamyonetin kasasında bekliyordum. Ayazda titriyordum ama çok geçmeden güneş çıkacak ve gün ısınacaktı. Işık bir hile gibiydi; her an farklı bir maviye bürünüyor, sonra yavaş yavaş ağarıyordu. Mavinin ne olduğunu söylemek kolay değildi.

Şu çuval ve içindeki ceset bile mavi olabilirdi. Kirişte asılı, hâlâ bekleyen ceset. Sabırlı bir ölü. Onu oradan alıp almayacağımızı merak ediyordum. Belki de almazdık. Belki avcı orada öylece asılı kalırdı.

Tom kamyonetin içinde yerini almıştı bile, sonra babam katı ve ağır hareketlerle çıkageldi, en son da dedem yatağından kalktı. Bir şekilde kuru giysiler giyinmişti ama ayağında botları yoktu. Onun yerine yumuşak deri mokasenler giymişti. Başı da açıktı. Kulaklıklı şapkası ya ıslaktı ya da düşmüştü. Başının iki yanında beyaz tutamlar halinde kısa saçlar vardı, arada geniş bir kellik. Cildi büyük beyaz bir karakurbağası gibi lekeli ve kırışıktı. Ağzı fazla küçük, gözleri fazla küçük; ama onun dışında

bildiğimiz dede. İçeri geçti, araba silkinip çalıştı ve yola düştük.

Coğrafya solmuş, tüm renklerini yitirmişti. Gölge ve mesafeler yakında varlığa kavuşacak olsa da şimdilik birer söylentiden ibaretti. Dikey ve düşmüş ağaç gövdelerine, sırtlar, bulutlar ve yola ait hatlar; aralarında hiçbir fark olmaksızın aynı düz yüzeye kazınmış çizgiler. Işık bu dünyaya ait bir ışık olmaktan çok bir ısıydı, içini görebildiğimiz bir soğukluktu. Ve yoldaki ilerleyişimiz sanki yön duygusundan yoksundu, yan yatsak bile fark etmeyecekmişiz gibiydi.

Derken, bunların hepsi yalan oldu. Yamaç gerçekliğe bürünerek geniş ve engin bir somutluk kazandı, ağaçlar dik durmaya, yol toprakta ilerlemeye, gökyüzü kendi düzlemine oturmaya başladı; her şey tekrar varlık kazandı ve bundan önceki ışık bir anıdan ibaret kaldı, hatta o bile değil.

Hayalî geyiği gördüğüm yeri, karmakarışık çalı çırpı ve zehirli meşelerle kaplı bölgeyi geçerken yüzümde, boynumda ve ellerimde derinin kabarıp kaşınmaya başladığını hissedebiliyordum. Her zaman sinir bozan bir ayrıntıydı bu, görmezden gelinmesi gereken bir şey. Ben ilk geyiğimi arıyordum ve onun elimden alınmasına izin vermeyecektim.

Fakat babam gür çalıların, dar ve alçak sırtların olduğu dağın aşağı kesimlerine doğru saptı; oralarda geyik bulmam zordu. Sanki kasıtlı yapıyordu. Kamyonet dar yangın yollarından eğlence treni gibi bir inip bir çıkıyor, çalılar iki yandan arabayı çiziyordu. Ortalık yüksek çarşaklardan geçilmiyordu ve hiçbir yerde görüş açıklığı yoktu; gürültü yüzünden geyiklerin hepsi çoktan kaçmış olmalıydı. Gökyüzü sarı beyaza çalıyordu. Hepimiz kıvrılıp sallanan, kaputu bir göğe kalkan bir çukurlara inen kamyonetteki yerimize güçlükle tutunuyorduk. Bu anlamsız av, av bile olmayan av babamın bize bir nevi cezasıydı.

Koyu kırmızı renkli sert manzanitalar bizi iki yandan süzüyor, şekilden şekle giriyordu: hepsi doğruca yukarı uzanan ince dal çeşitlemeleriyle yanlara kıvrılan kalın gövdeler, beyaz ile yeşil arasında değişen ve şekli tıpkı göze benzeyen yapraklar, binlercesi.

Kuşlar her yerdeydi; biz yaklaşırken manzanitaların arasından alçak kahverengi kavislerle birden beliriyor, tünüyor ve cıvıldıyorlardı. Küçük kanatların havadaki çırpıntısı kamyonetin pes uğultusu üstünden şaşırtıcı bir yoğunlukla yükseliyordu. Lastikler gece çiğinin nem kokusunu veren toprağa batıyor, düşük vitesle zapt edilen kamyonet durmadan ileri atılmak istiyordu.

Güneş, Keçi Dağı'ndan yükselmiş, geniş kayalık yüzeyleri sarartmış, havayı dağlayıp eritmiş, gökyüzünü renksiz bırakmıştı. Biz hâlâ gölgede olduğumuzdan sivrisinekler serinlikte üstüme üşüşüyordu.

Geyikler günün bu saatinde burada olmazdı. Çalıların arasından çıkar, açık arazide, ağaçların altında veya ormandaki çayırlarda otlanırlardı. Babam bunu biliyordu. Ama yine de birbiri üstüne kapanan bu tepelerin arasından hiçbir şey göremeyeceğimiz bir yere emekleye emekleye gitmeyi tercih ediyordu. Yumurta ambalajı biçimli bu tepelerin arasından.

Tepelerin arasındaki çukur noktalarda tekerlek izleri çamurluydu ve kamyonet bir kayıyor, bir tutunuyor, bir kayıyordu, babamsa dağın meydan okuyup bizi durdurmasını ister gibi amansızca sürmeye devam ediyordu. Sonra tekerlekleri kaydırarak tırmandı, çalıların yetişemeyeceği kadar sulu, berbat bir çukura daldı, lastikleri çamura bulayıp oradan güçlükle çıktı, yine sürüne sürüne ilerlemeye başladı, saplandı, dört tekerleği su ve çamur püskürte püskürte oraya gömdü, iyice batmamız için elinden geleni yaptı. Orada kalmıştık.

Babam gaza basmayı bırakıp yandan aşağı, yarıdan fazla çamura batmış tekerleklere baktı. Ayı ağnağının al-

tında bir yerdeydik; kupkuru olan şu koca dağda çamura batabileceğiniz yegâne bölgedeydik ve babam dosdoğru buraya dalmıştı.

Kasada çepçevre dolaşıp inecek kuru bir yer baktım ama her yer çamurdu. Bir adadaydık.

Babam motoru stop ettirip kapısını açtı, dışarı adım atınca kavalkemiğinin yarısına kadar battı. Kazmamız gerekiyor, dedi.

Nasıl? diye sordum.

Bilmiyorum. Biraz sallandı, bir ayağını çekip çıkardı ama yere bırakınca tekrar battı. Sonra göğe baktı. Ben de baktım, bomboştu. Güneş yaklaşıyordu ve sıcağı hissedilebiliyordu ama hâlâ gölgedeydik.

Babam ensesinde bir sivrisinek vurdu. Taş koysak olur belki, dedi. Taş veya tahta. Gel taş arayalım. Büyük olanlardan.

Dedemle Tom yerlerinden kımıldamıyorlardı. Anlaşılan yardım etmeyeceklerdi. Tüfeğimi kasaya bırakıp aşağı atladım; botlarım kıvamlı yüzeyde sörf tahtası gibi yanlara doğru başıboş kaydı ve ben arka üstü gürültüyle düştüm. Kıçım ve sırtım çamura değdiği yerde yavaş yavaş batmaya, soğuğu içime sızmaya başladı.

Babam beni çekip ayağa kaldırdı. Oynamayı bırak, dedi; ama sözlerinde bir sıcaklık yoktu. Taş arayarak uyurgezer gibi çamurun içinde adımlamaya başladı.

Yanımızdaki yamaca tırmandık, bulduğumuz taşları yerinden söküp kamyonete doğru fırlattık veya yuvarladık. Taşların hepsi kısmen toprağa gömülüydü. Alttaki başka taşlara sıkışmış olan bazıları gelmiyordu, bunları çekeyim derken parmak uçlarımı sıyırmıştım.

Ekinlerine bakan çiftçiler gibi güneş bize yamaçta nihayet ulaştı. Burası pekâlâ bir bağ olabilirdi; ama tabii bizi sıyırıp çizen şeyler asmalar değil, kuru çalılardı ve topladığımız yemişler toprağı ancak delmiş, hemen yüzeyde kal-

mıştı. Kabuğunda beyaz likenler olan kara yemişler; üstünde likenlerin yetişmesine müsaade edecek kadar uzun bir sürede olgunlaşan kadim meyveler. Yavaşlamış, mevsimlerin çağlar sürdüğü, kışın çok uzak göründüğü bir dünyanın mahsulleri. Fakat zamanın dışındaki bu mahsuller şimdi yerlerinden sökülmüş, çamura fırlatılmıştı.

Taşların en irilerini tekerleklerin gerisine, olabildiğince derine ve lastiklere bastıracak şekilde, babam onlara topuğuyla vura vura sıkıştırdık. Onların biraz daha küçüklerini tekerleklerin önüne, yine dibe iyice bastırarak sıkıştırdık, sonra kalanları öne doğru dizerek bir çeşit yol yaptık. Koyu çamurda dizlerimin üstüne çökmüş, taşları yuvarlayıp yerleştiriyordum. Soğuktu ama güneş bizi ısıtıyordu. Babamla ben çalışıyorduk, dedemle Tom ise sanki yoktular. Sanki sadece babamla ben vardık ve bu hoşuma gitmişti.

Az kaldı, dedim.

Hı hı, diye karşılık verdi. Ağzı kapalıydı ve hiçbir şeye izin vermiyordu. Saçları ışıkta bir hale gibiydi. Hissettiğim muhtaçlığın ağırlığını hatırlıyorum; ne de olsa hâlâ çocuktum, daha on bir yaşındaydım. Sanırım çocuklar ancak bir anne veya babayı mideye indirirse, onları dünyada bir bütün olarak yutup içine alırsa doyar, geri kalan her şey bir hayal kırıklığıdır.

Babam az sonra kamyonete binip motoru çalıştırdı. Yamacın kenarında durmuş, babamın tekerlekler boşa dönmesin diye onlara yavaşça güç vermesini izliyordum.

Pencereden başını uzatıp, Arkadan ittir, dedi.

Tamam, dedim ve bata çıka arabanın kıçına geçip, babam tekrar pedala basarken, ittirmeye çalıştım ama ayaklarım o çamurda kayıp duruyordu.

Yine de kamyonet alttaki taşlardan destek alarak ileri doğru kıpırdanmaya başladı ve bunu gören babam da hareketi fırsat bilip gaza bastı; koca kamyonet taş yoldan

çıkmış, çamurda yana doğru kaymıştı ama artık biraz ivme kazandığından ön tekerleklerin yardımıyla ileri atılıp yukarı çıkması mümkündü ve arka tekerlekler önce umarsızca boşa dönüp ardından onlar da tutuş kazanmaya başlayınca babam, arabanın kıçını sallaya sallaya ve havaya egzoz dumanı sala sala, tepeyi fişek gibi çıkıverdi.

En tepeye vardığında araba hâlâ sallanıyordu; ben de çamurun ve taşların içinde bata çıka ilerleyip aynı tepeyi üstüm başım bir çamur tabakasıyla kaplı halde, tanınmaz bir canavar gibi çıktım. Topraktan doğan ve güneşte kuruyana kadar paytak paytak yürüyen bir kocaayaktım sanki; kurudukça hareketlerim yavaşlayacak ve yürümeye çalışırken donakalacak, belki de gelecek kış yağacak olan yağmurlara kadar öylece duracaktım. Sonra yağmurla beraber eklemlerim serbest kalacak ve dağın yüksekelerine tırmanarak kar arayacak, mağara bakacak, sırf insanları merakta bırakmak için arada bir dışarı çıkıp ortalıkta koca ayak izlerimi bırakacaktım.

Kocaayakları severiz çünkü onlar çok da uzak olmayan bir geçmişte kim olduğumuzu bize hatırlatır. Ve eğer ben bir kocaayak olsaydım efsaneleri beslemek için elimden geleni yapardım. Bir geyiğin yarısını yiyip artakalanını yollara saçardım. Kendime ürkütücü bir ses edinir, başka hiçbir şeyin çıkaramadığı ıslıklı ve homurtulu, dilin icat edilmesi gerektiğini hatırlatan bir seda bulurdum. Kendimi açıklamaya çalışmazdım. Bir kamp ateşi gördüğümde yaklaşır ama çok da dibine girmez, birkaç dal çıtırdatırdım.

Kamyonete yaklaşırken kollarımı kaldırıp sağa sola yalpa yapmaya başladım. Kocaayaktan çok bir zombiye benziyordum herhalde ama ilk denememdi. Ayrıca bir önemi de yoktu. Kimse, fark ettiyse bile, bir tepki vermedi. Kıllı koca gövdemi kasanın içine attım ve babam bu sallantıdan bindiğimi anlayıp hareket etti.

Tekrar tüfeğime sarıldım ve yolda kıvrılarak bir inip bir çıkarken ayakta durmaya çalıştım. Geyik görmek için çalıları tarıyorum ama iki yana doğru da en fazla elli metre görüş mesafesi vardı ve biz gümbür gümbür gelirken hiçbir geyik o kadar yakın durmazdı.

Sonunda ağaçların arasına daldık, yol hâlâ kaygandı; ayı ağnağının alt girişinde olduğumuzu fark ettim; ayı görmek istediğim ama şimdiye kadar hiç göremediğim için burayı hep sevmiştim. Bu dümdüz ve gölgelikli dere yatağında akıntı yavaşlayarak durma noktasına geliyordu. Toprak karaya çalıyor, siyah bir çamura kesiyor ve her yerden yeşillik –boylu çimenler, eğreltiotları, bataklık bitkileri ve ısırganlar– fışkırıyordu. Babam kenardan giden izin daha sert zemininde dikkatle ilerliyor; ama orada bile lastikler toprağa yapışıp kayıyordu. Hava serin ve nemliydi ve çürük kokuyordu.

Ağnakları ayılar daha yeni ziyarete gelmişti. Kenarlarda bıraktıkları geniş yuvarlak izler de, ayak izleri de görülebiliyordu. Babam her zaman olduğu gibi, emareleri görelim diye durdu. Ama bu sefer zaten çamur içinde olduğumdan, kendimi kasanın yanından aşağı bıraktım ve belki sülüklerin, belki de daha fena yaratıkların yuvalandığı serin siyah balçıkta ve durgun suda zahmetle yürüdüm. Ayıların ağnadığı yerde yatıp ıslaklığın soğuk soğuk içime sızmasına, üstümde kuruyan çamur tabakasının gevşemesine ve çürük kokusuyla karışmasına müsaade ettim; çamurda sere serpe uzandım.

Tek masum, ölü avcı değildi. Ben de çocuktum ve çocukların yaptığı gibi oynuyordum; büyükler kamyonetten beni izliyor ve beklediklerine pek de aldırmıyorlardı; ölü avcı başka bir dünyaya aitmiş gibi geliyordu. Onun tarihinde bizim bir yerimiz yoktu.

Göbeğim yüzeyin hemen üstünde, ellerim ve dizlerim bir batıp bir çıkarak, bir ayı yavrusu gibi çamurda

yatıp yuvarlandım. İşin doğrusu, şirin olmaya çalışıyordum. Babama, dedeme ve Tom'a şirin görünmeye çalışıyordum; oysa şimdi düşününce bu ne kadar garip geliyor. Hikâyeyi o yüzden bir araya getiremiyor veya eskiden kim olduğuma bir anlam veremiyorum. Az önce birinin vücudunda koca bir delik açmış, bir adamı öldürmüştüm; ama şimdi bir ayı yavrusu gibi davranıyordum. Bunun ancak öldürmenin doğal bir şey olması, yapmamız gereken bir şey olması halinde bir mantığı olabilirdi. Ellerim birer pençeydi ve ben bir taraftan diğerine bakıyor, kendimi, bir kelebeğe hamle yapmaya veya burnumu bala gömmeye hazır hissediyordum. O an sanki arazimizin dışında bambaşka bir oyun dünyasındaydım. Bataklık bitkilerinin dev yeşil yaprakları kıvırcık ve parlak renkteydi. Nerede olduğumuzu unutmak işten bile değildi.

Çamuru fışırdatarak keyifle yan yattım. Az önce bir kocaayakken şimdi bir ayı yavrusu olmuş, az sonra belki de bir dinozor kesilmeyi düşünüyordum. Hatırlanmak için gittikleri yerler bunun gibi bataklıklar, sulak alanlar ve çamurlu bölgelerdi. Kuru toprakta nesliniz tükense yok olur giderdiniz; ama çamura batsanız yüz milyon, iki yüz milyon yıl sonra bir müzede sergilenme şansınız olabilirdi. Hakikat bir peri masalıdır. Eskiden dinozorların olduğuna gerçekten inanamayız çünkü o zaman dilimi havsalamızın dışındadır. Kemiklerini görebilir ve bir brontozorun varlığını, onun koca boynunu havada oradan oraya salladığını bildiğimizi kendimize telkin edebiliriz ama bu inanç değildir. İnanç bilgiden çok daha yakın, çok daha mahremdir. Dinozorlar başka bir dünyada vardılar. Oysa öldürmek hâlâ bizimledir. Öldürmek bizim dünyamızla örtüşen bir geçmişe aittir ve eğer ona erişebilirsek hayatımızı ikiyle çarpmış oluruz.

Kutsal Kitap'ta birçok öldürme olayından övgüyle söz edilir. Golyat bir kocaayak, insanın daha erken ve daha canavarca bir halidir; zaten öldürmeyi en çok istediğimiz de budur, rakiplerimizdir, Neandertaller, devler ve kendimizin canavarlara benzeyen erken örnekleridir. Kaçak avcıyı öldüren ben, Davut gibi ailemi, toprağımızı ve yasamızı koruyordum. Tanrı'nın tarafındaydım. Davut, "Bugün Filistiler ordusunun leşlerini gökteki kuşlarla yerdeki hayvanlara yem edeceğim. Böylece bütün dünya İsrail'de bir tanrının var olduğunu anlayacak,"[1] der. Öldürme eylemi Tanrı'yı yaratan bir eylem bile olabilir.

Bazen heyecanlanıyor ve o avcıyı öldürmekle güzel bir şey yaptığımı düşünüyorum. Bir zafer duygusuna kapılıyorum. Küçük dairemde cin çarpmış gibi adımlayarak dolaşıyor ve haklılığımı hissedebiliyorum. Fakat sonra onun aslında herhangi biri olduğunu, uzun zaman önce, 1978 güzünde sıradan bir adam, başka birinin toprağında geyik vurmaya çıkmış önemsiz bir avcı olduğunu düşünüyorum. Bu da beni özel bir iddiası olmayan alelade bir katile çeviriyor.

1. Eski Ahit, "1. Samuel", 17:46. (Y.N.)

O çamurda ağnayarak ayı yavrusunu oynarken korkutucu bir masumiyetim vardı. Kasapların dünyasında doğan bir çocuk, kasaplığı bağrına basacak ve onu olağan bulacaktır. En azından benim için öyleydi. Üstelik bu, erkeklik hormonlarının bastırmasından, ergenlik çağından önceydi. Başka türden bir canavara dönüşmeden önce bile aslında bir canavardım.

Babam o çamurdan çıkmamı hiç söylemedi. Koltuğun arkasından Magnum .300'ünü kapıp namlusunu gökyüzüne doğrulttu ve mermi yatağının boş olduğuna emin olmak için kurma kolunu biraz çekti. Ardından silahı omzuna attı ve yürümeye başladı. Dedemle Tom peşinden gittiler. Tam burada, açık bir görüş alanı olmayan bu çalıların içinde ve bu tepelerde avlanacaktık. Geyik görme şansımız yoktu ve bunu herkes bildiği halde yine de ava çıktık.

Tüfeğimi kapıp ağnağın kenarındaki bir tümseği aştım ve bambaşka bir araziye, toprağın yine kuru olduğu, sudan eserin olmadığı bir araziye girdim. En az sevdiğim, gölgesi alacalı ve alçak olan her dem yeşil meşeler vardı burada. Daha önce hiç gelmediğim geniş ve boğucu bir yamacı, yumurta ambalajı biçimli tepelere doğru inmeden, enlemesine kesiyorduk. Meşe ve çalıların arasından geçmek için dedemin çıkardığı müthiş sesler olmasa büyüklerin izini kaybederdim. Dedemi görmeden sırf o sesleri duymuş olsanız onun hakkında dehşet verici bir izlenime kapılabilirdiniz.

Güneş yakıcı ve kör ediciydi, üstümde kuruyan çamur, tenimi çekiştiriyordu. Meşe yaprakları dikenliydi. Kot pantolonum ve ceketim çamurdan kalıp gibi olmuş, ağırlaşmıştı. Susamıştım ve su yoktu. Hiçbir zaman su olmazdı zaten. Ailede bir tür sınavdı, California güneşinin alnındaki makilerde bütün gün yürüyüp hiçbir şey içmemek.

Sabin çamlarıyla kaplı bir alana çıktım. Büyükler beni bekliyor, aşağıda iki sırt hattı birbirinden ayrılıyordu.

Babam, İkiniz de bir sırtı alın, dedi. Biz on beş dakika bekleyip hayvanları size doğru kaçırmak için ortadan geçeceğiz.

Dedem soldaki sırta doğru yürüdü, Tom sağdakine. Tetikte olan adamların tüfekleri artık omuzlarında, askıda değil, ellerinde hazırdı. Aşağıdaki kanyon aniden alçalıyor, yer yer uçurumlar ve gevşek taşlar görülüyordu. Dik yamaçlardan uzun ince ve daha koyu renkli sarıçamlar yükseliyordu.

Kanyon hâlâ gölgedeydi. Dibi her gün en fazla birkaç saat güneş alıyor olmalıydı. Olduğundan daha küçük görünüyor olmalıydı. Oraya indik mi epey genişleyecekti. Biliyordum.

Elimden hiçbir şey gelmiyor, dedi babam. Beni elimden hiçbir şeyin gelmediği bir duruma soktun.

Kayalık bir çıkıntının kenarında dikiliyor, aşağı bakıyordu. Hayatında olabilecek her şeyi tasavvur edersin, dedi. Oğlunun başına gelebilecekleri düşünürsün. Bacağını kıracağından veya okulda iyi geçinemeyeceğinden, avlanmak istemeyeceğinden, hatta çok daha ileriye bakarsan, sonunda nasıl bir adam olup çıkacağından endişe edersin. Ama böyle bir şeyi bilemezsin. Hele ki on bir yaşındaysa bunu görmenin imkânı yoktur. Böyle şeyler olmaz çünkü.

Özür dilerim, dedim.

Babam boğulmaya benzer tuhaf bir sesle güldü. Sonunda, Evet, dedi. Özür diliyorsun. Evet, böylece sorunu hallettin.

Ağustosböcekleri çevremizde nabız gibi atıyor, havada bir basınç yaratıyordu. Babam yana doğru bir adım attı ve bir paraşüt gibi hızla inmeye başladı. Neredeyse sörf yapar gibi sağ elini açmış, taşlara değerek kanyonun

yüzünden aşağı kaydı. Her adımda üçer metre alçalıyordu. Tüfeğini çaprazlamasına sırtına asmıştı, sağ yanı yamaca dayalıydı. Üstünde beyaz tişört, altında kahverengi Carhartt pantolon ve botlar. Kaya döküntülerinde slalom yaparak yanlamasına bir inişin ardından havada bir dönüş yapıp ayaklarını tekrar yere bastı; bu sefer sol yanı yamaçtaydı.

Altında uçurum uzanıyordu. Bu döküntülü yüzeydeki gidiş, ilerisini göremediğim devrilmiş kütükler ve onlara dolanmış çalılarla sona eriyordu. Sonrasında yalnızca hava boşluğu vardı.

Ne hareket edebiliyor ne de konuşabiliyordum. Sadece izliyordum ve bu arada babam yamaca daha da yanaşıp ayaklarını sıkıca denk aldı, bir kere daha zıpladı ve sağ yanına döndü. Hâlâ kayarken sabit bir kaya parçasına adım attı ve elleriyle küçük çalıları yakaladı. O ivmeyle orayı kaçırabilirdi ama tutunmayı becerdi. Sonra kayayı yanlamasına geçerek, olmayacak bir açıda büyüyen, başını boşluğa vermiş eğri büğrü ince bir ağaca ulaştı ve orada dinlendi. Ağaca yaslanıp başını bana doğru kaldırdı.

Hadi, dedi. Avda o kadar yüksek sesle konuşmak kurallara aykırıydı. Ama belki de işimiz kaçırmak olduğu için aldırmıyordu.

O eşikte dikilirken benim ölmemi istediğini düşündüm. Kayaların üstündeki o gevşek taşlardan onun gibi kayamayacağımı biliyordu. Kaysam uçurumun kenarından aşağı yuvarlanırdım. Artık benimle ne yapacağını düşünmesine gerek kalmazdı.

Gelmem için elini salladı ve ben az daha dediğini yapıyordum. Az daha adım atıp o yüzeye giriyordum. Fakat sonra vazgeçip kenardan yürümeye başladım ve Tom'un tuttuğu patikadan gidip yüksekte kalmayı ve aşağı inen daha kolay bir yol aramayı tercih ettim.

Babama bakmaya korkuyordum ama bir ara göz at-

tığımda sırıttığını görür gibi oldum. Sadece ağzının bir kenarıyla da olsa sırıtır gibiydi ve hemen sonra yine yanlamasına ilerleyerek uçurumdan uzaklaştı, neredeyse yamaca yaslanarak yükselen çam kaplı dik bir araziye girdi. O ağaçların arasında kaybolurken ben aynı hizadan aşağı inmeye başladım. Düşsem bile hiç olmazsa ağaç gövdelerine tutunabilirdim.

Botlarım kayarken bir elde tüfek, öbür elimle bitki ve taşlara tutunarak yavaşlamaya çalıştım. Küçük çiçekler ve asma gibi sürüngen bitkiler fazla ince geldiğinden parmaklarımın arasından kayıp gitti ve boylu boyunca sürüklenmeye başladım, gömleğimle ceketim yukarı sıyrıldı ve yan tarafım çizildi. Üstelik duramıyordum. Çam yapraklarına gelince onların kayganlığıyla daha da hızlı inmeye başladım, sonra bir ağaç gövdesini hedef alıp botlarım önde, ona toslayıverdim.

Korkudan nefes nefese kalmıştım. Babam çok aşağıda, ağaçların arasında yine sörf yapar gibi ilerliyordu ama ben kendimi öyle yaparken hayal edemiyordum. Ağaç gövdeleri fazla aralıklıydı ve o boşlukta basbayağı düşüyordum, derenin taşlarıysa çok uzakta kalıyordu. Kımıldamak istemiyordum. İki elim boşta kalsın diye tüfeğimi bırakmayı düşündüm ama olmazdı; bir tüfeğe her zaman gözümüzün bebeği gibi bakmamız gerekir.

Ağaçtan kendimi ayırıp yine düşmeye, bir sonraki ağaç gövdesiyle aynı hizaya gelmek için delice yan yan gitmeye başladım. Dünyanın kıyısından aşağı sallanıyor gibiydim. Babamın beni daha önce hiç getirmediği bir yerdeydim. Bütün kurallar değişmişti.

Hedeflediğim gövdeye çarptıktan sonra sırtımı yamaca yaslayarak durdum ve gözlerimi kapadım; içimde her şey fır dönüyordu ve kalp atışım çığırından çıkmıştı. Ama uzun süre dinlenemedim. Babam beni arkada bırakırdı ve bu kanyondan nasıl çıkacağım hakkında hiçbir

fikrim yoktu. Bir sonraki ağaca dek kaydım, sonra yine bir sonraki ağaca; kendimi kırmızımsı ve damarlı irice taşların arasında bulana kadar; oraya vardım mı onların arasında ayağımı sabitleyebilir ve daha dikkatle inebilirdim. Fark edilemeyecek kadar ağır akan taştan bir ırmaktaydım artık. Dağın kaslarını açığa vururcasına beyaz damarlı koyu kırmızı etten bir ırmakta. Burası bizim toprağımız değildi. Buraya daha önce hiç gelmemiştim ve gitmek istiyordum.

Babamın aşağıdaki derede, geniş bir kayanın üstünde dirseklerini yere dayamış olarak tüfeğinin dürbünüyle yamaçları taradığını görebiliyordum.

Yukarıdaki dik yüzeyin ağırlığını, birbirini yerinde tutan taşlardaki gerilimi ve basınç altındaki dirençlerini hissedebiliyordum; oradan kurtulmak için deli gibi acele ediyordum. Koşmamam gereken bir yerde koşuyordum; yanlış bir adımda ayağımı kırardım ama sağ salim oradan çıkıp dere boyunca ilerledim ve babamın arkasında nefes nefese dikildim.

Sessiz, dedi.

Soluğum sarsıntıyla derinden geliyor, kanyonun tepeleri üstüme kapanacakmış gibi görünüyor, gökyüzü bir vakumla çekiliyormuş gibi uzaklaşıyordu. Burası bizim arazimiz mi? diye sordum.

Hayır.

Babam pür dikkat yamaçları tarıyor, ağaçların arasında bir hareket arıyordu. Dere çevremizde şırıldıyordu. Bir zamanlar belki bu su oymuştu boğazı; ama artık geriye bir şey kalmamıştı ve en fazla iki karış derinliğe ulaşıyordu. Ayaklarımın dibindeki taşlar yeşildi. Garip bir dağdı bu. Her yerinde beyaz damarlı açık yeşil, iri taşlar vardı. Islaklığın olduğu yerde yeşili daha bir koyulaşıp zenginleşiyordu.

Çıkış yok, dedi babam. Kanyonu değil, yaptığını kastediyorum. Çıkış yok.

Tüfeğini omzuna asıp suyun kıyısında taştan taşa atlaya atlaya boğazın ortasından aşağı ilerledi. Peşinden giderken altımızda neyin olduğunu göremiyordum. Devasa kayalar görüş alanımızı kapatıyordu. İrili ufaklı taşlar yuvarlatılıp perdahlanmıştı ama yukarıdaki yüzeylerden kopup düşmüş bu kayaların o zaman bu zamandır yerinden oynamadığı belliydi. Yanlarında ağaçları ve toprağı alıp götürmüşlerdi ve suyun erişemediği kenarlarda bunun izleri hâlâ görülebiliyordu. Her şeyin yer değiştirip şekillendirildiği kış mevsimlerinde buraya hiç gelmemiştik. Uzun, sıcak bir yazın ardından en kurak zaman olan güz başında gelirdik, o zaman da sular çekilmiş olduğundan hiçbir şeyin köken veya biçimi anlaşılmıyordu.

Babam hızlı hareket ediyordu. Ona yetişmekte zorlanıyordum. Eğim yumuşaktı ama her yer taşlıktı. Boğazın ortasını tamamen kaplayan ve tepesinde küçük ağaçlar yetişen, o âna kadar gördüğümüz en büyük kaya bloku çıktı karşımıza; onu bir kenarından aşınca bir hışırtı ve çatırtı, anlaşılmaz bir acelenin sesini işittik ve öbür taraftan bir geyiğin dallar ve yapraklar arasından fırlayıp gittiğini fark ettik. Babam, tüfeği şimdiden hazır, bir bağırışla yukarı doğru hızla tırmanırken üstündeki kayada bir mermi sekerek yanımıza düştü ve hemen ardından Tom'un tüfeğinin incecik patlaması geldi, kayanın öbür yanında iki kere daha seken bir mermi, yine ince bir patlama ve babam kendini yere atarak kurşunları durdurabilirmiş gibi başını elleriyle örterek saklandı. Bu arada babam tüfeğini düşürmüştü ve kundak, namlu ve dürbünün takırtıları gelirken dedemin .308'inin daha derin gümlemesi ve Tom'un .243'ünün yine ince bir patlaması oldu, yine taşlara çarpan toynak sesleri, babamın, Lanet olsun, kesin şunu sizi bok herifler, diye bağırması; ve ben hızlı hızlı soluyarak sırtımı o kaya blokuna sımsıkı dayadım.

Babam tekrar, Kahretsin, diye bağırdı ve kayalık yüzeyi siper alarak tüfeğine ulaştı. Yeni gümlemeler ve pat-

lamalar, artık kaybolan geyiğin sesleri duyuldu; babam yukarı tırmandı, tüfeğini omzuna kaldırıp namluyu ileri geri, sağa sola çevirdi, arayıp taradı ama boşuna. Başka silah sesi olmadı, başka toynak sesi gelmedi. Yalnızca dört bir yanda suyun şırıltısı.

Babam, Vurdunuz mu? diye bağırdı.

Bir yankı oldu ve cevap hemen gelmedi.

Tom sonunda, Hayır, diye geri bağırdı.

Dedem, Kaçırdım, diye seslendi.

Aferin size, dedi babam; ama ancak benim duyabileceğim bir sesle. Üstü düz ve geniş bir kaya yüzeyine oturup tüfeğini inceledi. Bunu yıllardır kullanıyorum, dedi, burada, Nevada'da ve Wyoming'de, yağmur çamur, kar kış demeden; tek bir çiziği ya da pas lekesi yoktu ama bir de şimdiki haline bak, kamyonetin arkasına bağlayıp sürüklemişim gibi.

Kundağın namlu altında kalan ve elin kavraması için kavisli olan kabza kısmı koyu renk ahşaptı ve artık kenarından kırılmıştı. Namlunun mavisi çizilmişti, kurma kolu çizilmişti, dürbün ezilmişti.

O kadar kızgınım ki anlatamam, diyerek ayağa kalktı ve tüfeği havaya iyice kaldırarak yere, taşların üstüne savurdu. O kadar sevdiği güzelim tüfek. Ahşabın parçalanan sesi, takırtı ve sessizlik; namlu yukarı bakıyor, kundak suda yatıyordu. Babam kollarını iki yana düşürmüş, güçlükle nefes alıyor, aşağıdaki tüfeğine bakıyordu. O silah orada kalacak. Sakın elleyeyim deme. Sonra iri adımlarla, her adımda yolun yarısını geri kayarak, elleriyle taşlara ve otlara asılarak yokuşu çıkmaya başladı. Arkasına bakmadı; benim oradan çıkıp çıkamayacağımı umursamadığını biliyordum. Ayaklarını dağa saplıyor ve elleriyle üstündeki her şeyi yoluyordu. Bu kanyon, dağın etinin göründüğü yerdi ve o da onu cezalandırıyordu.

Tüfeğini alıp omzuma asmayı ve ona götürmeyi dü-

şündüm. Ama silahını istiyor olsa bile, onu kızdırmaktan başka bir işe yaramazdı bu. O yüzden dokunmadım. Onu takip etmeye koyuldum, botlarının tekmeleriyle serbest kalan küçük taş parçaları üstüme yağınca yana doğru kaçtım ve kendi rotamda çıkmaya başladım. Bir elimle tüfeğimi tutuyor, öbürüyle toprağa, taşa, köklere asılıyordum. Gövdem yere yaslanmış olarak dağı tırmanıyordum. Toz ve çam kokuları içinde iğneyapraklı yüzeyler o kadar kaygandı ki, sürekli yatay gidip çıplak toprak ve kayadan ibaret yerleri aramam gerekiyordu. Ve bu arada olabildiğince çabuk hareket etmeye çalışıyordum. Aşağı değil, yalnızca önümdeki taş toprak duvarına bakıyor ve geriye doğru yattığım, basbayağı dünyadan düşeceğim, durmadan düşeceğim, bir daha asla yere çarpamayacağım duygusuna kapılıyordum. Beni düşmekten alıkoyanın sadece ve sadece, her saniye baştan tekrar kurulan kendi irademolduğuna inanıyordum.

Salgınlar ve vebalar. Tufan. Dillerin birbirine girmesi. İnsanlığın tekrar tekrar sıfırdan başlaması. Kutsal Kitap bizim Tanrı'yla savaşımız hakkındadır. Ve bir şekilde biz sırf irademiz sayesinde, inadımız sayesinde daha güçlüyüz. Silinip gitmeyi reddetmişiz.

Acı bir savaş olmuş. Tufan olmuş. Kaç canın gittiğini düşünün. Sıçanlar gibi, gömülmeden, özür dilenmeden, tazmin edilmeden boğulmuşlar. Tanrı bize borçlu. Durumu eşitlemek için bile daha almamız gereken çok yol var. Bir tepeyi aşan, koyunları darmadağın eden o sudan duvarı hayal edin; kuru sıcakta bir ürperti gibi soğuk nefesini, o ani değişimi duyabiliyorsunuz ve derken güneş su altında kalıyor, mavilikten aşağı solgun ışık huzmeleri süzülüyor ve bunun ancak güzel olabileceğini, yok oluştan hemen önceki anların, muallakta geçen o saniyelerin en iyi anlardan asla aşağı kalamayacağını anlıyorsunuz. Üstünüzde kırılan o dalga, onun içinden süzülen güneş, o ışıkta dünyadaki her desenin gözler önüne serilmesi Tanrı'nın cezasını anlamsızlaştırıyor; çünkü kötü olduğunuzu hissedemiyorsunuz; çünkü başladığınız yer cennet bahçesi değil, alt tarafı şu tepenin eteğiydi ve ardından dalga geldi.

Bildim bileli pazar okuluna gitmiştim. Babamın dine

verdiği tek ödün buydu. Kendisi kiliseye gitmez, yalnızca kendi adına beni gönderirdi, ha ha!

Dedem hiçbir zaman din hakkında konuşmazdı, Tom da. Aslına bakarsanız ikisi avcılık ve balıkçılık dışında hiçbir şey konuşmazdı.

Kanyonun o dik yamacından düşe kalka, karnımı toprağa sürte sürte, geride bırakılmayı reddede reddede çıktım. Durup dinlenmedim ve tüfeği sıkıca avucumun içine alıp bırakmadım. Tozun toprağın, çürüyen, bozulan ve uykuda yatan, bekleyip ardından açığa çıkan onca şeyin tadı damağımdaydı.

Babam kenarı aştıktan sonra da hiç kuşkusuz yoluna devam etti; ben bu yamaçta basbayağı görünür olmama, dedemin de kendi bulunduğu sırttan açık bir görüş açısı olmasına rağmen ne ondan ne de Tom'dan bir işaret ya da ses vardı. Dedem dürbünüyle beni rahatça görebilir ve tırmanırken vurabilirdi. Kuruntu ettiğim gibi arkadaki boşluğa gerisingeri düşebilirdim.

Tepedeki toprağa tutunmuş, aşağı sarkan kökleri görünce yengeç gibi yan yapıp altımdan kayan taşları sürünerek çıktım ve sonunda eşiğin üstünden aştım. Düzlükte bir süre uzanıp dinlendim; soluk soluğaydım ve bacaklarım yanıyordu. Fakat kimsenin beni beklemeyeceğini bildiğimden az sonra kalktım. Ağnağa geri giden yolda bir sonraki yamacı keserken patikadan geçişlerini duyabilecek kadar yakında olmahydım.

Adımlarımızı gerisingeri izliyordum. Aynı izde uygun adım yürüyen karıncalar gibi, keşif hissi veren ama aslında tanımaktan ibaret olan ilkel bir hesaplama gibi. Bunun düşüncesi hoşuma gidiyordu; çünkü parmağımın tetiğe asılması eski nesillerin bir dürtüsüydü, bir yenilik değil, tanımaktan ileri gelen bir şeydi. Ben bunu böyle hissetmiştim. İçimde bir başkasının elinin işlediği duygusuna kapılmıştım.

O çalılıklı yamaç, ucu görünen ama sonra yeni bir uç beliren, sonra yine görünen ama yine yeni bir uç beliren ve bu böylece devam eden, bizi yol boyu durmadan tökezleten, çizik ve yırtık içinde bırakan, dünyamıza özgü dışbükey bir işkenceydi. Bütün tenimi dalayan zehirli meşeler bir başka veba. Yüzümde, boynumda ve bileklerimde kamçı izlerini ve kabarcıkları hissedebiliyordum; öfkeli bir kırmızıya karşı çok daha açık renkli, neredeyse beyaz olan, peydahlandıkları yerde hain bir sıvı barındıran kabarcıkları.

Yaprak dökmeyen meşelerin, çalıların ve güneşin içinden terleye terleye, kabarcıklarımı büyüte büyüte geçiyordum; ama kendi adımlarım dışında dedemi ve onun yıkım dolu gidişini bir türlü duyamıyor, doğru yolda olup olmadığımı bilemiyordum; ama ben elbette bir karıncaydım ve dolayısıyla tam çıkmam gereken yere, şu tümseği aşıp ağnaktaki kamyonetin hemen yanı başına çıkabildim. Büyükler kamyonetin içinde yerlerini almış, taşlar gibi sessizce bekliyorlardı; ben kasaya atlayınca tekrar yola çıktık. Bu kadar basit.

Bataklıktan çıkıp Tom'un bir zamanlar bir geyik yavrusunu yaraladığı sarıçamların içine doğru yükseldik. Oradan geçerken her birimizin ayrı ayrı hatırladığı, tüm öyküler gibi içinde bir ders; ama ne olduğu belli olmayan bir ders barındıran bir hadiseydi bu. Boynuzunda çatalı olmayan bir geyiğe ateş edilmemelidir. Gençleri vurmak hem yasaya aykırıdır hem de neslin devamına zarar verir; ama hepsi bundan ibaret değildir. Nereden geldikleri hakkında bir fikrimiz olmasa bile uyulacak kanun ve kurallar üstünde varılmış bir anlaşmadır bu. Başka eyaletlerde sözgelimi, maral, yani dişi geyik vurmak serbesttir ama biz bunu büyük bir rezalet kabul ederiz. Hangi kurallara niçin uymamız gerektiğini kim söyleyebilir? Neyin dokunulmaz olması gerektiğinin ne kadarı keyfîdir, tamamen dayanaksızdır?

O utanç bölgesinden çıkınca üstümüzde virajlar, ağacın yetişmediği çıplak yamaca kazınmış tırtıklı yaralar gibi belirdi. Bir taşocağı gibi meydanda, güneşte beyaz ve kör edici olan bu yüzey, fırına benzer bir sıcaklık yayıyordu. Kışın bir heyelan olduğunu, Z'nin ortasındaki yolun bir kısmının kayıp gittiğini görebiliyorduk; ama durmadık, hatta yavaşlamadık bile. Üstelik babam daha bile hızlandı ve o dik yamaca vurdu, kamyonet delice bir açıyla yan yattı ve ben düşmeye başladığımızı, yana doğru yuvarlanacağımızı hissedebiliyordum ama hızımız o kadar yüksekti ki, arabanın ivmesiyle öbür tarafa sağ salim geçebildik ve o ani çekişle düze çıkınca babam lastikleri kaydırıp beyaz bir toz bulutu kaldırarak frene bastı. Sağımız uçurum, önümüz çorak bir yamaçtı ve yol sola doğru kıvrım kıvrım ilerliyordu. Babam o dönüşe girerken tekerlekler yola tutundu ve bizi kıl payı yukarı çekti.

Babam tekrar hızlandı; bunun bir av değil, bir ceza olduğu artık belliydi. Yolun tepe yaptığı bir yeri sertçe aşınca ayaklarım havaya kalktı; bir elimle kabinin açık olan arkadaki yan camına yapışmıştım ama tüfeğimi tuttuğum öbür elim delice savruldu, içeriden de birinin, herhalde Tom'un, başını tavana çarptığını duydum. Dedem fazla ağırdı ve babam da direksiyona tutunuyordu.

Bir sonraki dönemeçte sağa doğru keskin bir viraja girerken iki tekerimiz havaya kalktı, sonra yine yola yapıştı, derken engebeli zeminde son sürat uçarak, hoplayıp zıplayarak ve lastikleri kaydırarak, arkamızda çatırdayan ve sağa sola uçuşan ince dallardan bir iz bırakarak ağaçların arasındaki gölgeye daldık. Şeytandan kaçmaya çalışan lanetlilerin sürüşü, cehenneme doğru son sürüş; bense kendimden geçerek heyecan içinde haykırıyordum. Arkamızdan bir şey çıkar diye çevreyi süzüyordum. Gözlerim rüzgârdan yaş içinde, tüfeği elimden bırakmıyordum.

Babam her zaman kontrollüydü, böyle işler yapacak, gaza basıp gidecek biri değildi. Katıksız heyecan ve

adrenalin. Ölü avcıdan armağan. Her yandan devrilip infilak eden, yön duygusunu yok eden çiçek dürbünü gibi bir peyzaj. Kamçı gibi şaklayan dallar, başımızın üstünde dönen ağaç tepeleri, arazide dalgalar gibi birbirinin peşi sıra üstümüze gelen çukurlar ve tümsekler; ve kendinden tekrar tekrar doğan, üstünde nihayet yol aldığımız şu bitimsiz dağ yamacı.

Babam sakinleşmedi. Kampa kadar bütün yolu fırtına gibi kat etti, masanın ve derenin hemen önündeki iğneyaprakların içinde kayarak durdu ve arkadan bir toz bulutu bizi takip ederek bir nimet gibi üstümüzü başımızı kapladı.

Yolcu kapısı açılınca Tom'la dedem indiler ama babam bir süre bekledi, ben de onu bekledim. Kıpırdamak için sanki erkendi. Hava burada serindi, eviyeye akan ve daha aşağıda yanı başımızdan geçen suyun, çamlardaki yelin sesi güven vericiydi. Emin topraklardaydık. Artık dinlenecektik. Öğle yemeği yiyip kestirmek için uzanacak, hepimiz tazelenip tekrar başlayacaktık. Kampın vaadi buydu.

Babam sonunda kapısını açıp arabadan indi. Perişan görünüyordu. Gözleri benimkileri arıyordu ve ağzı sarkmıştı. Tetiğe parmağım o koymuştu. Adamı o öldürmüştü. Artık basbayağı öyle hissettiğine inanıyorum. Oğlunun günahları kendine yüklenen baba. Ve geri dönüp değiştirebileceği hiçbir şey yoktu.

Babamın bir şey söyleyebileceğini sandım ama öylece yürüyüp masaya geçti, Tom'u ve yemeği bekledi. Alışkanlıklara indirgenmiş bir haldeydi. Piknik masasına oturmuş, ahşabına bakıyor ama gerçekte hiçbir şeye bakmıyordu.

Kamyonetin içinden yedek giysilerimi alıp çamur kaplı olanları iğneyaprakların üstünde çırılçıplak kalana kadar soyundum ve bu arada tüfeğimi de yanımdan ayırmadım. Çuvaldaki kaçak avcı tam arkamda, daimi bir nö-

betteydi. Beyaz tenimde siyah çamur bulaşığı ve kırmızı kabartılardan takımadalar vardı. Karnımın her yerinde ve kasığımda –işediğim zamandan kalma– zehirli meşe izleri. Nereye dokunsam meşe orayı sahipleniyordu. Kaşınınca adalar büyüyor, küçük koyu kabartılarla çevrili öfkeli kırmızı ve beyaz baloncuklu koca bölgelere, kıtalara dönüşüyor, cildinizi kaynatabilirmiş gibi görünüyordu.

Yeni bir tişört, iç çamaşırı ve kot pantolon giydim, temiz bir çift çorap buldum, botlarımı birbirine çarparak çamurun çoğundan kurtuldum. Yedeği olmadığından ceketimi, etrafa küçük çamur kıymıkları saçarak kamyonetin kasasına çarptım.

Artık sofra hazırdı ve büyükler masada bıçaklarıyla vaziyet almışlardı. Babamla dedem yamaç tarafında oturuyordu; birbirlerine bakmıyorlardı. Ben de tüfeğimi uzağa bırakarak Tom'un yanına geçtim.

Tom, Açık renkliydi, diyordu. Neredeyse gri. Gümüşe çalıyordu. Yaşlı bir geyik gibiydi ama sadece boynuzunun çatallarını görebildim.

Dedem, Üç uçluydu, dedi.

O kadarını görmedim, dedi Tom. Sadece çatalları gördüm. Ama açık renkliydi, neredeyse kayayla aynı renkte. Hayvan orada dikilirken belki de doğruca ona bakıyor ama görmüyordum.

Dedem, Baksaydın fark ederdin, dedi.

Hayır, sanmam. Doğruca o yöne bakıyor ama görmüyordum. Bence kıpırdamasaydı hiçbirimiz onu görmezdik.

Babam, Bir dakikada yanına varabilirdim, diye araya girdi.

Öyle olsa bile, dedi Tom, onu herhalde göremezdin.

Çok saçma.

Hayır. Onu görmediğin için bilmiyorsun. Sen neredeyse dibine geldin de ancak öyle fırladı ama gelişini duy-

muş, kokunu almış olması gerektiğini biliyorsun ve ona rağmen kımıldamamıştı. Bu da beklemeye karar vermiş olduğunu gösteriyor. Saklanıp sen geçene kadar bekleyecekti. Bir karar verdi ama sonra telaşa kapıldı.

Karar falan vermedi.

Verdi.

Neyse ne. Babam iki avucuyla alnını ovaladı, oradan gözlerine ve yanaklarına indi.

Tom, Onu az daha haklıyorduk, dedi. İki parça ekmek daha alıp jambon ezmesine davrandı, pembe köpük gibi onu dilimlerin iki yanına sürdü.

Babam sonunda, Az daha değil, dedi. Orada asıl bir geyik göremiyorum ben.

O kayaların arasında zıplayıp duruyor, bir oraya bir buraya sekiyordu. Öyle bir durumda geyiği ancak şansına vurabilirsin.

Hale bak, dedi babam. Daracık bir kanyona sıkışmış, iki sırtta da silahlı adam var ve üstten çapraz ateş açılıyor. Buna şans diyorsan her avın bir mucize olması gerekir.

Tom, Öyle olsun, dedi. Konuşmanın bir manası yok.

Ama saçma sapan bir yere nişan alır ve az daha kanyondaki insanları vurursan geyiği vurmakta zorlanabilirsin tabii.

Neden siktir olup gitmiyorsun? dedi Tom.

Kartal gibi gözlerin var. Gerçek bir keskin nişancısın.

Tom, Bak, dedi. O geyik ne yaptığını biliyordu.

Hiçbir geyik ne yaptığını bilmez.

Senin hiçbir şeyden haberin yok.

Sen sandviçini yesene.

Asıl sen sandviçini ye.

Eviyedeki suyun sesine, bazen tahammülü zor bir aceleyle hücum eden gümbürtüye kulak verdik. Bizi alıp götürecek gibi gelirdi bazen o ses. Kapatma düzeneği yoktu. Musluğu yoktu, suyu tutmanın bir yolu yoktu.

Yalnızca eviyede artıp çoğalan sesi ve gücü. Dağın derinliklerindeki kaya çatlaklarından gelen su. Bin yıl önce yağan ve o gün bugündür basınç altında yaşadıktan sonra ancak şimdi serbest kalan su; onca kayanın ağırlığı altında basıncını ikiye katlamaktan kim alıkoyabilirdi onu?

Nefes alacak yer bulamayan kalbim bir telaşla sıkıştı. Şu su tam ayağımızın altındaki yeri yarıp açabilirdi. Üstelik kendi nabzım da öyleydi ve engel tanımaz güçlü bir basınçla atıyordu. Çocukken hep böyle telaşa kapılır, şimdi hatırladığımda bile soluğumu kesen basınçlı ve panikli rüyalar görürdüm. Ve her seferinde, rüyadan sağ çıktığıma inanamazdım. O zamanları nasıl atlatacağımı bilemezdim. Karşımda babamın ve dedemin varlığı dayanılacak gibi değildi. Masanın yüksekte olan tarafındaydılar ve her an üstüme düşebilirlerdi.

Zaman bir daha hiç ilerlemedi. Öyle hissetmiştim. Sonsuzluk gibi gelen bir an. Şimdi hafızamı yokladığımda, o öğünü bitirip masadan kalktığımızı söyleyebilirim; ama o zaman sanki basbayağı temelli olarak kaybolmuştuk ve babam bin kilo, dedem de onun on katı olmuştu ve ikisi üstüme çıkmış beni eziyor, üstlerine de suyun basıncı biniyordu.

Fakat büyükler sandviçlerini çiğnemeyi bitirdiler; bense yemiyordum, yiyemiyordum; derken babam herkesten önce kalkıp matına doğru gitti ve ben tekrar nefes alabilmeye başladım, sonra Tom gitti, sonra beni olduğum yere mıhlayan, suratı büklümler ve çatlaklar halinde bir dağ gibi, siyah benekli ve damarlı beyaz granitten bir kütle gibi yükselen dedem, bacaklarını döndürerek ayağa kalktı ve yatağına kadar olan mesafeyi düşer gibi alıp beni azat etti.

Dikkatle yürüyerek o eviyeden ve dedemin yatağından uzaklaşırken hava nihayet incelmeye, baskı hafifleyip kalkmaya başladı; ama nereye kalkıyordu? Nereye

giderdi öyle bir şey? Hava normalleşiyor, ses normalleşiyor ve her şeyi bir yalan, bir rüya haline getiriyordu; oysa daha birkaç dakika önce kalbim sanki taş kesilmişti.

Matım şu devrilmiş ağacın arkasında, dağın kovuğundaydı ve oraya yaklaşırken kimsenin izlemediğinden emin olmak için omzumun üstünden bakmak zorunda hissettim. Ardından kütüğün üstünden atlayıp arkadaki kuytuda kayboldum ve deliğimde güvene kavuştum. Tulumumu açıp sırtüstü uzandım ve yukarıdaki gökyüzünü, hatları kusursuzca belirlenmiş çam yapraklarını, onların maviye karşı keskin ve inkâr edilemez bir gerçeklikle duruşunu, bireyselliklerine rağmen binlercesinin bir araya gelerek göğe batışını seyre koyuldum. Üstümdeki ağaçların oluşturduğu halkada, kampımızın çevresinde, dağın yamacında, öbür dağlarla aradaki mesafede ve yüzlerce kilometreye yayılan alanda kaç tane olduklarını düşündüm ve bu sefer farklı bir telaşa kapıldım; basıncın değil, genleşerek yitmenin, incelmenin ve dağılmanın telaşına. Ta o zamanlar yaşadığım öbür panik buydu işte: Ezilmenin değil yitip gitmenin, uçsuz bucaksız uzay boşluğunun içine çekilmenin paniği; ve ikisi de eşit derecede ürkütücü, eşit derecede sebepsizdi.

Gözlerimi kapatıp dertop oldum ve bekledim, uyku tulumuna yıllarca sinmiş rahatlatıcı odun isini ve ter kokusuyla türlü çeşit hayvanın kan kokusunu içime çektim, tam uykuya dalmak üzereyken ağır bir gümlemenin sesini duydum ve ne olduğunu tereddütsüz bildim. Ölü avcı düşmüştü.

Sanırım hepimiz bekledik. Eminim kimse hemen kalkmadı. Bunun sebebi de ölünün elinden her şeyin gelebileceğiydi. Düşmesini bildiyse kim bilir bundan sonra ne yapardı? İçi ya da merkezi yoktu, o yüzden düşmenin sesi ve o müthiş ağırlık kendi kastının bir sonucu olmalıydı. Göğsüne bastırılan başı oradan kurtulmuş, kolları bacakları serbest, başını arkaya atmış gülüyordu belki de ve her an kalkıp dans edebilirdi. Kanı olmadığı için kurallara tabi olması gerekmezdi.

Mezarından kalktıktan sonra her iddiada bulunabilecek İsa gibi: Sıkıysa dediğine inanmayın. Ciddiye alınacak tek numara ölümü kandırmaktır; çünkü tek gerçek tanrı ölümdür.

Üstümde suratını, havası olmayan nefesini, içeri çökmüş ve çökmeye devam eden gözlerini, daha fazlasını isteyen bakışlarını bulabilirmişim gibi gözlerimi açtım. Ama yukarıda sadece gökyüzü vardı; ve kestirilmesi imkânsız mesafelerde öbek öbek gökyüzüne kazınmış gibi duran, keyfe göre yakınlaşıp uzaklaşan çam yaprakları.

Doğrulup oturarak altına sığındığım devrilmiş ağacın üstünden baktım ve kimsenin kalkmadığını gördüm. Kamp boştu, başka bir varlığa ait bir ses yoktu, yalnızca hiç dinmeyen suyun sesi...

Dağ, dört bir yanımızda çatlayıp yarılıyor ama ses çıkarmıyordu. Nefesimi tutmamla alıkonan yerkabuğunun çatırtısı. Ölümün buna benzeyeceğini biliyordum. Basınç ve telaşlı rüyalarım ölümle ilgiliydi. Her şeyin yarılmak üzere olduğu ânın sonsuza kadar tutulmuş hali. Kaçak avcınınki veya bizimki olmuş fark etmez, beden düşmüştür ve onun etkisi ta merkeze kadar ilerleyen bir sarsıntı yaratmış, ama bir anlığına her şey durmuştur; güneşli bir günün ortasıdır, güvenli olması gereken bir zaman; ama içteki şu önsezi, hem ezilmenin hem de engin boşluğa doğru çekilmenin iki çatışan duygusu hariç.

Herkes kımıldamaya korkuyordu. Ama kendine ait bir kuvvet olan dedem ağır seslerle kendini şiltesinden kaldırdı; belden yukarısı çıplak bir halde ağaçların arasında duran, her şeye hazır olarak cesede doğru bakan görüntüsü belirdi. O ve ölü avcı savaşmak için karşı karşıya gelmiş gibiydiler; ne de olsa şekilsiz ve hissiz olan, herhangi bir yöne devrilebilecek bir ağırlık olan ve hep öyle kalan, hiç değişmeyen, sadece bekleyen dedem de ölüme yeterince yakındı.

Ama bekleyişte ölü avcı her bakımdan avantajlıydı. Çuvalının içinde yerde yatıyor ve kımıldamıyordu.

Dedemin çıplak sırtını daha önce hiç gördüğümü hatırlamıyordum, bir kere bile. Kırmızı lekeli geniş beyaz bir yüzey, suratı kadar ifadesiz canlı et ve kan, hareketli büklümler ve kırışıklıklar içinde yağdan bir zırh. Dedem cesede doğru yaklaştı ama ceset bir şey yapmadı.

Babam da kalkıp ağaçların arasından, sıkılmış yumruklarını iki yanına salmış olarak yavaş yavaş çuvala doğru geldi. Ağzı aralık ve kaşları çatık, umarsız ve her şeye hazırdı. Onun ardından Tom, ardından ben; Tom gibi ben de elimde tüfeğimi hazırda bulundurarak, dördümüz birden çuvalın içinde saklanıp kıvrılan ölünün üstüne yürüdük. Büyükler birer adam boyu kadar yaklaştıktan sonra

daha fazla ilerleyemediler, bense engebeli zeminde daha fazla yaklaşmadan onların arkasında dikildim.

Ölünün çizmeleri hâlâ şu et kancasından sarkan zincirlere bağlıydı. Tabanları göğe bakan, hâlâ adamı tutuyormuş gibi kusursuz bir uyum içinde asılı duran sarı kahverengi iş çizmeleri. Onların hâlâ bir şeyi tutmadığını kim iddia edebilirdi? Her şeye inanabilecek kadar korkmuştum. Suratı ve niyetleri çuvalın içinde saklı, yalnızca çoraplarıyla baldırlarını görebildiğimiz bir ölü. Beyaz incik eti ve kemiği.

Tom, Onu bu şekilde bırakamayız, dedi.

Bak sen, dedi babam.

Ona elimi sürmeyeceğim.

Harika bir haber daha, dedi babam.

Dedem gözlerini kapatıp boynunu yuvarladı, başını ısınan boksörler gibi sağa sola salladı. İşte, dedi. İşte geldiğimiz nokta.

Yine felsefe.

Dedem, Zayıf davranıyorsun, dedi. Her şeyin şu olayda birikip düğümlendiğini sanıyorsun ama aslında her şeyin mümkün hale geldiği bir noktadayız.

Ne demek oluyor bu?

Şu an şurada her şey olabilirsin.

Hı hı, haklısın. Özgürlük budur işte. Gerçek bir nimet.

Aynen öyle. Ama görmüyorsun. Bu cansız bedenin bir önemi yok.

Bunu demesiyle dedem bir adım öne çıktı ve ölünün ayak bileklerine uzanıp çekti; serbest kalan çuval cesedin kararmış beyaz karnını, katılaşmış kollarıyla bacaklarını gözler önüne serdi.

Babam, Ona dokunma, dedi.

Tom tüfeğini önünde tutarak geri geri çekiliyor, ben de aynısını yapıyordum. Ölü avcı, başı bükük, elleri bacaklarının arasında bağlı, boş çukurlar halindeki gözleri-

ni bize diken karanlık bir hayalet kesilmişti. Dedem onu tutmuş sallıyor, bir gülle atıcısı gibi çeviriyor, döndürüyor, o cesetle kavisler çiziyor; ceset yolculuk için sabırla sıkıca tutunarak, başı ve omuzlarıyla yerden giderek yükseliyor, havaya kalkıyordu. Dedem ortada, etten canlı bir yığın. Dedem kandan bir poyra, ölü avcı kokuşmuş bir jant teli; ve bu arada tekerlek dönüyor ve babam geri çekiliyordu ama yeterince hızlı değildi ve dedem cesedi onun üstüne fırlattı.

Ölü avcı bir anlığına yükseldi, ılık havada süzülürken omuzları bir hafiflikle kalktı ve ağzı zevkle açıldı; ortası hâlâ yoktu ama mermi deliği sanki ikinci doğumu, bu uçuş da çocukluğu olmuştu ve güneşli bir günde oynuyor, zevk içinde havaya doğru savruluyordu, bu arada babam irkiliyor, geri çekiliyor, dönüyor ve koruma güdüsüyle ellerini ileri uzatıyordu; fakat ölü avcıyla göğüs göğüse çarpışmaktan, onun kucaklar gibi kendisine yapışmasından kurtulamadı ve ikisi, aklımda sonsuza dek asılı kalacak bir süre boyunca geriye düşerek sonunda yere çarpıp sarsıntıyla ürperdiler.

Babam çığlık attı. Daha önce ondan hiç öyle bir ses duymamıştım; ama çürüyen cesedin altında kalarak tozun toprağın içine sırtüstü devrilmesi çok fazlaydı. Boynunu yatırıp dönerek cesedi üstünden attı ve hızla yuvarlanarak ayağa kalktı.

Babamın da dedemin de kolları birer kanat gibi yana doğru açılmış, ikisi de vaziyet almıştı ve o an, aşağıda tuttuğum tüfeğimin babama dönük olduğunu ve Tom'un tüfeğinin de ona çevrili olduğunu fark ettim. Bundan sonra ne olacağı hakkında hiçbir fikrim yoktu. Her şey mümkün görünüyordu.

Dedem yaşı olmayan bir dağ gibiydi. Babamın ona karşı bir şansı yoktu ama yine de kollarını açmış, tetikte durarak dönüyor, gitgide birbirlerine yakınlaşıyorlardı;

babam gözünü karartmıştı. Babamın ağzı hâlâ çığlık atıyormuş gibi çarpılmıştı ama ses çıkarmıyordu. Dedemi kapıp ısıracakmış gibi dişlerini gösteriyordu.

O döne döne yaklaşırken dedem sakin, içinde hiçbir korku olmayan bir sesle, Sadece iki seçenek var, dedi. Dizleri bükük değildi. Bacakları o cüssenin altında birer kürdan gibi katı ve harekete hazırdı. Daima şekil değiştirdiğinden bazı zamanlar savunmasız görünebilirdi. Ölen adam için adalet isteyebilirsin, dedi. Ölümünün boşuna olmadığını söyleyebilirsin, ki bu durumda oğlunu cezalandırmamız gerekir. Onu hemen şimdi çuvala koymak için sana yardım ederim; sonra ne yapmamız gerekiyorsa yapar, istersen onu döver veya yakar ya da vurur gömeriz; yanlışı düzeltmek ve onu durdurmak için ne gerekiyorsa... Seçeneklerden biri bu.

Babam işitemeyecek kadar uzaktaydı. Atılmaya hazır olarak bir açık bekliyor, bir fırsat kolluyor, kancaların yanındaki çam yapraklarının üstünde daire çiziyordu. Arkamdaki ölü avcı da olanları izliyordu. Her an kalkıp olaya katılabilecek gibiydi.

Ya da vurulan adamın hiçbir şey olmadığına karar verebiliriz. O kaçak bir avcıydı, kanunları çiğnemişti; ama ne onun bir önemi var ne de kanunların. Biz daha öncelikliyiz. Kendi kabilemiz. Biz kendi kurallarımızı kendimiz koyarız. Dolayısıyla bu cesedi alıp çalıların arasına atar, gömmeyiz bile. Öyle birinin varlığını unuturuz.

Babam daireyi tamamlayıp tekrar avcının olduğu yere dönünce cesede baktı ve tam o sırada dedem hücuma geçti. Ne bir ses ne bir uyarı. Yalnızca şu ürkütücü cüssenin hızlı hareketi ve babamın tam üstüne gitmesi. Öyle sert bir çarpışma olmadı, yalnızca çıplak tende bir şaplak; ve babam, babasının yalın göğsü karşısında bir çocuk gibi kıvrılıp iki büklüm oldu ve ölü avcının üstüne geri düşerek –şu ürkütücü temasın tekrarı– yuvarlanıp

ondan uzaklaştı ve dizleri bükük bir halde, secdeye kapanır gibi avuç içlerini yere bastırdı. Öne doğru eğilmiş, başını, avuç içlerinin arasında, yere koymuştu.

Dedem ellerini kullanmamış, ona hamle yapmamıştı bile; sadece üstüne yürümüştü. Şimdi de ölü avcıya dönüyordu; onu bir bileğinden yakaladı. Demek sorumluluk almayacaksın. Zayıf olduğun için yapman gerekeni yapmayacaksın. O halde kararını verdin ve bu adamın ölümünün bir şey ifade etmediğine hükmettin.

Ardından, cesedi sürükleyerek dereye doğru yürüdü. Kancaların, zincirlerin ve içi boş bir çift çizmenin asılı olduğu kirişin altından geçerken ölü avcı, yataktan zorla çıkarılan yaramaz bir çocuğu andırıyordu. Çenesi sonsuza kadar donmuş gibi göğsüne yapışmıştı ve bu haliyle gayet pişman görünüyordu. Ne yaptığını biliyor ve şimdi de sürüklenerek götürülmesine razı geliyordu.

Dedemin ayaklarında ne bot ne de mokasen vardı ve sadece çoraplarıyla su, kum veya taş demeden kayıtsızca ve tereddütsüzce yürüyor, eğreltiotlarını yara yara ilerliyordu; ceset de sağa sola takılıyor, sarsılıyor, ıslanıyor ve üstü başı çiziliyordu. Yüz milyon yıldır değişmeyen eğreltiotları gür, koyu yeşil ve beklenmedikti; ölü avcı kendinden kaç nesil öncesindeki gibi, dünyanın gördüğü herhangi bir canavar kadar korkutucu olan dedem tarafından sürüklenip götürülüyordu.

Çamların arasından güneş ışığına, çayıra, kurumuş sarı otlara ve sıcağın titrekliğine; dedemin yakınlaştırılan başka bir güneşe tutulmuş gibi apaydınlık göründüğü bambaşka bir dünyaya çıktılar. Tüm mesafeler kalkmış, her dünya yekdiğerinin yanında bitmiş ve hiçbirinin arasında bir sınır kalmamıştı. Bacakları yüksek otlardan görünmeyen dedem, çayırda kayıp giden, yerle bir bağlantısı olmayan bir küreye benziyordu. Ölü avcı da arkasında daha koyu, donuk, ışığı yakalamayan bir sarı, doldu-

rulmayacak bir boşluk bırakıyor ve gerideki bu ize bakıyor, gözlerini göğe kaldırmıyor, çenesi ısrarla göğsüne yapışık duruyordu.

Tüm çocukluk oyunlarının mekânı olan kamp yakınındaki bu çayır, böyle bir amaca alet edilmemesi gereken küçük ve kusursuz bir açıklıktı. Bu geçiş diğer tüm geçişleri silecek, anıları kirletecekti. Ama dedem duraksamadı. Ölünün izi boydan boya geçene ve yeşilliğin içinde kaybolana kadar durmamacasına orayı süpürdü. Gözden kaybolmuşlardı. O uzaklıktan işitilmeleri de mümkün değildi. Ne Tom ne de ben kımıldamıştık. Tüfeklerimizle dikiliyor ve çayırın uzak kıyısını gözetliyorduk. Yere kapanmış olan babamdan ses çıkmıyordu.

Biz beklerken sanki koca dağ da bizimle birlikte bekliyor ve her şey dedemin ufka doğru ilerlediği noktaya yönelerek, herhangi bir güneş gibi dönüşünü gözlüyordu ama gece hızlanmıştı ve karanlık yoktu, dinlenmek veya yeni başlangıçlar yoktu, yalnızca birbirini kovalayan kavurucu günler; sonra dedem çayırın üstünden tekrar belirdi ve değiştirilemez bir yörüngede bize doğru gelirken iz bırakmadı; yaşanmış hiçbir şey onda bir etki bırakmamıştı.

Çayırı geçerken boyutları büyüdü ve çamların arasına, gölgeye sokulan eşiği aştı, ışığı söndü ve eğreltiotlarını eze eze, suyun içinden geçe geçe dünyamıza döndü; ama ne durayım, dedi ne de aşağıda yatay tutup ona yönelttiğimiz tüfeklerimizi fark etti ve Tom'la benim aramdan geçip gitti. O an ateş etsek ve kurşunlar bir şekilde içinden geçse, Tom'la ben birbirimizi vururduk. Ama ikimize de bakmadı ve kürdan bacaklarla hareket kazanan o müthiş kütle istikrarsız ve titrek bir yürüyüşle şiltesine ulaştı, kollarını yana salıp kendini yüzüstü bırakırken arkadan bacakları kalkıverdi. Paslı yatak yaylarının sarsıntılı gıcırtısı ve sessizlik. Dedem ne duruşunu düzeltti ne de nefes

alıp vermek, benekli etin ve onun altında bir yerde gömülü olan o küçük akciğerlerin kalkıp inmesi dışında hareket etti.

Babam kısık bir iniltiyle doğrulunca Tom da ben de ağız birliği etmişçesine, henüz inşa edilmemiş bir kapının bekçileriymişçesine tüfeklerimizle döndük. Ama bizi fark etmiyor gibiydi. Gözleri çayırın uzak kıyısına kilitlenmişti; kancaların altından ve suyun içinden, eğreltiotlarıyla çamların arasından geçip şu aydınlık çayırda ölü avcının izinden gitti. Dedemden daha zayıf ve giyimli bir beden; bacakları, belli bir gidişi ve insanca bir şekli olan, yeryüzünü arşınlayıp çile doldurması gereken bir beden. Olan biten her şeyin üstünde iz bıraktığı bir beden.

Güneşin altındaki o çayırda adım adım ilerler ve arazinin aşağı meylettiği uzak uca doğru giderek küçülürken, sonunda yeşilliğin içinde kayboldu. Daha önce olduğu gibi yine bekledik; ama bu sefer dağ bizimle beklemiyordu. Babam bir şeytan veya tanrı değil de alt tarafı insan olduğundan olacak, kayıtsızdı dağ. Babamın ufku aşarak dönüşünün bir anlamı yoktu.

Ama biz bekledik ve arkamızda uykuya dalan dedemin nefesi yavaşlayıp derinleşti ve tüm vücuduna yayılan belli belirsiz bir ıslığa döndü. Dev dinleniyordu ve bizim kimin koruyuculuğunu yaptığımız belirsizdi. Yeşil, kahverengi ve siyah benekli bir kamuflaj tişörtü giyen, silahı yapıştırıcı bantla tutturulan Tom, henüz ilan edilmemiş bir savaşa hazırlıksızdı. Kimi hedef alacağımız belli olmadığı için doğrultmadığımız ama bel hizasından ateş edebileceğimiz tüfekler tetikteydi. Büyük bir kötülük üstümüze çökmek üzereymiş gibi.

Küçülmüş ve bükülmüş endamıyla babam, çayırda geri geri adım atıp ölü avcıyı sürükleyerek tekrar belirdi. Artık önceki izden gitmiyor, yüksek otlarda amaçsızca dolaşıyor, arkasına bakmaya zahmet etmiyor, sadece sü-

rüklüyordu. Rotası istikrarsız ve köşeliydi; cesedi asıla asıla çekiyor ve çayır sanki aşılamayacak kadar büyüyor, çamlara ulaşılamayacak kadar uzuyordu; ama sonunda eğreltiotlarının arasından sürüye sürüye suya vardı. Ölü avcının çıplak ayak bilekleri, güneşli bir günde yine oynar ve serinlemek için dereye girer –ve başına gelenlerin ciddiyetini daha anlayamamış garip bir ölü izlenimi verir– gibi akıntı yönünde hafifçe salınıyordu.

Babam kancaların altına getirene kadar ölüyü sürükledi ve onu, kolları başının üstüne atılmış, gamsızca gevşer bir halde bıraktı. Ellerindeki ipin ne zaman oradan çıktığı bilmiyordum; bildiğim şey, bunun numaracı bir ölü olduğu ve ne zaman başımızı çevirsek fırsattan istifade ettiğiydi.

Babam ucunda birer zincirle kanca olan bir ipi gevşetip yere bıraktı ve ardından ölünün kansız ve beyaz, vücudunun geri kalanının aksine kararmamış olan ayaklarını yıkayacakmış gibi yanında diz çöktü, kancayı aldı ve bileklerden birine, geyikleri asmak için yaptığına benzer şekilde Aşil tendonuna geçirdi, kanca ete kansızca girip çıktı, sonra öbür bileği deldi ve ardından ayakları salıverdi.

Sonra doğruldu ve ipe asılıp yan taraftaki bir ağaca doladı ve çekip boşluğunu aldı; ölü avcı eskisi gibi ama bu sefer ayak bilekleri geyiklerinki gibi kancaya geçirilmiş olarak yine havaya kalktı; bu arada kolları şükreder gibi başının üstündeydi ama bir tövbekâr edasıyla aşağıda olan çenesi, ondaki şu çılgınlık havasını almış, belki de kaderini anlamaya başladığını işaret ediyordu. İkinci bir doğum gibi ince kara karnıyla ceset doğrulup sallanırken, bir ay gibi karanlık ve bilinmez olan o krateri yine gördük; yine sinekler üşüştü, yine burada dikilerek aynı ânı sanki daha önce yaşamıştık ve aynı yerde yine dikilecek, durmadan ölü avcıyı kaldırıp asmakla uğraşacaktık.

Ya İsa'yı böyle baş aşağı assalardı; o da böyle elleri birer pençe gibi kısmen kıvrılmış, parmak boğumları toprağı süpürerek ağır ağır sallansaydı? Başı gayritabii bir şekilde yukarıda, göğsüne yaslanmış, ayaklarının yukarısındaki gökyüzünü görmeye çalışsaydı? Avcı İsa alelade bir hayvan gibi böyle asılı dursaydı? Kiliselerin oturma sıraları ta tavanda yapılsa da biz gözlerini görmek için aşağı baksaydık? Ya da hepimiz çıplak zeminde yatsak, hiç sıra olmasa ve yukarı baksak, hatta uzun sıralar halinde yarasalar gibi baş aşağı asılıp kan beynimize hücum ederken ilahiler, dualar okusak?

Fakat parmaklarının boğumları o döndükçe yere değiyor, dolayısıyla kilise gibi bir şey olamaz, zemini ve çatısı olan hiçbir şey söz konusu olamaz; çünkü olsa gökyüzü görünmez.

Babam onu bir şeyle örtmedi. Bu İsa'yı, bu ölüyü bir çuvalda saklamadı, onu bir şeyin içine koymadı.

Tüfeğimle Romalı bir muhafız gibi dikiliyordum ve çarmıha gerili İsa'nın kandan işaretlerini okuma girişimim engel tanımıyordu. İnsan zihni hep okuyacak, okumadan duramayacaktır. Bu çifte doğum, önceleri yukarıda olan ama şimdi aşağıda, göbek bağının kesildiği yerde kalan merminin giriş deliği, bizim ölürken tekrar doğdu-

ğumuzu anlatıyor. Arkadaki krater bu fani ömrün boş olduğunu bize söylüyor. Gerçi bu şeylerin böyle bir anlamı yok elbette; ama aklımız durmuyor. Şimdi bile avcının ölüsünü okumadan duramam çünkü hâlâ bir şeyler isterim; tıpkı avcının da daha fazlasını isteyen bakışını koruyacak olması gibi.

Dedem huzur içinde uyuyordu. Her an kesilebilecek gibi düzensizdi soluması; ama yine de sürüyordu ve uykunun huzurundan bir şey götürmüyordu. Onunla ölü avcının, iki dinlenme şeklinin arasında dikiliyordum ve ne yöne döneceğimi şaşırmıştım. Cesedin ağır ağır dönmesi gibi ben de durmadan dönüyordum. Babamla Tom kendi matlarına gitmişlerdi ama uyumayacaklarını biliyordum. Ölünün bakışlarını takip eden cemaat olarak ormanda uzanmış, gökyüzüne bakıyorlardı.

Ağaçlar unutulmuş bir dilde işlenmiş taş sütunlara, gökyüzü kubbeye dönmüş, arkamızdaki dağ mihrabımız olmuştu. Toprak zeminin yukarısındaki tavan ulaşılamayacak kadar yüksekteydi. Sunak, orta sahının öbür ucundan alınıp tam girişe, ilerisinde güneş ışığı ve çayırın, mabedin dışındaki dünyanın olduğu suyun kenarına yaklaştırılmıştı. Sunakların en basiti: kanca ve zincir. Ve rahibin mermerden büyük tablası: dedemin şiltesi. Geri kalanlarımız korku içinde çevresine dizilmiştik. Her ayin bir savaştı; İsa'nın bedeninin açılması ve kanının içilmesiydi. Zaten Hıristiyan ayini insan icadının en tüyler ürpertici-sidir. Onun yanında topuklarından asılı avcı bile evcil görünüyordu; kanı içilmiyor, eti yenmiyordu. Yamyam değildik biz.

Ölü avcıyla dedemin dinlenmesi, bu büyük sükûnet, havadaki kıpırtıları –yelden veya nefes alıp vermek için– hariç ikisinin de hareket etmemesiydi yerimden kımıldayamamamın sebebi. Orada tüfeğimle dikildim ve bir yere ayrılamadım. Her an bir şeylerin olmasını bekleye-

rek saatlerce dikildim; ama yelden, nefesten ve gölgelerin uzamasından, sütunların önümde devrilmesinden, onların okunacak bir kadran gibi, zamanın başlangıcına dayalı bir desenin düzenlemesi gibi dairesel hareketinden başka bir şey olmadı.

Bazen dünya o kadar yan yattı ki, ayakta duramayacağımı sandım. Fakat her seferinde yine düzeldi ve gölgenin her yeni konumu olduğu yere tutunup kendini sağlamlaştırdı; ama sonra tekrar kaydı. Dev bir pusulanın yüzeyinde yüzüyor ve asla ortaya gelemiyor, kenara yakın bir yerde takılıp kalıyor gibiydik.

Öğle sonrası ışık çekilirken çayır daha düşük bir şiddetle yanıyordu ve gökyüzü hâlâ parlaktı; ama rengi derinleşmiş, beyazlıktan tümüyle arınan sarı ve mavinin yerini altın ve siyah almıştı; çevremdeki her ağaç, varlık kazanmış, kabuklarında derin izler belirip sertleşmiş ve büyümüştü.

Kabuklardaki desenlerde, sütunlardaki oymalarda belirgin şekiller varsa da onları okuyamıyordum. Rahibin tekrar kalkmasını bekliyordum; nitekim ilk o kalktı. Şiltesinde yana doğru kaydı, bir kulağına parmağını daldırdı, derin bir nefes verdi ve ardından yuvarlanıp yatağının kenarında oturarak bana baktı.

Hep böyle olacaksın işte, dedi.

Alt tarafı bir insandı dedem. Yeni uyandığına benzer anlarda bunu görebiliyordum. Dişsel bir kâbusu andıran bir esnemeyle ağzını açar, elinin kirli tırnaklarıyla beyaz karnını kaşıyarak orada pembe izler bırakır, botlarını ayağına geçirdikten sonra kahverengi av gömleğini ve her zaman giydiği şu ceketini giyer, kıyafetlerinin içinde küçülür, seyrek saçları karışır, parmağını yine kulağına saplarken. Alt tarafı bir insan. Ama bu anlar hiç sürmezdi.

Bütün ağırlığıyla kendini öne verdikten sonra yayları inleterek şiltesine geri yuvarlandı, sonra tekrar öne ve-

rerek her nasılsa ayaklarının ve bacaklarının üstüne dikildi. Bir an durakladı, uçamayacak kadar şişman bir kuş gibi gözlerini kırpıştırarak tuhaf tuhaf çevresine bakındı. Düşünceleri de herhangi bir kuşunki gibi olmalıydı; hiçbir şeye ait olmayan düşünceler, olmayan bir akıl. Gereğinden uzun zaman önce yapılmış bir şeyin, bir kuş, sürüngen ya da taşın soğuk ruhu. Sonra yalpalaya yalpalaya tuvalete doğru gitti.

Yaşlı ve titrek bir suret değiştiren. Numaracı şeytan. Ama kendi kanımdan. Ağaçların altında sallantıyla yürüyüp koyu renk kontrplak levhaların arkasında kayboldu. Ardından, koca işkembesinin havası alınıyormuş gibi berbat sesler. Oradan küçülmüş çıkmasını beklerdim ama bir şekilde hâlâ aynı yuvarlak kalıba sahip olarak yalpalaya yalpalaya, her zaman olduğu gibi hiçbir yere bakmadan, hiçbir zaman görmemiş olan gözlerle bana doğru geldi.

Hep uyanık kalamazsın, dedi.

Ölüye yakın olmayı tercih ederek geri adımladım. Bütün hilelerine rağmen o daha güven vericiydi. Dereye, eğreltiotlarına ve asılı cesede doğru geri çekilirken dedem önümden geçip ikinci öğle öğünü için masaya yöneldi. Avcı bıçağıyla kendine bir sandviç hazırladı, bıçağın demirini yaladıktan sonra da onu ahşaba sapladı.

Artık babam da kalkmıştı; silahsızdı, toplayacak bir şeyi yoktu; ne tüfek ne de mermi. Matının yanına işedikten sonra Tom da kalktı ve aynısını yaptı, ardından ikisi kampı dolaştılar. Arkamı dönüp iz bırakmadan, iz sürecek bir koku bırakmadan, tüfeğimi dirseğime dayayarak işedim. Bu arada başın da omzumun üstünden döndü; gözlerimi dedemden alamıyordum.

Ölü avcı iyi kokmuyordu. Geyikleri, etleri biraz çürüyüp yumuşasın diye en az iki gün asılı bırakırdık. Hiçbiri de aradan daha bir gün geçmişken böyle kokmazdı.

İşkembesi gerektiği gibi alınmayan ve yüzecek bir postu olmayan avcı, can sıkmaya başlıyordu. Bir parça akciğer, kalp ve bağırsak, onun dışında sakatat ve taşaklar tamamdı. Geyiklerden çıkardığımız ne varsa. İşemeyi bitirince daha uzağa gittim.

Gün iyice ısınmaya başlamıştı. Çayırdan gelen ve serinliği işgal eden harareti sırtımda hissedebiliyordum. Kendime durmadan telkin ettiğim onca anı parçası, hayatımın en önemli birkaç günü, en küçük ayrıntısına kadar hatırlamak istediğim o günler; onları o zaman kendime nasıl anlatıyordum? O akla erişimim yok. Feci şekillerle dolu, bir kesilip bir başlayan kasvetli bir rüya.

Dedem masadan kalktı ve yeni yürümeye başlayan bir bebek gibi yatağına gidip tüfeğini kaptı. Namluyu göğe doğrultup mermi yatakta mı diye baktı; yoksa kurma kolunu birkaç santim fazla çekip mermiyi namluya mı sürmüştü? Yirmi küsur metreden anlamanın yolu yoktu. Tüfeğimi iki elimle tutuyordum ve gerektiğinde ben de fişeği yatağa sürmeye hazırdım. Saatlerce taşımaktan iyice ağırlaşmıştı tüfeğim, omuzlarım yorulup düşmüştü.

Yana geçip kamyoneti bir kalkan gibi araya aldım ve dedem zahmetle içeri oturana kadar bekledim; ardından Tom geldi, onun da ardından babam, benim tarafımdan doğru gelip daha önce hiç görmemiş gibi bana baktı ve ancak öyle kasaya atladım.

Ortak bir kaderi paylaşıyormuşuz, birlik olabilirmişiz gibi bu kamyonette gidiyorduk. Ağır ağır ağaçların arasından toprak yola çıktık, yeryüzünü altımızda yuvarlanmaya bıraktık. Hayalî geyiğin perişan arazisini geçtik, geniş manzaraları ve yüksek sırtlara, çarşaklı ve dökün-tülü yamaçlara kadar varan yumuşak yokuşu aştık. İkindi saati bile olsa hava hâlâ sıcaktı ama en azından gölge zamanıydı ve o yokuştaki her ağaç ayrı duruyor, kendini belli ederek yerden yükseliyordu. Küçük bitkilerin, düş-

müş dalların ve taşların her biri kendini belli ediyordu, ta ki yamaçlar görülebilecekten fazlası olana kadar. Dokudan ibaret kalana kadar. Yaratılış fazla gelene kadar.

Babam yavaş sürüyordu. Bu sefer avlanacaktık. Dört çekerin uğultusu, pesti ve vitesi geri tutulan bir kamyonetin sesini çıkarıyordu. Günün sonu, geyiklerin çalılıklardan çıkıp açıklıkta ve ağaç altlarında beslenme saatiydi.

Virajlara ve ayı ağnağına sapan ayrımı geçip beyaz çamların –hem şeker hem sabin çamları – arasına dalan bir sonraki geniş sırta doğru devam ettik. Eyaletteki ikinci büyük beyaz çam olan Koca Bertha, en tepeye kadar ancak yavaş yavaş incelen üç metre kalınlığındaki gövdesiyle görüntüye girdi; boğum boğum, eğri büğrü ve sorguçlu dalları ve iğneyapraklarıyla, düz, geniş bir yüzey oluşturan tepesiyle ağaç bana öteden beri Afrika gibi hayalî diyarlara ait yabancı bir şey gibi, buraya ait olmayan bir şey gibi görünürdü. Diğer bütün ağaçlardan fersahlarca yüksekte, bir fenere, canlı bir anıta benziyordu. Şu ışıkta kabuğu neredeyse pembeydi. Yüzyılların görünür ve somut hali; zamanın dokunabileceğimiz tanığı.

Burada her zaman durur, o kadim gövdenin yanına her zaman varır ve ona kısacık bile olsa dokunurduk. Bunu yapmadan, aşağıdan o heybete bakmadan olmazdı.

Fakat babam durmadan geçti ve ben o ağaca arkadan bakakaldım. O ağaca; yani ölçeğin reddine, normal şeklin dışına çıkılıp böyle bir deve dönüşmesine, tüm inandıklarımızın gerisinde gizli olan şeylerin belirtisine. Dünyanın herhangi bir yeri her an böyle bir şey çıkarabilirdi.

Babam aşağıdaki yeşil açıklıklara doğru devam etti. Oraya doğru gittiğini anlamıştım. Orada bir yamaç boyunca yüzlerce metre aşağı inen ve aralarında ağaç ve çalılardan ince bir şerit olan iki geniş çayır vardı. Arazimizdeki en açık bölge burasıydı ve şeker çamlarıyla çevriliydi.

Şeker çamlarının kokusu isimlerinden daha tatlıydı. Altmış santim uzunluğunda ve on beş santim kalınlığındaki dev kozalakları ve onların geniş taçyaprakları ağaç değil, çiçek değil, kendine özgü bir maddeydi ve hep birlikte dışa doğru kıvrılıp uçlarda kararıyordu. Babam açıklığa varmadan önceki son ağaçlıkta, her zaman durduğu yerde durunca Tom, dedeme yer açmak için çıktı, dedem de, geyiklere hiç vermediği değeri bu kozalaklara verdiği için, tüfeğini almadan indi.

Koleksiyoncuydu dedem ama sadece bu kozalakların koleksiyoncusu. Hiçbir zaman anlamamışımdır bunu. Ben de inip ağaçların altından, güvenli bir mesafeden onları izledim. Her günün sonunda esen yelle birlikte serindi burası ve çamlar, fırça darbesiyle verilmiş kavisler halindeki soluk yeşil, üstümüzü tamamen örten bir düzenlemeyle ipeksi görünüyordu; çok yüksek, öbür şeker çamlıklarındakilerin hepsinden daha da yüksek olan buradaki ağaçlar kutsal bir sığınak izlenimi bırakıyordu.

Dedem büyülü bir bahçede ilk adımlarını atan bir çocuk gibi fazla öne eğilerek yürüyordu. Dili altdudağında, ağzı açık, hızlı hızlı nefes alıyordu. Elleri önde, parmakları aralıktı. Gözleri tohum avlayan küçük keskin kuş gözleri. İri bir kozalak için uzanınca ağırlığı akıl almaz bir şekilde merkezin dışına kayıp bacakları arkada kaldı ve öne bükülen gövdeye yetişmeye çalıştı ama adam her nasılsa düşmeyip doğrulmayı başardı; altın bir yumurta gibi kozalağı, zamanda geriye gitmenin belki de bir başka yolu olan dev cismi tutup yakından baktı. Neredeyse kafası kadar büyük bir çam kozalağı; onu bir çocuğu veya âşığı tutar gibi tutuyordu.

Onu bu şekilde hatırlamak isterdim: aralarında bir yelin ve ikindi güneşinin süzüldüğü yumuşak açık renkli şeker çamlarının altında dikilip yeni doğmuş bir kozalağı şükranla havaya kaldırırken, ayaklarının altı çepçevre kozalakken.

Esrimeye en yakın gördüğüm hali, içinde iyiliğe, yumuşaklığa veya masumiyete ait gördüğüm tek belirti, bir ruha sahip olmuş olabileceği tek zaman buydu.

Seyrek saçları ışıkta bir haleye, parmakları taze bir pembeye dönmüştü –dünyaya yeni ayak basmış gibi– ve dili usulca işliyor, lisan henüz icat olmamış ve tek hareket buymuş gibi ileri geri gidiyordu. Hissettikleri veya gördükleri biz diğerlerinden saklıydı.

Kozalağı ellerinde evirip çevirirken merakı dinmiyordu. Kamyonete yürürken bile gözü ondaydı, ardından onu kasaya fırlatıp bir başkası için tekrar döndü.

Ona kalsa hava kararana kadar, kamyonetin kasası kozalakla dolana kadar böyle devam ederdi. Hiçbirini bırakmak istemiyordu ve toplanma zamanı geldiğinde babamla aralarında yine münakaşa çıkacak, babam alet edevat kutularını sağa sola kaydırırken kozalakları sıkıştırıp ezecekti. Dedem göl başındaki evinde, garajın arkasında dev bir yığın halinde binlerce kozalak istiflemişti. Bir yuva mıydı bu? Dedemi, onunla ilgili hiçbir şeyi, hiçbir zaman anlamamışımdır.

Babamla Tom açıklığın kenarına doğru salına salına yürümeye başladılar, ben de kozalak toplayan dedemi kendi haline bırakıp peşlerinden gittim. Güneşten bir duvardı burası, gölgenin ve serin yelin sonu; çekirgeler, kelebekler, yusufçuklar sıcak havada kavisler halinde uçuşuyordu. Gözlerim kamaşıp yandığından elimi siper etmek zorunda kaldım.

Babam güneşleniyormuş gibi kuru sarı otların üstüne uzandı ama suratı keyifsizce buruşmuştu; gözleri kapalıydı ama istirahat yoktu. Üstünde karıncalar sürünüyordu; kollarında, boynunda ve botlarında siyah şekiller.

Rüzgâr, sağa sola kıvrılıp yayıldıktan sonra yiten yuvarlak darbelerle yamacı süpürüyor, otlarda desenler bırakıyordu. Sarıya çalan gümüş bekleyişe geçiyor, sonra yine yere eğilerek gümüşe dönüyor. Ne zaman nerede

olacağını kestirmek imkânsız; sadece izleyip beklemeli, görüp unutmalı. Nefesimizle alıp versek de asla tutamayacağımız, asla yakalayamayacağımız bir kuvvet. Ve arazi, şekli önceden belirlenerek, şimdiden inip kalkmaya başlamış. Hepsi bir ses kaymasıyla arkamızdaki ağaçlar tarafından susturulmuş. Gördüklerimiz bir rüyadan ibaretti sanki, başka türlü bir ibadetti; ama bu sefer cemaat yalnız bırakılmış, rahip çocuklaşarak yalpa yapa yapa kozalaklarının arasına dalmıştı.

Kutsal Kitap'ın yurdu çöl. Çölden gelmişiz. Normal halimiz kuru toprağı arşınlamak, kuru yeli solumak. Şu açıklıkta biten, ince saplarının arasında çok fazla boşluk olan kuru otlar ancak kavalkemiklerimize erişiyor; böyle bir yerde daha fazlası yetişmiyor. Sürüler halinde güneşin altında kavrulurken, adım adım giden uçsuz bucaksız göçlerimizde su ancak geçen zamanı işaretlemeye yararken nasıl bu kadar kalabalıklaşmışız?

Adem'le Havva, sonra Habil'le Kabil, sonra Habil ölüyor; ama yine de Kabil'in bir şehir kurmasına yetecek kadar insan var. Kabil şehri kuracağı yere doğru yürürken büyük ordular halinde toz topraktan aniden yükselen hayaletleriz. Eski Ahit'ten hatırladığımız Kabil ve öbürleri, birer yarı tanrı. Nuh dokuz yüz otuz yıl yaşıyor. Bizse daha kısa ömürlüyüz, yükselip yürüyoruz, toz topraktan yapılmışız ama hep susuzuz. Yatışmayan bir tozdan yapılmışız. Tanrı'nın iradesi bu; ama asıl zalimlik o tozu düşünce sahibi kılmak, yürürken susuzluğunun farkına vardırmaktı.

Kendinden önceki binlerce nesil gibi yürüyüşçü olan Tom, bayırın çok aşağılarına inmişti bile ve yeryüzünün katları arasına giriyor, sonra yine beliriyor, desenler –görmediği veya bilmediği ama yine de içine katıldığı desenler– arasında kalıyordu.

Ben de tabii ki takip ettim. Bildiğimiz tek şey yürümektir çünkü. Ancak düşmüşler çöker ve yürümeyi reddeder. Her şeyi –tüfeği, iradesi, geleceği– elinden alınmış babam gibi. Onu bırakıp gitmek dışında yapabileceğim bir şey yoktu. Botlarımın altında toprağın titreşimini ve daimi değişimini hissedebiliyordum; rüzgârın toprakta çıkardığı sesi, yerinden çıkmış ve kaynağı belirsiz, buraya getirilip bırakılmış pıtrak ve sarı dikenlerden oluşan yara kabuğu gibi araziyi.

Her yürüyüşün başında umuda benzer bir duygu, başlamakla ilgili bir şey, bir zevk vardır. Küçük kertenkeleler ağırlıksız cisimler gibi önümde kaçışıyor, bir koşup bir duruyor, sonra yine koşuyordu. O ölçekte yerçekiminin bir etkisi yokmuş gibiydiler.

Otların en uzunlarına baktım, bir tanesini çekip çıkardım, dip tarafını özenle büküp ikiye katladım ve ondan bir ilmik yaptım. Yakın tuttuğum tüfeğin kundağını yere, namlusunu omzuma dayayıp çömelmiştim. Aşağıda gözden kaybolan Tom'u da, babamla dedemin kendi dünyalarına daldıkları açıklığın üst sınırını da bir yandan süzüyordum.

Otun ucunda bir halka, kertenkeleler için ilmikten bir kement; dikkatle doğrulup yürüyerek, her adımımın inişini denetleyip silerek, zırhlı sırtları ve pullu boyunlarıyla, delikten ibaret kulakları ve ifadesiz ağızlarıyla, dünyayı dolaysızca, düşünce ve aracı olmadan içine alan gözleriyle zamanın şu minik kalıntılarını takip ettim. Avlanma arzusundan yoksun olsa da yalnızca hareketin gölgelerine ve yutma içgüdüsüne sahip ilk avcılar. Kımıldamazsam taş yerine konur, tanınmazdım. Her şeyi saniyesinde unutmak, her ânı yeniden ve dünyayı olduğu gibi yaşamak. Hareket edince yine bir şey haline geliyordum. Böylece o çölde önce taş, sonra hareket, sonra yine taş, sonra yine hareket, sonra yine taş kesildim, ta ki uzattı-

ğım ucu ilmikli sarı sap, boynunun iki yanında maviler uzanan iri bir kertenkelenin üstünde asılı kalana kadar.

Hiç kımıldamıyordum ve elimdeki sap çok hafifçe, etrafta bir o yana bir bu yana salınıp yatan ve sonra tekrar dikleşen otların hareketinden daha az titriyordu. Bir kertenkelenin kulağında o otların sesi. İnce sarkık deriden çuval gibi bir bedende eklemli boynu yana doğru seğirip dikildi.

Kemendi çok yavaşça indirdim ve kertenkele başını öbür yana kaldırdı; acaba neyi kolluyordu? İlmiğin ucunu çene hizasına gelene kadar indirdim, ardından hızla geri çekip kaldırdım ve işte, kertenkele tüm geçmiş sürüngenlere kadar uzanan bir telaşla havada çırpınmaya başladı. Bacaklarıyla kuyruğu havayı dövüyor, vücut kıvranıyor ama hiçbirinden ses çıkmıyordu. Tüm duyabildiğim otlardaki ve ağaçlardaki rüzgârdı. Hayvanı yakınımda tutup gözlerinin içine baktım; hâlâ tanımanın belirtisi yoktu. Kuyruğu dalga biçimli bir yılan gibiydi ve rüzgârın çarptığı su kadar kıvrak, o kadar bilinçliydi. Boynunda sarı halka, mavi gırtlak, sıcak hava; hepsi birdi.

Yere indirince halkaya asıldı. Onu bıraktım. Peşinden bir ot sapı sürükleyen bir kertenkeleydi artık ve belki de hep öyle kalacaktı.

Her çayır tıklım tıklımdı. İnsanların egemen olmadığı yerler. Kertenkele bir avcıydı, bir dev; ama tabii bu topraklarda tek başına hüküm sürecek kadar değil. Her şey böceklerin işgali altındaydı. Nerede durursak duralım, kol mesafesinde yüz binlercesi. Tüfeği toprağın ve otların üstüne bırakıp ellerimin ve dizlerimin üstüne çöktüm ve kaynaşmayı izledim. Siyah veya siyahlı kırmızılı karıncalar cilalı ve el değmemiş gibiydi ve bacakları sanki yere değmiyor, iz bırakmayacak denli havada asılıymış gibi görünüyordu. Süneler donuk gri ve köşeli, kenarları parlak turuncuydu. Çekirgeler açık kahverengi

toprak öbeklerinin fonuna karşı neredeyse görünmüyor, zıplamak için son âna kadar bekliyordu. Çok azını görebildiğimiz bir dünyanın faaliyetleri.

Doğrulup sıcak hava ve ikindi güneşinin verdiği zevkle tekrar yürümeye başladım; şimdi nedenini anlamakta zorlanıyorum, yaşla ilgili bir şey olmalı bu; ama kertenkele ve böcekler bile zevk veriyordu. Şimdi bir çayıra baktığımda zamandan başka bir şey görmüyorum.

Fakat on birimdeyken zaman sınırsız ve bilinmez, hayat ilelebet uzayan bir şeydi ve ben otların arasında yürürken ayak bileklerimi, dizlerimi veya sırtımı hissetmiyordum, hiçbir şey arıza vermemişti henüz, eklemler birer söylentiden ibaretti ve kas ile kemik daha ayrılmaya başlamamıştı. Kesinlikle suçluluk veya pişmanlık hissetmiyordum, artık bildiğim kaygıları duymuyordum; yalnızca sabırsızlık, yalnızca hareket; ve şu bayır bükülüp yükseliyor, rüzgâr süpürüyordu; karşıda öbür dağları görebiliyor ve kendi dağımızın arkamda yükseldiğini hissedebiliyordum.

Kenarlarda tekrar geyik gözlemeye başlamıştım. İki çayırı ayıran çalı ve ağaç sırasına yaklaşırken yavaşladım ve tüfeğimi aşağıda tutarak çömeldim. Gölgeler bana doğru uzanırken ince bir çalıyı kendime siper etmiştim. Eğilip küçük sabin çamlarının dalları altına girerken bir ağacın gövdesine dayanmış, gölgeye oturarak saklanan Tom'u gördüm.

Geyikten iz yok, diye fısıldadı.

Üç-dört metre uzakta başka bir ağaca yaslanarak oturdum. Tüfeklerimiz enlemesine bacaklarımızın üstündeydi. Önümüzde birkaç ağaç daha vardı ve arkası, başlı başına bir coğrafya oluşturacak kadar büyük olan aşağıdaki kocaman çayırın parlak sarısıydı. Ortada kayalık çıkıntılardan ibaret bir sırt vardı. Solda bir tümsek ve tümseğin öbür eteğinde şeker çamlarından büyük bir ağaçlık. İki

yanda açık çayırlardan geniş kavisler ve sağ yukarıda, arkasında bir yangın yolunun gizli olduğu bir çalı hattı.

Esintiliydi burası, gölgesi serindi ve ağustosböcekleri nabız gibi atıyordu. İri yusufçuklar kenarlarda seyrediyordu. Zikzaklı uçuşlarıyla birkaç küçük beyaz kelebek kuru otların hemen uçları üstünden geçiyordu.

Tom, Doğduğun gün yanındaydım, dedi. Hiçbir işaret yoktu.

Neyin işareti?

Bizi uyaracak bir işaret. Sadece hiçbir şeye benzemiyordun, o kadar. Bir bira içtim, sıkıldım ve oradan ayrıldım.

Annem neye benziyordu?

Babana sor.

O hiçbir şey söylemiyor.

Eh!

Aşağıdaki açıklık kocaman tutuşmuş bir kurstu ve biz sanki kenarını turluyor, giderek yukarı kalkıyorduk. Isıyla yukarı.

Tom, Sorun tek bir şey yapmış olman değil, dedi.

Nedir o?

Sorun hiçbir kurala hiçbir zaman uymayacak olman.

Bu ne demek?

Bir şey demek değil. Zaten sorun da bu. Bir şeyleri bir arada tutacak hiçbir şey kalmadı.

Tom'un dediklerinden bir şey anlamıyordum. Ama artık anlıyorum. Keşke şimdi onunla konuşabilsem. Umudum o olabilirdi. Babamla dedem normalin fazla dışındaydılar. Ama o zaman bir şey demedim. Sadece ona, onun tanıdık yüzüne, gözlük camlarının arkasında bir yerlere kayan gözlerine, bir oğlanınkine benzeyen suratına baktım.

Yardım ederdim, dedi. Bunu biliyorsun. Ailen için yapabileceğim bir şey olsa mutlaka yardım ederdim.

Teşekkür ederim.

Son özgürlüğünün tadını çıkarmaya bak. Burada böyle oturacaksın ama ağaçların gövdeleri hapishane parmaklıkları olacak ve rüzgâr sidik, bok ve kusmuk kokacak ve betona oturuyor gibi hissedeceksin. Tüfek tutmuyor olacaksın. Yaptığını kimse görmüş olamaz ama döndüğümüzde herkes öğrenecek. Ve o andan itibaren kim sana ne zaman baksa, hakkında ne düşündüklerini göreceksin.

Cayır cayır yanan açıklığa ve ortadaki dışarı uğramış, kırılmış kayalık çıkıntılara baktım. İki yana devrilmiş, üstünde liken bitmeye yetecek kadar uzun zaman önce parçalanıp dağılmış bir enkaz. Ama tabii bunu şimdi böyle görüyorum. O zamanlar çayırı, kayahk çıkıntıyı görüyor ve ne nostaljiyi ne zamanı ne de kırık kayaları böyle dağılmış bir enkaza çevirebilecek yıkımı biliyor, bir kilidi açabilecek böyle anlarda bir kertenkele kadar düşüncesiz kalıyordum. O küçük halim hepsini ziyan etmişti ve keşke Tom'un tam olarak ne söylediğini hatırlayabilsem; çünkü sözlerinde belki daha fazlası, bana şimdi faydası olabilecek bir şeyler vardı ama aklımda en çok kalan şey, bundan sonra söyledikleriydi.

Otuz yıl çürüyeceksin. Ve çıktığında ben seni bekliyor olacağım. Daha bir şey işitmeye kalmadan tüfek mermisinin sırtına girdiğini hissedeceksin. Çıktığında hatırla; başına gelecekleri hatırla.

Bu sözleri çok iyi hatırlıyorum; çünkü sarsılmıştım; çünkü hiç Tom'la bağdaştıramıyor, ona ait anılarımla aynı yere koyamıyordum.

Tom açıklığa, sıcağa, güneşe ve otlara doğru yürüyüp sola yokuş aşağı saptı. Kamuflaj desenli tişörtü ve kot pantolonuyla çömelmiş, ihtiyatla ilerliyor, ava dönüyordu.

Ben de ava döndüm. Uğruna dünyaya geldiğim şeye. Işığa çıkıp yeşilliğin kıyısından yokuş yukarı vurdum, sağ kolumu dikenler ve filizler sıyırarak siper aldığım çalıla-

rın dibinden ilerledim. Aşağısı açıklık bir gladyatör alanıydı ve ikimiz karşıt yönlerde onun kıyısı boyunca daire çiziyorduk.

Tom en dipteki şeker çamlığına doğru yol alıyordu ama ben orada gölgeden ve şu mesafeden bile kocaman görünen şu kozalaklardan başka bir şey göremiyordum. Giderek küçülen Tom karanlık yeşilliğe karşı zor fark ediliyor ancak hareketleriyle seçilebiliyordu. Neyi bulmayı beklediğimiz belli değildi. Zaten açıklığın tamamını görebiliyorduk; ağaçların altında koca boşluklar vardı ve oralarda bir geyiğin saklanması mümkün değildi. Koca bir hiçliğin etrafında dolanıyorduk.

Buralardaki yeşilliğin arkasında bir yerdeki gizli yangın yoluna yakın olduğum için açıklığı bırakıp çalıların arasına daldım ve ince dalların arasında kendini kaybetmeye çalışan Tom'u bıraktım. Sol elimdeki tüfeği önde tutarak yanlamasına adımlıyordum. Kolumdaki sıyrıklar bana zevk veriyor, zehirli meşenin kabartı ve şişliklerinden gelen kaşıntıyı dindiriyor ama ardında bir zonklama bırakıyordu. Bu sıcakta yayılıp büyümesini, cildimi giderek işgal etmesini hissedebiliyordum. Tişörtümün sıyrılıp kalkmasıyla çizilen karnım ve yanlarımdaki kabarmalar da bana haz veriyor, acıyı şiddetlendiriyordu. Kuru, her şey kuruydu ve saatlerdir su içmemiştim. Sersemlemiş gibiydim ve başımın tepesi sanki titreşiyordu. Yönümü şaşırmışım da yangın yolu bambaşka bir yerde olabilir mi, sonu hiç gelmeyecek kuru çalıların arasında boşu boşuna mı dolaşıyorum diye merak ediyordum.

Çalılar her zamanki gibi giderek gürleşip geçit vermez bir hale geliyordu. Aklıma elbette çıngıraklı yılanlar geldi ve paniklemeye başladım. Kapana kısılıp olduğum yere mıhlanmışım gibi başımı oradan oraya hızla çeviriyor, aynı anda her yere bakmaya çalışarak kurtulmaya çalışıyordum; bu arada meşeden dolayı cildim cayır cayır

yanıyor, güneş yukarıdan kavuruyor ve nefes almakta zorlanıyordum. Ayak bastığım yeri göremez haldeydim.

Sürek. Doğa bize sürekliliği sunar, kıstırılıp telaşa kapıldığımız ve başka bir yerde olmak istediğimizde, içinde bulunduğumuz ânın uzayıp gitmesini, büyümesini ve ancak daha kötüye gitmesini vaat eder. Bu dünya bizi hesaba katmayan gerekçelerle var edilmiş; bizse bunu unutup küçümsüyoruz.

Panikleyip biz insanların yaptığı gibi gerisingeri döndüm. Bu sefer tüfeği arkamdan sürükleyerek geldiğim yoldan dönmeye çalıştım. Ama daha önce geçtiğim yerler sanki iyice geçilmez olmuş, her dal ve diken hızla büyümeye başlamıştı ve çok geçmeden yolumdan saptım, izi kaybettim ve gittiğim yönden tereddüde düştüm.

Korkunun pusulası yoktur. Dünya döner, inip kalkar ve sabit tutulamaz. Hem kapana kısılmış hem de kaybolmuştum ve her yerde yılanlar vardı. İlk korkumuz olan yılan ezelden beri bizimle birliktedir, bir dehşet kaynağıdır ve kalbimiz kıvrandığında hissettiğimiz şeyin dış görünüşüdür.

Tekrar arkamı dönüp bu sefer var gücümle yangın yoluna yöneldim, yönümden sapıp yeni çalıların arasında kayboldum, tüfeğimle kendime yer açmaya çalıştım. Çizilmekten her yanım tahriş olmuş, sıcaktan ve korkudan bitmiştim ki, tüfeği tutan elim açık havayla temas edince bacaklarıma güç verip çalıların arasından kendimi yangın yoluna attım ve rahatladım.

Geyiği daha görmeden bilmiş, kaslardaki tanıma hissini ve oraya kanın hücum etmesini sezmiş, tetik korkuluğunu indirip mermiyi namluya sürmeye başlamıştım bile. Hayvan yan tarafta, yolun en fazla otuz beş metre yukarısındaydı ve butları kasılmış, başı zıplamaya hazır halde aşağı inmişti; güneş arkamdaydı ve geç ikindi ışığında boz kahverengi postunun her kılı tek tek seçile-

biliyordu. Boynuzu üç uçlu koca geyik tam önceki gün hayal ettiğimin ete kemiğe bürünmüş hali gibi güneşte parıldıyor, kalın boynuzları, iri siyah gözleri ve ruhuyla inkâr edilemez bir varlık gösteriyordu.

Gözleri kısacık bir an için bana baktıktan sonra dönüp kendini öne doğru havaya ve çalıların içine attı; alt bacakları ince olan ve toynakları arkaya doğru bükülen yaratığın kasları olağanüstü bir simetri ve güçle titreşiyorken tüfeği omzuma kaldırmıştım bile ve geze bakmadan, sezgisel olarak nişan alıp, hayvan çalıların arasında kaybolur ve yalnızca arka yarısı dışarıda kalmışken tetiği çektim; tüfek bir patlama ve kükürt kokusuyla omzumu tepti, hayvanın arka yarısı Tanrı'nın eli değmiş gibi büyük bir sarsıntı geçirdi, onun korkunç sillesini yemiş gibi, kaslarını yamyassı ve kemiklerini darmadağın edercesine, butları yana savrulup çalıların önünde kaldı. Hayvanın arka yarısı yere serildikten sonra çığlıklarla gerisi de geldi. İnsanınkinden farksızdı sesi. Başını geriye verip çığlık atıyor, sesini acı, şaşkınlık ve öfkeyle göklere yükseltiyordu. Hayvanlara benzemeyen, böğürmeye benzemeyen bir tarzda tizdi sesi; insanca ve korku dolu.

Kendini bana doğru sürüklüyor, ön ayakları yeri eşeliyor, doğrulacakmış gibi başını indirip göğsünü kaldırıyordu ama her seferinde vücudunun gerisi onu yarı yolda bırakıyordu. Arka yarısı külçeye dönmüştü, yeryüzünde sürüklemesi gereken bir ağırlıktan ibaretti. Başına geleni anlamaktan âciz, tekrar çığlık attı. Arkasını dönmek istiyor ama yapamıyor, başı yana seğiriyor ve her çabası onu bana daha da yaklaştırıyordu.

Kabil tereddüt etmiş miydi? Toprağı ekip biçen Kabil, mahsulünün Tanrı katında makbul karşılanmadığını gördükten sonra, Habil'in koyununa ait posta bürünmüş olarak kardeşiyle tarlada. Kendi açtığı karıkların arasında yürürken öfkeli; yanında bir taş var ve herhangi bir düşünce olmaksızın Habil'in arkasına yaklaşıp o taşı kardeşinin kafasına geçiriyor. Bu kısmı kolay.

Fakat Habil hâlâ hayatta. Bir darbe yetmiyor. Habil'in ağzı acıyla aralanmış, gözleri kapalı, taşın kemiği ezdiği ve eti kaldırdığı yerdeki saçlar kanlı. Sürülmüş toprakta yan yatıyor, elleri ve ayakları uyuşmuş ama yine de, içgüdülerin en eskisiyle sürünme girişiminde bulunur gibi, toprağa tutunuyor. Ve Kabil elinde taşla arkasında dikiliyor.

İçindeki öfke dinmiş. Duyguların en gelip geçicisi, bir kılıf, hiçbir zaman kendi değil, bir ihanet. Kabil kandırılmış hissediyor. Fakat artık geri dönülemeyecek kadar geç. Böylece kardeşinin üstüne eğilmek ve taşı tekrar indirirken yüzünü görmek zorunda kalıyor; ve bu sefer hiçbir engel veya örtü yok, bu sefer kim olduğunu biliyor. Tereddüt edebileceği yer de burası. O taşı indirene kadar belki de uzun zaman geçiyor ve o süreçte Kabil'i tanıyabiliriz. Hayatının gidişini, her şeyin denetimden

çıkmasını, her şeyin yanlış anlaşılması ve çok geç fark edilmesini; Kabil'den böyle türedik biz. İçgüdüsel olan her şeyin bir anda sonuçları olmaya başladı, hayvani doğamız bilincin ihanetine uğradı.

Kutsal Kitap'ın Tanrı'yla bir ilgisi yok. Kutsal Kitap uyanışımızın açıklamasıdır; bahçede utancı ilk nasıl öğrendiğimizin ve kendimizi hayvanlardan nasıl farklı gördüğümüzün tarihöncesi rüyalarla geri kazanılması; Kabil, bir parçamızın hiçbir zaman uyanmayacağını ilk keşfeden kişidir. Bir parçamız içgüdüye tabi olacak ve bu hiçbir zaman değişmeyecektir. Üstelik ilk içgüdülerimizden biri öldürmektir. On Emir, bizi hiçbir zaman bırakmayacak içgüdülerin bir dökümüdür.

Geyik bana doğru sürünürken geri adım attım. Ön ayakları yere saplanıyor, dönmeye çalışıyor; ama bana yaklaşmaktan başka bir şey yapamıyor, şu yangın yolundan aşağı emekliyordu. Soluması derindendi ve gözleri devriliyordu; kokusunu alabiliyordum, sonra yine gözkapaklarının inip başının kalktığı o çığlık geldi; gelmiş geçmiş tüm acıların hudutsuz ve dayanılmaz, tiz feryadı. Yarısının artık tepki vermediğinin, yarısını kaybettiğinin, sakat kaldığının ve bir daha asla bütün olamayacağının keşfi. Kaçmaktan âciz bir halde son nefesine doğru sürünüyordu.

Postun, terin, kanın ve korkunun kokusu. Toza bulanan kanı kırmızıyken kahverengiye dönmüş, arka ayakları cansızca birbirine dolanmıştı. Yangın yolu dardı, kenarlardan gür çalılar yola taşıyordu ve ikimiz için de ne sağa ne sola kaçış vardı.

Geyik yaklaşıyordu. Telaştan beslenen toynakları işliyor, beyaz uçlu boynuzları saldırmaya hazırdı. Daha hızlı geri gitmem gerektiği halde sanki donmuştum. Çalılar giderek kapanıyor, uzun bir geçit halini alan yol daralıyordu.

Geyiğin alnı bir tepenin sırtı gibi kalkıktı, postunun altından kas ve damarlar seçiliyor, çenesi birbirine çarpıyordu. Kemikten ikiz takozlara benzeyen çift toynaklar yere çarpıp asılıyordu. Boynu inip ileri atılarak tekrar doğrulmaya çalıştı, o geniş göğüs yerden kesilip ön ayakları dikeldi ama ardından tekrar düştü.

Homurtuyla aşağı doğru güçlü nefesler veriyordu ve batağa saplanmış gibiydi. Bir yanıyla artık bırakmak, sadece yatıp ölümü beklemek istediğini sezebiliyordum. Bir yanı artık işinin bittiğini biliyordu. Kaçak avcıyı öldürürken bir şey hissetmemiştim ama bu başkaydı. Geyiğin ne hissettiğini görebiliyordum: felaket, dönüş umudu olmadan her şeyin kaybedilmesi, bir hayatın sonu. O sonu hissedebiliyordum. Hayvanların en büyüklerini avlamamızın nedeni bize daha yakın olmaları.

Fakat ön ayaklarıyla kendini yine çekip başını kaldırdı ve bana doğru süründü, sürünerek kendini bana yaklaştırdı ve ben arka üstü tökezleyip düştüm, onun karşısına boylu boyunca serildim, ellerim ve topuklarımın üstünde yengeç gibi geri gitmeye başladım ve bu arada o bana yaklaşıyor, hızlanıyor, tüfeğimin üstünden sürünüp onu altına alıyor, ilerledikçe başıyla hamle yapıyor, şu boynuzlarını savuruyordu.

Onu hâlâ öyle görürüm: ikindi güneşinde boz kahverengi postunun tek tek görünen, hepsi birörnek yaratılmış kılları; üstündeki yüzeyi dalga dalga titreştiren kas, kemik ve kandan bir peyzaj. Soluğunun sesi ve sıcak, ağır vuruşları, üstüme üstüme varan harareti ve kokusu; öyle ki, acısını, sakat kaldığını ve o sırada olup biteni unutmuş, kaçmaya çalışarak yeri tırmalıyordum ve derken hayvan tekrar çığlık attı, aldığı nefeslerle kesilen bir çığlık; ve bana dayanılmaz gelen bir manzarayla, kendini acıdan kurtarabilirmiş gibi, acıyı vücudundan sıyırıp atabilirmiş gibi başını ileri geri salladı. Yana doğru yuvarla-

nıp ayağa kalktım ve yangın yolundan aşağı koştum, arkama bakmadan var gücümle koştum ve kendimi güvende hissedene, arayı yeterince açana dek yüz metre kadar uzaklaştım.

Fakat elbette hâlâ yoldaydım, geyik de yoldaydı ve tüfeğim yanımda değildi. Gölgeler uzamış, yolun yarısını kaplamış, artan yel günün son hararetini alıp götürüyordu. İkimiz bu yokuşta baş başaydık.

Tekrar geyiğe doğru yürümek dışında yapacak bir şey yoktu ve karşılaştığımızda ne olacağını bilmiyordum. Sonra yolun üst tarafında Tom belirdi; o silahlı, ben silahsızdım, tanıklık edecek kimse yoktu ve ben merak ettim, hayatlarımız sabırsızlıkla ileri alınmış olarak şu tüfek mermisi şimdi gelebilir mi diye.

Fakat Tom dikilip bakmak dışında bir şey yapmıyordu. İlk geyiğimi öldürmem hatırına çığlık atıp zılgıt çekmiyordu. Hem Tom'dan hem geyikten korkarak duraksadım. Geyik hâlâ bana doğru sürünüyor, başı bir inip bir kalkıyordu. Yangın yolu iki yandan taşan yeşillikle daralıyordu ama şimdi bir de ortada, tekerlek izlerinin arasında çalılar bitmeye başlamıştı. Geyik oraya takılıp kaldı; başta ayaklarının çalılara sıkıştığını sandım ama yaklaşınca tüfeğimin geyiğin altında, cansız arka bacaklarının arasında olduğunu ve yana doğru çıkıntı yapan ucunun çalıya takıldığını gördüm.

Tüfeğim kan ve toz içindeydi, geyikse ilerlemeye çalışıyor ama takıldığı şey yüzünden şimdi yolun ortasında ağır bir daire çiziyordu. Artık yokuş aşağı değil, yana doğru sürünüyordu ve arkası bana dönük olarak çalıları süsüyordu. Sağrısı yere yapışmış, tepkisizdi.

Yanına kadar yürüdüm ama ne yapacağımı bilmiyordum. Hayvan mahsur kalmıştı. Arka bacaklarıyla tüfek yolun ortasındaki, boynuzları da kenardaki çalılara takılmıştı. Ön ayakları hâlâ yeri çekiştiriyor ama aşındır-

maktan öteye geçemiyor, toz kaldırıyordu. Gayretten üfler gibi nefes veriyor, derinden iç geçirerek havayı içine çekiyordu.

Tom ancak on beş metre uzakta, geyik aramızdaydı.

Tüfeğimi nasıl alacağım? diye sordum.

Benim sorunum değil, dedi.

Böyle bir şey daha önce gördün mü?

Hayır. Senin bulaştığın her şey yeni. Şeytan senin gibi birini çıkarmak için kılı kırk yarmış.

Şunu benim için öldürsene.

I ıh! Öldürmeyeceğim. Sadece seyredeceğim.

Geyik eşelemekten vazgeçmişti. Olduğu yerde savruluyor, ön kısmı kalkacakmış gibi kıpırdandıktan sonra geri düşüyor, sonra yine ileri hareket etmeye çalışıyordu. Korkunun kokusu vardı, gerçek bir koku, çıldırtıcı derecede feci bir şey, boynuna dişlerinizi geçirmeyi ve var gücünüzle ısırmayı istetecek bir şey.

Tüfek altında gömülüydü ve ancak öbür yandaki bir çalı öbeğine sıkışmış olan kundağıyla tetik korkuluğu görünüyordu.

Botumla sağrısına bastırdım ve postunun kaslar üstünde kaymasını hissettim. Eti ölü olsa da hayvan bir hareket hissetmiş olmalıydı çünkü çalılara takılan boynuzlarını savurarak oradan kurtardı.

Tüfeğin tetik korkuluğunu yakalamak için çömelip üstünden uzanmaya çalıştım. Panik. Hayvan başını aniden sallayınca boynuzları yaklaştı ve ben geri düştüm. Üst kısımları geniş çatal biçimli olan boynuzlar koyu kahverengi ve tırtıklıydı. Hayvanın gözleri korku ve öfkeyle devriliyordu. Yetişemiyor, daha fazla eğilemiyordu. Toynaklarıyla toprakta eşeleniyor, başını geriye daha çok uzatmaya çalışıyordu.

Uyluğunun yan tarafındaki kurşun deliğiyle, kalın kas yığını ve postunda açılmış o küçük delikle merminin

omurga ve üstündeki kası delerek çıktığı bel tarafındaki daha büyük deliği görebiliyordum. Oradaki kemiğin beyazını, kanı ve etin koyu rengini.

Geyiklerin kokusu başka bir şeye benzemezdi; Aşil tendonlarının yakınında, yaşam alanlarını işaretlemeye yarayan bezlerin yaydığı keskin bir kokuydu bu. Miske benzer, ağır bir koku.

İyice eğilip yaklaştım ve tüfeği yakaladım ama yerinden oynamıyordu. Geyik ağırdı. Boynuzlarıyla başıma tosladı ama ancak yandan sıyırabilmişti.

Kof. Boynuzlarının verdiği his buydu. İçi bomboşmuş gibi. Hayal gücüyle yokluktan peydahlanmış gibi. Hayvanın uyandırdığı korkutucu izlenimin aksine, çıplak ellerimle parçalayabileceğim bir maddedenmiş gibi. Ben de tekrar uzanıp tetik korkuluğunu kaptım ve tüfeği geyiğin altından kurtarmaya çalıştım.

Geyik derin derin iç geçiriyor, toprağa vurup homudanıyor, hiçbir şey yerinden kımıldamıyor, oynamıyordu. Öyle olunca bacağına asıldım ama bırakınca bacağı geri tepti. Ölü, hissiz, tepkisiz, tüm sinirleri kopmuş olan bacak, yay gibi seken kaslarca yine de bir arada tutuluyordu. İki bacağı da tutup o kütleli uzuvları çekmeye çalışınca hayvan, dili acıyla kıvrılarak, bana dayanılmaz gelen bir feryatla tekrar çığlık attı.

Yine yere düşüp öylece kaldım. Üstümüzde yuvarlak bir kubbe halindeki derin mavi gökyüzü her şeyi, her sesi, acıyı ve düşünceyi içine çeken dev bir boşluğa dönüşmüştü. İkimiz de şurada yerde yatarken telaş içinde hızlı hızlı nefes alıyordum.

O hayvanın işini bitirmen gerek! Babamın sesiydi bu.

Başımı kaldırınca Tom'un yanında durduğunu gördüm.

Tüfeğimi alamıyorum ki!

O hayvanın işini hemen bitirmelisin.

Başını ileri geri sallayan geyik kısık bir sesle, korkudan gelen bir sesle inliyor, babamla Tom hemen yolun yukarısında dikiliyor, ben de aşağıda, yerde yatıyordum. Geyiğin dünyasında imkânsız bir yakınlıkta duruyorduk; kendimizi tanrılarımızın önünde bulmuşuz gibi, hayal ettiğimiz her şey göz açıp kapayana kadar vücut bulmuş, hepsi gerçek olmuş gibi. Üstelik koşacak yer yoktu, bacaklar donakalmıştı. Boyun aşağıda, gökten saklanarak yere yapışmıştı.

Emekleyerek hayvanın arkasına, tüfeğin namlusunun yarım karış kadar dışarı uzandığı yere yaklaşıp onu oradan çekmek istedim ama üstündeki ağırlığın etkisiyle silah yere iyice yapışmıştı ve kımıldamıyordu.

Ben de hayvanı yuvarlamaya çalıştım. Yolun yukarısına bakan taraftaki toynaklarını yakalayıp aşağı çevirecek şekilde yüksek bir kavisle döndürmek istemiştim, ama ağırlığı o kadar müthişti ve zorluydu, bacakları o kadar katıydı ki, onları havaya dikmeyi bile beceremedim. Omzuma aşırmıştım bacakları ve çift sürmesi için boyunduruk geçirilmiş bir hayvan gibi var gücümle asılıyordum ama geyik ön toynaklarını yokuş aşağı iterek ters yönde kıvrılıyor, döndürülmek istemiyordu. Yangın yolunun yukarısından ona doğru bakan adamlardan kaçmaya çalışıyor gibiydi.

Fakat ben nefes nefese ayaklarını bıraktıktan sonra bu sefer yine yolun yukarısına döndü ve kendini babamla Tom'a doğru sürüklemeye çalıştı. Yaptığı hiçbir şeyin bir mantığı yoktu.

Babam, Vur onu! dedi.

Vuramıyorum, dedim. Tüfeğimi alamıyorum.

Tom'a söylüyorum. Vur onu, Tom.

I ıh!

Şu lanet şeyi hemen vur!

I ıh! Bu sizin kendi meseleniz. Ben bu işte yokum.

Öyle deyince babam Tom'un tüfeğini namlusundan yakaladı ama Tom silahını bırakmadı. İkisi birbirine çok yakındı, neredeyse dans ediyorlardı; bir iğne gibi dosdoğru göğe bakan tüfeğe dört elle yapışmışlardı. Çekiştirmelerle süren ağır dönüşlü bir danstı bu ve iğne, tesadüfi bir mıknatısla alttan tutturulmuş gibi görünse de hiç şaşmadan dimdik duruyordu. Dünya yüzünde gezinerek bir şey arayan, eksik olduğunu bildiğimiz bir element, henüz keşfedilmemiş ama varlığı sezilen bir şey arayan bir iğne.

Bu ayak oyunlarının falcısı gibi gözleri kapalı olan ve silahı bırakmayan babamın ağzı, kararlılıktan çok inanmazlıkla aralanmıştı ama gözleri açık olan Tom onu dizinden tekmeledi.

Babam yana doğru bükülürken iğne yön değiştirdi, istikrarını kaybetti, kâhinliği kalmadı, derken Tom yine aynı dizi tekmeledi ve babam tüfeği bırakarak çöktü, yanlamasına yere düştü ve Tom geri çekildi.

Rahat bırak beni, pislik! dedi.

Bilmiyorsun, dedi babam. Hiçbir şey bilmiyorsun.

Bilmem gereken her şeyi biliyorum.

Bunun nasıl bir şey olduğunu bilmiyorsun.

Hı hı, senin için ne kadar üzüldüğümü anlatamam. Sen çok iyi bir insanken ve hiçbir yanlış yapmamışken bunların hepsi başımıza nasıl geldi, değil mi?

Evet, bir yanlışım olmadı. İyi bir baba oldum.

Kanıtı da işte burada.

Babam yerde, geyikten pek de uzakta değildi; doğrulurken geyiğin boynuzlarına bir tekme savurdu. Yandan gelen tekmenin etkisiyle geyiğin başı sarsıldı ve hayvan boynuzlarını indirip yüzünü babama dönmeye çalıştı ama babam yandan tekrar bir tekme attı.

Geyik ön ayaklarından destek alıp göğsünü kaldırdı ve toprak yolda bacaklarını açarak kalın boynuyla boy-

nuzlarını salladı. Fakat babam hızlıydı; bu sefer botunu öbür yandan savurarak geyiğe bir darbe indirdi.

Tom, Sen ne yaptığını sanıyorsun? dedi.

Tüfeğini vermezsen olacağı budur.

Bu aptallık. Geyiği tekmeleyerek öldüremezsin.

Beni izle de gör.

Babam bir güreşçi gibi çömeldi ve ellerini hazır ederek geyiğe yaklaştı, sallanan boynuzları, o iri çatalların ikisini de yakaladı ve ayağını ikisinin ortasından içeri doğru, topuğu tam geyiğin burnuna gelecek şekilde indirdi.

Geyik, o da vahşi ve efsanevi bir canavarmış, bir yarı devmiş gibi gürledi ve boynuzlarını yukarı savurarak babamı sırtüstü yere fırlattı.

Geyik hemcinslerine seslenmiş gibi başka devlerin ayak sesleri geldi, çalılar çatırdadı ve dalların kırıldığı bir çağrıyla dedem tüfeğini havada tutarak ortaya çıktı. Canavarın ta kendisi.

O geyik niye hâlâ canlı? diye sordu.

Canlı değil, dedi babam. Ölmek üzere. Bu işe karışma. Ve bu sefer bıçağını eline alarak tekrar ayağa kalktı.

O geyik oğluna ait. Onun öldürmesi gerekiyor.

Bir anda kurallar mı çıktı?

Kurallar hep vardı.

Siz nasıl boktan insanlarmışsınız? Bunu daha önce nasıl anlamamışım?

Geyiği o öldürecek.

Peki bunu nasıl yapacak? Tüfeği hayvanın altında kaldı.

Nasıl oldu bu?

Ben nereden bileyim? Babam yüzünü tekrar geyiğe dönüp bıçağıyla çömeldi ve öbür eliyle boynuzları yakaladı.

Dedemin .308'i yere nişan alınmış sağır edici bir gümbürtüyle patladı. Kulaklarımız uyuşurken havaya kü-

kürt kokusu yayıldı ve ayaklarımızın dibinde cehennem canlanır gibi oldu; geyik dehşet içinde kıvranarak tiz bir sesle çığlık attı.

Babam içgüdüyle sinerek yandaki çalılara yapıştı; Tom'la ben de çalılara sinmiştik. Kaçacak yer arıyorduk.

Dedem, Onun öldürmesi gerekiyor, dedi. Geyik onun, öldürmesi de ona ait. Kimse bunu değiştiremez.

Yükümlülük. Tanrı'nın bizden istediği. Eşyanın düzeni. Ekebildiğimizi ekeriz; ama Tanrı, Kabil'in adağını yetersiz bulmuştu. Ve Kabil'in yapabileceği başka bir şey yoktu. Tanrı'yı memnun etmek imkânsızsa ne yapılabilir? Hiçbir adak yeterli değilse ama yine de bir adak isteniyorsa?

O geyik ailemin benden istediği bir şeydi ama yeterli değildi. Takdirle karşılanmadı. Ama dedem onu benim öldürmem için gereğini yaptı.

Yolun aşağısından başlayarak geyiğin çevresini dolaştım. Hayvan toynaklarıyla yeri eşeleyerek başını çevirmeye, yüzünü bana dönmeye çalıştı. Ve bu arada yoruluyor, kanı tükeniyor, algısı donuklaşmaya gitgide yaklaşıyordu.

Ellerimin ve dizlerimin üstünde emekleyip omuzlarımı yere yaklaştırdım ve geyiğin o kadar dibine geldim ki, suratım neredeyse başını ve boynuzlarını sallayan, beni görmeye çalışan hayvanın postuna arkadan değecekti; sonra kollarımdan ve bacaklarımdan aynı anda güç alıp boynuna atıldım.

Doğrulup kıvranan geyiğin boynu hâlâ diriydi. Her hayvan, insan için yaratılmış, buraya onun için konulmuş; yalan tabii. Geyik kendi hükümranlığı için kavga

veriyor, gürleyip boynuzlarını sallıyor, boynunu seğirtiyor ve beni üstünden atmaya çalışıyordu. Tek bildiğim, yaşamak istediğiydi. Kaçak avcı için böyle bir şey hissetmemiş ve tetiği, öldürmenin anlamını bize unutturan o uzantıyı kolayca çekmiştim. Oysa ellerimde geyiğin boynundaki nabzı, içindeki paniği, ürkütücü kaybı, her şeyin adil olmasının imkânsızlığını, kendi ölümümüzün trajedisini ve anlaşılmazlığını, buna inanmak istemeyen içimizdeki iradeyi hissedebiliyordum. Öldürmekle hayvanın her şeyini alacaktım. Ve yok ettiğim şeyin bir telafisi asla olmayacaktı. Bunu bilerek bıçağıma uzandım.

O arbedede sol omzum yere tekrar tekrar çarpıyordu ve bir elimle tutunmama rağmen deli gibi sarsılıyordum; dedem izliyor olmasaydı hayvanı bırakacak durumdaydım. Öldürme arzum kalmamıştı. Elimde olsa zamanı tersine çevirir ve tüfeğimi ateşlemez, geyiğin çalıların arasında kaybolup kurtulmasına izin verirdim. O zaman bunu kelimelerle anlatamayacak olmama, hatta kavramın kendisini anlama ihtimalim bile olmamasına rağmen pişmanlık duyuyordum. Buraya öldürmek için gelmiştik. Bu değişmez bir şeydi. Aile yasasıydı, dünyanın kanunuydu. Bıçağıma uzanmamın nedeni de dedemin orada olup beni buna mecbur bırakmasıydı. Fakat artık değişmiştim. O andan itibaren her öldürüşüm bana acı verecekti. Her öldürüşüm zorla olacaktı, istemediğim halde öldürecektim. Ve bu beni insanlaştıracaktı. Zorunluluktan öldürmek, istemediğim halde öldürmek beni daha çok insan yapacaktı.

Bıçağını geyiğin boğazına dayayıp yana asıldım ama kesmesi kolay değildi. Çırpınan, kıvranan, ölmemek için direnen hayvanın insansı çığlıkları arasında bıçağı testere gibi sağa sola çekiştirdim. Artık ses çıkmadığında, her yer kan olduğunda ve kesik gırtlağı kanla dolduğunda bile geyiğin bağırmaya çalıştığını biliyor ve ağzını ya da gözle-

rini göremediğime seviniyordum; hayvan mücadele edip düşer ve yerde sarsılırken yalnızca postunun sert tüylerini görebiliyordum.

Kan banyosu. Geyiğin vücudu hâlâ seğiriyordu. Bense testereyi işletiyor, bıçağın ağzı kemiğe ve omurgaya değene kadar onu gittikçe daha derine, gittikçe daha derine daldırıyordum; ardından bıçağı bıraktım ve çırpınması bitene kadar geyiğe tutundum.

Tom, Hiçbir hayvana böyle muamele edilmemeli, dedi.

Dedem, Her hayvana böyle muamele edilir, diye karşılık verdi. Tüfeğinin dipçiği hâlâ omzunda, hazırdaydı ve namlu, her an ateş edebilirmiş gibi, geyikle benim olduğum yerin hemen yukarısına doğrultulmuştu.

Babam, Biz hiçbir zaman bir geyiğe böyle bir şeyi reva görmedik, diye katıldı. Hayatımızda hiçbir zaman. Burada avlandığımız onca süre içinde hiçbir zaman.

Her seferinde aynısını yaptık.

Hayır, yapmadık.

Bir şekilde güvende olabileceğini sanıyorsun. Sana dokunulmayacağını sanıyorsun. Ahlaklı olmanın mümkün olduğunu sanıyorsun.

Yine felsefe.

O zaman dedem gülümsedi. Babama gülümsedi. Onu hiç böyle görmemiştim. Ve ardından, hâlâ gülümser bir halde, tüfeğini bana doğrulttu. Geyiği temizlemenin zamanı geldi, dedi.

Tetiği çekeceğini sandım. Katıksız bir içgüdüyle dondum, babamla Tom da dondular ve beklediler. Her ne olacaksa, müdahale etmeyecekleri anlaşılıyordu.

Fakat hiçbir şey olmadı. Dedem tüfeğini bana doğrultmuş olarak öylece bekledi, ben de bir kolumu boynunun altından çekerek geyiği bıraktım. Bacaklarımdan birini hayvana sarmış olduğumun, topuğumu bir üzengidey-

miş gibi hayvanın karnına gömdüğümün farkında değildim. Kendimi kurtarıp yerde dizlerimin üstüne oturdum.

Geyiğin gözleri hâlâ açıktı ve ölmüş gibi görünmüyordu. Şaşkınlığı içinde askıda kalmış gibiydi ve yüzü hâlâ bir canlının yüzüne, dünyayı algılamaya devam eden bir yüze benziyordu.

Kenardan seğirterek hayvanın önüne geldim; artık arkam büyüklere dönüktü. Dedemin tüfeğini üstümde hissedebiliyordum hâlâ. Bıçağın ağzını kaldırıp geyiğin karnının orta yerine, oradaki beyaz tüylerin arasına taktım ve derinin altına inmemeye özen gösterdim. Biraz daha derine insem açık yeşil midesine isabet eder ve onu patlatırdım.

Yangın yolunda yokuş aşağı, tam günbatımına bakıyordum ve güneş ufka yayılmış, yüzümü kavuruyor, rüzgâr esmiyordu. Yel nereye gitmiş olabilirdi, bilmiyorum. Bıçağa hafifçe asılınca kansız beyaz tüyleriyle post yarıldı. Yumruğumu karnın alt tarafına dayayarak bıçağı yatay ve kesiğe paralel tutuyordum; hayvanın derisi birkaç santim aralanınca iç organlar –ince zarlar, yapışkan maddeler– ışıkta birikerek boşluğa dayandı; ama güneş gözümü alıyordu ve bıçak ucunun bir zara takılacağından endişe ederek sol elimi sivri demirin altına yerleştirdim, parmaklarımla organları süpürerek ve kasın hemen altından ilerleyerek deriyi yarmaya devam ettim.

Tören. Yaptığı şey, korkutucu olanı olağanlaştırmak. İşkembeyi boşaltma işlemine şimdiden alışmaya, onu kolay bulmaya, geyik için, aldığım can için hiçbir şey hissetmemeye başlamıştım. Birkaç dakika önceki öldürüşüm şimdiden uzak geçmişte kalmış, kalkanlar ardına çekilmişti. Büyükler de sakinleşmişti. Artık konuşmuyor, yerlerinde dikiliyorlar, daha önce yüzlerce kez izledikleri ve erkek oldukları ilk günden itibaren kendilerinin de yaptığı şeyi izliyorlardı.

Kasın ve postun yırtılma sesi bir zamanlar iç içe örülü onca şeyi ayırıyor, bıçağın keskin yüzü bütün o yüzeyde kayıp gidiyordu. Her birimizin gizlenmiş olan, insanınki geyikten pek de farklı olmayan iç düzenekleri gözler önüne seriliyordu. Göğüskemiğine kadar, göğüskafesine ve kestiğim hattın ucundaki döşe kadar açılıyordu.

Bıçağımı geyiğin postuna silip kılıfına soktum ve iki elimle kasları yana çekerek karnını, ısı ve buhardan o karanlık mağara ile kan ve kemikten duvarlarını açtım; içeridekilerin dışarı uğraması gerekiyordu ama geyiğin karnı yokuş yukarı baktığından bu iş böyle yürümeyecekti.

Arka bacakları yakaladım ve bir ayağımla tüfeğimin kundağına bastırıp onu sabitledim. Bu sefer bana karşı koyamayan hayvanın bacaklarını doğruca gökyüzüne doğru kaldırıp onlara karşı ağırlığımı verdim. Bu sefer onu döndürmeyi başardım; önce butları ve ardından karnıyla göğsü, sonra bir adım öne atıp ön ayaklarını yakaladım ve onları da çevirdim, en son da boynuzlarına asılıp başını devirdim.

Güneşe arkamı verip ve büyükleri karşıma alıp diz çöktüm; mağarayı tekrar açtığımda günün son ışığıyla her şey aydınlanmıştı. Mide yer yer sedefli gibi görünen boz yeşil rengiyle en büyük organken karaciğer koyu kırmızı somun ekmeği biçimiyle bulunduğu yere ait değilmiş gibi görünüyordu. Bağırsaklar sarımsı ve boğumlu bir hortuma benziyordu. Duvarların en incesi diyafram ışıl ışıldı. Hepsi bana doğru kaykılıyor, taşıp dizlerime dayanıyordu. Bedenin nefesi gibi.

Bıçağımla diyaframı geniş bir kavis halinde kestim ve ince parlak tabaka düşerken akciğer, yürek ve kaburga meydana çıktı, sonra yemek borusunu kestim, kolonu bulmak için bağırsakları yoklayıp o kalın hortumu aydınlığa çıkardım, kestim ve içindeki koyu renkli topakları temizlemek, organı boşaltmak için elimle boydan boya sıkarak onu pürüzsüzce dümdüz ettim.

Karaciğeri besleyen büyük bir damarı ve atardamarı kestikten sonra bıçağımı tekrar kılıfına sokup gövdenin içine daldım, ne var ne yoksa iki kolumla kepçeledim; parmaklarımın ince zarları kolayca ayırmasıyla o yumuşacık hamur yer değiştirip durdu; ama asıl hayret verici olan, çok az şeyin bir yerlere bağlı olmasıydı. Bu iç organlar vücudun geri kalanından ayrı bir varlık sürdürüyor, kendi dünyalarında yaşıyordu. Yüzüm hayvanın postuna yaslanmış olarak onun kokusu, teri ve öbür gazlar birbirine karışırken kollarımı bedenle ilgisiz bu boşluktan geri çektim.

Ellerim duvarlarda gezindi, arandı ve nihayet tüm pürüzler giderildikten sonra dizlerimin üstünde geri çekilip her şeyi toprağa döktüm.

Dedem, Karaciğeri bozma, dedi. Yere değdirme.

Başlı başına bir yaratığa dönen, kendine ait bir varlık kazanan kütlenin üstündeki koyu kırmızı somunları emniyete aldım. Okyanustan çıkarılmış, her nasılsa çalı çırpı ve dikenlerle dolu şu kuru tepeye ulaşan bu kütle sadece zarlarca korunan vıcık vıcık bir şeye benziyordu. Bağırsaklar dokunaçları andırıyordu.

Onları burada bırakacaktım ve organlar kuruyup dışları pörsüyecek, havası inecek, çakal, karınca ve başka şeyler tarafından parçalanıp yenecekti ama hepsinden önce benim karaciğerden bir parça yemem gerekiyordu. İlk lokma benim olacaktı. Başımı kaldırdığımda büyüklerin hepsinin bana baktıklarını gördüm. Günbatımından yüzlerinin beyazı gitmiş, altın rengi bir kızıla çalmış, coğrafyanın kan kırmızısı üstlerine işlemişti. Dedem tüfeğini omzundan çekip tek eline almış, aşağı indirmişti. Yüzü kırışık ve okunaksızdı; ruhu uçup gitmiş olarak yalnızca bekliyordu.

Bıçağımla iri, yumruğum kadar bir kütle kestim. Yenecek parçanın avuç dolduracak büyüklükte olması gerekiyordu. Bu kuralı nereden biliyordum; ya da bu bir

kural mıydı? Yoksa hepimizde ayrı ayrı tekrarlanan kaçınılmaz bir keşif miydi?

Geyiğin önünde, büyüklerin önünde diz çöktüm ve çiğ karaciğeri ağzıma götürdüm. Dişlerimi geçirirken hâlâ sıcaktı ve direnci yoktu; tadı kana benzeyen sıcak bir lapa gibiydi. Öğürdüm öğürecektim ama kendimi tuttum, çiğneyip yuttum ve tekrar ısırıp kaçak avcıyı, onun ciğerini yediğimi düşündüm; içimde safranın yükselmesiyle göğsüm ve boğazım sıkıştı; ama onları da bastırıp tekrar yutkundum ve tüm insanlarla hayvanların içini tek tek tattığımı hissettim, unutulmuş da olsa, ilk yaratıkların varlık çorbasından sürünerek çıktığı hatırlanamayacak kadar eski zamanlara ait de olsa aynı malzemeden yapıldığımızı hissettim. Deniz suyunun ve doğum sonrasının tadını, nereden geldiğimizi hatırlatanların tadını ağzımda duyabiliyordum. Kaçak avcıyı öldürdüğümde bunu neden yapmamıştım? Aynı şeydi. Hepsi aynıydı ve onun da önce karaciğerinin, ardından kalbinin tadına bakmalıydım.

Ciğerden artanı ağzıma tıkıp zorla bitirdim. Zehir. O tat oradan bir daha gider mi bilmiyordum.

Güneş batmıştı, ortalık gölge olmakla birlikte hâlâ kızıldı ve büyükler bekliyordu. Yiyecek bir yürek vardı daha.

Parçalanan diyafram bölük pörçük sarkıyor ve turuncuya kaçan kırmızı renkli akciğer köpüksü görünüyordu. Nefesimiz bir köpüktü sanki ve şu haliyle yine denizi ve kökenlerimizi hatırlatıyordu. Yürek olduğu yerde kaskatı asılıydı ve yüzeyinde beyaz ebrudan yukarı yönlü binlerce minyatür desen uzanıyor, kaslar, kan ve yağlar lif lif seçiliyordu.

Sert ve kauçuksu bir dokusu olan, insan kalbiyle aynı ebat ve şekle sahip, ondan bir farkı olmayan bu yüreği bir elimle kavradım. Bıçağı tutan öbür elim içeriden

yukarı ulaşıp gür bir ormandaki sarmaşıkları andıran irili ufaklı damarları kesti. Hepsini kopardı: yine kan, parmaklarımın üstünden sıcak sıcak akan, sonu gelmeyen kan. Yüreği çekip çıkardım, havaya kaldırdım ve sıvısı yere aksın diye döndürdüm; kan olanca ağırlığı ve koyuluğuyla toprakta birikti.

Üstünlük. Bir yüreği hâlâ sıcakken havada tutup onu ısırmak. Her şeyin bizim için, bizim kullanımımız için var edildiğinin kanıtı. Çağlar boyu yinelenen ve yankılanan bir iddia.

Dişlerimi yüreğin çeperine gömdüm ama çeper o kadar kaygan ve kauçuksuydu ki, yüzümü ona iyice bastırmam gerekti. Dişlerim buna uygun değil, yeterince keskin değildi ve bu yüzden bir yandan dişlerken öbür yandan başımı sallayıp kasları parçaladım. Yüreği iki elimle kavrarken bıçağım düştü; gözlerim kapalı çenem işler ve ağzıma kanın ve etin tadı gelirken tekrar hayvan olmuştum.

Dedem, Artık erkek oldun, dedi.

Babam, Artık erkek oldun, diye yineledi.

Elimden bıraktığım yürek yerde yuvarlanırken ağzımdaki lokmayı yutulabilecek hale gelene kadar çiğnedim; artık hayatımın başladığını hissediyordum. On bir yaşındaydım ve önüm baştan aşağı kan içinde, bir erektim. Güneş batmıştı, gölgeler kararıyordu ve gece, büyük bir kucaklayış, her şeyin birbiriyle bağlanışıydı.

İnsanın esası hayvandır. İsa'nın kanını içeriz ki tekrar hayvan olabilelim, boğaz yarıp kan içelim, kan banyosu yapalım, eti gövdeye indirelim, özümüze erişip dönelim ve kim olduğumuzu hatırlayabilelim. Kendimize bununla güven telkin ederiz. On Emir'in imkânsızlığı karşısında ancak başarısızlığa uğrayabileceğimizden her pazar, kimliğimizi yitirmediğimizle ilgili olarak bu teminata ihtiyaç duyarız.

O yüreği yutarak bütün oldum. Bütünlenmiş bir nesil olarak artık babamın ve dedemin önünde durabilirdim. Ama daha yapılacaklar vardı. Hükümranlık tamamlanmamıştı. Geyiğin erkekliğinin de çıkarılması gerekiyordu ve bu, özellikle de zayıflayan ışıkta, hızla çöken karanlıkta işin en zor kısmıydı.

Bıçağımı alıp hayvanın kasığı önünde diz çöktüm ve bir bacağını çekip iyice açtım. Kaldığım yerden karnım makata kadar yarmaya devam ettim. Hayalarını tutup çektim, bıçakla doğrayıp çalıların içine attım, onları unutuşa savurdum. Uyluk içlerinin derisini yüzüp açtıktan sonra erkekliğinin kılıfını da çekip aldım ve geriye, postu gidince ince, sıçan gibi kalan içerideki biçimsiz çıkıntı kaldı.

İyice çoğalan sinekler zayıf ışıkta küçük uyduları an-

dırıyor ve cinnet sesleriyle bir telaş havası estiriyordu. Kasları özenle doğrayarak onların arasında leğen kemiğine kadar yol buldum. Mesaneye ulaşmam, onu delmemem gerekiyordu. İdrar, eti mahvederdi.

Mesanenin nasıl bu kadar gizli kaldığını anlamıyordum. Tasarı ya da sebep neydi? Ne kadar oyup açsam da keseyi ortaya çıkaramıyordum. Parmaklarımla etin içine ve kemiklerin arasına, dokununca biçimsiz gelen o bölgeye dikkatle uzandım, körlemesine arandım, organın kamış boşluğundan çekilip çıkarılabilecek kadar küçük olmasını umdum ama küçük değildi, üstelik hâlâ sıcaktı ve içi doluydu.

Yüzümü iyice yaklaştırdığımdan çeneme ve boynuma sinekler konuyor, koyulan karanlıkta geyiğin ta içine kadar uzandığım ellerimle ne yaptığımı göremiyordum; ama sonunda mesaneyi çevresindeki zarlardan ayırabildim ve kesenin elimde gevşediğini hissettim.

Makatın çevresini özenle kesip açtıktan sonra her şeyi, kolonu, mesaneyi ve erkekliği –bir elimle organlar topluluğunu çekerken öbürüyle kendi küçük deliğine bastırmak zorunda kaldığım, gözden kaybolan ince sıçan kuyruğunu– oradan çıkardım.

Bütün takımı iki elimle dikkatlice gövdenin uzağına taşıyıp çalıların içine bıraktım. Sonra dönerek akciğeri, o köpüklü karmaşayı toplayıp avuç avuç çalıların içine attım ve kaçırdığım bir şey var mı diye kaburgaların içini yokladım.

Pekâlâ, dedi babam.

Tom, Evet, dedi. Kamyonete dönsek iyi olur.

Beni geride bıraktılar. Geri çekilen hayaletler gibi, genel bir karanlığın fonunda daha koyu birer benek halinde yangın yolundan yukarı çıktılar ve ben orada yalnız kaldım. Ellerimi tekrar duvarın içinde gezdirdim ama her şey tertemizdi ve artık kuruyordu. Üstünde kan pıh-

tılaşan ellerim, daracık ikinci bir deriye bürünmüş gibi hafiften sıkışıyordu.

Geyiğin yanında dikilip laciverde dönen ve yıldızların belirdiği, Kutupyıldızı'nın alçakta ve parlak göründüğü gökyüzüne baktım. Artık bir erkektim. Yangın yolunun yokuşu kutsal bir yer, kurbanın yapıldığı, törenin icra edildiği bir mekân olmuştu. Ama dahası vardı. Keşke o âna dönebilseydim. Eski hayatımı ve benliğimi yakıp yeni bir başlangıca, masumiyete benzer bir şeye. Hepimizin istediği bu değil midir? Ve bir ömürde bunu kaç kez yaşarız? Hiçbir zaman yeterince sürmez o anlar.

Her şey bütünleşmişti. Durduğum bu yer tek yer, yerde yanımda yatan geyik benim geyiğimdi ve yapmam gerekeni yapmış, işimi bitirmiştim; tek ışık şu lacivert gökyüzünden ve yıldızlardan gelen ışıktı; yol dışında, çalıların arasında açılan şu şerit dışında insana ait hiçbir iz yoktu; ama bunu unutabilsem ve silebilsem herhangi bir zamanda dikiliyor olabilir ve şu yamaç, hatta yukarıdaki gökyüzü bana ait olabilirdi. O akşam kollarımı açabildiğim kadar açtığımı ve onları sonsuzca uzatabileceğimi hissettiğimi hatırlıyorum. Ellerimi yumruk yapıp içeri çeksem dağları bükebilir, sırtlarını çökertebilirdim. Şu dünyanın tamamı avuçlarımın içindeydi.

Akşam benimdi. Büyükler yangın yolunu yürüyecek, şeker çamlarına ve kamyonete giden ayrıma sapacaklardı. Kampa gidip geyiğimi ölü avcının yanında baş aşağı asacaktık, ardından postunu butlarının çevresinden yüzecek ve yumruğumu derisiyle etinin arasına indirecektim. Lüks lambasının ışığında yapacaktım bunu ve yemeği geç yedikten sonra yorgunluktan bitmiş olarak uyuyakalacaktım. Ne öğle sonrasında kestirmiş ne de önceki gece uyumuştum. Sırtımı toprağa yasladığımda, her şeyin sustuğu bir sığınak gibi şimdiden uykuya sürükleniyordum ama o sırada kamyonet motorunun uzaktan uzağa, bastırılmış bir sesle çalıştırıldığını işittim.

Ayağa kalktığımda başım döner gibi oldu. Aç, susuz, uykusuzdum. Üstüne üstlük geyikle mücadele etmiş, onunla boğuşmak ve bıçağımla boğazını kesmek zorunda kalmıştım. Yere çarpılmaktan omzum ağrıyordu. Zehirli meşe bir veba gibi yayılıyordu. Kaşınıp duruyordum ama azdırmaktan başka bir işe yaramıyordu bu.

Uzaktaki yüksek ağaç tepeleri far ışığında bir an aydınlandı. Açıklığın üstünde, dağ yamacının daha yukarısındaki ağaçlar da. Kamyonetin homurtusu belli belirsizdi. Bir tümsek gibi yumuşak bir sırtta bulunuyordum ve arazi manzaramı kapatıp sesi bastırıyor, kamyonet sanki giderek uzaklaşıyormuş gibi aracın gürültüsünü çarpıtıyordu. Sonra dağın daha yukarısındaki ağaç tepeleri yine beyazladı ve o zaman bunda bir yanlışlık olduğunu anladım.

Yangın yolunun girişi açıklığın hemen üst tarafındaydı, daha yüksekte değil. Farların ters yöne bakmaması gerekiyordu; hemen üstümdeki havayı taramalıydı ve kırmızı lambalar tepenin sırtına vuruyor, sesler yaklaşıyor olmalıydı.

Ne yapıyorsunuz? diye bağırdım. Kamyonet sesi kesintili gelmeye başlamıştı ve giderek yitiyordu.

Beni bırakıyorlardı. Babam, dedem ve Tom, kampa ben ve geyiğim olmadan dönüyorlardı.

Tüfeğimi arandım ve onu sıkıştığı yerde bulup oradan kurtardım, kot pantolonumdaki toz toprağı ve kanı silkeledim. Ardından aysız gecede, zifiri karanlıkta yangın yolundan yukarı doğru koşmaya başladım; yol, gözkapaklarımı kapattığımda orada iz bırakacak bir tarzda, koyu bir karanlığa karşı daha hafif bir karanlıktı. Onları yakalama şansım yoktu ama yapacak başka şey olmadığı için yine de koştum.

Yokuşu derin nefeslerle güçbela çıkarken bacaklarım yanıyordu ve yandaki çalılara sürtünüp ortaya kaça kaça tümseğin tepesine ulaştım; burada dağ içe doğru

bükülüp yol düzleşiyordu ve farların beyazlığını uzaktaki başka bir yamaçta çalıları zayıf bir şekilde aydınlatırken gördüm – bir de çakıp sönen bir kırmızılık.

.30-30'uma bir fişek sürdüm ve arka lambaları gördüğüm yere doğru ateşledim. Düşünmedim. Öylece ateş ettim. Çok sinirlenmiştim. Ve tüfek omzumda sertçe geri tepti. Geyiği vururken böyle hissetmemiştim ama öldürmenin heyecan verici ürpertisiyle korunmayınca sarsıntının şiddetini anladım; kulaklarım bir an sağırlaştı, burnuma kükürt kokusu doldu ama kamyonet bana mısın demeden yürümeye devam etti.

Nefes nefese orada dikildim. Şişip genleşen kafamın içindeki parazitten başka bir şeyi duyamıyordum. Çepçevre çalılar beni izleyip bekleşen birer haine dönüşmüşlerdi.

Hareket edemeyecek kadar kızgındım. Donakalmış, olanlara inanamıyordum.

Kamyonet gelmeyecekti. Bir başka çukurluğun içinde kaybolmuştu ve bu arada üstümde yalnızca bir tişört olduğu halde ısı hızla düşüyor ve geyik yolun ortasında öylece duruyordu; kampsa kilometrelerce uzaktaydı.

Yolun aşağısındaki geyiğin yanına dönmek dışında ne yapacağımı bilmiyordum. Başka bir seçenek yoktu. Avımı kampa taşımam gerekecekti.

Onu yolun ortasında, şu aysız gecede gölgelere karşı bir gölge olarak buldum ve karın boşluğunun karşısında çömelerek işkembe yığınına değmemeye özen gösterdim. Yerde duran bıçağımı el yordamıyla aramak için körler gibi emekleyerek parmaklarımı toprakta gezdirdim ve sonunda demirini buldum. Onu pantolonuma sildikten sonra geyiğin arka bacaklarına ulaştım. Aşil tendonuyla misk kesesinden keskin, delirtici kokular yayarak kemik ile kiriş arasındaki boşluğu, ince bir deriden başka hiçbir şeyin olmadığı o doğal oyuğu yardım. İki bacağı da bu

şekilde temizledikten sonra ön ayaklara geçtim. Bu sefer dirseklere yüklendim ve kemik deriden çıkana dek onları kırdım, ardından iki ayağı da arka bacaklardan geçirerek bir sırt çantası yaptım. Çıkıntı yapan kemikler Aşil tendonlarına kadar kayıp orada takıldı kaldı.

Bıçağım kılıfında ve tüfeğim elimde, geyiğin yanında uzanarak sırtımı karnına dayadım ve birbirine geçen bacaklarını omuzlarımın üstüne attım, boynunu, başını ve boynuzlarını göğsüme çektim, hepsini birbirine yaklaştırdım. Sonra yerde doğrulup oturma pozisyonu aldım ve ayağa kalkmaya çalıştım.

Geyik benden ağırdı. İç organları olmadan bile belki elli beş kilo geliyordu ve beni taş gibi aşağı çekiyordu. Sert, amansız ve gerçek. Bacaklarım titreyerek ve sırtım iki büklüm olarak yokuş yukarı bir adım attım, sonra bir adım daha. Bunu kilometreler boyu sürdürmenin imkânı yoktu.

Ama denemekten vazgeçmedim. Öne doğru eğilip kendimi zorlayarak, bir ayağımı öbürünün önüne atarak ilerledim. Geyiğin başı ve boynuzları, insanla kaynaşmış yeni bir hayvan türü gibi göğsüme vuruyordu; birlikte yürüyor, aynı soluğu ve kanı paylaşıyorduk. İçi oyulmuş olduğu halde postu, toynakları ve boynuzlarıyla insanoğlunun çıplaklığını ve zayıflığını örtüyordu. Peki ben ne olacaktım? Kampa giden kilometrelerce yolu alabilirsem benim de toynaklarım çıkar mıydı?

Bu hayvanla bütünleşebileceğime inanıyordum. Bunu hissedebiliyordum. Sonuçta daha çocuktum ve varoluşumun hiçbir sınırı henüz çizilmemişti. Her şey mümkündü. Başkalaşım. Maddi görünüşü değiştirmeye ve daha sahici bir suret bulmaya yetecek bir arzu, irade ve çaresizlik. Bacaklarımın baldırlarda incelerek ayaklarımın sertleşip küçülmesi ve uyluklarımın eklem yerinden bükülerek güçlenmesi. Kafatasımın üstünde bir kemiğin bü-

yüyüp çıkıntı yapması, boynumun ağırlık altında kalınlaşması. Kollarımdaki tüylerin sertleşip gürleşerek kalın bir örtü oluşturması, cildimin kalınlaşıp posta dönmesi. Tüm seslerin güçlenerek yakınlaşması ve bir kesinlik kazanması, her bitkiye ait kokunun ayrışması, gözlerin gölgede ışığı bulması. Tüm düşüncenin yitip yerini dünyanın alması. O dünyanın dolaysızlığı ve dehşeti; ve nihayetinde onun bir parçası olmak, ondan ayrı olmamak. İnsanlığın laneti dünyayı kaybetmektir; düşünce, dünya içinde olma halinin yitirilmesidir.

Şüphe yok, kararsızlık yok; yalnızca içgüdü. Bense geyikten bambaşka bir şeydim. Gece bana dolaysızca açık değildi. Seslerin ve hareketlerin hepsini bilmiyordum, havadaki kokuların çoğunu alamıyordum. Beni koruyacak bir postum yoktu.

Başkalaşabilseydim o ağırlığı taşıyabilirdim. Ama insanlığım ve zayıflığım değişmedi; tökezleyip yan düştüm ve ne yapacağımı bilemez bir halde kaldım. Gece karanlıktı, zifiri karanlık; yıldızlar parlaktı ama her nasılsa ışıkları yere vurmuyordu. İmkânsız uzaklıkların getirdiği bir ayrılık, şu aşağı dünyanın ışığı yitirmesi.

Geyiği boynuzlarından tutup çektim ve yerde yokuş yukarı sürükledim. Öne doğru eğilmiş geri geri yürürken var gücümle asılıyor, hamur gibi cansız ve ağır bir leşle şu karanlık toprağı arşınlıyordum.

Cehennem düşündüğümüz gibi kalabalık ve tantanalı, her yerde işkencelerin ve alevlerin olduğu, birilerinin oyalamaca ve eğlence olsun diye bir o yana bir bu yana hoplayıp zıpladığı bir yer değildir. Cehennem ıssız olacaktır. Her birimizin uçsuz bucaksız ve özelliksiz koyu bir enginlikte ayak sürüdüğümüz bir yer. Cehennem sonu gelmeyen bir görev olacaktır. Şu leşi bir-iki metre sürüklemek bile neredeyse imkânsızken ve sırtım acılar içindeyken cehennem koca bir gece sürecek, sonra gece-

ler birbirine karışacak, yıllar, ömürler ve nihayetinde jeolojik çağlar geçecek, ayaklarımın altında yeryüzü biçim değiştirir, dağlar yükselip şekillenir ve aşınırken her ânı dayanılmaz olan, her ânı bardağı taşıran son damla gibi gelen şu çile yine sürecek. Cehennem, geçmeyi reddeden zaman ve onun geçmesini beklemenin çekilmezliğidir.

Cehennemde sürükleyeceğimiz ceset kendimizinkidir, olageldiğimiz kişidir ve onun bizi geri çeken –tıpkı yaşarken olduğu gibi– nereye gittiğimizi görmeyen ağırlığıdır. Yönsüz, kör, anlamsız. Istırabımız belli bir yere varmadan birikir, anlam kazanmayı reddeder. Sürüp gider ama o kadar.

Geyiğin leşi köklere, çalılara ve taşlara takılıyor, hırpalanıyordu. Her seferinde onu kaldırıp kurtarmam gerekiyordu ama sırtımda mecal kalmamıştı ve uyluklarım yanıyordu; üstelik ağırlık her takıldığında direnç kazanıyor, zemin bekçi kesiliyor ve geçit vermeyi reddediyordu.

Cehennemde kaybedeceğimiz ilk duyu, yaşarken en çok değer verdiğimiz görme duyusu olacak. Onu ancak yukarıdaki yıldızları görecek ve uzaklıklarını anlayacak kadar koruyabileceğiz. Yıldızların yaklaşabileceğine inanarak, onlara ulaşabileceğimize inanarak sonsuz gece geçireceğiz. Onlara birer teselli gözüyle bakacağız ve farkında olmadan bir hedef olarak görmeye başlayacağız. Bize bir kaçış yeri, başka bir ortam gibi gelecekler ama sonra giderek silikleşecek, bulanıklaşacaklar ve bu o kadar uzun sürecek ki, daha belirgin göründükleri bir zaman olup olmadığını hatırlayamayacağız; ama bu arada onlara olan özlemimiz dinmeyecek; ve sonra bir anda tümüyle gözden yitecek, öylece ortadan kaybolacaklar ve hiçbir yerde ışık kalmayacak, biz de görme yetimizi kaybedip etmediğimizi bilemeyeceğiz. Gözlerimizi ovalamak isteyeceğiz, onları dürtüp ovuşturmak ve hayata döndürmek; ama ellerimiz bağlı olacak.

O zaman sese odaklanacağız, şu bedeni engebeli yeryüzünde taşımaya. Ve başka bir şeyimiz olmadığı için o sesten bir dünya kuracağız. Şu yamaçta tek işitebildiğim, yerde postun hışırtısı, genel ve yekpare bir yük, bir ağırlıktı; ama sonra ses ayrışıyor ve altta küçük taşlar yer değiştirip yuvarlanıyor, yerden çıkıntı yapan iri taşlara, omurga gibi çıkık küçük tümseklere sürtünüyor, bunlar posta takılıyor, yırtılma sesleri geliyor ve ne taşıdığımızı bilemiyoruz –Sert kılları olan bir hayvan mı yoksa kendi bedenlerimiz mi?– çünkü yırtılma sesi korkunun sesidir ve bilinemez. Yere vuran toynaklar... O toynakları işitebilmemiz, bıraktıkları bazı izleri duyabilmemiz gerek; ama yerde milyonlarca zerrecik ve yüzlerce küçük taş var, ayrıca yer yer ot tutamlarının üstünden geçmek, kök ve çalıların sürtünmesi aynı anda o kadar çok ses çıkarıyor ki, kayboluyoruz. Sesin kendisi, kaçışı olmayan bir cehennem coğrafyasına dönüyor ve artık birbirinden giderek ayrılan iki dünyada, bir dokunuşların dünyasında bir de seslerin dünyasında sürüklüyoruzdur; sürüklediğimiz beden belirsizdir ve belki de kendimizinki değildir.

Dokunuş. Fiziksel ağırlık ve zorlanma; ve sonu gelmeyen şu gecenin soğudukça soğuması, güneş bir daha doğmamacasına tüm ısının solması. Susturulmuş, kör ve sessiz ama tecrit olmamış bir dünya. Acı ve o acıdan başka odaklanacak bir şeyin yokluğu. Beden yetersiz kalır, kemik kemiğe sürter, kaslar yırtılır ve sinirler karanlık gökyüzünü aydınlatır. Tekrar görür gibiyizdir ama bu sefer kendi içimizi: sürtünmenin ve yırtılmanın ince hatlar halinde yarışan parlak noktaları, itki ve desen, acının kırmızı ağı; ve bunu görmek bizi ondan uzaklaştırır, hislerimizi sınırlar; başarabileceğimizi düşünürüz ama sonra her şey yine kararır ve artık her biçimi, her koşu yolunu bilir, onun kabarmasını hisseder ama hiçbir şey görmeyiz. Acı. Acının daima taze duyumu. Üstelik ondan başka bir

duyu yok. Hayatımızda tat ve kokuyu kaale almadığımızdan onların cehennemde de esamisi okunmaz. Onları unutmuşuzdur. Ve her ne kadar şu ağırlığı sürükleyerek geri geri yürüsek de artık bir şey bilmeyiz; çünkü kendi içimizde, kişisel ve kapalı cehennemlerimizde kaybolmuşuzdur.

Gecenin ayazı külçe gibi üstüme çöküyordu. Soğuğun incelmesini hissedebiliyor ve ondan korunmak istiyordum. Geyiği sürükleyerek ısınmaktan başka çarem yoktu ama gücüm de tükeniyordu. Artık kısa hamlelerle leşe asılıyor, hareketi kesintisiz sürdüremiyordum.

Geyik fazla iriydi. Boynuzları tutup çekiyordum ama hayvanın geri kalanı biçimsiz ve uzayan bir ağırlığa dönüşmüş, arka yarısı görünmez olup araziye kaynamış, toprağa sürgün verip demir atmıştı. Et kök salmış, kayaların çevresini sarıyordu. Onları oradan koparmanın imkânı yoktu. Kara bir güneş karanlıkta büyümüştü.

Gece, günün bana görünmeyen hali. Geyiğin boynu ben çektikçe esniyor, vücudu uzayıp sonra yay gibi geri çekiliyordu. Adımlarım hiçbir yere varmıyordu ve tüm nirengi noktaları kaybolmuştu. Ebediyet.

Yapamayacaktım. Artık ayazda üşüyordum, soğuk soğuk terlemekten yapış yapıştım, tişörtüm inceydi. Boynuzları bıraktım, başka bir yerdenmiş gibi kof, yönsüz bir ses geldi; vücudum sallanıyordu ama tüfeğimi kaybetmeyeceğim şekilde, özenle boynuzların arasına yerleştirdim ve bıçağımı kılıfından çıkardım. Geyiğin arka yarısını, yere kök salmış olan kısmını ayırmak ve bu işi çabuk yapmak zorundaydım.

Önünde diz çöküp gövdesinin inceldiği, göğüskafesinin bittiği yerdeki post ve eti kesmeye başladım. Eti çekip geriyor ve bıçağın ağzını yukarı doğru dürte dürte çekiyordum.

Hayvanın bel kasları kalındı ve kemiğe ulaşmam kolay olmadı. Ayağa kalkıp üstünden atladım –karanlıkta bir ifrit veya iblis gibi çevikleşmiştim– ve omurgasına tekme attım. Sırtı kauçuk gibiydi, kök gibi dirençliydi, kırılacak gibi değildi. Ben de diz çöktüm, ağzı yukarı bakacak şekilde bıçağı iki elime aldım ve kalın kas yığınına alttan girip yukarı kadar yardım.

Geyik karanlıkta kıpırdanıyor, biçim değiştiriyor, parçalara ayrılmak istemiyordu. Altımızdaki yamaç yuvarlanıyor, dikleşiyor, bense bıçağı bırakmadan bir hendek açıyordum.

Gece soğudukça soğuyordu ve güneş bir daha doğmayacakmış gibi batmıştı; parçalanan et koyulup tekrar parçalanıyordu ve ben sanki olduğum yerde sayıyordum. Geyiğin beli, sonu gelmez bir şeye dönüşmüştü ve ben herhalde orada boydan boya delikler açmıştım. Ama sonunda kemiğe ulaştım ve elimi omurgaya koydum; hiçbir yanda et kalmamıştı ve birbiri üstüne binen pürtüklü omurları hissedebiliyordum.

Elimi koyduğum yerden, o geceki tek tutamağımdan ayırmadan bıçağımın ucunu omurların ek yerine sıkıştırdım. Bilebileceğimiz her şeyin bir kemiğe girdiği yere. Her görüntü, anı, düşünce ve dokunuşun kemikte kablolara bağlandığı ve kolayca kanırtıldığı yere. Ruh, düşündüğümüz şeylerin mekaniğidir. Cehennem de her şeyin parçalara ayrıldığı, çırılçıplak kaldığı, kana, kemiğe ve cansız ete indirgendiği, parçalarımızın bir daha asla tekrar vücut bulmayacak şekilde karanlıkta serili olduğu yerdir. Bıçağımı yandan yana oynatırken omurların ayrıldığını ve bir boşluk oluştuğunu hissedip bizi dünyaya

bağlayan, hatta belki bizzat dünyayı yaratan o kordonu daha derinden deştim.

Canı can yapan şeyi bilmiyoruz. Omurga ve beyni bir pompaya ve oksijene bağlamak yetmiyor. Bu parçaların hepsini gerisingeri birleştiririz de ortaya bir düşünce çıkmaz; üstelik cehennemdeki görevimiz de belki budur, yani önceleri üstünde hiç düşünmediğimiz şeyleri yapmaya çalışmak. Kayıp bir parçanın, bir kıvılcım çakacak ıskartalık bir et parçasının arayışıyla yeri el yordamıyla yoklamak.

Bıçağı omurgaya saplayıp ağzını, omurlar açılıp kopana kadar bastırdım ve sonunda geyiğin bir yarısını öbürüne bağlayan birkaç lif etten başka bir şey kalmadı. Onları da çabucak, bıçağımı yere sürte sürte kestikten sonra nihayet serbesttim.

Alelacele tüfeğimi kaptım ve parçalar tekrar birbirine kaynamadan veya geyiğin üst yarısı kök salmadan boynuzlara asıldım. Ağırlığının yarısı gitmiş, hafiflemiş olarak hayvanı yerde yine sürüklemeye başladım. Fakat leş hâlâ yeterince ağırdı ve geri geri adımlayarak boynuzların arasına geçirdiğim tüfeğe iki elimle birden asılmam gerekiyordu.

Çalılara sürterek yanımı çizdikten sonra topuklarım toprağa saplana saplana, şu kalın posttan yelken bezi gibi sesler çıka çıka tekrar yolu ortaladım. Karanlıkta biteviye sürüklerken her yeri sürüklemenin sesi kapladı. Hiçbir zaman kesintisiz değildi ses; her adım eşliğinde ayrı ayrı, gecikmeli, zahmetli ve kısa kısaydı; ve bu arada geyik ağırlaşıyor, bir şekilde genişliyor veya yoğunluğu artıyordu. Belki yirmi yedi-yirmi sekiz kiloluk ölü bir yüktü ama verdiği his bundan fazlaydı ve yol bana hiç bu kadar uzun gelmemişti. Daha açıklığın üstündeki ayrıma bile gelmemiştim. Derken, artık durgun olmayan havanın ilk soğuk nefesi yoldan yukarı çıkarak bana ulaştı.

Geriye ısı kalmamış, hepsi akıp gitmişti ama şu gelen hava, onun belki son kalıntılarını da alıp götürüyordu. İki büklüm sırtım katılaşmıştı. Aşağı bakınca geyiğin gözlerinde, onların gerisinde bir yerde sanki yeşil bir ışık, hâlâ aydınlık veren ve hayal gücümün bir ürünü olabilecek kadar silik bir gece görüşü seçer gibi oldum; bir göz kırpışta yok oldu ışık ama sonra, çok uzaktaki belli belirsiz bir galaksinin yıldızlarına ait belki bir yeşillik belki bir mavilik olarak yine belirdi: iki gözde iki galaksi; çünkü geyiği, bana tam karşıdan bakacak şekilde, ben çekildikçe onu kendime yaklaştıracakmışım ve birbirimize değecekmişiz gibi boynuzlarından tutuyordum.

İkimiz henüz keşfedilmemiş bir merkezin çevresinde uydular gibi boşlukta asılı kalmıştık ve dağın yamacı altımızda yalpalıyordu. Giderek daha hızlı dönerken gözüm rüyalar gibi bir parlayan bir sönen, cehennem efsunları gibi dikkat dağıtan, derinlerden vaatler veren şu iki evrenden başkasını görmüyordu. Beni bitiren büyük bir kütleye tutulmuş gibiydim.

Geyik yine büyümeye, biz yerde güçbela ilerledikçe karanlıkta toprağa görünmeyen kökler salmaya, uzun ve güçlü sürgünler vermeye başlamıştı ve bunların hepsi şu dikkat dağıtan efsun tarafından gizleniyordu; sonra bir sineğin hızlı yörüngesi gibi, izli mermi gibi bir şey çarptı gözüme. Sesi o kadar ani ve aşırı gürültülüydü ki, başından beri orada olup olmadığını merak ettim. Ama bilmiyordum. Artık onu gözle görebiliyordum ve kayan yıldızlar gibi kavisler çizen başkaları da ortaya çıkmış, geyiğin gözlerinin derinliklerindeki ışığa eş bir yeşil maviyle, cenneti vaat eden, cehennemdeki sonsuz bir hileyi çağrıştıran ruhani bir ışıkla parıldıyorlardı.

Fakat karanlıkta karasinek olmaz. Bu da bir başka hileydi. Onların uyuyup günü beklemesi gerekiyordu. Birçok küçük ışık aynacığından oluşan iri gözler. Geyik

kendisiyle beslenen sineklere dönüşmüştü. Gözleri geyik gözü olmaktan çıkmıştı.

Panikleyerek boynuzlarını ve tüfeğimi bırakıp şu karanlık mecradan yukarı koştum ve çalıların –bodur meşe, yağ çalısı, çakal çalısı, geyik çalısı... hepsi Hades'in icatları– içine devrildim. Pürtüklü, yumrulu ve sivri parmaklarıyla ölüm tanrısı bana uzanıyordu. On bir yaşındaydım, henüz on bir ve hayallerime giren korkular henüz sınır tanımıyordu ve kaynaklarına daha yakındı. Geyik pekâlâ bir iblis olabilirdi ve başka iblisleri çağırıp dünyayı çarpıtabilirdi.

Bıçağımı çekip havada salladım, o karanlık yolda dönendim ve arkadan gelen ne varsa hamle ettim. Bıçak boşa işliyordu ama tuhaf şekilde böylesi daha ürkütücüydü. Boşluklara, soluğunu yakından verip sonra kaybolan gölgelere saldırmak daha tüyler ürperticiydi.

Aradan onca yıl geçmesine rağmen hâlâ aynı şeyi yaptığımı, hiçbir şeyin değişmediğini, o ânın ilelebet sürdüğünü ve yinelendiğini düşünebilirsiniz. Ama dünya, bir sonuca götüreceklermiş gibi her eylem birbirini izleyerek, dönmeye devam etti.

Bastığım yeri görmeden ağır adımlarla, bir uçurumun kenarındaymışım, aşağıda deniz varmış gibi yolumu yoklayarak, bıçağı hazırda tutup kollarımı uzatarak geyiğin yanına döndüm. Zemin hatırladığımdan daha dikti, her adımla sanki bir basamak iniyordum ve ardından ayaklarımın altında taş toprak hışırdıyordu, parmaklarımla boşluğu tarıyordum.

Geyik bekliyordu. Toprağa yapışıyor, kayalara gömülüyor, kaburgaları, omurgası ve etiyle bitkileşiyor, hücre duvarları sertleşiyor, dimdik aşağı kök salıyor, yeri deşiyor, minerallere kaynıyor, duvarları tekrar tekrar sertleşiyor, ayaklarımın altında fay hatları ve kırıklar beliriyordu. Vaktim hızla tükeniyordu.

Boynunu koparmam gerekiyordu. Başka çaresi yoktu. Boynu koparıp boynuzları ve tüfeğimi kapmam ve koşmam gerekiyordu.

Kemiğe kadar kesilmiş gırtlak bir boşluktan, parçalanmış bir oyuktan ibaretti. Bunun gerisinde kalın kaslar vardı. Kurulduğum şu sunakta –öbür dünyadaki her sunak bu hayatta olduğu gibi bir kan gölü ve mezbaha– yine diz çöktüm ve postu delip ete ulaştım, göremediğim ne varsa hepsini kesmeye başladım. Bıçağın taşa değmesini, bir başkalaşımı bekliyordum. Geyiğin boynunun taşa dönüp bıçağımı kuşatmasını, bıçağımın orada sıkışmasını, sonra elime ulaşıp onu bağlamasını. Kendi etimin kristalleşmesini, kanımın katılaşmasını, iş üstünde yakalanıp donmasını hissetmeyi. Taşa döndüğümüzde bunun anlamı nedir?

Boynu olabildiğince hızlı keserek metalin kemiğe sürtme sesini aldıktan sonra, farkına varmamış olabileceğim şeyleri de kesmek için bıçağı çepçevre döndürdüm. Ardından boynuzları yakalayıp geriye doğru hızla çektim. Çıtırtılar geldi, yine çekip döndürdüm, bıçağın ağzını omurların arasına saplayıp gömdüm ve sonunda boynu koparabildim.

Kesik bir kafa. Gözlerimi geyiğin gözlerinden alamıyor, hâlâ orada bir türlü solmayan, kanın olamayacağı kadar aydınlık bir maddeden yapılma koca koca galaksiler görüyordum. Geyik yok edilmeyi kabullenmiyormuş gibi.

Açıktaki boynu yere değdirmemeye dikkat ediyordum. Onu yukarıda tuttuğum müddetçe kök salamazdı. Bir elimle boynuzlarını omzumda tutarken hayvanın gözleri gökyüzüne bakıyordu. Onlara bakmamam gerektiğini artık biliyordum.

Tahmin edemeyeceğim kadar ağırdı şu kafa, boyun ve boynuzlar; bir elimle taşıyamayacağım kadar ağırdı ve şu yoldan yukarı çıkmak için öne doğru kapanır gibi yü-

rümem gerekiyordu. Etin ölü sıkleti: Bedenlerimiz sandığımızdan ne kadar da ağır.

Ne yapacağımı bilemeden iki büklüm, soluk soluğa ve omzum yanarak olduğum yerde bir süre dikildikten sonra tüfeğin namlusunu yukarı kaydırıp silahı enlemesine omuzlarımın üstüne attım ve boynuzları iki elimle birden kavradım.

O karanlıkta biri beni görseydi geyiğin başı ve boynuzlarını kafama geçirmeye çalıştığımı, onu kendi yerime geçirmeye, ellerimi yere indirip bir hayvana dönüşmeye ve insanoğlundan saklanmaya çalıştığımı sanabilirdi.

Çölde İsa, uygarlığı reddedip yabana dönerek orada kırk gün kaldı. Ayakları sertleşip toynaklara döndü, kulaklarında tutam tutam kıllar bitti, başının üstünde bir çıkıntı ve boynuz yuvaları belirdi, kemikleri büyüdü; ön ayaklarını yere indirip yürümenin daha kolay bir yolunu buldu. Zarif adımlarla taşların arasında ilerledi ve tehlike ânında zıplamaya hazır hale geldi. Sırtının derisi kalınlaşarak amansız güneşten onu korudu. Büyüyen gözlerinin gerisinde galaksiler oluştu, ikinci bir gündüz gibi aydınlık gece görüşü gelişti.

Bizim başkalaşım öykülerimiz şu an elimizde olan Kutsal Kitap'tan çıkarılmış, silinmiştir. Gövdesi insan, boynuzları hayvan olan yarı keçi Pan nerede? Yarısı balık olan denizkızları nerede? Başı yılanlı Medusa nerede? Oysa bu öyküler bizim parçamızdır ve silinemezler. Silinenler iade edilene kadar Kutsal Kitap tamamlanmış sayılmaz.

İsa saklanıyordu. Hangimiz hayvanlar dışında bir şeyden saklanır? Toynaklar, boynuzlar ve dünya eski haline döndü, arazi canlandı. Bir yaban öküzü olarak İsa: tüylü başı bizonlar gibi aşağıda olan kalın kara boynuzlu, çölün taşları üstünde fırtına gibi esen bir boğa. Ya da daha aşağı, karnının üstüne inmiş hali: uca doğru sivrilen

kalın ayaklar, kokuya doğru uzanan kıpır kıpır bir dil, sırt boyu pullar, boncuğa benzer gözler.

Geyiğin kokusu üstümdeydi. Kan kokusu da. Aşağıdaki görünmez toprağa yüzümü indirmiş, karanlıkta adım atıyordum.

Omurga bize balıklardan geçmiştir, ilk omurgalı balıklardan. Bacaklarımızla kollarımız yüzgeçlerdir. Doğrusu bu. Akciğerli balıklar öbür balıklardan çok bizimle akrabadır. Hava solur bu balıklar, kuru toprakta yürür, yerde çukur açıp yağmuru bekler, bizim yaşadığımız kadar yaşar. Çölde İsa aslına dönüyordu ve kollarıyla bacaklarının etli yüzgeç haline geri döndüğünü görmüş, kuyruğunun tekrar çıkıp omurgasını tamamladığım hissetmiş olmalıydı. Kendini toprağa gömüp suyun hayalini kurmuş olmalıydı.

Beklemek, gezinmek, göç; bunların hepsi unutulmuş. Omurgam zafer nişanemi taşımaktan zorlamp bükülmüş olarak o tepeyi çıktım ve çıkarken durmadım. O kadarına dönebiliyoruz. Takatimiz kalmadığında bile, uykuya ihtiyacımız olduğunda, yiyeceğe ve suya ihtiyacımız olduğunda bile bir adımı öbürünün önüne atabiliyoruz. Ne olursa olsun yolumuza devam edebiliyoruz.

Yeryüzü düz olabilirdi. Madem yaratıldı, başka bir şekilde niye olmasın? O halde yerçekimi ve dik yamaçlar bizi sınayacak eziyetler olarak düşünülmüş olmalı. O tepe önümde yükselirken adımlarım biraz zayıf kalıp hafifçe geri kayıyordu; yüzüme çah gelince bir yana kaçıyor, diğer taraftan takılınca bu sefer öbür yana çekiliyordum. Göremiyordum. Geyik göklere bakıyor ve onun için her şey aydınlanıyordu. Dünya evrimleşmişse olduğu gibidir. Fakat yaratılmışsa biçimi cehennemdir.

Yalnızca ayak seslerim, o kadar. Bir süre sonra bir başkasının ayak sesleri gibi gelen, sedası sanki başka bir yere ait olan ağır, zahmetli adımlar. Yolda yanım sıra yü-

rüyen bu diğer şeye kulak verdim. Hep yakınımda ama menzilim dışında olan şeye. Bir an unutup sonra tekrar hatırlanabilecek olan hayalete. Taşıdığım yükün altındaki her adımım yalıtılmış, zorakiydi. Mecalsizdi. Saf iradeyle ses çıkarıyordu.

Cehennem hiçbir şeyin kaynağının olmadığı bir yankı odasıdır. Bu hayattaki önizlemesi de hiçbir zaman sabit olmayan, somutluğu olmayan, hiçbir yerde parmak basılamayan kendi benliğimizin sezgisidir. Şu çalıların üstüne vuran gölgeye benzer, sürekli boyut değiştiren bir şey ve o gölgeyi görebileceklerimizin sınırı dışına çıkaran ışık. Gölgenin orada olduğunu bilir ama onu asla bulamayız.

Bir sürtünme sesi; başta sadece o kadarını duymuştum. Fakat sonra onun altından, yeryüzüne basan ağırlığımın bir kanıtı gibi pes bir gümleme geldi. Bana ayak uydurarak yanımda bitiverdi. Ardından usulca uzaklaşıp arkama geçti. Meşeden kabaran ve kendi hatlarının dışına taşan tenim de ayrı bir varlık kazanmıştı.

Soğuk çeliğiyle tüfek, boynumda bir raf gibiydi; geyiğin boynuzları kansızdı. Boyun omurları benimkilere dayanmış olarak zıt yönlere, yere ve göğe bakan, gözlerimiz yan taraflara konulmuş iki başlı bir yaratığa dönmüştük. Yaklaşılması imkânsız bir muhafıza. Bir akciğer takımı olan, aynı soluğu soluyan bir muhafıza.

Kalbimin sinemde asılı durup sallantılı bir yankılanmayla çifter çifter attığını hissediyordum bazen. Titreşerek dışa yayılan dalgaların adımlarımın gümlemesiyle bir bağlantısı olduğunu, hiçbir pes sesin zapt edilmediğini ve daima sınırları dışına taştığını.

Açıklığın yukarısında daha da dikleşiyordu yol. Ayak uçlarım toynaklar gibi yere saplanıyordu. Baldırlar garipti, fazla kalındı. Geyiklerde baldır yoktur, bacağın o bölümü ince kemik ve tendondan ibarettir, kaslar daha yukarıdadır. Orantımız bozuk; ayaklar fazla iri ve sallantılı.

Önümde kapalı ve kör bir duvar gibi boylu boyunca yükselen çalılara toslayınca ayrıma geldiğimi anladım. Gözlerimi kırpıp dış hatları arandığımda bile hiçbir şey göremediğim halde sağa döndüm, yolun ortasındaki kısa çalılarla örtülü kabartıyı yokladım ve yana geçip bitişikteki tekerlek izine adım attım.

Koparılmış kafanın ağır yüküyle bu oluğu takip ettim. Dirseklerim yukarıda olduğundan, geyiğinkilere kıyasla küçük kalan omuzlarım yanıyordu. Zıplamaya gücü yeten iri birer kas yığınıydı geyiğin omuzları ve kesilip atılmış bir halde artık arkamdaki yoldaydı. Ve yolun daha aşağısında yürüyemeyecek ya da sürüklenenemeyecek bir halde, hiçbir yere gidemeden eti toprağa karışan bir başka çift bacak daha vardı.

Yorgunluğa teslim olmamalıydım; yoluma devam etmeliydim. Suyun şekillendirdiği derin kanalların içinde adımlarım kararsızdı. Orta kısımda taşlar birikmiş veya ortaya çıkmıştı ve ayaklarım yan duvarlarda kayıp duruyordu. Karanlıkta tekerlek izinin ne kadar derin olduğu meçhuldü. Araziye giderek gömülen ve iki yandaki yükseltinin başımı aştığı, hatta daha yükseğe vardığı bir kanalda olabilirdim pekâlâ ve haberim olmazdı. Hâlâ yüzeyde olduğuma inanarak yeraltına inmiş olabilirdim.

Fakat yokuşun eğimi giderek azalmaya, yan duvarlar düzleşmeye ve tekerlek izi sığlaşmaya başladı. Zemin hafif içbükey bir kavisten ibaret kaldı, şeker çamlarının kokusu ve tepelerindeki yelin sesi geldi; yol kanal olmaktan çıkarken botumun ucu dev bir kozalağa çarptı, sonra bir başkasını çatır çatır ezdim ve dedemin kozalaklarını topladığı yere geldiğimi anladım.

Bir dakika dinlenmem gerekiyordu. Yumuşak iğne-yapraklarıyla otlarda dizlerimin üstüne çöktüm ve yan yatıp tüfeğimin kundağıyla geyiğin kafasını yere bıraktım. Kozalakları iteleyip cenin gibi ilk ve son halimize

dönerek kıvrıldım. Nefes nefeseydim. Yer soğumuştu bile; günün tüm sıcağı kaybolmuştu.

Geri dönemeyeceğimi bildikleri, geyiğin yolda telef olacağını bildikleri halde beni bırakmaya burada karar vermişlerdi. Acaba aralarında ne konuşmuşlardı? Belki hiçbir şey. Belki kamyonete binip öylece yola düzülmüşlerdi.

Ben onları tanımıyordum, onlar da beni tanımıyordu. Tüm tanıdık biçimler aşinalığını yitirebilir. Bu dünyanın hilelerinden biri de aidiyet hissidir.

Elimizdeki tek şey zorunluluktur. Yerden kalktım; çünkü üşümüştüm ve yürüyecektim; çünkü tek sığınak kamp yeriydi. Geyiğin kafasıyla tüfeğimi yine omuzlarıma yüklenip karanlıkta yolumu bulmaya çalıştım.

Yol artık kendini o kadar belli etmiyordu. Ayaklarım yerde iz sürerken zemin engebeli olmaya başladı ve ben daha ne olduğunu anlamadan kayboldum. Burası yol değildi. Olduğum yerde kalıp yol konuşabilirmiş gibi kulak kabarttım ve bir iç pusulası bulmaya, sağa mı sola mı saptığımı anlamaya çalıştım. Daima şaşırtan, daima yanıltan hava beni kıvrım kıvrım kuşatıyordu. Şeytanın hilelerini yürüttüğü yerdir hava.

Fakat elbette şeytan diye bir şey yoktur. Biz olmasını isteriz, o kadar. Sorumluluğu birine yıkmak isteriz. Cehennem anarşidir, her birimizin hem de her şeyden hem hiçbir şeyden sorumlu olması ve başka sesleri hiçbir zaman duymamasıdır. Tecrit, cezadan daha ürkütücüdür.

Yanlış tarafa sapsaydım iki kere kaybolurdum ve çepçevre döner, bir daha yolumu bulamazdım. Sola yöneldim ama geyiğin kafasıyla tüfeği sürükleyerek, ellerimle otları süpürerek, onların tepelerini hissederek yerden kalkmadım ve bir boşluğu, otların düzlenmiş olabileceği bir yeri arandım.

Avuç içlerim bir kâhin gibi anormallikleri, boşlukta-

ki izleri araştırıyordu. Bir faydası varmış gibi gözlerim kapalıydı. Karanlığa karşı onları kapatmıştım. Havaya ve yere dair daha eski bir bilgiye ulaşmaya çalışıyordum.

Nitekim hava bel verdi ve süpüren ellerim yere yaklaştı; yassı otlar belli belirsiz bir ize dönüşünce ben de kalktım; ama geyik başını kaldıramayacak kadar yorgun olduğumdan bir elime boynuzlarıyla o cansız ağırlığı, öbür elime de tüfeği aldım. Diken ve çalıdan ibaret kuru bir arazinin karanlığında kesik bir kafa ve bir tüfekle tek başına ayak sürüyen bir gölge. Bir cehennem coğrafyasından başka bir şey olabilir miydi bu? Üstelik burada bir sürek vardı; yokuşu çıkar, yamacı keser ve tekrar tekrar izden sapıp çalılara takılırken yolda geçen sonsuz bir zaman.

Şeytan var olsaydı neye benzerdi bilmiyorum. Herhalde yüzü benimki gibi olurdu ama geri kalanının başka bir şekle sahip olacağına, bu şeklin sadece bir canavarın değil –doğal bir sonuç olarak– korktuğumuz, bize yabancı gelen tüm canavarların şekli olacağına eminim. Böyle bir şeytanı bütünüyle göremezdik, bir yerleri mutlaka yer değiştiriyor ve gizleniyor olurdu. Onu tümüyle hiçbir zaman ortaya çıkaramazdık.

Dedem bu surete en çok yaklaştığını bildiğim tek kişiydi; yüzü benimkiydi ama onun dışında biçimi bozulmuştu ve ruhsuzdu, bedeni sürekli değişiyor ve hiçbir zaman tam olarak görülmüyordu, ürkütücüydü ve elinden her şey gelebilirdi. Yani şeytana yeterince yakındı.

O yolda ürpererek, ağırlıklarımı birer armağan gibi taşıyarak –korkulanın öfkesini dindirecek ve yok oluşu bir gün daha erteleyecek kesik bir kafayla– dedeme giderek yaklaştım.

Ve yürürken garip bir şey oldu. Görebildiğime inanmaya başladım. Dünya çok hafiften belirir gibi olmuştu, boşluğa sanki içsel bir ışık gönderebiliyordum ve karan-

lık, laciverde doğru ışıyordu; sonra bunun, hâlâ tepelerin ardında gizlense de ufku kısmen aydınlatan, vadinin çok uzaklarındaki sırt ve zirvelerin hatlarını belli eden ay olduğunu fark ettim.

Yol artık seçilebiliyor, havanın aldığı biçimler siliniyor, her şey inceliyor ve ürkütücü olmaktan çıkıyordu. Umarsızca üşüdüğüm, dişlerim birbirine vurduğu için yürüyüşümü hızlandırarak ve omuzlarımı indirip kaldırarak ısınmaya çalıştım. Artık nerede olduğumu ve gidecek fazla bir mesafenin kalmadığını biliyordum.

Öne doğru tökezleye tökezleye ilerliyordum; yol açıktı, arazi düzleşiyordu ve şu yamaçta bekleşen, bir durgunluk, büyük bir sükûnet, bir güven yayan ağaçların arasındaki boşluk açılıyordu. Paralel büyümüştü ağaçlar, hepsi yeryüzünün eğriliğini biliyordu. Dünya eski haline dönmüştü. Dağ boştu, iblisler yoktu burada.

Ay hareket ederken bile durağandı. Som ve yakındı. Işığı yumuşak, dolaylı ve her şeyi –bentteki eğreltiotları ve iri yapraklarıyla şekil değiştiren öbekler halinde, çardaklar halinde suyun bütün kıyısını saran, her boşluğu ve oyuğu dolduran, bir örtü gibi ölü dallarla yaprakları ve tekerlek izlerini örten yabani asmaları– açığa çıkaran cinstendi.

Buradaki tek iblis, şu huzur dolu gecede kutsala küfreden yükümle iki büklüm ve ağırlaşmış olarak hızlı hızlı yürümeye çalışan bendim. Artık acele ediyor, neredeyse koşuyor ama bir yandan da takip edildiğim hissiyle omzumun üstünden bakıyordum; varlığımın bir başka parçası şu yeni ışıkta kendini ifşa olmuş hissederek siper arıyordu.

Koşarken boynuzlar bacaklarımın üstüne değiyor, burun dizime çarpıp duruyordu ama öbür elimde tüfek sağlamdı. Sarıçamların altından geçerken kozalakların küçük karanlık gölgeleri beyazlayan gökyüzünün fonuna

vuruyordu. Yokuşları çıkarken, virajları dönerken ve düzlüklerde ilerlerken kamyonette hiç fark etmediğim kadar çeşitli şekiller vardı; arazi büyüyordu ama yol aldığımı da biliyordum.

Botlarımın hışırtısı fazla gürültülüydü ama artık her şeyden süratli koşabileceğimi hissediyordum ve hatırladığımdan daha dik olan kamp yolunun son bölümünü güçlü adımlarla çıktıktan sonra konakladığımız koruluktan hemen önceki açık araziye ulaştım.

Burada yavaşlayıp diz üstü çöktüm, geyiğin kafasını elimden bıraktım ve önceki gece yaptığım gibi tüfeğimi bırakmadan yolun toz toprağına uzandım, dedemden bir işaret var mı diye bekleyip dinlemeye koyuldum. Güçlükle, soluk soluğa nefes alıyordum ve nabzım şiddetle atıyordu ama sakinleşip kulaklarım iyice işitene kadar bekledim. Bastığı yerle bir alakası yoktu. Sorun buydu. Ses çıkarmayan şu kürdan bacaklar ve üstündeki küre her yere gidebilirdi. Bir şey gördüğünüzü veya işittiğinizi fark ettiğinizde iş işten geçmiş olurdu.

Yine ısı kaybediyordum ve üstüme alabileceğim hiçbir şey olmadığı gibi tenim de şimdi yapış yapıştı ve soğuyordu. Önümde ağaçlar, büyüklerin uyuduğu ve ölü avcının beklediği şu gür koruluk vardı. Boynuzlar elimde kalkıp yoldan ayrıldım ve dereyi takip ettim. Az ilerideki çayır ikinci bir ay gibi aydınlık ve beyazdı.

Ölü avcı çuvalsız olarak asılıydı ve gölgelerle bağlanmıştı. Çıplak ve kansız ayak bileklerinden asılıydı. Ağaçların arasında kımıldadıkça onu bir görebiliyor, bir göremiyor, sonra tekrar görebiliyordum.

Suyun sesini bir kamuflaj olarak kullanıyordu. Hareket edişini duyamıyordum, yalnızca sonu gelmeyen derenin sesi geliyordu. Yaklaştıkça büyüdü ses ve sonunda kendi nabız ve nefesimi de içine aldı. Ağaçlar, hepsi birden dev bir kursun üstüne sabitlenmişler gibi, gövdeleri

üstünde dönüyordu. Bir değirmentaşı gibi pes bir ses çıkarıyordu bu dönüş ama sesin kaynağı, derin bir havuza şiddetle düşen su da olabilirdi.

Çenesi göğsüne iyice bastırılan kaçak avcı, tepelerini kerteriz aldığı ağaçların arasında dilediği gibi hareket ediyordu. Buydu şeytanın oyunu, buydu asla doğrudan bakmayan iblisin öteden beri hareket etme tarzı. İsa'nın dört bir yanı gölgeyle sarılıydı ve orada yalnız başına olduğunu öğrenmesi gerekiyordu.

Ağaçların arasına girerken geyiğin kesik kafasını yüksekte tutuyor, burada benden daha korkutucu bir canavar olamayacağını gösterircesine onu önümde kalkan ediyordum. O aydınlık gözler, artçı bir ışık barındıran ölmüş galaksiler karşısında ölü avcı daha fazla kımıldayamaz, kayıp yer değiştirse bile bir yere gidemez, ben karşısında dikilene ve altımdaki kursun dönmesi durana, ağaçlar tekrar köklenene kadar kancalarca sabit tutulup zapt edilirdi.

İkisi de birbirine denk olan, aralarında bir fark olmayan zafer nişanelerimin hiçbirini benden almayacaklardı. Geyiğin kafasını yere bırakıp tüfeğimi de yanına koydum. İplerden birini gevşetip bir kancayı indirdim.

Büyükler bunu duyabilirlerdi ve dedem bir iblis gibi hızlı hareket edebilirdi. Ama yolda yaşadıklarımdan sonra kendimi tuhaf şekilde güçlü, neredeyse yenilmez hissediyordum. Arkama bakmaya bile tenezzül etmedim. Sadece şu kancayla geyiğin başını yakalayıp metali nereye geçireceğime baktım. Arka bacak ya da Aşil tendonu yoktu, hepsi yolda kalmıştı. Gözlerden birine de zarar veremezdim. O yüzden başını çevirip dizlerimin arasına kıstırdım ve kancayı ağzının içine uzatıp geriye doğru sıkıca asıldım ki, demirin ucu boğazına saplanabilsin. Başı kancanın ucunda yere bıraktıktan sonra ipi çekmek için ağacın yanına gittim ve kaçak avcının ayak bilekleriyle aynı hizaya

gelene, ölüye iyice yaklaşana, kafasını sallayarak gözlerini ona indirene kadar asıldım. Artık birbirlerini süzüp tartabilir, nasıl bu hale geldiklerini merak edebilirlerdi. Adam gökyüzüne, geyik yukarıdan aşağıya bakarken.

Babam beni tekmeleyerek uyandırdığında hâlâ karanlıktı. Devrilmiş ağacın arkasındaki saklanma yerimi bulmuştu. Kalk, dedi. Tanıdık olması gereken gölge, yolda yaşadıklarımdan sonra şimdi yabancıydı.

Yorgunluktan bitmiş ve uyku tulumumda kıvrılmış bir halde uyanmak istemiyordum. Hâlâ derinden soluyordum. Fakat babam botunu tekrar böğrüme geçirince doğruldum. Tamam, dedim.

Gel buraya, dedi.

Uzaklaşırken, arkadan vuran küçük bir ateşin ışığında dış hatları sarı görünüyordu ve yukarıdaki ağaçlarda bir mağara oluşmuştu. Herhangi bir katedralin kubbeli tavanı olabilirdi burası. Ay, artık göğün karşı tarafına geçip alçalmıştı ve batıyor, ateşin ışığında soluyordu. Vitray yoktu. Pencere bile yoktu. Yalnızca açık kemerler.

Sırtım düğüm düğümdü ama yine de kalkıp ceketimle botlarımı giydim, şapkamı taktım ve tüfeğimi elime alarak kararmış oyuklar ve havuzlar halindeki gölgelerin, dökülmüş dal ve yaprakların üstünden babamı takip ettim. Yukarıdaki ağaçlar kuruydu ve tüm renklerden arınmışlardı. Tenim canlanıyordu.

Tom ocak sacının başındaydı ve şimdi olsa Hephais-

tos'a[1] benzetebileceğim bir şekilde, karanlıkta lüks lambası olmadan çalışıyor, hep kızgın demir ve cızırdayan etlerle çalışıyor, artık yalnızca maden dövmekle uğraşmıyordu. Dedem mermer tabladan yatağının hâlâ üstündeydi ama yanından geçerken sanki bir gözü açılır gibi olmuştu. Babam ateşin arkasına geçip kancaların –sunaklarımızın– önünde durdu.

Ölü avcı ve geyik aynı solgun sarı renkti, boynuzlar ve ayak bilekleri aynı kansız maddedendi. Neredeyse bütün kiliselerde asılı boyalı plastik kadar cansız.

Babam, Bir insanı bir geyiğin yanına asamazsın, dedi.

Geyikten sadece bu kaldı. Gerisini yolda bırakmak zorunda kaldım.

İkisi bir değil.

Dedem arkamızdan, İkisi bir, dedi. Döndüğümde dedemin içliğiyle çoktan kalkmış olduğunu gördüm; şu ışıkta lekeli ve sarımsı bir kumaşa –cüppesi– bürünmüş bir et yığınını andırıyordu. Bizi yargılasın diye buraya toplanmıştık sanki.

Babam, Yine başlama, dedi.

Nedir peki fark? Oğlun insan da öldürdü, geyik de; ve sen de o da onları buraya astınız. Adamı sen kendi ellerinle astın. Bir hayvanmış gibi topuklarını deşip kancaya geçirdin.

İkisi bir değil.

Nasıl bir değil?

Tom, Bunlara katlanamayacağım, dedi. Elinde spatulayla yürüyerek yaklaştı; ayrılmaz bir parçası gibi küçük ateş hemen arkasındaydı. Çıplak önkollarında parlak yağ lekeleri görünüyordu. Geyiği yeriz. İnsanı gömeriz. Fark bu, seni kahrolası canavar. Spatulayı bir bıçakmış gibi dedeme doğrultmuştu.

1. Yunan mitolojisinde ateş tanrısı, demircilerin koruyucusu ve tanrıların en çirkini. (Ç.N.)

Yiyecek bir şeyi kalmadı, dedim. Sizin yüzünüzden hepsini yolda bıraktım.

Dedem gülümsedi. En iyi yanın, dedi. Espri anlayışının hiç olmaması.

Ne demek bu? diye sordum.

O kafayı indir, dedi babam. Onların orada yan yana durmasına izin vermeyeceğim. Babamın yüzü ışıkta buruştu, yanaklarından aşağı uzun ince gölgeler düştü. Zayıf biriydi. İstekte bulunamazdı. Hiçbir şeyi belirlemezdi; bu hep böyle olmuştu.

O benim ilk geyiğim. Onu oraya asmam gerekiyor.

Babamın kolu izlenemeyecek kadar hızlı bir film karesi gibi hareket etti; gölgeye benzer bir şey yandan yüzüme indi ve beni yere devirdi. Tenim yanıyor ve yüzümdeki kemikler zonkluyordu. Dizlerimin üstündeydim ve tüfeğim hâlâ elimdeydi.

Dedem, Haklı, dedi. İlk geyiğini buraya asabilmesi gerek. İzlediğimiz kural budur. Buna uymayacaksak neden adamı yiyip geyiği gömmüyoruz?

Ve bir anda bunu görmeye başladım. Yerde dizlerimin üstündeyken ve kan hâlâ yüzüme hücum ederken Tom'un ölü avcıdan et sıyırıp sacda kızarttığını görebildim. Farklı türden bir kiliseydi bu, İsa'nın bedeni aslına daha sadıktı: Ahşap veya plastikten bir ikona değil, gerçek et; ve her birimiz her gün onunla besleniyoruz. Geyik etiyle de beslendiğimiz için arada bir fark olmadığını görüyoruz.

Sen gerçekten de bir canavarsın, dedi Tom.

Dedem, Geyiği yiyip de insanı yiyemeyeceğini hangi kural söylüyor? diye sordu.

Dünyadaki her lanet kural.

O kurallar bu çocuğun o insanı öldürebileceğini söylüyor muydu?

Hayır.

O zaman kurallara ne oluyor?

Bazen dedemi benim icat ettiğimi, onun hiçbir zaman kendi başına var olmadığını düşünürüm. Sesi artık benim kendi sesimdir ve arada bir fark göremem. Onun o zamanki haliyle benim şimdiki halim neydi, bulamıyorum. Fikirleri bana da bulaştı.

Tom, Hepiniz kafayı yemişiniz, diye çıkıştı. Üçünüz de; geri döndüğümüzde herkes bunu bilecek. Deliliğinizin son demleri; keyfini çıkarın. Buradan bugün ayrılıyoruz.

Bugün buradan ayrılmıyoruz, dedi dedem. Bugün de öbür günler gibi ava çıkıyor, sonra kestiriyor, sonra yine ava çıkıyoruz. Ve planladığımız gibi yarın ayrılıyoruz. Şu geyiğin kafası da biz gidene kadar orada kalıyor.

Babam, Ava çıkmıyoruz, dedi. Bu adamı gömeceğim. Hemen şimdi gömeceğim. Bu iş çok uzadı. Geyiğinizin lanet kafası orada istediğiniz kadar kalabilir ama adam onun yanında durmayacak.

Ardından iplerin oraya gidip karanlıkta, sırtı ışığa dönük olarak çalışmaya başladı ve bu arada ben, diğerlerinin üstümde nefes alıp vermesini, ateşin çıtırdamasını işitebiliyordum.

İpin ağaç kabuğuna sürtünmesiyle ölü avcı, yekpare bir kalıp gibi tek bir harekette, katlanıp bükülmeden, omuzları üstüne sert ve tok bir gümlemeyle önümde yere düştü, arkasından ayak bilekleri ağır ağır salınarak indi ve yerin birkaç santim yukarısında kaldı. Bedeninin bir kısmı, mutlaka bir tekinsizlik duygusu uyandırması gerekiyormuş gibi, yeryüzüne dönmeyi reddediyordu. Donmuş sinsi sırıtışı ve başı bükük haliyle ondan her şey beklenebilirdi.

Dedem, Demek bu adamın ölümünün bir anlamı olduğunu söylemeye hazırsın, dedi.

Babam, Benim hiçbir şey dediğim yok, diye karşılık verdi. Ayrıca seninle konuşmuyorum.

Onu gömmek ne demek oluyor peki?

Böyle şeyler sorulmaz.

Asıl böyle şeyler sorulur. Ya kafasını kesip geyiğin başıyla birlikte gömsek? Bu bir şey fark ettirir mi?

Tom ateşin yanına gidip ucu yanan uzun, kalın bir dal parçası çıkardı. Alevin içinde korun yarılmış kırmızısı görülüyordu. Dalı kaldırıp baktı. Gözlerini bununla yakıp çıkarmamın bir anlamı olur mu? diye sordu. Bu bir şey fark ettirir mi?

Dedem, Gözleri yakıp çıkarılması gereken ben değilim, dedi ve beni işaret etti. Adamın ölümünün bir anlamı varsa bunun bir sonucu olmalı.

Siz ikiniz, dedi babam. Birbirinizi şimdi öldürseniz ne güzel olur! Bir daha ikinizi de duymak istemiyorum.

Dedem, Onu gömmek ne demek? diye sordu. Bunun neye faydası var?

Biz bunlarla oyalanırken ölü avcı çepçevre bakınıyordu. Oynak gözlü. Kaçışım tasarlıyordu. Derenin üstünden hızla atlayarak ağaçların ve eğreltiotlarının arasından şu çayıra çıkacaktı. Geyik kafası ve insan bedeniyle ayakları savrulup toprağa lap lap vururken ve kolları iki yanında boş boş sallanırken başında o koca boynuzlar ve arkaya bakan gözlerle her şeyi görecekti. Vücudu aşağıda kontrolsüzce sarsılacak ama başı yukarıda zahmetsizce kayıp gidecekti.

Babam emekleyerek ayak bileklerine ulaştı, onları çekip yere indirdi ve kancaları çıkardı. Avcı artık serbesti ve ben onun koşup kaçmasını bekliyordum ama babam doğrulup kansız delikleriyle topukları kaptığı gibi adamı kamyonete doğru sürükledi. Adamın kolları açılmış, parmakları boğumlarından kıvrılıp yerden kalkmış, her şeye uzanan, solgun, çürüyen ve bekleyen şu boyunsuz orangutan İsa haliyle kilitlenip kalmıştı. Mezara kolay kolay girecek gibi değildi. Bundan emindim.

Dedem esneyip yanlarını kaşıyarak, Eh, öyleyse tek-

rar yatak zamanı, dedi. Çok yaklaşırız ama ardından hiçbir şey olmamış gibi devam ederiz. Çukurunu kaz ve hiçbir şey düşünmemeye devam et.

Babam, Siktir git, diye söylendi.

Olur, dedi dedem. Arkasını dönüp, çıplak ayaklarıyla iğneyaprakların ve kozalakların üstünden dikkatle, dengesizce yolunu buldu ve masaya oturdu. Önce kahvaltı, sonra siktir olup gideceğim ve biraz kestireceğim.

Tom, dalı ateş çukuruna geri atıp ocağa döndü. Pekâlâ, dedi. Ama önemli sorular sormayacak mısın? Neden yumurta yemek? Yumurta nedir? Yumurtanın pastırmayla ne ilgisi var? Pastırmayı yumurtadan önce yememiz gerektiğini söyleyen bir kural var mı? Ya eğer pastırma yumurtaysa? Yumurtanın gerektirdiği bir sonuç var mı?

Babam, Şunu kaldırmama yardım et, dedi. Benimle konuşuyor, kamyonetin arkasında bekliyordu.

Kalktım ama ölüye dokunmak istemiyordum. Uzanıp o elleri nasıl tutacağımı bilmiyordum.

Hadi, dedi babam. Acele et kahrolası.

Kamyonet ateşle araya girdiğinden babam gölgedeydi. Yaklaşırken tüfeğimi iki elimle birden tutuyordum ve karanlığa sığınıyordum. Hava soğuktu ve henüz sabah olmamıştı.

Babam, Hemen, diye söylendi.

Ölü avcı toprağın karanlığına karşı solgun mavi bir gölge gibiydi. Bükük halde havada asılı kalmış elleriyle bizi uyarır, bir şeyin dehşetini tarif etmeye çalışırken uyarısının ortasında, kansız, sessiz ve zamansız olarak donakalmıştı.

Tüfeğini bırak ve ellerini yakala.

Donmuş, ölü avcının kendisi gibi kilitlenip kalmıştım.

Babam, Lanet olası, diye söylendi. Topukları bırakıp üç hızlı adımda cesedin etrafını dolaşıverdi, beni kollarımdan yakaladı ve avcının ayak uçlarına sürükledi. Madem öyle, topuklarından tut, dedi.

Kaçak avcı bana doğru uzanıyor gibiydi. Aşağısının neresi olduğu ya da yerçekiminin bizi nereye çektiği belirsizdi. Sanki adam kollarını yükseğe kaldırarak yukarıda duruyordu; bu durumda, dünyanın doksan derece yan dönmüş olması ve benim de yerde yatıyor olmam gerekirdi ama bu sefer de sırtımın havaya bakması gibi bir mesele çıkıyordu. Sanki destek aldığım hiçbir yer yoktu ve ölü avcı beni aşağı çekiyordu. Başını iyice eğmişti, demek ki zıplamak üzereydi.

Topuklarından tut. Babam bağırıyordu.

İsa'nın çarmıhtan indirilmesi. Gömülmesi. Ama tekrar dirilecek olması gibi, bunun işaretlerinin olması gibi bir sorun var; ve bu işaretler elimizi kolumuzu bağlar. Ne hareket edebilir ne de nefes alabiliriz.

Babam, Lanet olsun, diye çıkıştı. Şimdi de başıma geri zekâlı mı kesildin?

Dedem masadan, Oğlun biliyor, dedi. Adamın ölümünün bir anlamı olduğunu biliyor. Bunun bir sonucu olacağının farkında. Senden fazlasını biliyor.

Babam, Bir mezar da sen kazmaya ne dersin? diye dedeme bağırdı. Büyük bir mezar kaz, sonra da içine gir ve döndüğümüzde üstünü toprakla örtelim, ha? Bunu seve seve yaparım. Hiç tereddüt etmem.

Dedem, Her şeyi gömemezsin, dedi. Bazı şeyler istesen bile gömülmez.

Hadi oradan.

Şu gömme işi neye yarayacak? Oğlunun adamı öldürmediği anlamına mı gelecek? Ya da adam ölmemiş mi olacak?

Pastırma yumurtadan mı çıktı? diye araya girdi Tom. Pastırmanın hiç kanatları oldu mu? Yoksa pastırma bir pterodaktil[1] mi?

1. Jeolojik çağlarda yaşamış ve soyu tükenmiş kanatlı sürüngen. (Ç.N.)

Babam karanlıkta adamın yanına diz çöktü ve onu kucaklayıp çuval gibi kaldırdı –kollarla bacaklar pek de katı sayılmazdı– sonra da ayaklarından kasaya koymak için çevirdi ama ayaklar, kasanın kapağı açık olsa bile, aşağıda kalıyordu. Oraya takılmışlardı.

Babam, Aaa! diye bağırdı ve ayakları kurtarmak için cesedi indirip kaldırdıktan sonra onu, dedemin çam kozalaklarıyla doldurduğu kasaya savurdu ve madenî olukların üstünden dibe kadar itti. Beyaz, kauçuksu ve esnekti ceset; değişik bir parlaklığı vardı. Hâlâ havada asılı kalmış gibi olan elleri arkadan taşsa da babam kasanın kapağını kaldırıp güm diye kapattı.

Kamyonete bin, dedi.

Dedem, Aferin, diye seslendi. Lüzumsuz bir işi yarıladın.

Babamın tüm aksiliği üstündeydi. Kamyonete bindiğimde direksiyonun üstüne kapanmıştı. Bunu sen yaptın, dedi. Bunların hepsi senin yüzünden. O yüzden de cesedi yukarıdaki açıklığa kadar sen taşıyacak ve uygun şekilde gömeceksin.

Yukarıdaki açıklığa mı?

Aynen öyle. Babam anahtarı çevirdiğinde motor şaşılacak kadar gürültüyle çalıştı; soğuğa karşı yarışırken bir nabız gibi hırıltıyla atıyordu. Küreği al, dedi. Mezarı çıplak ellerinle kazmak istiyorsan başka tabii.

Dedemin ve Tom'un izleyen bakışları karşısında ateş çukuruna kadar yürüyüp küçük ve katlanır ordu fazlası kamp küreğimizi aldım. Onunla mezar kazmak sonsuza kadar sürerdi.

Yine de kamyonete bindim ve babam aracı çevirip yola fırladı ama şu farkla ki, farları yakmadığından görecek bir yol yoktu. Karanlıkta sürüyordu. Ateşi ve aydınlığını daha göz açıp kapayana kadar geride bırakmıştık ve artık ay da batmış olduğundan bize yol gösterecek

hiçbir ışık kalmamıştı; gerçi göğün bir ucunda belli belirsiz bir ağarma vardı ama güneş henüz yeterince yakın olmadığından bunun havayı koyu bir laciverde çevirmekten başka bir faydası yoktu.

Kamyonetin gürültüsü bizi dünyanın geri kalanından yalıtıyordu. Bizi olacaklara karşı şu kabinin içinde bir arada tutuyordu. Öte yandan, yönünü bulmak için babamın sesten başka hiçbir dayanağı yoktu. Yamacın kenarında olduğumuzu belli eden çarşak bir yanımızda uzanırken tekerleklerin altından küçük dalların çıtırtısı ve ardından toprağın daha yumuşak sesi, küçük taşların ve kozalakların infilak eden küçük el bombaları gibi çatırtısı duyuluyordu. Veya belki de ezberden gidiyordu babam ve yolun şekli onun bir parçası haline gelmişti.

Yanımda karanlık bir gölgeydi, tanımadığım bir gölge. Onu göremiyordum ve sanki eskiden beri böyleymiş gibi hissediyordum. Dedem onu silmişti.

Karanlıkta düşer, motorun sıkıştırmasıyla döne döne yükselirken ellerim konsoldaydı ve aşağıda ne olduğunu göremiyordum. Arkadaki ölü avcı kollarını uzatmış olarak bize doğru sallanıyordu.

Babam hakkında bildiğim şey, ahlaklı olduğuydu. Her şeyin düzeltilmesini istiyordu. Elinden gelse hepimizi baştan yaratır, bizi eritir ve başka bir kalıpta tekrar dökerdi. O yüzden de hiç şansı yoktu. O yüzden silinmişti ve artık onu ancak yanımda bir gölge olarak, belki kim olmam gerektiğinin –hiçbir zaman o kişi olamayacaktıysam da– bir uyarıcısı olarak hatırlayabiliyorum. Kendi doğamızı değiştiremeyiz; ahlaksa, kim olduğumuzla ilgili gerçeğin karşısında daima çaresizdir.

İsa'ya putperest bir cenaze töreni düzenlenmişti. Öbür dünya için odalı bir yapının içine konmuş ve kapı boşluğu büyük bir taşla kapatılmıştı. Kendinden önce de binlerce yıl uygulanmış bir çöl definiydi bu. Bir hikâyenin başlangıcı sayılmazdı. Diğerleri de öldükten sonra diriliyor, altın kadehlerinden içip at arabalarını sürüyor, takı ve uşaklarıyla resmi geçit yapıyorlardı. Kalabalık bir yerdi ölüm. Tek fark, İsa'nın o taşı yerinden oynatmasıydı.

İsa yasayı çiğnemişti, diri ile ölü arasındaki ayrımı ihlal etmişti. İki dünyamız birbiriyle çarpışmıştı ve bunun bir felaket doğurması kaçınılmazdı. İsa, ölüleri hayatımıza saldı, bütün ölüleri yeryüzünde dolaşmaya bıraktı, bugün korktuğumuz cin ve iblisleri serbest bıraktı, dirilerin dünyasını öbür âleme ait varlıklarla, putperestlerin iblisistanı Hades'ten salıverilen cehennem şahsiyetlerinin tümüyle doldurdu. Bizi ayıran ne ırmak kaldı ne de kayıkçı[1]; şimdi ise gece çöktüğünde onları, ciğersiz solumalarını her yerde duyuyoruz.

Bunu Tanrı istedi. Öbür dünyanın bizimkini işgal etmesi için tek oğlunu gönderdi. İsa'nın hikâyesi budur.

1. Yunan mitolojisinde, insanlar öldükten sonra Hades'e, yani öbür dünyaya, bir ırmağı kayıkla aşarak giderdi. (Ç.N.)

Dünyaların binlerce yıl ayrı durmasından sonra, iblisistanın içimizde olduğunu sonunda kabul etmek zorunda kaldık ve İsa'nın taşı oynatıp kapıyı açtığı, hayatlarımızı içimizde olan Tanrı –ki kendi irademizden başka bir şey değildir– vergisi şeylerle doldurduğu hikâyesini anlattık. İsa içimizdeki iblisi, içimizdeki hayvanı ya da canavarı tanıdığımızın belgesidir. İstediğimiz ve ihtiyaç duyduğumuz bir tanımanın belgesidir.

Babam hâlâ bizim iyiliğimize inanıyordu. Bir şeyleri düzeltebileceğimize ve iblisistanı savuşturabileceğimize inanıyordu, o yüzden de sonu gelmez mücadele ve ıstıraplara mahkûmdu. Karanlıkta bizi götürüyor, çukurlara düşüyor, pekişmiş tekerlek izlerine ve tümseklere giriyor, kamyonetin gövdesini iki yandaki yüksek kayalara sürtüyordu.

Olacakları bilemeden sıkıca tutunuyordum. Yol kenarından kayıp kendi ecelimize yuvarlanmamız işten bile değildi. Arazinin bir bölümü düzlüktü ama yukarı açıklığa gelmeden önce uçurumların, yüz metrelik kaya duvarlarının ve hava boşluklarının kıyısından geçecektik ve nerede olduğumuzu kestirmenin imkânı yoktu. Yeraltı dünyasına giden şu kadim kayık yolculuğu gibi, tüm dayanak noktalarını yitirmiştim.

Babam motor ve sürtünme seslerinin üstünden, Onu gömeceksin, diye bağırdı. Onu gömeceksin ve bu konuyu bir daha ağzımıza almayacağız.

Sanırım o zaman bile, daha on bir yaşındayken bile gömülen hiçbir şeyin üstünün kapatılamayacağını biliyordum.

Hava bir namlunun sert ve neredeyse siyaha çalan laciverdine dönse, yıldızlar solgunlaşsa ve göğün fonuna karşı ağaçları seçebilmeye başlasam, havada kaba şekiller mesnetsiz anlık görüntüler gibi belirip kaybolsa, sonra yine belirse de arazi kapkaranlıktı.

Ellerin kanayana kadar kazacaksın! diye bağırdı babam. Hesabını vereceksin.

Gecenin sonuna doğru savrulurken çaresizce, sıkıca tutunmaya devam ediyordum. Bedel ödemenin neye yaradığı hiçbir zaman kesinlik kazanmamıştır. Hiçbir şey düzelmemiştir. Hiçbir eylem boşa çıkarılmamıştır. Bizi bedel ödeyebileceğimize inandıran nedir? Bir düzene, bir muhasebeye duyulan inançtır bu.

Babam göremediği yoldan hiç şaşmadı, yukarıdan gölgeler sarkar ve geriye devrilirken her dönüş ve virajı bildi, bize tutunmaya veya bizim peşimize düşmeye yeltenen her şeyden sıyrıldı ama tabii hemen ensemizdeki ölü avcı hariç. Gökyüzünün artık laciverdi daha çok, siyahı daha azdı ve sadece altından geçtiğimiz ağaçların karanlık dallarını değil, yanlardaki çalıların kıvır kıvır şekillerini, arazinin hatlarını, solumuzda yükselen dağı da seçebiliyordum. Keçi Dağı'nın ta zirvesine ulaşan yüksek sırt burada yumuşuyor, uysallaşıyordu ve onun hemen altında da, dik bir şekilde çamların arasına inen bir çayırdan ibaret açıklığın üst kesimi vardı. Burası her yeri gören en yüksek açık alandı. Kaçak avcının on numara manzarası olacaktı; ama zaten ölüler için hep öyle değil mi? Ölüme inanmıyoruz.

Yol, iki beyazımsı iz ve ortasında koyu bir yükselti olarak artık görünüyordu ve kendi tarafımdaki çalılarla ağaçlar yok olmuştu. Aşağı baktığımda hiçliği, dünyanın kıyısını görüyordum. Alacakaranlık tam vaktinde yetişmişti. İri bloklar ve kaya duvarları bizi aşağı çeken belirsiz ve kaypak, mavimsi hayaletler gibiydi. O derin uçurumun içine almak ister gibi bize asılması hâlâ hatırladığım, hiçbir zaman silinmemiş veya azalmamış bir duygudur.

Babam gazı kesmeden ve yamaç tarafına yanaşayım demeden, tekerleklerle uçurum arasında birkaç santim kalana kadar dümdüz ilerlerken ben de herhalde nefesi-

mi tutmuş, kamyonet yoldan çıkmadan sol dönüşü almamızı ve şu boşluktan uzaklaşıp ineceğimiz yere geldiğimizde yine neredeyse kör karanlık olduğunu göreceğim ağaçların arasına dalmamızı umuyordum.

Vardığımızda tüfeğime tutunarak arabada oturmaya devam ettim. Ölüye dokunmak istemiyordum.

Babam benim tarafıma geçip kapıyı açtı. Bunu sen yapacaksın, dedi. Hemen şimdi. Tüfeğini ben tutacağım. İki elini birden kullanman gerecek.

Silahımı vermek istemiyordum.

Hemen in arabadan!

Kıpırdayamıyordum. Dağda olacak iş değildi bu. Ama babam ceketimin önünden tuttuğu gibi beni dışarı çekti. Beni ayağa dikip tüfeğimi aldı. Boyluydu, hem de benden çok daha boylu; anlayışsız bir dev gibi önümde yükseliyordu. Zayıf görünmüyordu. Her nesil bir sonrakini kuvvetten düşürdüğünden olacak, dedemden uzaklaşınca güçleniyordu.

Küreği de ben taşırım, diyerek beni iteledi; kasanın arkasına geçip kapağı indirdim, indirmemle ölü avcının kolları düştü. Mavi şafakta ince ve solgun cesedin içi boş kalıbını görecek kadar ışık vardı. Başını indirip kollarını kaldırmış, ellerini uzattığı yeri göremeyen haliyle yardım isteyen, kaldırılmayı isteyen bir çocuk gibiydi.

Ölülere dokunmak. Onlara dokunmamamız gerekir. Bu yüzden onlar için rahat edecekleri bir ahiret oluşturduk, bize erişmeye çalışmasınlar diye. Dikkatlerini dağıtmayı, onları meşgul etmeyi umarız. Ölümü gömmek bir umuttur.

Bileklerinden tutup onu dışarı çek!

Yapamam.

Onu sen öldürdün, sen gömeceksin!

Ona dokunamıyorum.

Babam .30-30'un namlusuna bir mermi sürünce ses

o kadar gürültülü geldi ki ortalığın ne kadar sessiz olduğuna hayret ettim. Birkaç küçük kuş, hafif kanat ve yaprak sesleri, tek tük cıvıltılar; başka bir şey yoktu. Gökyüzünün lacivertten daha açık bir maviye doğru değişmesi ses getirmiyordu.

Babam namlunun ucunu enseme bastırdı. Sen benim oğlumsun, dedi. Sana yardım etmek için buradayım. Senin ne olduğunu anlamaya ve boktan bir şeye dönüşmene engel olmaya çalışıyorum. Ama o bilekleri hemen şimdi tutmazsan tetiği çekerim.

Enseme dayalı soğuk metal, tenime batıyordu ve oradaki boşluğu hissedemesem de merminin o boşluktan ilerleyip ensemi delmesinin an meselesi olduğunu biliyor, babamın tetiği çekebileceğine inanıyordum. Üstüne çok gidilmişti.

Soğuk ve kemikli bilekleri çaresiz kavradım; adamın kıvrılmış parmaklarını, gaga, pençe veya boynuzdan farksız olan tırnaklarını –etin dışında bir malzemeyle, inkâr etmek istediğimiz bir malzemeyle yapılmış olan ve bize bazı şeyleri hatırlatan tırnakları– önkollarımda hissedebiliyordum. Çekince cesedin parçalanacağından, ortadan ayrılivereceğinden korktum ama tek parça halinde geldi, üstelik ne şikâyet etti ne de bir şey dedi; sonra tekrar asıldım, ceset tekrar geldi ve düşerken, ağırlığı kasanın ucundan aşağı sarkarken çabucak geri adım attım; üstüme düşmesine izin veremeyeceğim için geri sıçradım ve sertçe yere çarpmasına göz yumdum.

Yolun viraj yaptığı ağaçların altındaki şu yerde ses daha yüksek çıkıyordu. Ölü avcı sinsiliğinden bir şey kaybetmemiş, hamlesini yapmak için doğru ânı bekliyordu. Geyikten farklı olarak toprağa kök salmıyordu ama daha kurnazdı.

Buraya yakın sayılabilecek bir yerde bir kayanın üstünde oturan canlı bir adam olarak başlamıştı. Babam

onu yokuş aşağı sürüklemişti. Sonra dedem kamp yerimizin yanındaki çayırın öbür yanına taşımış ve ardından babam, tekrar kancaya asmak üzere onu geri getirmişti. Yalnızca biz değil, bizden önceki herkes için de olduğu gibi, ıstırap çekmenin ve insan ömrünün bir simgesi olarak kendi haçını taşıyan İsa için de olduğu gibi, hayat tekrardan ibarettir. Tüm hikâyelerimizde bizler şu yeryüzünde bir ağırlığı sürükleyip taşırız. Buna Çile[1] denir. İsa, kendimize acımamızın hikâyesidir.

Babam, nesillerin ceberutları olan tüm babaların diyeceği gibi, her yolun kölelerine hep dendiğini gibi, Kıpırda, dedi.

Ben de pençe parmakların bilek içlerime sürtünmesine aldırmamaya çalışarak, elleri yakalayıp çektim ve içi boşalmış olmasına rağmen geyikten yine de daha ağır olan cesedi her nasılsa daha kolay sürüklemeye başladım. Belki toprağa dönemeyecek olmasındandı. Bağlantısının kopmuş olmasındandı. Kendini gömecek köklerinin olmamasından, bitkiye veya taşa dönüşemeyecek olmasındandı. Yıldızlarla ve ağaçlarla aynı malzemeden yapılmış olan geyik, özüne daha yakındı. Fakat sonra ölü avcı giderek ağırlaştı, yerçekimli deliğinde ağırlığı birikmeye başladı.

Topuklarım, iğneyapraklarıyla ve öbür yapraklarla, yere düşmüş küçük dallarla örtülü olan gevşek toprağa tutunmaya çalışırken alttaki taşlara takılıyor, bir sonraki adımı atarken tekrar kayıyordu. Geri geri çekerek cesedi sürüklemek için tüm hareketlerim kısalmıştı ve ben her asılışta ancak birkaç santim ilerleyebilirken, ölü avcı bütün bedeniyle bir esneyip bir kasılarak aşağı kayıyordu; açıklığın üst taraflarına ulaşmayı bir türlü aklım kesmi-

1. İngilizcede *Passion* karşılığı olarak başvurulan sözcük Hıristiyan inanışında, İsa'nın çarmıha gerilme sürecinde çektiği acıları ifade eder. (Ç.N.)

yordu. Ölü avcı, topukları bitişik olarak duruşunu kusursuzca koruyan, ileri geri salınan haliyle derinliklerden gelen veya hâlâ diplere inen bir dalgıcı andırıyordu.

Babam, Lanet olsun, diye söylendi ve ölünün bir elini elimden alıp yokuş yukarı hızla çekmeye başladı.

Ona ayak uydurmak için debelenirken, öne doğru iyice eğilerek sağ elimle çekiyor, solumla yamaca tutunuyor, topuklarımı yere saplıyordum.

Gömülmeyi istemeyen, ikinci bir ölüme direnen kaçak avcı artık bütün ağırlığını toplamış, kendini arkaya veriyordu. Dünyanın yüzünden koparılıp karanlıklara gönderilmiş, ağzı toprakla dolmuş ve bütün feri sönmüştü. Üstte kat kat biriken kumlu tanecikler yüzmesini imkânsız hale getiriyor, onu tutup ebediyete ve kayboluşa boğuyordu. İsa dünyayı ölülerin işgaline uğrattığından beri yeni ölüleri dirilmekten alıkoymaya çalışıyoruz; Hıristiyan cenazeleri o gün bugündür odalara değil, kalın toprak tabakasından bir engelin altına gömülür.

Göğü bir sel gibi alan ışık artık bir zulme, bir uyarıya, sahte bir vaade dönüşmüştü. Başlangıç bize her zaman en sonda görünür. Gün doğumu şu sırtın gerisindeydi. Gölgede kalacaktık. Ama yıldızlar gitmiş, gökyüzü mesafesiz ve derinliksiz sütsü bir beyaza kesmişti. Şu mavi kapak bile vaat olmaktan çıkmış bir yalandı; mavinin kendi dışında her şeyle bağı kopmuştu.

Çam yapraklarının kahverengiliği; üçer ince iğneden oluşan her bir tutam eğriydi ve daha koyu kahverengiden bir kılıfla bir arada tutuluyordu. Yüzüm bunlara yakındı. Her iğnenin altında bir turunculuk vardı. Aklımı ağırlık ve emekten başka bir şeye vermem gerekiyordu. Dökülen yapraklar kurumuş ve dağılmış, kahverenginin her tonuna bürünmüştü. Kartallı eğreltiotları ve yoğurt otu. Yere yakın yayılan yabani ahududular nadir yeşilliklerdendi. Erkek kozalaklar her yere dağılmış, in-

celip kahverengileşmiş ve kurumuş, ağaçların alt dallarından düşmüş, 4 Temmuz kutlamalarında atılan havai fişekler gibi sarı yeşil polenlerini dökmüştü.

Öbür insanlarıyla öbür dünya yitik ve uzaktaydı. Yalnız ikimiz, bir de kamptaki öbür iki kişi; başka insan yoktu. Miras aldığım hayat buydu ve bunu değiştirmeye gücüm yoktu. Yalnızca toprak vardı ve insan hayatı bir söylentiden ibaretti. İki bitki birbirine kaynayıp birlikte büyüyebilir, suyu ve besini paylaşabilir; ama iki insan bunu yapamaz.

Botlarımızla toprağı aşındırarak cesedi o yokuştan yukarı çıkardık ve bu bana sonsuz bir uğraş gibi geldi. Palamutlar iri ve parlaktı, tepeleri tozlu sarı tüylerle kaplıydı. Altın kupa[1] veya yaprak dökmeyen kanyon meşesi. Babamın bana bütün öğrettiği buydu. Başkalarıyla nasıl yaşayacağım veya nasıl biri olmam gerektiği değil; ancak nasıl bakmam gerektiği ve gür makiler, meşe ve çamlarla kaplı olan, artık yitirmiş bulunduğum şu müstesna yer; nitekim bazı günler küçük dairemi bir kafes gibi sallayıp zincirlerimi kırmak ve ait olduğum yere dönmek istiyorum ama bunu elbette yapamıyorum. Kaçak avcı her şeyimi alıp götürdü.

O yokuşu gereğinden hızlı çıktık. Her şeye saldırıp hiç hız kesmedik; olacakların hepsi sadece ivmeyle belirlenecekti. Geçilemeyecek bir şeyi geçeceğiz diye çıldırıyorduk. Oysa nereye varırsak varalım, hâlâ aynı yerdeydik. Asıl korkmamız gereken şeyi içimizde taşıdığımızı hiç anlamamış gibiydik. İki bin beş yüz yıl önce Yunanlar bunu anlamışlar ama biz yine unutmuşuz.

Dağ yaşıyordu ve biz onun böğrünü aşıp yukarı açıklığın dip tarafındaki sabin çamlarının arasına girdik.

1. Latincesi, *quercus chrysolepis* olan Amerika'da yetişen meşe cinsi. (Y.N.)

Boğazım yanıyordu ve tenim yapış yapıştı. Gözlerimin gerisi bile zonkluyor, bacaklarım kesiliyordu. Ama durmadık. Başka zaman olsa burada doğrulmaz, yukarıdaki açık yamaçta geyik arayarak sessizce ilerlerdik ama bu sefer oflayıp puflayarak, yanımızdaki ağırlığı çekerek açıklığa daldık.

Yamaç dikti; karanlık kaya çıkıntıları ve ottan taraçalarıyla neredeyse üstümüze kapanıyor, dünya ters yatmış gibi geriye kıvrılıyordu. Babam ortadaki çataktan ölü avcıyla birlikte beni de sürüklüyor, neredeyse buğdaya benzeyen ama hayvanların burun ya da kulaklarını yaralayabilen ve botlarımızın bağcıklarına takılabilen açık renkli dikenli teller gibi yabani otların arasından geçiriyordu.

Sonra yan yan gitmeye başladık ve o açık, dik yamaçtan, dışa doğru çıkıntı yapan ve üstünden ta Keçi Dağı'nın doruğunun görülebileceği kadar yükselen bir taraçaya vardık. Bizden başka her şey aşağıdaydı ve gezindiğimiz her yer, uzak vadinin öbür yanındaki dağlar da engelsizce görülebiliyordu; her yer dağlıktı ve arazide açılmış ince yaralara benzer birkaç yoldan başka insana ait iz yoktu.

Gücü tükenen bacaklarım durduğumuz yerde titriyordu.

Eh, dedi babam. Bundan daha iyi bir yer bulamayız. Onu vurduğun yerden burası görünüyor ama siktir et! Yakalanıp yakalanmayacağımız artık umurumda değil.

Sırt hattının aşağıya doğru devamında, kaçak avcının vaktiyle oturduğu kayayı görebiliyordum. Gölgedeydi kaya ve olduğum yerden kan izi seçemiyordum ama o çıkıntının orada, iki yüz metreden daha yakında olduğunu biliyordum.

Üstünde durduğumuz düzlük çadır kurmak için ihtiyaç duyulandan pek de fazlası değildi. Ölü avcı hâlâ sırtüstü uzanıyor ve kollarını kaldırmış haliyle bulundu-

ğumuz yere aldırmıyordu. Burası gayet iyiydi. Adam sorun çıkarmıyordu; bir çuval tuğla kadar ağır olsa da bizden bir şey istediği yoktu. Gelgelelim, şu an tam kazmam gereken yerde yatıyordu. Karnının grimsi beyaz kıvrımında mermi deliğinden yukarı çıkmış birkaç kurt vardı. İlerleyeyim derken yana doğru yuvarlanan kurtçuklar her daim yönsüz olurdu ve binlerce aynalı gözün rüyasıyla, bunların mirasıyla körlemesine avare dolaşırlardı.

Ayakta duracak halim olmadığı için oturdum ama babam beni çekip ayağa kaldırdı.

Dinlenmek yok. Şunun ellerinden tut da biraz yukarı çekelim. Sonra kazmaya başlarsın.

Kurtçuklar var, dedim.

Kurtçuklar olduğunu biliyorum. Belki onlara iyice bir göz atmalısın.

Babam bir botunu adamın sırtının altına yerleştirip onu yüzükoyun döndürdü ve o zaman, ölünün suratına son bir kez bakmadığımı anladım. Yüzünü tekrar görmeliydim. Ama artık karşımda et bulmak için birbirini ezen yüzlerce kurtçukla dolu şu mağara vardı. Sineklerle ışıldamıyordu artık orası, güzelliği kalmamıştı, sessizleşmiş ve yavanlaşmıştı. Yüzleşmemiz gereken gelecek buydu: bir kurtçuğun çiğneme sesini işitmeyi öğrenmek, kaynaşan yaratıklar tarafından ağır ağır yiyip bitirilmek, İsa şu taşı yerinden oynattığında sadece bir kez gerçekleşen ve daha gelmeyecek olan ölümden sonraki hayatı beklemek.

Babam orada beni ceset ve kürekle bıraktı, tüfeği de yanına aldı. Bodur çalıların, ardından da çıplak kayaların olduğu yukarı tarafa doğru yürüdü ve Keçi Dağı'nın omurgasını, şu geniş kel doruğa –pekâlâ boynuzlara benzetilebilecek kayalık çıkıntılarla berkitilmiş, toslamak için yaratılmış kalın bir zırhı andıran dağın başına– ulaşan omurlar gibi iri ve kırık blokları tırmandı. Giderek küçüldü babam, başına doğru büyüdükçe büyüyen canavarın iri omurları üstünde bir karınca kadar kalana dek, yarıkların içinde bir belirip bir kaybolarak uzaklaştı.

Dikildiğim geniş ve eğimli açıklık leğen kemiği olacaktı ve böyle bir yer, ölüyü gömmek için uygun görünüyordu; ölüyü doğduğu yere gömmüş olacaktım. Keçi, şeytanın sevdiği bir surettir: yarı insan, yarı keçi ve kesintiye uğramadan istediği kadar doğum yapabilen, her melez sureti dünyaya getirebilen bir suret; kendi gölgeleriyle dünyayı yeterince doldurduğunda yerinden doğrulup kalkacak olan şeytan. Zamanı geldiğinde şu omurga, bağlarını çözecek ve alçak tepeleri yırtarak üstünden atacak, tüm küçük taşlar düşüp dökülecek. Koca başım sallayıp o da serbest kalacak ve ardından leğen kemiği dikilecek, altında bacakları olacak ve şu yamaç yüzlerce metre havalanıp gömülü olan ölü avcıyı orada tutunmaya çalışır halde bırakacak.

Fakat kimse şeytanın ne zaman veya niçin kalkacağını bilmiyor. Zaten istediği her şeye sahip değil mi? Bundan ne kazanacağını kestirmek zor.

Zemin taşlıktı. Kürek hem oynak hem küçüktü ve bu imkânsız iş için kemiklerimi zangırdatarak toprağa üç-beş santim ancak işliyordu. Kuru otlarla azıcık toprağı ve yerinden oynayan küçük taşları alarak şu tepede hiçbir derinliği olmayan bir yara açtım. Yaranın ortasında diz çöktüm; şaşkındım. Gün aydınlanıyordu, babam omurganın üstünden uzaklaşmıştı ve hava ısınıyordu.

Ölü avcı hiç yardımcı olmuyordu. Tepenin koynunda kestirmek için yüzükoyun uzanmıştı ve sırtındaki hayvan kolonisine aldırmıyordu. Dört atlı arabasının, altın koşum takımlarıyla dizginlerin ve kollarındaki kıvrımlı altın süslerin düşünü görüyordu. Dünyanın yüzünde dörtnala gidiyordu ama gittiği yer çöldü ve koca tepeler kumluk olmalıydı; bir kum tepesini hızla çıkmaya çalışırken tekerlekler gömülüyor, toynaklar saplanıyor ve kendisi kuma battıkça batıyor, atlarını kamçılasa da ilerleyemiyordu. Ama belki de ölünce böyle rüyalar olmuyordur. Belki baskı ve telaş kalmıyordur.

Ölü avcı dosdoğru yere bakıyordu. Başı uyuyan biri gibi gevşeyerek yana, yanağının üstüne dönmemiş ve gözlerini dümdüz aşağı dikmişti. Altındaki kayalık sanki bir boşluktu ve açık renk taşların damarları koyu olanların çevresinde bir hava akımı gibi kıvrılırken o da bu olanları izliyordu. Ortada eriyik halinde kıpırdanan dev bir göl ve bu kaynar gölün kıyılarında bir günlüğüne veya bir anlığına oluşan ve sonra yine dağılan plajlarla adalar, ovalarla dağlar; asla doğrudan değil, ancak havasız bir yoğunluğun ve serabın içinden görülebilen, olmayacak güzellikteki manzaralar; ve işte burada, kendisi de taştan ve yarı insan, yarı keçi, yarı yarıya yere gömülü olan, geri çekildikten sonra toparlanacak ve artık inkâr edilemeyecek olan Şeytan'ın iradesiyle doğmuş iblis toplulukları

çatlak ve kanallardan basınçla yüzeye çıkmak için bekliyor, erimiş yarıkların arasından sıyrılarak ağır ağır yaklaşıyor ve sonunda taşlara hapsediliyor, arzularına az daha kavuşmuş olarak sonsuza kadar donduruluyor. Tüm suretler Şeytan'a itaat eder. Korkusuzdur o ve her biçime girebilir. O ancak aşağıya bakar. Yukarıda olanların hiçbirinin onu etkilemeyeceğini bilir.

Yarayı büyüttüm. Elimden başka bir şey gelmiyordu. Hiçbirimizin özüne nasıl ulaşılamıyorsa veya o öz nasıl anlaşılmazsa kürekle de kayayı kazmak imkânsızdır. Ancak kenarları açabilir, kendi derimizi kemirebilirdik; böylece ben de bir adağın önünde diz çökmüş olarak iki elimle küreği bir bıçak gibi yere saplıyordum ama hamleler boşa gidiyor ve küreğe hiçbir şey gelmiyordu.

Kot pantolonumun dizleri erimişti ve ellerim su topluyor, ısınan gün koyuluyordu. Üstünü açtığım kaya siyah ve kabartılıydı; vaktiyle aşındıktan sonra üstü tekrar kapanmıştı.

Yakındaki dağlardan biri neredeyse tamamen batmış, bir yerkabuğu tabakasının altına gömülüp yarı yarıya yandıktan sonra tekrar yüzeye çıkmış. O dağın kayacı şimdi kısmen başkalaşmış ve açıkta kalmış olarak bize yeraltı dünyasını gösteriyordu. Bir düşünün: Koca bir dağ aşağı kayıp bir fırının içine dalıyor; ama daha erimeye kalmayan çabucak tekrar yükseliyor.

Çevremizdeki hiçbir şey hiçbir zaman yerinde durmuyor. Her şey hareket ediyor ve her şey yanacak. Şeytan'ın ne zaman doğrulup kalkacağını merak etmek yanlış. O şimdi kalkıyor, küçük taşlar şu sırttan aşağı dökün-tüler halinde yuvarlanıp duruyor, adı zaten konmuş olan keçinin omurgası ve başı kurtuluyor; oysa bir gece bir kayanın düştüğünü, sonra bir başkasının bir sonraki yıl yuvarlandığını belki duyuyor belki duymuyoruz ve bakacak olursak hiçbir şeyin farkına varmıyoruz.

Onun doğrulduğunu görmüyoruz; çocuklarımız, çocuklarımızın çocukları ve onlardan yüz nesil sonrası da görmeyecek; ama nesillerden bir nesil onun kalkıp dolaşmaya gittiğini bilecek ve Keçi Dağı'nı şimdiki haliyle göremeyecek; birbiriyle ilgisiz birkaç küçük tepecik haricinde dağın tüm izleri silinmiş olacak.

Bitebilecek her şeyi ve onu bitiren toprağı kazdıktan sonra geriye sadece ölü avcının altındaki kısım kaldı; cesedin üst tarafına geçip babamın yaptığı gibi bir ayağımın ucunu kaburgalarının altına yerleştirdim ama gücüm yetmedi. Ceset kauçuk gibiydi ve kolları ya da bacakları yerinden kımıldamadığı gibi kaburgalar da geri tepiyordu.

Alt tarafa geçip cesedin üstüne doğru eğildim. Bir elimi koltuk altına, öbürünü beline atarken kaynaşan kurtçukları yakından gördüm ve gördüklerimden hoşlanmadım ama başka bir çare düşünemiyordum. Yüzüm birkaç santim yakınındaydı ve kokusu hiç de sandığım gibi değildi. Baştaki koku gitmiş, kurtçuklar tarafından yenmişti ve geriye neredeyse ekmek gibi, ekmeğin yaş hamura benzer mayalı ve kıvamlı kokusu kalmıştı. Komünyon başkalaşımı, bedenin ekmeğe ve yiyeceğe dönüşmesi. Tabii aynı zamanda çürük bir kokuydu bu ama belki de buna alışıktım, bu kokuların içinde yaşamıştım; üstelik kurtçuklar sahiden bir değişim yaratmıştı, sütsü bir hali vardı ölünün, kovadaki süt ve inek memesinin kokusu gibi. Kaçak avcı sanki bizi sahiden besleyecekti ve vasiyeti buydu. Bizimle ilgili niyetleri hep gizliydi zaten.

Onu kendime doğru çektiğimde yumuşak bir ağırlığı vardı ve eti ele tıpkı hamur gibi geliyordu; büyük bir masanın başındaydım sanki ve kurtçuklar artık dizimin altında kalmıştı; ölünün karnını kendime yaklaştırarak yüzüne baktım, o da iyi niyetle bana bakıyordu. Sarkık ağzı, gözlerimin derinliklerine ve ötesine bakan gözleriy-

le onda gördüğüm en açık ifadeyi takınmış, alabildiğine gevşemiş olarak artık hilebazlıktan vazgeçmiş, pür samimiyet kesilmişti. Yokluğunda bize olacaklardan endişe ediyordu.

O gözlerin içine baktım. Gözlerimi ondan alamıyordum. Tüm korkudan arınmış, tüm ihtiyat ve hesaplardan sıyrılmış ölü gözlerde farklı bir hayatiyet vardı. Bir çıplaklık. Bir kabul.

Artık ölü avcıyı uygun bir şekilde gömmemiz gerektiğini biliyordum. Tozdan topraktan esirgenmek için, o gözlerin daima berrak bir şekilde bakabilmesi için bir tabuta ihtiyacı vardı. Burada açıkta yatabilseydi iyi olurdu, hatta tekrar baş aşağı asılabilse ve şu hudutsuz gözleriyle göklere bakabilse, yıldızları bile görebilse çok daha iyi olurdu ama korunmaya ihtiyacı vardı. Bir şeyin onu parça parça etmesinin düşüncesi dayanılır gibi değildi.

Ölülerin ne istediği veya neye ihtiyaç duyduğunu bilmek zordur. Kaçak avcının sesini hiç işitmemiştim. Hakkındaki her şey bir söylentiden ibaretti. Onu hayattayken de tanısaydım ne yapmam gerektiğini bilirdim.

Söyle bana, dedim. Ne yapmam gerektiğini söyle.

O sırada güneş vurdu ve bu bana bir işaret gibi geldi; ama neyin işareti? Saçımdaki sıcaklıkla üstüne doğru eğilip bekledim. Dik bir yamaçtaki dar bir taraçada ikimiz vardık ve çevremizdeki her şey düşüp uzaklaşmışken ben bekledim ama ölü avcı konuşmadı. Yüzümden boynuma ve göğsüme doğru alçalan güneş hem fazla sıcak ve bakılamayacak kadar parlaktı hem de her yerime yayılan zehirli meşe izlerini tahriş ediyordu; kaşınmaya başlarken çenemi ölü avcı gibi indirip gözlerimi kıstım ama bu arada onunkiler hâlâ ardına kadar açıktı.

Kayaların üstünde dizlerim acıdığı için sonunda ayağa kalktım ve küreği kapıp ölü avcının az önce yattığı yeri iyice eğilerek kazmaya başladım. Saplayıp salladım.

Kayanın ve küreğin sesi hep şaşırtıyor, bir başkası gelmiş de burada kazıyormuş gibi, sanki bir-iki metre yandan geliyordu. Kenarlarından çentilip paslanan, bir savaşta ölüler kadar dirileri gömmekte kullanılmış olan katlanır kürek şu oynak haliyle bir işe yaramıyordu.

Ama başka ne yapacağımı bilemediğim için kazmaya devam ettim. Yolum üstünde olmasına, elleriyle ayakları sürekli karşıma çıkmasına rağmen ölü avcıya bir daha bakmamaya çalıştım. Bütün alanı iki-üç santim derinleştirmek istiyor ama durmadan ana kayaya rastlıyordum; sonra babamın ayak seslerini, zeminde kayan botlarının kaba hışırtısını duydum.

Elinde tüfeğiyle güneşte parlayarak açıklıktan hızla, adımları şaşmayacakmış gibi iniyordu. Onu neredeyse unutmuştum. Ve önüme baktığımda kazdığım yerin hiç de istediği gibi olmadığını gördüm. Yaptığım işin hiçbir mantığı yoktu.

Elimden başka bir şey gelmedi, dedim. Burada her yer kaya.

Beni duyamayan babam kaya kaya inerken kazdığım tepecikte hızlı adımlarla kendini durdurdu.

Burası mezar olmamış, dedi.

Her yer kaya.

Bu adama bir mezar borçlusun ve istediğin kadar vaktin vardı.

Cesedin iki yanında dikiliyorduk ve ölü avcıdan bir yorum gelmiyordu. Dedeme ihtiyacımız vardı. O hiçbir zaman tereddüt etmezdi, her şeyin belirsiz olduğu ve bir yolun görünmediği durumlara sanki hiçbir zaman izin vermezdi.

Babam uzanıp küreği elimden çekip aldı. Tutmam için tüfeği uzattı. Silahı aldığıma seviniyordum; tanıdık çeliğin ağırlığı güven vericiydi.

Kürek dağa saplandı ama dağ boyun eğmedi. Birkaç

küçük kıvılcım ve çakmaktaşı, bir fünye alev alabilirmiş gibi; ama çok geçmeden güneşte onlar bile silindi ve geriye, taşa vuran metalin sesi kaldı.

Babam sonunda, Pekâlâ, dedi. Güneşte terlemiş, tişörtü göğüsten nemlenmiş, alnı ıslanmıştı. Pekâlâ.

Küreği bırakıp kollarını dizlerine dayayarak iyice çömeldi. Cesede baktı. Onu gömmeyi istiyordum. Sırtı çıkarken umutlanmıştım bile. Şu belayı geride bırakabileceğimizi düşünmüştüm. Adamı düzgünce gömüp eve dönebileceğimizi.

Yine zayıf davranıyordu babam. Öfkesi dinmişti ve sadece üzgündü. Ona anlayış besliyorum şimdi ve geriye dönebilmiş olmayı diliyorum; ama o zaman bu duygudan eser yoktu. O sert zeminde mesafeli duruyor ve ölü avcıya hissettiğim şu azıcık yakınlığı babama hissetmiyordum.

Babam sonunda, Pek seçeneğimiz olduğu söylenemez, dedi. Ve de bu işe bir son vermemiz gerekiyor.

Sonra doğruldu, avcıyı ayak bileklerinden yakaladı ve kenara kadar koşup onu fırlattı. O kadar hızlıydı ki doğru dürüst görememiştim bile. Bir veda edememiştim, yüzüne son bir kez bakamamıştım. Yamaçta yan yan giden babam, adamı boşluğa doğru fırlatıvermişti; ama o solgun ceset seke seke yuvarlandıktan sonra beş metre kadar aşağımızda bir şeye takılıp orada kalakaldı.

Babam, Kahretsin, diye söylenerek kaya kaya cesedin yanına gitti ve iki koluyla onu tutup tekrar fırlattı, ölü avcı yanlamasına yuvarlanarak gitgide hızlandı, hızlandı, yan yatmış bir sahnede gibi tek ayağının üstünde bir dönüş yaptı ve ardından baş aşağı dalarak boynunu yere dayayıp vücudunun kalanını bir perendeyle kendi üstünden savurdu, olanca sertliğiyle yere çarptı ve işte o an, üst yarısı her nasılsa boşalıp, beli ve bacakları olmadan havalandı. Mağaranın olduğu yerden ikiye ayrılmıştı

avcı, ona yük olan her şeyden kurtulmuştu ve değme dalışçılar kadar zarafetle, iki kolunu birden uzatmış ve çenesini indirmiş olarak suya girmeyi bekliyordu. Dünyadaki işini tamamlamıştı.

Kamp yerimiz keçinin göğüskafesinin alt ucuna, yani nefes alıp verdiği yere denk geliyordu. Cennet değildi burası. Şu koca yamaç kalkıp iniyor, kalkıp iniyordu. Taştan devasa kalbi arkamızda, sırt hattının altında bir yerde saklıydı.

Döndüğümüzde dedem tablasının üstünde kollarını açmış, ağzını açmış, her şeyi yutacakmış, kendi yarattığı ve biz geri kalanların ancak ödünç aldığı dünyayı geri alıp sindirecekmiş gibiydi. Kendi derinliklerinden yükselen ses, kıtaların yer değiştirmesinden kaynaklanan büyük bir çatırtıyı andırıyor ve kamyonetin sesi üstünden bile işitilebiliyordu.

Tom olabildiğince uzakta, eviyenin ilerisindeki eski bir kamp iskemlesinde yüzü bize ve dedeme dönük olarak uyanık oturuyordu. Tüfeği dizlerindeydi.

Babam kamyonetin motorunu durdurduğunda dedemin nefesi takıldı ve sadece su sesinin geldiği bir an için, bir daha soluk almayabilirmiş gibi göründü; ama sonra gökyüzünden koca bir parçayı daha içine çekti ve içindeki değirmentaşları tekrar dönmeye, kayaları, ağaçları ve bulutları öğütmeye, her şeyi yapılmış olduğu malzemeden tekrar yapmaya başladı.

Tom, Hallettiniz mi? diye seslendi.

Evet, dedi babam. Masaya doğru yürürken ben de tüfeğimle peşi sıra gittim; ama bunu yaparken dedeme ve şimdi tek başına asılı duran geyik başına bakmayı ihmal etmedim. İkisi arasında sıra dayağı yiyecek gibi hissediyordum. Geyiğin gövdesi olmayınca boynuzlar sanki daha da büyük görünüyordu. Başı aşağıya bakıyor ama gözler hâlâ canlı görünüyordu. Öldürülebilecek olanın ötesinde bir şey vardı onlarda.

Tom, Nerede? diye sordu.

Yukarı açıklıkta.

Yukarı açıklıkta mı? Birini yukarı açıklığa nasıl gömersin? Üstü ot kaplı bir kaya orası.

Öyle.

Öyle ne? Onu gömmeyi nasıl becerdiniz?

Babam masanın yanlış tarafına, aşağıda kalan Tom'un yerine oturmuştu. Tom artık ayağa kalkmış adımlıyor, kurma bir asker gibi tüfeğini iki eliyle tutuyordu. Hep böyleydi o; bir hiçe karşı tetikteydi, bir şeyi bekliyordu ama yine de tamamen hazırlıksızdı, şu tetiği çektiğimden beri istim üstündeydi ve belki de her şeyin gerçekdışı olduğuna, hiçbir şeyin yaşanmadığına inanarak hâlâ ürkekti.

Babam başını bile kaldırmadan, Hadi artık yemek yiyelim, dedi. Bir soru değildi bu. Çünkü bütün Tom'lar gözardı edilebilirdi. Tom tüfeğini kullanmaz, onu aşınmış eski kayışından –yine ordu fazlası– omzuna asar, sonra ahşap kutularından birini açarak ekmek, söğüş et, peynir, hardal, ketçap, kornişon çıkarmaya başlardı; çünkü onun yaptığı buydu.

Sonunda, Onu oraya gömmediniz, dedi.

Babam, Bir bakıma öyle, dedi. Ama sonuçta hallettik. Bir açık hava defini yaptık.

Onu toprakla örtmediniz yani.

Hı hı!

Öyle bir defin.

Hı hı!

Manzara diye buna derim.

Kimse onu görmeyecek.

Görmeyecek mi? Tom kusursuz daireler halinde mamul bir et olan söğüşü kâğıt bir tabağın içinde masaya koydu. Sonra masanın üstünden eğilerek yüzünü babamınkine yaklaştırdı. Dinle, dedi. Hemen şimdi şuradan gidelim. O uyanmadan önce. Onun yaptığını söylerim. Bir şey yapmamış olabilir ama pekâlâ yapmış da olabilirdi. Asıl dikkat edilmesi gereken o. Ardından bana doğru baktı; söylediklerinden çok da emin olmayan bir hali vardı.

Yanakları ve boynu kirli sakalla kaplıydı, koyu kirli sakalla. Şapkası yoktu. Siyah saçları keçe gibi başına yapışmıştı. İnce tel çerçeveli kalın camların gerisindeki gözleri iri ve korkmuştu.

Babam sakince, Tom, dedi. Onun da yüzü aynı derece kirli sakaldı ve pisti, yanağındaki dikey bir çizgi toz ve terle dolmuştu. İkisi birbirini yakından dikkatle süzüyor, insanlık kendi tanrılarına karşı, kadere karşı kumpas kuruyordu; saklanabilirlermiş gibi, çağlar boyu istişare halinde birbirlerine sokuluyorlardı.

Tom, Hemen şimdi çekip gidelim, diye fısıldadı.

O benim babam.

Oğlunu kurtar. O kadarı yeter. Birisi bu işte gidecek. Bundan kurtuluş yok.

Tom, hiç mantıklı konuşmuyorsun.

Bu koca gezi boyunca ilk kez ben mantıklı konuşuyorum. Beni dinlesen iyi olur çünkü çılgın olmayan bir şeyi ilk defa duyuyorsun.

Babam başını sallayıp gözlerini kapattı. Elleriyle yüzünü örttü ve alnını ovuşturdu. Kesintisiz ağırlığıyla eviyedeki su ve yanımızdaki dere kurşun kesilmiş, şu toprak

parçasını aşağı çekiyor ve uzaklara sürüklüyordu. Ve hepimiz buna karşı koymaya çalışıyorduk.

Babam sonunda, Yarın sabah dönelim, dedi. Planladığımız gibi hareket edelim. Adamın kim olduğu kulağımıza gelirse ailesine yardım etmek için bir şeyler göndeririz. Kimliği belirsiz bir yardım. O kadar.

Ağır ve gümüş grisi kurşun veya cıva şu dağın oluk ve damarlarından ağır ağır içeri işliyordu. Gömülü keçiyi gizleyen şu koca sırt et ve kandan değil, cıva ve taştan yapılmıştı. O basıncın kaynağını şimdi bulamıyorum ama o masaya her oturduğumda aynı duyguya kapılırdım ve belki de bunun sebebi, bizi bir arada tutan şeyin zayıflığı karşısında hissettiğim telaştı.

Tom, Bunu düşün, dedi. Şu an hayatının geri kalanı hakkında bir karar veriyorsun.

Karar verildi bile, dedi babam. Yapabileceğim bir şey yok. O da sen de bana yapamayacağım şeyleri söylüyorsunuz.

Tom yerden bir şey, göremediğim bir şey almak için eğildi; doğrulduğunda, elinde küçük bir taş olduğunu gördüm; onu dedemin uyuduğu tarafa doğru fırlattı. Uyan bakalım, göt herif, diye seslendi. Her şeye rağmen ava çıkacağız gibi görünüyor.

Kesintiye uğrayan bir horultuyla ciğerinin yarısı boğazına kaçıp sonra tekrar içeri çekildi. Ardından, rüyada yenen bir yemeğin çiğnenmesi gibi şapırtılar geldi, sonra dünyaya ait olası imgeler, sonra da kocaman bir esneme.

Hepimiz kıpırdamadan bekliyorduk. Ağaçlar birer direk değil kaburgaydı, burası bir katedral değil mağara; ve dedem hiçbir yere uymuyordu. Şu dağdan hem daha küçük hem daha büyüktü.

Üstünde sadece boxer donuyla dizlerini havada büktü, dökümlü gevşek beyaz deriyle kaplı etsiz ve incecik kemikten ibaret bacaklarını öne doğru savurarak

oturma pozisyonu aldı. Yüz küsur kilo hiçbir şeyden destek almadan her nasılsa bu şekilde kalkabiliyordu. Boxer donu dışında çıplak; koca memeleri pembe ve tüm varoluşu beslemeye hazır.

Geyik gibi görünüyorsun, dedi. Yerinde donmuş izliyorsun ve zıplamaya hazırsın.

Tom, Hadi oradan, diye söylendi. Senden korkmuyorum.

Dedem gülümsedi.

Tom bakışlarını çevirdikten sonra oturdu ve bir sandviç hazırlamaya girişti. Babamla ben de çözüldük ve kendi sandviçlerimiz üstünde çalışmaya başladık. Yanımızdaki su koyulup yavaşlıyordu. Pembe etle sarı peynir, beyaz ekmek, kırmızı ketçap. Hepimiz dedemin her hareketinin, pantolonuyla botlarını, gömleğiyle ceketini giymesinin, helaya kadar sallana sallana gitmesinin ve boş bakışlarla dönüp masanın yukarı tarafında Tom'un yanına geçmesinin, bacaklarını içeriye almasının farkındaydık. Bıçağına uzanıp onu ahşaba, kavisli iri ağızlarıyla bizim bıçaklarımızın yanına sapladı; o an hepimiz birbirimizin aynısı olabilirdik, ama sadece o an.

Dedem, Geyiğin kafasını kullanmamaya karar verdiğinizi görüyorum, dedi. Demek ki avcıyı düzgün bir şekilde gömdünüz, öyle mi?

Babam bana bir bakış attı ve cevap vermedi. İkimiz alt taraftaki sırada oturuyor, tutunmaya çalışıyorduk.

Dedem, Bir şey yanlış gitti, dedi. Bakın, meraklandım şimdi.

Dikkatimi ağzımdakini çiğnemeye verdim. Ekmek damağıma sakız gibi yapışıyordu.

Ee? diye sordu dedem.

Ama babam ancak çiğniyordu.

Hayata mı döndü? Bu muydu sorun? İzini mi kaybettiniz?

Babam elindeki kırıntıları silkti, bıçağını kapıp kılıfına soktu ve ayağa kalktı. Beş dakika içinde ava çıkıyorum, dedi. Gelen gelir.

Tom bıçağını alıp dedeme baktı. Sonra onu kılıfına sokup ayağa kalktı ve kamyonete doğru yürüdü. Ben hazırım, dedi. Tüfeğini omzuna atmıştı bile; bakınca matarasının da yanında olduğunu gördüm.

Dedem bana dönüp, Avını gömmek nasıl bir duyguydu? diye sordu.

Gömmedim, dedim.

Demek gömmediniz?

Hayır.

Dedem gülümsedi. O halde nerede?

Yukarı açıklıkta. İki parça halinde. Cesedi dağıldı.

Dağıldı.

Hı hı!

Dedem bıçağını alıp ona baktı. Kıkırdıyordu. Demek dağıldı.

Dalgıç gibi atlayış yaptı sanki.

Neye atladı?

Bilmiyorum.

Dedemin domuz gözleri soğuk ve küçüktü. Kıkırdaması ve sırıtışı yüzeydeydi. Biz onu eğlendirmek için buradaymışız gibi. Bıçağını ucu yukarı bakacak şekilde etli avucunda kavramıştı ve havayı oyuyormuş gibi ağır ağır çeviriyor, küçük bir yırtık açıyor, havanın dokusunu azar azar deliyor, her şeyi içine çekmeye başlayacak görünmez bir boşluğu aralıyordu. Yok oluş. Dedem her zaman bunu vaat ederdi; ve bunun gerçekleşmesi bir uyarı olmaksızın, küçücük bir noktayla başlayabilirdi. Havayla, ışıkla, sesle ve ağırlıkla farklı bir ilişkisi vardı dedemin. Göremediğimiz yerlerde bile çevikti.

Bıçak ağzının uzun kıvrımı bilinemezlik derecesinde ince bir kenar olarak şevlendirilmişti. Şevin ilerisin-

deki sütsü kalınlığın metali öyle pürüzsüz bir lehim grisiydi ki, şu dağın damarlarında dolaşan cıvaya benzetilebilirdi ve onunla aynı ipeksi yüzeye, o yüzeyin altında aynı akıl almaz ağırlığa sahipti.

Dedemin dikkat dağıtan hilelerinden biriydi bu. Her birimize tekrar tekrar yolumuzu şaşırtan hilelerinden.

Bıçak bir anda masanın altına inip kılıfına girdi. Ardından dedem dev gövdesiyle kıpırdandı, bacaklarını sıranın üstünden attı ve uzaklaşırken bir pamuk ve yün yumağı olarak tekrar hiçe döndü.

Babam kamyoneti çalıştırmıştı bile. İçeride Tom'la beraber oturuyordu. Son av. İkisi derenin ilerisine, su dolaplarının içinden yamaca doğru gözlerini dikmiş, bekliyorlardı.

Geyik de, gözlerinin gerisindeki yok edilemez mavi yeşil galaksilerin ağır deveranıyla bekliyordu. Dedemin açtığı yarık her şeyi içine çekebilirdi ama o gözleri değil. Dürtü ve başlangıç.

Kamp yeri bir sığınak değildi. Herhangi birimizin burada kendine bir yer açması mümkün değildi. Bunu şimdi anlıyorum. Dereyle eğreltiotları ve ağaçlar, ilerideki açık çayıra veya yukarıdaki dağa karşı bir engel değildi, arada bir ayrım yoktu.

Dedem .308'ini kapıp içeri girerken kamyonetin o yanı çöküp askıda kalır gibi yan yattı, ben de kapı kapanana kadar bekledikten sonra o taraftan geçip tampona ayak bastım.

Babam geri geri gidip dönüş yaptı ve böylece yine gümbürtüyle yola çıktık; nereye gittiğimizi bilmiyordum. Bir kaçıştı av, başka her şeyi dondurma girişimiydi.

Ağaçların arasından çıktığımız an sıcaklık beş derece arttı. Güneş, kabinin tepesinden olanca parlaklığıyla yansıyor ve gözlerimi alıyordu. Öğleden sonraki av genelde daha geç saatte, güneş daha alçaktayken olurdu.

Bu seferki gezimizde her şey şaşmıştı. Babamla benim sözümona kestirmemiz gerekiyordu ama babam şu an hareketten başka bir şeyi düşünemiyordu.

Her ağaç kendi koyu gölgesine tutsak bir halde olduğu yere mıhlanmıştı. Her açık alan bembeyaz kesilmiş, göz kamaştırıyordu. Çekirgeler patlayana kadar kızdırılan küçük taşlar gibi uçuşuyordu. Yusufçuklar güneşten kanatlarla süzülüyordu.

Geyik bakmaya çalıştım ama bu şartlarda bir geyiğin seraptan farkı olmazdı. Beyaza mühürlenmiş bir gölge gibi daha o an gözden yiterdi. Ağustosböceklerinin gürültüsü baş döndürücüydü ve sanki havaya sürtünüyor, tüm biçimleri eritiyor, görmeyi imkânsız hale getiriyordu.

Her biri binlerce kadife aynalı beyaz manzanitalar yeryüzüyle bağını koparmışçasına yolun iki yanına görkemle dizilmiş, aynı parlaklıktaki yapraklarıyla yeşil manzanitaların arasından göz kırpıyordu. Sanki tek amaçları kafa karıştırmaktı. Yol onların labirentinde bir yerde kayboluyordu.

Su bendinin altındaki çatağa vardığımızda yabani asma yaprakları aynı parlaklığın içinde birbirine kaynamış, sallanıp büyüyen bir fenerin kızgın kabuğuna dönüşmüştü. Sonra gölge geldi ve gözlerim buna alışmaya kalmadan tekrar ışığa çıktık, derken ayı ağnağına giden yolu geçtik. Babam bizi götürdükçe götürüyordu.

Gökyüzünde mavilikten eser yoktu. Mavinin her türlüsü yanıp kavrulmuştu. Isı dalgaları, düşmüş sarıçamların kararmış kolları üstünde yükseliyor, kuru kahverengi sazların ortasında dalgalar halinde eriyordu. Her yerde öbekler halinde gür sazlıklar vardı; kaybolmaya direniyor, eriyiğin arasından diken gibi çıkıyorlardı. Önümüzdeki yol suyun anısını taşıyordu; şu an kuruydu ama tekerlek izleri yara gibi içine işlemişti.

Sürekli aşağı giden yol ileride kanyona dönüşecek inişin, yeryüzünde bıraktığımız izin başlangıcındaydı. Babam bir sonraki ayrıma saptı; burası kahverenginin içinde mor ve yeşil devedikenleriyle kaplı az kullanılmış bir izdi ve bir çaya, vaktiyle bir orman yangınının her şeyi mahvettiği bize ait arazinin en alçak kesimine kadar ulaşıyordu. Orada toprak bile hâlâ alev alevmiş gibi kızıl karaydı ve insan yürürken ayağının altından çekilecekmiş gibi bir his verirdi. Yalancı elmaslar olurdu orada; daha erken bir çağda yüksek basınç altında oluşmuş ve şimdi, bedava hediyelik eşyalar gibi ortalığa saçılmış parmak kalınlığında billur kıymıklar ve parçalar.

Aşağıdaki vadiye basarak çatallaşan sırtlar Şeytan'ın toynaklarıydı ve Şeytan onlardan destek alarak ayağa kalkacaktı. Dördümüz birden o çatallardan birinin tepesindeki bir eşikte dikiliyorduk ve hararet yapmış yeryüzünden, çıplak kara kayalar donanmış o koyu yüzeyden yükselen havanın dışında hiçbir ses işitilmiyordu.

Altımızda kıvrılıp bükülmüş ağaç ve çalıların kömürleşmiş iskeletleri vardı. Kararmış sepetleri andıran manzanitalar yukarıya uzanıyor, uçları beyazlaşmış ve yeşili kalmamış, yaprağı kalmamış meşe dalları havaya yanlamasına tutunmaya çalışıyordu. Kıvranır gibi sanki hepsi hâlâ hareket halindeydi. Biz alevin ucunda dikiliyorduk; iki yamaç, güneşin yüzü yukarı çekilmişçesine turuncu ve kırmızıya bürünmüş, içe doğru kıvrılıyordu. Başka bir çağda olsa kurban merasimi; hâlâ kaynaşan seraplar.

Toprakta bir kızıllık vardı, içinde damar ya da bir somluğu olmayan kızıl kayalardan küçük parçalar veya dönüşüme uğramış başka şeyler; belki de bu sadece manzanitaların kızıllığıydı ve ölmüş veya uykuda oldukları halde içlerindeki parıltıyla ışığı değiştiriyorlardı.

Tom, Yılan, dedi, sonra ben de gördüm, yokuş aşağı yedi-sekiz metre yoktu ve harap bir çalıya ait kararmış gövdenin gerisinde kıvrılmıştı. Boydan boya açık kahve-

rengi baklava dilimleriyle etli ve gevşek bir halde yere yapışmış, çıngırakları dikelmiş ama hareketsizdi, henüz durumu tartıyordu ve başı biraz havaya kalkmış, dilini uzatıp koku almaya hazırdı.

Avın sonunda olsak vururduk ama başında değil. Vursak bütün geyikler ânında kaybolurdu.

Namussuz bizi haklayabileceğini sanıyor, dedi babam. Ama uğraşmaya değer miyiz, emin değil.

Yılanın derisi kuru ve donuktu. Gölgesi kenarlarda o kadar siyah, o kadar keskin ve inceydi ki, yere değmiyormuş gibi görünüyordu. Yassılığı yalandı, boşluğa karşı bir yassılık gibiydi. Şu yamacın herhangi bir yerinde yine karşımıza çıkabilirdi. Yanındaki çalıyı da aynı şekilde görmeye, gölgesi yüzeyde ve alttan köksüzmüş gibi görmeye başlamıştım; şu koca kara yamaç sert ve işlenmesi imkânsız bir kabuğa dönmüştü ve her nesne üstünde yüzüyor veya yer değiştiriyordu.

Yerçekimi yoktu burada. Sizi aşağı çekecek hiçbir şey yoktu. Bir nesne bu yamaçta yükselebilirdi de, düşebilirdi de. Hangi yana doğru yattığımızı anlamak zordu. Güneş tepede olduğundan bir istikamet de yoktu. Pusula olsa döner dururdu.

Dedem eşikten inip o yamaca ayak bastı ve zemine sanki dik bir açıyla tutunarak hızla hareket edince yılan uzun sarkık bir halat gibi açılarak itiraz etmeden, çıngırak sesi çıkarmadan, hatta neredeyse kıvrılmadan, neredeyse dümdüz telaşlı bir doğru halinde yerinden fırlayarak sıvıştı ve arkasında silik bir anıyı andıran bir S, ağır gövdesinin yerde sürtünerek yine silik bir anıyı andırırcasına çıkardığı bir hışırtı, yerinde yeller esen pulların hareketini bıraktı. Kimden korkacağını biliyordu.

Yılanın olduğu yerde şimdi dedemin botları vardı ve dedem nasıl tepki vereceğimizi görmek için başını bize kaldırdı; ama yüzü şapkasının altındaki gölgeye gömül-

müştü ve cüssesi dev avcı ceketinin içinde kaybolmuş, tüfeği omzuna atılmıştı. O sıcakta kan ter içinde, tepeden tırnağa yapış yapış olmuş bir halde dikiliyordum ve onun o halini anlayamıyordum.

Ona karşı üçümüzdük; ama bizim varlığımız onunkinin yanında yok hükmündeydi. Karşısında bir hiçtik.

Sonunda Tom, Sen aklını kaçırmışsın, dedi. Buna kalıbımı basarım.

Dedem ifadesizce bekliyordu, ama neyi?

Babam, Hadi siz avınıza gidin, dedi.

Dedem yanmış ağaçlardan birine, o yamacın yüzeyinden aşağı kayabilecek herhangi bir şekle dönmüştü. Onun bir kayadan koca bir lokma ısırıp ufalanmış taş parçaları halinde bizimle konuştuğunu görüyordum; ama gerçekte olan, ağzı acılı ve hırıltılı bir inlemeyle açılmış bir halde dizlerinin üstüne çökmesi, sonra yüzü yokuş aşağı dönük olarak oturur vaziyette yılanın tahtına kurulmasıydı.

Artık her yanım zehirli meşenin kızarıklığıyla kaplıydı ve kabartılarla alazlanmış olarak tüm vücudumu ateş sarmış, işkence katmanlarıyla –tenim, kabarcık ve çizikler, giysilerim ve havanın sıcağı– cayır cayır yanıyordum. Terim bile tutuşmuş petrol gibiydi.

Tom, Ben iyisi mi aşağı inip geyik varsa onları kaçırayım, dedi. Yoksa kimsenin bir şey yapacağı yok.

Babam, Olur, dedi ve Tom, dedeme yaklaşmamaya özen göstererek şu yan yatmış yamaçtan aşağı indi. Adımları iz bırakmıyordu. Kırılmayan bir yüzeydi yürüdüğü. Yeşili olmayan bir yerde yeşil kamuflaj giyindiği halde ortam onu yine de yutuyor, siyah bir fona karşı haki rengi kaybettiriyordu. Sağa yönelirken kendisi küçülüyor, tepenin yamacı büyüyordu. Babamla ben onu gözden kaçırmaksızın eşikte, dedemin yukarısında kalacak şekilde oturduk.

Babam, Bu anlamsız, dedi. Silahım yok ve bir .30-30'la bu kadar uzaktan hiçbir şeyi vuramazsın.

Dedem .308'i dizlerine yaslayarak bağdaş kurmuştu.

Sonra Tom yön değiştirdi, sola dönerek iri kaya bloklarının düştüğü ya da meydana çıktığı ve gövdeleri kararmış, üst kısımları gri beyaza dönmüş büyükçe bir yanmış çam topluluğunun kolları çıplak ve başları kesik ölü nöbetçiler gibi dikildiği çatağın ortasına geçti.

Dedem, Orayı siper alacak, dedi.

Babam, Ne? diye sordu.

Kaçıyor ve o yanmış çamları, kayaları, dik duvarları kendine siper edecek. Yolun çoğunu korunarak inebilir.

Tom haklı, sen aklını kaçırmışsın.

Dedem tüfeğini omzuna kaldırdı ve ateş etmeye hazırlanır gibi dirseklerini dizlerine dayayıp aşağı doğru nişan aldı.

Babam, Ne yapıyorsun? diye sordu. Sesi sakin ve donuktu, bense nefesimi tutmuş, patlama sesini bekliyordum. Dedemden her şey beklenirdi.

Dürbünden onu görebiliyorum. Bu tarafa doğru göz atarak hızla iniyor. Koşuyor. Avlansa buraya bakıp durmazdı.

Geyikleri kaçırmaya gidiyor, hepsi bu.

I ıh! Hâlâ yakın sayılır. İki yüz metreden en fazla biraz daha uzakta. Dürbünde hâlâ yeterince büyük görünüyor.

Ne için yeterince büyük?

Bunun sonuçları olacağını biliyordun. Başından beri biliyordun.

Babam ellerini ağzına götürüp üfledi ve kendi işareti olan baykuş sesini çıkardı. Bekledik ve Tom'un bize doğru süzülen yankılı cevabını işittik. Gördün mü? Geyikleri kaçırıyor, hepsi bu.

Vadiye iniyor; orada otostop çekecek veya yürüye-

cek ve her şeyi anlatacak. Sen yapman gerekeni yapmadığın için bütün aile ipe gidecek. Zayıf olduğun ve başımıza gelecekleri görmeye yanaşmadığın için.

Dedem hâlâ dürbünden Tom'a nişan alıyordu. Tom da yanmış ağaçların arasından inmeye devam ediyordu.

O tetiği çekmeyeceksin. Babamın eli .30-30'umdaydı ve onu usulca benden alıyordu.

Haklısın. Tetiği oğlun çekecek.

Aşağıdaki bütün yamaç üstüme geliyor, sırtlar kıvrılarak arkaya devriliyor, kafamın içi uğulduyordu. Dünyanın derisi geriliyordu sanki. Buna geyik humması deriz. Körlük ve işitme kaybı olur, kalp yerinden fırlayacakmış gibi sıkışır, atardamarlardaki her nabız kol ve bacakları parça parça çekiştirir. Öldürmenin katıksız, hayvan değil de insan olduğunda daha da görkemli olan heyecan ve büyüsü. Adrenalin. Adrenalindeki ani artış –öldürdüğümüzde meydana gelen, Kabil bir fikir veya Habil bir potansiyel olarak bile ortada yokken Kabil'in alâmeti olan bu artış– bizi İsa'dan bile öncesine, yazılı sözcüklerden, hatta sözlü sözcüklerden öncesine, kendimizi varlık olarak düşünüşümüzün öncesine, dik olarak yürüyüşümüzün öncesine, biz diye nitelendirebileceğimiz bir nesne olarak dünyaya girişimizden öncesine götürür. Kalbin yırtınıp çırpınması hakikattir.

Babam yanımda, yüreği burkulmuş bir halde önüne kapanmıştı. Buna bir son vermeyecekti. Biliyordum. Başı dizlerinin arasındaydı ve elindeki tüfeği iyice indirmiş, botlarının üstüne yaslamıştı. Gözleri kapalıydı. Aynı adrenalin kabarmasını o da hissediyor ve bu onu mahvediyordu.

Dedem, Gel buraya, dedi, ama kımıldayamıyordum. Nefes bile zor alıyordum.

Seni gelip almamı istemezsin.

Düşmemek için iki elim de yandaki kayalara tutun-

muştu ama sanki onlar bile geri çekiliyordu. Dedem ikimizi de felç etmişti. Ondan kaçış mümkün değildi. Şu çırpı bacaklarının üstünde kalkarken onu izlemekten başka çarem yoktu; dünya savruldu ama dik kaldı.

Ona artık ne demem gerektiğini bilmiyorum. Bütün isimlerin ötesinde dedem. Bir yasa gibi, adrenalinin hammaddesi gibi bana doğru kalktı. Yaratılışın kendisi gibi, beni başımın tepesinden yakaladı, parmaklarını saçlarıma kenetledi ve kafam önde, beni aşağı doğru sürükledi.

Kara kabuk ve kayaların arasına Lake County elmasları[1] gibi yoktan var olmuş pırıltılar saçılmıştı ve kül yoktu. Hepsini rüzgâr alıp götürmüş gibi hiçbir yerde kül yoktu ama ortalık kararmış tohum, ağaç kabuğu ve taştan geçilmiyordu. Yüzüm aşağı baka baka sürüklenirken –sonsuza kadar sürüklenebilirdim– hepsini, tüm coğrafyaları ve onların içinde barındırdığı veya dönüşebileceği şeyleri görüyordum.

Dedem beni yılanın kıvrıldığı yere kadar taşıyıp bıraktıktan sonra çekerek dik oturttu ve tüfeği elime tutuşturdu.

Vur, dedi.

Daha önce hiç elime almadığım tüfek, yağlanmış siyah ahşabı ve kara kurma kolu, kara dürbünüyle kutsal bir emanet gibiydi. Kendimi bildim bileli bunun eğitimini almış biri olarak hiç düşünmeden dizlerimi bükerek geniş bir taban oluşturacak şekilde açtım ve dirseklerimi dayayarak dipçiği omzuma iyice yerleştirdim. Önce bana öğretildiği üzere, büyük ve belirgin bir ağaç kalıntısını kerteriz alarak dürbünden bakmadan nişan aldım, ardından aynı ağacı dürbünden buldum ve sonra da Tom'u bulmak için aşağı indim.

1. California'nın Lake County ilçesine özgü, yarı değerli bir volkanik taş. (Ç.N.)

Artık nişan çaprazındaydı Tom; kayalık zeminde besbelli acele ediyor, kıçı tutuşmuş gibi sekiyor, siper için şu ağaç kalıntısına ve oradaki iri bir kayaya yaklaşıyordu. Dürbün dünyayı sıkıştırıp yassılaştırıyordu. O kaya bloku Tom'un iki metre gerisinde de olabilirdi, yedi metre ilerisinde de. Dedem bizi bu şekilde büyütülmüş ve yaklaştırılmış olarak, mesafeler kaldırılmış olarak, daima sırtımıza bakarak ve bizi kaçar halde görüyor olmalıydı. Tom'un sırtındaki kamuflajın tüm yapboz parçaları açık ve net olarak seçiliyor ve bendeki her nabız atışıyla birlikte dürbün yukarı doğru seğiriyordu.

Dedem, Vur, deyince tüfeği sıkıca kavrayarak nefesimi tuttum ama öldürmek istemiyordum. Öldürmekle işim bitmişti.

Vur onu! Dedemin eli ensemde, ezip kırmaya ve koparmaya hazırdı. Parmakları pullu gibi sertti.

Dürbünün yukarı doğru seğirdiği ânı zamanlayarak, nişan çaprazı tam Tom'un sırtından yukarı çıkarken usulca tetiği çektim ama gözlerimi kapatmıştım ve irkildim. Tüfek kuvvetli bir sarsıntıyla tepti ve burnuma kükürt kokusu geldi; .300 Magnum kadar olmamasına rağmen yine de benim .30-30'umdan çok daha güçlüydü ve omzum da, sırtım da şoka uğramıştı. Bunu biliyordum ama hissetmiyordum. Adrenalin hepsini bastırıyordu. Tom'un ilerisindeki kayadan toz kalktığını, orasının meteor çarpmış gibi ufalandığını, kararmış kayadan püsküren tozun şaşılacak kadar beyaz olduğunu gördüm. Tom'un kolları, gökyüzü tepesine düşüyormuş gibi gayriihtiyarı kalktı; artık bir elinde tüfeği, iyice eğilerek var gücüyle koşuyordu.

Dedem, Onu öldürmezsen ben seni öldürürüm, dedi. Atmaya devam et. Gözlerini dört aç ve kaçırayım deme.

Kurma kolunu çekip namluya yeni bir mermi sürdüm ama Tom kömürleşip gövdesi yarılmış kara çam kalıntısının arkasındaydı artık. Ağacın gerisinde dikilip

namlusunu ona dayayarak mükemmel bir duruş almıştı ki, çatırtıyı duymadan önce altımızda, yere bir merminin saplandığını duyduk.

Vur onu!

Bırak o bizi öldürsün, dedi babam. En iyisi bu. Ayağa kalkıp bekleyin, yeter.

Omzumun üstünden arkaya bakınca babamın .30-30'u ayaklarının dibine bırakmış ve kollarını açmış olarak eşikte dikildiğini gördüm. Beyaz tişörtüyle kolay bir hedefti.

Dedem, Sen yaşamayı hak etmiyorsun, dedi.

Öyleyse geri al, dedi babam. Ben kimseyi öldürmeyeceğim.

Bir merminin daha çarpmasıyla yanımda yine zerreciklerden bir fıskiye havalandı ve kaya olduğunu sandığım şeyden her nasılsa toz çıktı. Bir havalandırma deliği gibi. İçeri doğru yol açılır gibi.

Elimi uzatıp yerkabuğunu hissettim. Kırılıp yerinden kurtulmuş küçük levhalar gibiydiler. Ateş ve suyla biçimlenmiş, eridikten sonra tekrar sertleşmiş yeni kaya oluşumları.

Sonra elim kendi başına hareket etmeye karar vermiş gibi yerden sekti: vurulmuştum. Elimin üstünde açılan delikle her yer kan olmuştu ve acılı bir sıcaklık, akan kan değil ateşmiş gibi kavurucu bir sıcaklık hissettim.

Babam bağırdı. Vuracaksan beni vur, geri zekâlı sersem! Oğlumu rahat bırak!

Elim yerdeydi ve anlamıyordum. Birebir aynı yere iki mermi gelmişti. Bildiklerimizin dışında bir güç tarafından yönlendirilen üçüncü bir merminin elime aynı yerden girip şu havalandırma deliğine saplanması kaçınılmaz görünüyordu.

Dedem beni başımın tepesinden yakalayıp ileriye baktırdı. Odaklan, dedi.

Acı, kafatasımın içinde toplanmaya başlamıştı. Erimiş bir halde elimden sızıp beynimi çevreleyen sıvı boşluğa akıyordu.

Dedem bana bir tokat attı. Sakın bayılayım deme, dedi. Onu nişan çaprazında ortala.

Yanağımı kundağa dayayıp Tom'u dürbünde buldum. Yere doğrulttuğu silahını doldurduğunu, fişekleri birer birer içeri ittirdiğini görebiliyordum. Menzilde sadece elleri, bir ayağı ve gölge gibi karanlıkta, omzunun bir bölümü vardı.

Vuramam, dedim. Tom'u vuramam.

Vuracaksın.

Nişan çaprazı sarhoşçasına Tom'un ve ağacın üstünde geziniyor, nabzım zonkluyor ve nefesim kesiliyordu. Yana doğru adım atıp kendini teşhir ederek tüfeğini doğrulttu, ben de o an tetiği çektim ve öleceğini sandım. Elimden çıkan işe tanık olmak için dürbünden baksam bedeninin ikiye katlanıp savrulacağını ve şu kaçak avcı gibi yüzündeki şaşkınlık ifadesini, inanmak istemeyişini görecektim.

Ama mermi hiçbir iz bırakmadan kaybolmuş, sanki yer yarılıp içine girmiş veya hiç ateşlenmemişti; o an bağışıklık kazandığımı, benden bir daha hiç mermi çıkmayacağını hayal ettim.

Sonra yine Tom ateş etti. Dürbünden görebilmiştim; ve o an bacağımdaki sarsıntıyı hissettim. Gözlerimi indirince kotumda iki delik gördüm; sağ uyluğum isabet almıştı ve kanın ânında yayılması ve donuk bir ağrının saplanmasıyla dünya kepenkleri indirmeye başladı.

Yerin karasıyla soluduğum hava birbirine karıştı. Dedem beni sarsarak yine tokat attı. Babamın çığlığı küçük, boğuk, uzak ve anlamsız bir sesti.

Dedem kulağıma fısıldıyordu. Senin her yerini delik deşik edip parça parça sökeceğim. Seni lime lime edip o

parçalarını yere döşeyeceğim. Senden geriye hiçbir şey bırakmayacağım.

İçinin kokusunu, hararetini alabiliyor ve beni çıplak elleriyle ufalayacağını, bana mısın demeden kemiklerimi çıtır çıtır kıracağını biliyordum. Tüm anılarımda, yıkım ve başlangıç olarak orada hazır, bekliyordu.

Elimdeki tüfeğin kurma kolunu çekip son mermiyi namluya sürdü. Yerinde olsam bu sefer isabet ettiririm, dedi.

Tüfeği doğrultup tetiğe asıldım ama dipçik omzuma yakın bile olmadığından göğsüme indi ve beni yere devirdi.

Dedem elini yüzüme kapattı ve parmaklarıyla gözlerimi kenarlarından ezmeye başladı. Bunların hepsi senin yüzünden, dedi. Yaptıkların yüzünden. Sebep olduğun şeyi görüyorsun ve bize borçlu olduğun işi bitireceksin.

Parmaklarını bastırıyordu ve gözlerimi kaybetme korkusuyla kıvranarak canlanmıştım. Göremesem de sağlam elimle dedeme doğru hamle yaptım.

Aferin, dedi. Vur onu, yoksa gözlerini oyarım.

Korkunç bir Tanrı. Bütün bildiğimiz bu. Tarihöncesi korku. Bizi yaratan ve yok eden Tanrı, ama o Tanrı'yı unutmuşuz. İsa hakkındaki rüyalarımız bizi yumuşatmış.

Dedem beni kara toprağa yapıştırdı ve gözlerimi çıkarmaya hazırdı. Bu kadarını biliyorum. Kütlesi dağınkinden büyüktü, farklı bir ağırlığı vardı. İnanmayı beceremediğimiz ne varsa ondaydı.

Beni cehenneme itercesine, tüm bedenimi ateşe verircesine yerkabuğunun içine içine bastırıyordu. Fakat sonra bana şefkat gösterecekmiş gibi başımı iki elinin arasına aldı. Üstelik gülümsüyordu. Çektiğim acıyı merak eder gibiydi. Üstümüze gelen kurşunlara aldırmıyordu.

Öldüreceksin, dedi. Gözleri gri, küçük ve ortaları boştu. Zamandan yapılmış gözler; grilikteki iplikçikler karanlıktan dışarı uğruyor, görünmezlikten başlayan demetler ve şeritler halinde iç çeperde belirdikten sonra kuşağın öbür yanına ulaşarak, dış çeperde tekrar kayboluyordu. İncileri andırıyordu oradaki grilik; yüzeyi yüzeylikten bambaşka bir şeydi. O iplikçiklerin altına batıp başka iplikçilerin arasına gömülüyordum; önümde, yalnızca oraya inildiğinde beliren galaksiler, demet halinde sonsuz inci grisi şeritler açılıyordu. Orada herhangi bir yere ulaşmadan sonsuzca düşebilir, zamanda yuvarlanabilirdim.

Dehşet verici şeylerin hepsi güzeldir. Ve bunları gördüğümüz zamanlar hep kısacıktır. Bir mermi sol bacağıma arkadan girip kasları yara yara kemiğe yerleşti. Sıyrık değil, nefesi ve düşünceyi soldurup derin, hayvanca bir korkuyu içimde yayan bir şeydi bu. Gözlerimi kapadım, dedem beni dik oturtup sarstı ve dizini arkama dayadı. Tüfek ellerimdeydi ve dedem namluya bir mermi daha sürdü.

Bu sefer öldüreceksin, dedi. Onu dürbünde görecek, nişan çaprazının göğsüne yerleştiğini hissedecek ve mermiyi koyuvereceksin. Ya dediğimi yaparsın ya da burada ölürsün.

Artık konuşamıyordum. Kaykılıp düşecekken dedem düşmemi engelliyordu. Dürbünden baktığımda uçuk mavi boş bir gökyüzü gördüm. Vadinin uzak yanındaki dağlarda bulunan ağaçlar inanılmaz bir hızla görüntüye hücum etti, kavisler halinde yüzeyde uçuştu; ardından kara toprak, kıvrımlı beyaz şekiller; ve bu arada bacağım boşalmış, içinde ateşi saklayan bir kabukmuş gibi yanıyordu.

Babam yaklaşmıştı. Her nasılsa bunu biliyordum. Bir müttefik. Dedem azman bir ayı gibi kalkarak onu karşıladı; babamı mahvedeceğini biliyordum. Kafatasını ellerinin içine alacaktı. Sırtüstü yere kaydığımda gökyüzünün çoğunu onun cüssesi kapatıyor, kalıbı anbean büyüyor, korkumuzdan besleniyordu; ama tüfeği yukarı çevirip namlusunu yanına yaslamayı başardım ve ardından tetiği çektim.

Yakından gelen patlama sesi, namlunun vücuduna dayalı olmasından olacak, tuhaf şekilde boğuktu ve atışın etkisiz kalacağını biliyordum. Fazla iriydi dedem, üstelik hâlâ da büyüyordu ve hiçbir zaman bilemediğimiz bir malzemeden, görebildiğimiz veya hissedebildiğimiz her şeye karşı direnen ve kendi doğumunu mümkün kı-

lan, taşı bile var edebilen bir şeyden yapılmıştı. Attığım mermi içinde sonsuzcasına yol alacak ama asla bir hedef bulamayacaktı. Binlerce yıl yol alacak ve hiçbir şeye isabet etmeyecek çünkü gölgesi sarsılmaz bir yerde olacaktı. Derken, o binlerce yıl kısacık bir âna dönüştü ve mermi göz açıp kapayana kadar varlık bulup sonra yokluğa karıştı.

Üstümde kararan gökyüzü olduğu yerde sallanırken bir boşluğun açıldığını hissettim. Dedemin akciğerinin söndüğünü, soluğunun böğründen çıktığını işittim ve bir an neredeyse onun insan olduğunu düşündüm. Başım, acı ve nabız zonklamasından dalgaların üstünde yüzüyor ve gözüm kararıyordu ama dedemin bana doğru dönüp aşağı baktığını ve nefes almak için ağzının açıldığını görebildim. Hava girişi olmayınca yüzünde şaşkınlık belirdi. Tanrı benmişim gibi, ben onun son numarasıymışım gibi bana baktı.

Elleri kolları küçülmüştü ve bana uzanıyordu. Geri geri sendeledikten sonra kendini düzeltti, ama sonra öne doğru meyledince düşeceğini ve altında kalacağımı anladım.

Dev cüssesi yıkılırken parlak metalik bir gri olan gözleri bana kilitlenmişti. Orada birlikte düştük, ortada bir yerde buluştuk ve zaman yavaşladı, yerçekimi inceldi, içime sevgi doldu.

Bana sonsuzluk gibi gelen o düşüşle iki dağın arasında sıkıştım kaldım; kara toprağa karşı daha da kara bir şey beni eziyor ve nefessiz bırakıyordu. Babamın yüzü öksüz ve çaresizdi; iri gövdeyi bütün dünyası yıkılmış gibi çekmeye çalışırken yine çocuk olmuştu. Üstümden yuvarlanana kadar o gövdeye asıldı, ardından babasına ağladı.

Dedemin ölmesi ihtimal dışıydı. Bunu yapmakla bütün kuralları hiçe saydı. Sonu olmayan Tanrı.

Teşekkür

John Simon Guggenheim Vakfı'na ve San Francisco Üniversitesi'ne bu romanın yazım sürecinde verdikleri cömert destek ve Colm Tóibin, Janet Burroway ve David Kirby'ye önerileri için teşekkür ederim.

Ayrıca Heinemann'daki herkese, özellikle Jason Arthur ve Emma Finnigan ile İngiltere'deki temsilcim Peter Straus ve Casarotto Ramsay&Associates'deki film temsilcim Rob Kraitt'e, ayrıca ABD'de Inkwell'deki herkese şükranlarımı sunmak istiyorum.

Tabii John L'Heureux ve Michelle Carter'a da teşekkür etmeliyim; çünkü bu roman, yirmi beş yıldan uzun süre önce yazdığım ilk kısa öykünün malzemesine geri dönüyor. Bu romanla beni ilk kez yazmaya yönelten şeyi, şiddetle dolu aile geçmişimin son parçasını yakmış oldum. Cherokee yerlisi atalarımın, İsa karşısında nasıl bir tavır alınması gerektiği sorunuyla karşı karşıya kalmalarını da anmak istedim.

On bir yaşındaki bir çocuk, Cherokee'li atalarının geleneklerine uygun olarak ilk geyiğini avlayıp erkekliğe geçiş sınavını verecek! Bunu gerçekleştirmek için babası, dedesi ve babasının arkadaşı Tom'la birlikte Keçi Dağı'ndaki aileye ait araziye gidiyor. Ama her şey beklendiği gibi, olması gerektiği gibi gitmiyor...

"Drama içimizdeki kötülüğün tarifidir ve son noktası da cehennemdir, cehennemî bir manzaranın tarifidir," diyen David Vann, bu görüşünü romandaki, "Cehennem, geçmeyi reddeden zaman ve onun geçmesini beklemenin çekilmezliğidir," "Öldürmek kadar eksiksiz ve dolaysız bir sevinç yoktu. Sırf bunun düşüncesi bile her şeyden daha güçlüydü," gibi cümlelerle pekiştiriyor.

Bir adrenalin gerilimi içinde okunan kitapta, Kabil ve Habil'den başlanarak dinlerin öldürmeyi teşvik edip etmediği, hayvan öldürmekle insan öldürmek arasında fark olup olmadığı yalın bir felsefe diliyle sorgulanıyor.

David Vann, üç günlük bir av hikâyesinde, dünyanın kuruluşundan günümüze kadar geçen sürenin ahlakını irdelerken, bir yandan da erişilmesi güç güzellikteki doğa betimlemeleriyle sanatının doruğuna çıkıyor.

can

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-2323-0

9 789750 723230